

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа «Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів» МОЗ України

ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ ТА МЕДИЧНА МАНПУЛЯЦІЙНА ТЕХНІКА

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 “Акушерська справа”

Київ
2011

ЗАГАЛЬНИЙ ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ ТА МЕДИЧНА МАНІПУЛЯЦІЙНА ТЕХНІКА

Укладачі:

Н.О. Жихар — викладач-методист, викладач вищої категорії КРВНЗ “Кримський медичний коледж”;

Т.Б. Захарова — викладач I категорії КРВНЗ “Кримський медичний коледж”;

Т.А. Іванова — викладач-методист, викладач вищої категорії Київського медичного коледжу № 3.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з основ медсестринства та загального догляду за хворими КРВНЗ “Кримський медичний коледж” 22.06.2011 р., протокол № 12.

Рецензенти:

Л.М. Чернишова — канд. мед. наук, заслужений лікар АР Крим, заслужений працівник освіти України;

І.Я. Губенко — канд. мед. наук, директор Черкаського медичного коледжу;

Л.О. Піц — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова предметної (циклової) комісії терапевтичних та сестринських дисциплін Чернівецького базового медичного коледжу БДМУ, відмінник освіти України;

Л.П. Бразалій — голова опорної циклової комісії сестринської справи Черкаського медичного коледжу.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Загальний догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка” складено для вищих медичних навчальних закладів I—III рівнів акредитації зі спеціальності 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) та освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки фахівців, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України і Міністерством охорони здоров’я України у 2011 р. та навчальних планів (2011 р.).

За навчальним планом дисципліну “Загальний догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка” вивчають на першому році навчання. Підсумковий контроль здійснюється семестровим екзаменом.

Навчальним планом на вивчення дисципліни передбачено 162 год: з них лекцій — 16, навчальної практики під керівництвом викладача — 80, самостійної позааудиторної роботи студентів — 66.

Концепція розвитку охорони здоров’я населення України та нові державні стандарти вищої медичної освіти потребують підготовки кваліфікованих медичних працівників, зокрема акушерок.

Акушерка є важливою ланкою в системі охорони здоров’я. Це самостійно працюючий спеціаліст і безпосередній виконавець, вона повинна застосовувати в своїй професійній діяльності сучасні заходи щодо збереження та зміцнення здоров’я населення.

“Загальний догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка” є першою клінічною дисципліною, вивчаючи яку студенти починають спілкуватися з пацієнтами.

Основні завдання дисципліни:

- засвоєння теоретичних знань та практичних умінь і навичок з питань професійного спілкування;
- спостереження і догляд за пацієнтами;
- виконання медичних маніпуляцій згідно зі стандартами та правилами інфекційної безпеки;
- профілактика професійних захворювань і внутрішньолікарняної інфекції;
- формування в студентів активної позиції щодо здорового способу життя.

Ця дисципліна є підґрунтям підготовки акушерок, професійний рівень яких повинен відповідати сучасним потребам охорони здоров’я.

Програма дисципліни складається з двох розділів.

“Вступ” присвячений історії розвитку і становлення загального догляду за хворими в Україні, ролі медичної етики і деонтології в роботі акушерки, моральній і правовій відповідальності акушерки, професійним шкідливостям у роботі акушерки, охороні праці в галузі, значенню самоосвіти і самовихованню в житті й діяльності акушерки.

Перший розділ “Основи практичної діяльності акушерки. Медична маніпуляційна техніка” охоплює основні положення практичної діяльності акушерки, оволодіння маніпуляційною технікою. Тут потрібно звернути особливу увагу на санітарно-протиепідемічний режим у лікувально-профілактичних установах, методи дезінфекції та стерилізації, особливості гігієни вагітної, породіллі, матері-годувальниці, особливості їх харчування,

спостереження і догляд за вагітними і хворими, найпростіші фізіотерапевтичні процедури та їхній вплив на організм вагітної, шляхи введення лікарських засобів, участь акушерки в лабораторних та інструментальних методах дослідження.

Другий розділ “Основи санології” розкриває положення концепції охорони здоров’я населення України та збереження здоров’я людини і формування здорового способу життя на основі досягнень світової медичної науки. У цьому розділі звернено увагу акушерки на профілактичні заходи при спостереженні за вагітними.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- визначення поняття загального догляду за пацієнтами, його основні функції;
- історію розвитку і становлення загального догляду за пацієнтами;
- роль акушерки в системі охорони здоров’я, її основні завдання, права і обов’язки;
- санітарно-протиепідемічний режим, його мета, завдання, засоби забезпечення;
- види і методи дезінфекції, стерилізації, характеристику їх;
- особисту гігієну вагітної, породіллі, матері-годувальниці;
- основні принципи лікувального харчування, зокрема вагітної та матері-годувальниці;
- особливості спостереження і догляду за пацієнтами та вагітними в гарячці, з порушенням функцій органів дихання, кровообігу, травлення, сечової системи;
- спостереження і догляд за тяжкохворими та агонуючими;
- найпростіші методи фізіотерапії;
- шляхи введення лікарських засобів;
- основні методи лабораторних досліджень, їх принципи, підготовку пацієнтів до них;
- характеристику рентгенологічного, ендоскопічного та спеціальних гінекологічних методів дослідження, участь акушерки в них, підготовку вагітної до обстеження;
- основні форми медичної документації;
- основи медичної етики і деонтології;
- основи санології;
- чинні накази та інші документи МОЗ України.

Студенти повинні вміти:

- проводити санітарне оброблення вагітної і породіллі;
- готувати дезінфекційні розчини, користуватися ними;
- стерилізувати медичні інструменти;
- виписувати порційну вимогу та складати добове меню для вагітної та матері-годувальниці;
- організовувати годування породіллі після патологічних пологів;
- розраховувати масу вагітної і визначати приріст маси в різні строки вагітності;
- вимірювати температуру тіла, визначати пульс, артеріальний тиск, добовий діурез, водний баланс;
- ставити газовивідну трубку, клізми;
- проводити катетеризацію м’яким катетером і промивання сечового

- міхура;
- виконувати найпростіші фізіотерапевтичні процедури;
 - застосовувати лікарські засоби зовнішнім, ентеральним, парентеральним способами;
 - готувати пацієнтку до лабораторних та інструментальних (рентгенологічних, ендоскопічних та ін.) і спеціальних гінекологічних методів дослідження.
 - давати рекомендації вагітній щодо формування здорового способу життя, загартування, раціонального харчування;
 - проводити патронажну і санітарно-профілактичну роботу з вагітними (санітарні бюлетені, бесіди, лекції тощо).

Студенти мають бути поінформовані про:

- досягнення медицини, що втілюються в акушерську практику;
- нові лікарські засоби та їх практичне застосування;
- нові методи діагностування захворювань;
- нові накази МОЗ України та обласного управління охорони здоров'я;
- екологічний і санітарно-епідеміологічний стан регіону, країни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ	2	2	—	—
	Розділ 1. Основи практичної діяльності акушерки. Медична маніпуляційна техніка				
2	Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів. Дезінфекція. Стерилізація. Охорона праці в галузі	30	2	12	16
3	Особиста гігієна вагітної, породіллі, матері-годувальниці	10	—	4	6
4	Харчування вагітних і матерів-годувальниць	4	—	4	—
5	Спостереження і догляд за пацієнтками	34	6	20	8
5.1	Температура тіла. Термометрія				
5.2	Спостереження і догляд за пацієнтками із хворобами органів дихання				
5.3	Спостереження і догляд за пацієнтками із хворобами органів кровообігу				
5.4	Спостереження і догляд за пацієнтками із хворобами органів травлення				
5.5	Спостереження і догляд за пацієнтками із хворобами нирок і сечової системи				
5.6	Особливості догляду за тяжкохворими				
6	Найпростіші методи фізіотерапії.	4	—	4	—
7	Виписування, зберігання і застосування лікарських засобів.	46	2	28	16
8	Участь акушерки в лабораторних та інструментальних дослідженнях	20	2	8	10
	Розділ 2. Основи санології				
9	Здоров'я. Фактори ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань. Раціональне харчування. Загартування. Уявлення про психотерапію. Сім'я і здоров'я. Активне довголіття	12	2	—	10
	Усього	162	16	80	66

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Теми	Кількість годин
1	Санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення лікарні	8
2	Охорона праці під час роботи з дезінфікуючими засобами та в центральному стерилізаційному відділенні	8
3	Основні вимоги до гігієни тіла вагітної, породіллі, матері-годувальниці	6
4	Спостереження і догляд за пацієнтами з гострою недостатністю судин	8
5	Ускладнення, що можуть виникати під час виконання ін'єкцій та їх профілактика	16
6	Підготовка пацієнтів до лабораторних досліджень сечі і калу.	5
7	Підготовка пацієнтів до сучасних ендоскопічних досліджень: бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, цистоскопії	5
8	Формування здорового способу життя	10
	Усього	66

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття загального догляду за пацієнтами, його основні функції. Загальний догляд за пацієнтами як предмет, його мета, завдання і місце серед інших дисциплін у системі медичної освіти.

Історія розвитку і становлення загального догляду за пацієнтами в Україні (організація шпиталів у Запорізькій Січі, догляд за пацієнтами і пораненими в монастирях і та ін.). Засновник медичної освіти в Україні — вчений, доктор медицини Андрій Крупинський. Відкриття 1 жовтня 1773 р. акушерського колегіуму в м. Львові.

Затвердження положення про акушерські медичні школи, училища, медичні коледжі. Система підготовки акушерок, становлення акушерської справи в сучасній Україні. Спеціалізація акушерок.

Кваліфікаційна характеристика акушерки (призначення, вимоги до особистості та професійного рівня). Роль акушерки в акушерській справі, системі охорони здоров'я.

Типи лікувально-профілактичних закладів. Лікувально-охоронний режим.

Догляд за пацієнтами як спосіб медичної допомоги.

Принципи і проблеми медичної етики і деонтології, їх значення в роботі акушерки. Положення про права та обов'язки акушерки. Моральна і правова відповідальність акушерки.

Професійні шкідливості в роботі акушерки та їх профілактика. Дотримання норм і правил техніки безпеки. Охорона праці в галузі.

Значення самоосвіти і самовиховання в житті і діяльності акушерки. Система підвищення кваліфікації. Атестація професійного рівня, кваліфікаційна категорія.

Розділ 1. Основи практичної діяльності акушерки. Медична маніпуляційна техніка

Тема 2. Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів. Дезінфекція. Стерилізація. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів: визначення, мета, засоби забезпечення.

Проблема внутрішньолікарняних інфекцій (ВЛІ): визначення, найпоширеніші ВЛІ, контингент, який зазнає ураження, місце зараження, причини зараження, збудники, джерело збудника, шляхи передавання.

Загальні відомості про інфекційний контроль: його мета та шляхи забезпечення.

Гігієна праці в галузі, правила безпеки в роботі акушерки, рівні миття рук.

Дезінфекція, її розділи: власне дезінфекція, дезінсекція, дератизація,

стерилізація. Види дезінфекції: профілактична, вогнищева, поточна і заключна.

Методи дезінфекції: фізичний, хімічний і комбінований.

Характеристика дезінфекційних речовин, правила зберігання та техніка безпеки під час роботи з ними. Приготування та застосування розчинів хлорного вапна, хлораміну та сучасних дезінфекційних засобів необхідної концентрації. Дезінфекція предметів догляду за пацієнтами та виробів медичного призначення.

Передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення: значення, засоби, етапи, контроль якості.

Стерилізація: визначення, види та значення для профілактики ВЛІ. Централізована і децентралізована стерилізація. Робота централізованих стерилізаційних відділень.

Методи стерилізації: паровий, повітряний, хімічний, стерилізація йонізуючим випромінюванням, стерилізація кип'ятінням (застосовується у виняткових випадках). Методи контролю стерилізації: фізичний, хімічний, бактеріологічний.

Дотримання норм і правил техніки безпеки під час стерилізації.

Поняття про асептику та антисептику. Призначення, методи, засоби. Правила та техніка безпеки під час роботи з інфікованим матеріалом, його знезараження.

Санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення лікарні. Правила приймання і санітарного оброблення вагітних. Санітарно-протиепідемічний режим палати, процедурного кабінету, буфетної, інших приміщень. Чинні нормативні документи і накази МОЗ України щодо забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичних установах.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Санітарно-протиепідемічний режим — визначення, мета, засоби забезпечення. Проблема ВЛІ: збудники, шляхи передавання, чинники, які спричинюють виникнення і поширення ВЛІ.

Профілактика СНІДу та вірусного гепатиту.

Основні напрями профілактики ВЛІ в сучасних умовах. Індивідуальні засоби захисту. Оброблення рук медичного персоналу. Надягання стерильних рукавичок. Чинні нормативні накази МОЗ України з питань санітарно-протиепідемічного режиму.

Дезінфекція: розділи, види, методи.

Приготування розчинів хлорного вапна (10 %; 0,5 %; 1 %), хлораміну (1 %; 3 %; 5 %). Приготування робочих розчинів сучасних дезінфекційних засобів (неохлору, дезактину, хлорантоїну). Приготування розчинів хлорного вапна (10 %; 0,5 %; 1 %; 3 %) розчинів хлораміну (0,5 %; 1 %; 3 %; 5 %) і сучасних засобів дезінфекції, їх застосування. Правила техніки безпеки під час роботи з хлорумісними сполуками.

Маркування інвентаря для прибирання. Проведення поточної й остаточної дезінфекції приміщень. Дезінфекція предметів догляду за пацієнтами. Дезінфекція виробів медичного призначення: (одноразового та багаторазового використання).

Передстерелізаційне очищення виробів медичного призначення. Приготування мийних розчинів. Контроль якості передстерилізаційного очищення. Асептика й антисептика. Призначення, методи, засоби. Правила

техніки безпеки під час роботи з інфікованим матеріалом.

Стерилізація: методи, режими. Організація роботи централізованих стерилізаційних відділень лікувально-профілактичних закладів. Стерилізація гарячим повітрям, паром під тиском, хімічними розчинами, кип'ятінням (у домашніх умовах). Контроль якості стерилізації. Укладання бікса для накривання стерильного стола.

Підготовка до роботи маніпуляційного кабінету. Накривання стерильного стола. Профілактика СНІДу та вірусного гепатиту. Заходи безпеки в разі поранень, контактів з кров'ю та іншими біологічними рідинами пацієнта. Вміст аптечки “Анти-СНІД”, медична документація (форми № 108-01/о “Журнал реєстрації аварій під час надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим та роботи з ВІЛ-інфікованим матеріалом”).

Санітарно-протиепідемічний режим лікарні, приймального відділення. Обладнання і функції, основна документація лікарні, приймального відділення. Правила приймання і санітарне оброблення пацієнта, породіллі (повне та часткове). Протипедикульозне оброблення. Антропометричні дослідження пацієнтів, вагітних (вимірювання зросту, визначення маси тіла, вимірювання окружності живота).

Практичні навички:

- миття рук, гігієнічне оброблення рук;
- надягання стерильних рукавичок;
- знімання та дезінфекція використаних рукавичок;
- приготування розчинів хлорного вапна (10 %; 0,5 %; 1 %), хлораміну (1 %; 3 %; 5 %);
- приготування робочих розчинів сучасних дезінфекційних засобів (неохлору, дезактину, хлорантоїну);
- дезінфекція предметів догляду за хворими, вагітними;
- знезаражування медичного інструментарію багаторазового використання;
- передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення;
- контроль якості передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення (азопірамова проба, фенолфталеїнова проба);
- приготування перев'язувального матеріалу, укладання його в стерилізаційні коробки;
- стерилізація водяною паром під тиском у парових стерилізаторах (автоклавах);
- стерилізація в повітряному стерилізаторі. Контроль стерильності;
- користування стерильною стерилізаційною коробкою;
- дезінфекція маніпуляційного стола;
- накривання стерильного стола;
- заповнення медичної картки стаціонарного хворого (титульної сторінки);
- здійснення повного та часткового санітарного оброблення пацієнта, вагітної;
- санітарне оброблення пацієнта з педикульозом;
- долікарська допомога хворому в разі погіршення стану під час приймання гігієнічної ванни;
- проведення антропометрії.

Самостійна робота

1. Санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення лікарні.
2. Охорона праці під час роботи з дезінфекційними засобами та в центральному стерилізаційному відділенні.

Тема 3. Особиста гігієна вагітної, породіллі, матері-годувальниці

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Режим рухової активності вагітної, породіллі, матері-годувальниці (загальний, напівліжковий, ліжковий, суворий ліжковий). Положення в ліжку (активне, пасивне, вимушене).

Транспортування і перекладання породіллі. Створення потрібного положення в ліжку. Користування функціональним ліжком.

Заміна постільної і натільної білизни.

Основні вимоги до гігієни тіла. Догляд за шкірою, природними складками, профілактика попрілоостей.

Пролежні: основні причини та фактори ризику їх виникнення. Оцінювання стану пацієнта за шкалою Norton. Комплексна профілактика пролежнів, догляд за шкірою за наявності пролежнів, лікування.

Допомога матері-годувальниці у здійсненні гігієнічних заходів у ліжку.

Догляд за волоссям: миття, розчісування, стрижка та гоління.

Догляд за очима: промивання, очні ванночки, закрапування, закладання мазі за повіки.

Догляд за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу.

Догляд за носовими ходами, видалення кірок, закапування.

Догляд за порожниною рота в тяжкохворих: огляд, зрошення, протирання, чищення зубів, полоскання.

Догляд за статевими органами, промежиною і сечовивідними шляхами.

Практичні навички:

- техніка транспортування і перекладання породіллі, матері-годувальниці;
- техніка користування функціональним ліжком;
- заміна натільної і постільної білизни лежачого пацієнта;
- догляд за шкірою: вмивання лежачих жінок, обтирання їх;
- догляд за шкірою в разі наявності пролежнів;
- комплексна профілактика пролежнів;
- користування гумовим кругом;
- техніка підкладання металевого і гумового суден тяжкохворим;
- застосування сечоприймачів;
- догляд за статевими органами, промежиною (підмивання);
- догляд за очима (промивання, очні ванночки);
- догляд за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу;
- догляд за носовими ходами, видалення кірочок;
- догляд за порожниною рота (огляд, протирання, зрошення, чищення зубів, полоскання).

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Основні вимоги до гігієни тіла вагітної, породіллі, матері-годувальниці.

Тема 4. Харчування вагітних і матерів-годувальниць

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Основні принципи лікувального харчування. Характеристика дієт. Санітарний контроль за зберіганням харчових продуктів, їх асортимент. Годування тяжкохворих у ліжку (з ложки, напувальника).

Особливості харчування жінок у різні строки вагітності: режим харчування, вимоги до харчового раціону. Значення й характеристика розвантажувальних дієт в останні місяці вагітності. Особливості харчування вагітних у разі наявності супутніх захворювань внутрішніх органів.

Режим харчування і харчовий раціон матері-годувальниці. Споживання продуктів, які стимулюють лактацію.

Організація годування породіллі після патологічних пологів.

Складання порційної вимоги, орієнтовного добового меню згідно з рекомендованою дієтою.

Штучне харчування. Уведення харчових сумішей через зонд. Годування через гастростому, догляд за нею. Парентеральне живлення.

Практичні навички:

- складання порційної потреби;
- складання орієнтовного добового меню згідно з рекомендованою дієтою;
- розрахунок маси тіла вагітної перед пологами, визначення приросту маси тіла в різні строки вагітності;
- визначення фізіологічних потреб вагітної в харчових речовинах і енергії залежно від строку вагітності (за таблицями);
- організація годування породіллі в післяпологовий період;
- рекомендації щодо раціонального харчування матері-годувальниці;
- годування пацієнта з ложки, напувальника;
- годування через назогастральний зонд;
- годування через гастростому, оброблення шкіри навколо гастростоми.

Тема 5. Спостереження і догляд за пацієнтками

5.1. Температура тіла. Термометрія

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Медичний термометр: будова, правила зберігання та користування.

Термометрія: правила, вибір місця, реєстрація результатів (цифрова, графічна).

Типи температурних кривих. Гарячка: стадії, основні симптоми, особливості догляду і спостереження за вагітними та породіллями в гарячці. Критичне і літичне зниження температури тіла. Вікові особливості температурних реакцій. Вимірювання базальної (ректальної) температури, її значення для діагностики функцій яєчників.

Практичні навички:

- техніка вимірювання температури тіла;
- графічне та цифрове записування;
- побудова графіка температурної кривої (тижневого) за заданим типом;
- догляд за хворими пацієнтами в гарячці;
- догляд за хворими, вагітними під час критичного падіння температури.

5.2. Спостереження і догляд за пацієнтками із хворобами органів дихання

ЛЕКЦІЯ

Дихання: частота, глибина, ритм. Значення зміни частоти і глибини дихання для вагітної і плода, тренування правильного дихання під час пологів. Основні симптоми при захворюваннях органів дихання, види задишки (інспіраторна, експіраторна, змішана). Ядуха. Астма. Асфіксія. Патологічні типи дихання (Куссмауля, Чейна—Стокса, Біота), їх діагностичне значення.

Характер кашлю (сухий, вологий). Виділення харкотиння. Користування індивідуальною плевальницею. Біль у грудях. Кровохаркання. Легенева кровотеча: симптоми, долікарська допомога.

Оксигенотерапія: методи, правила зберігання і подавання кисню, централізоване подавання кисню через носові катетери, користування кисневою подушкою, киснева палатка, гіпербарична оксигенація. Правила техніки безпеки під час роботи з кисневими установками.

Поняття про плевроцентез: показання, оснащення.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Визначення частоти дихання. Записування результатів. Спірометрія, флоуметрія.

Спостереження і догляд за пацієнтками із задишкою. Подавання кисню. Правила користування кисневою подушкою та кисневими установками.

Догляд за пацієнтками під час кашлю. Збирання харкотиння, дезінфекція плевальниць.

Спостереження і догляд за пацієнтками під час кровохаркання та легеневої кровотечі, надання долікарської допомоги.

Підготовка пацієнта і необхідного оснащення для проведення плевроцентезу. Асистування лікареві під час пункції.

Практичні навички:

- підрахунок частоти дихання, записування результатів у температурному листку;
- допомога хворій під час кашлю, задишки;
- користування індивідуальною плевальницею, її дезінфекція;
- подавання кисню з кисневої подушки, через носові катетери, маски;
- долікарська допомога під час кровохаркання, легеневої кровотечі;
- плевроцентез, оснащення, асистування лікареві.

5.3. Спостереження і догляд за пацієнтками із хворобами органів

кровообігу

ЛЕКЦІЯ

Клінічні симптоми захворювань органів кровообігу: біль у ділянці серця (за грудниною), головний біль, задишка, набряки, підвищення або зниження артеріального тиску, зміни пульсу (види аритмій: тахікардія, брадикардія та ін.), акроціаноз (ціаноз).

Пульс, його характеристика: ритм, частота, наповнення, напруження. Місце, техніка визначення артеріального пульсу, запис результатів у температурному листку. Особливості функціональної діагностики органів кровообігу у вагітних (фізіологічна гіперволемія, зміни частоти пульсу в другій половині вагітності).

Артеріальний тиск систолічний, діастолічний, пульсовий, техніка вимірювання, вікові особливості, симптоми зміни (підвищення, зниження) тиску. Значення регулярного вимірювання артеріального тиску в профілактиці еклампсії у вагітних з гестозом другої половини вагітності.

Спостереження і догляд за пацієнтками під час болю в серці, при артеріальній гіпертензії і ядусі (серцевій астмі); надання долікарської допомоги.

Догляд за пацієнтками з гострою недостатністю судин (непритомність, колапс).

Абдомінальна пункція (лапароцентез): показання, асистування лікареві.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Техніка визначення пульсу, його характеристика, записування результатів, графічне зображення пульсу в температурному листку.

Техніка вимірювання артеріального тиску. Види тонометрів. Цифрове та графічне записування артеріального тиску.

Спостереження і догляд за пацієнтками з гострою недостатністю судин. Надання першої медичної допомоги в разі непритомності, колапсу.

Догляд за пацієнтами з хронічною недостатністю кровообігу. Визначення водного балансу.

Дієта № 10, № 10а. Спостереження за добовим діурезом, профілактика пролежнів тощо.

Проведення лапароцентезу. Підготовка хворої і необхідного оснащення для асистування лікарю.

Практичні навички:

- визначення пульсу, його характеристика, реєстрація;
- вимірювання артеріального тиску, його оцінювання, реєстрація;
- долікарська допомога в разі непритомності, колапсу, болю в серці, артеріальної гіпертензії;
- визначення добового діурезу і водного балансу.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Спостереження і догляд за пацієнтами з гострою недостатністю судин.

5.4. Спостереження і догляд за пацієнтками із хворобами органів

травлення

ЛЕКЦІЯ

Клінічні симптоми захворювань органів травлення: порушення апетиту, печія, гикавка, відрижка, закреп, пронос, біль у животі, нудота, блювання, блювотні маси кольору кавової гуші, мелена, метеоризм. Симптоми шлункової і кишкової кровотечі. Долікарська допомога, догляд за хворими пацієнтками.

Зміни функціонального стану органів травлення під час вагітності. Допомога вагітним під час вранішньої нудоти і блювання в непритомному стані.

Промивання шлунка: показання, протипоказання, способи промивання.

Клізми: види (очисна, сифонна, олійна, лікувальна (мікроклізма), живильна, краплинна), показання, протипоказання до їх проведення.

Застосування газовивідної трубки, показання, протипоказання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Лікувальне харчування при захворюваннях органів травлення: дієти №1, 2, 3, 4, 5.

Спостереження і догляд за пацієнтками на захворювання органів травлення: допомога вагітній під час блювання (у свідомості, в непритомному стані).

Невідкладна допомога під час аспірації блювотних мас. Допомога і догляд за пацієнтками при шлунково-кишковій кровотечі. Підготовка пацієнтки та техніка промивання шлунка; види зондів, оснащення.

Техніка постановки клізми (очисної, сифонної, олійної, лікувальної, краплинної, живильної).

Техніка введення газовивідної трубки.

Практичні навички:

- надання медичної допомоги під час блювання;
- надання першої медичної допомоги при аспірації блювотних мас;
- техніка промивання шлунка;
- техніка введення газовивідної трубки;
- техніка очисної, сифонної клізми;
- техніка лікувальної клізми (мікроклізми);
- техніка олійної, краплинної живильної клізми;
- надання першої медичної допомоги при шлунково-кишковій кровотечі.

5.5. Спостереження і догляд за пацієнтками із хворобами нирок і сечової системи

ЛЕКЦІЯ

Клінічні симптоми захворювань: біль у попереку, дизурія, піурія, олігурія, поліурія, анурія, гематурія, протеїнурія, циліндрурія, набряки, ніктурія, уремія, артеріальна гіпертензія.

Заходи в разі затримання сечі, гостре затримання сечі, спричинене пологовою діяльністю у породіллі.

Катетеризація сечового міхура: показання, протипоказання, види катетерів.

Промивання сечового міхура дезінфекційними розчинами, показання, протипоказання.

Загальний догляд за пацієнтками із захворюваннями сечової системи: дієти № 7а, 7, спостереження за добовим діурезом, застосування судна. Догляд за пацієнтками в разі нетримання сечі.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Спостереження і догляд за пацієнтками на захворювання сечової системи. Допомога породіллі при сечовипусканні в ліжку, застосування судна.

Надання допомоги під час гострого затримання сечі. Догляд за пацієнтками в разі нетримання сечі. Застосування сечоприймачів.

Види катетерів. Техніка проведення катетеризації м'яким катетером.

Промивання сечового міхура дезінфекційними розчинами.

Визначення добового діурезу. Спостереження за добовим діурезом у вагітних з гестозом у другій половині вагітності. Визначення водного балансу.

Практичні навички:

- катетеризація сечового міхура м'яким катетером;
- промивання сечового міхура;
- визначення добового діурезу, водного балансу;
- застосування сечоприймачів.

5.6. Особливості догляду за тяжкохворими та агонуючими

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Спостереження і догляд за тяжкохворими. Організація індивідуального поста.

Догляд за агонуючими. Клінічна і біологічна смерть. Ознаки смерті. Констатація смерті. Принципи реанімації. Проведення реанімаційних заходів на ФАПі (штучна вентиляція легенів, непрямий масаж серця). Правила поводження з трупом у стаціонарі. Оформлення документів про смерть.

Практичні навички:

- підрахунок частоти дихання, оцінювання даних;
- визначення характеристик пульсу, оцінювання даних;
- вимірювання артеріального тиску, оцінювання даних;
- проведення штучної вентиляції легенів;
- проведення непрямого масажу серця.

Тема 6. Найпростіші методи фізіотерапії

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Догляд за вагітними під час і після проведення найпростіших

фізіотерапевтичних процедур. Застосування медичних банок, гірчичників, компресів, грілки, міхура з льодом, процедури солюкс-лампи, кварцування, водолікування, інгаляцій. Механізм дії, показання, протипоказання, особливості застосування процедур у різні строки вагітності, у породіль. Догляд за пацієнтками (підготовка хворих, оснащення, техніка виконання).

Значення ультрафіолетового опромінювання для нормального перебігу вагітності, профілактики післяпологових ускладнень, вплив на лактацію.

Гірудотерапія: показання, протипоказання, механізм дії, методика застосування.

Можливі ускладнення під час і після фізіотерапевтичних процедур, їх профілактика, правила техніки безпеки.

Практичні навички:

- застосування медичних банок;
- техніка накладання гірчичників;
- техніка накладання зігрівального компресу;
- техніка накладання охолоджувальних компресів;
- техніка застосування грілки і міхура з льодом;
- техніка найпростіших інгаляцій;
- техніка проведення водних процедур;
- техніка кварцування і процедури солюкс-лампи;
- техніка застосування п'явок, догляд за шкірою.

Тема 7. Виписування, зберігання і застосування лікарських засобів

ЛЕКЦІЯ

Виписування і отримання лікарських засобів в умовах стаціонару. Правила зберігання, розміщення та обліку ліків у відділенні. Зберігання, призначення, застосування і облік препаратів списків А і В.

Шляхи введення лікарських засобів в організм людини: зовнішній (через шкірні покриви, слизові оболонки і дихальні шляхи), ентеральний і парантеральний. Місцева і резорбтивна дія ліків. Право пацієнта на отримання інформації про призначений лікарський засіб. Необхідність отримання згоди пацієнта на введення ліків. Зовнішні застосування лікарських засобів: переваги та недоліки, техніка застосування. Переваги та недоліки ентерального введення, взаємодія ліків з продуктами. Сублінгвальний та ректальний способи введення лікарських засобів. Парантеральний шлях введення лікарських засобів, його особливості, переваги та недоліки. Види ін'єкцій. Анатомічні ділянки для парантерального введення лікарських засобів. Ускладнення, їх профілактика. Тактика акушерки в разі виникнення можливих ускладнень.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Робота акушерки з листком лікарських призначень. Виписування рецепту-вимоги на лікарські засоби. Особливості виписування рецепту-вимоги на наркотичні засоби та етиловий спирт.

Зберігання лікарських засобів у відділенні. Облік і зберігання отруйних та сильнодійних засобів (списки А і В). Оформлення облікових журналів.

Зовнішнє застосування лікарських засобів: втирання мазі, змащування шкіри, застосування пластирів, крапель, бовтанок, присипок. Мазеві пов'язки. Закапування крапель у ніс, закладання мазі за повіки. Використання кишенькових інгаляторів.

Вагінальне застосування лікарських засобів.

Ентеральні шляхи введення ліків. Пероральний, сублінгвальний і ректальний способи застосування лікарських засобів.

Інструментарій для ін'єкційного способу введення лікарських засобів. Види шприців: одноразові, багаторазові, шприц Жане, шприц-тюбик; інсуліновий і туберкуліновий шприци.

Види голок. Вибір довжини і діаметра залежно від виду ін'єкцій. Техніка збирання шприца з крафтпакета і стерилізатора. Набирання лікарських засобів з ампул і флаконів.

Внутрішньошкірні ін'єкції. Вибір шприців і голок. Техніка виконання ін'єкцій. Виявлення алергійних реакцій на лікарські препарати.

Проба Манту, мета її постановки, техніка виконання.

Підшкірні ін'єкції: вибір шприців і голок, особливості введення олійних розчинів, оброблення шприца і голки після ін'єкції. Ціна поділки інсулінового шприца, особливості дозування інсуліну, можливі місцеві ускладнення від тривалого введення інсуліну.

Внутрішньом'язові ін'єкції: вибір шприца, голки та місця для безпечного виконання ін'єкції. Розведення антибіотиків. Особливості розведення і введення біциліну. Техніка виконання внутрішньом'язових ін'єкцій.

Венепункція: мета, вибір шприца і голки, техніка. Кровопускання: показання, протипоказання, оснащення, використання одноразових систем, техніка виконання, їх знезаражування. Техніка струминного введення лікарських засобів за допомогою шприца. Особливості введення кальцію хлориду та серцевих глікозидів.

Взяття крові з вени для імунологічного, біохімічного, бактеріологічного досліджень, на коагулограму. Особливості взяття крові з вени на наявність алкоголю. Аутогемотерапія. Знезаражування одноразових шприців та голок після їх використання.

Будова і складання системи для внутрішньовенного вливання. Заповнення системи для інфузійної терапії. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів, заміна використаного флакона. Додаткове введення ліків. Дезінфекція системи після використання.

Ускладнення, що можуть виникати під час виконання ін'єкцій: алергійні реакції (місцеві, загальні, анафілактичний шок). Протишокові заходи. Віддалені ускладнення: СНІД, вірусні гепатити. Інфільтрат (причини, ознаки, лікування, профілактика). Абсцес (причини, місцеві і загальні ознаки, лікування, профілактика). Пломка голки, повітряна і жирова емболія, помилкове введення препарату, механічне ушкодження нервових стовбурів. Тромбофлебіт (причини, ознаки). Гематома (профілактика, лікування). Сепсис (основні ознаки, причини, профілактика).

Чинні накази МОЗ України щодо профілактики СНІД, вірусного гепатиту.

Практичні навички:

- робота з листком лікарських призначень;
- складання вимоги-накладної на лікарські засоби;
- розкладання лікарських засобів у медичній шафі за способом їхнього

- застосування;
- втирання мазі, накладення пластиру, застосування присипок;
- закапування крапель у ніс, вуха, очі;
- закладення мазі за повіки;
- техніка користування кишеньковим інгалятором;
- техніка введення супозиторій;
- техніка збирання стерильного шприца пінцетом;
- техніка збирання стерильного інструментарію із крафтпакета та стерилізатора;
- техніка набирання лікарських засобів з ампул, флаконів;
- техніка внутрішньошкірних ін'єкцій;
- проведення проб на чутливість до лікарських засобів;
- техніка підшкірних ін'єкцій;
- користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози інсуліну;
- техніка введення олійних розчинів, оброблення інструментів після ін'єкції;
- техніка внутрішньом'язових ін'єкцій;
- розведення і розрахунок дози антибіотика;
- особливості розведення і введення біциліну, гепарину;
- техніка накладання джгута;
- техніка венепункції, внутрішньовенного струминного введення лікарських засобів;
- техніка взяття крові з вени для лабораторного дослідження;
- складання і заповнення системи для внутрішньовенних вливань;
- техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів;
- техніка кровопускання.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Ускладнення, які можуть виникати під час виконання ін'єкцій та їх профілактика.

Тема 8. Участь акушерки в лабораторних та інструментальних дослідженнях

ЛЕКЦІЯ

Характеристика основних лабораторних та інструментальних методів дослідження. Участь акушерки в діагностичних обстеженнях. Підготовка пацієнтки, взяття і направлення матеріалу для лабораторного дослідження.

Методи дослідження харкотиння: загальний, бактеріологічний, на мікобактерії туберкульозу.

Дослідження вмісту шлунка (фракційним методом), дванадцятипалої кишки (три- і п'ятифазне), сліпе зондування.

Дослідження калу: копрологічне, бактеріологічне, на приховану кров, яйця гельмінтів.

Дослідження сечі: загальне, на діастазу, бактеріологічне, на фенілкетонурию, 17-кетостероїди, глюкозу, за методами Зимницького, Нечипоренка.

Підготовка пацієнток до рентгенологічного дослідження органів

грудної клітки, бронхів (флюорографія, рентгенографія, бронхографія, томографія, комп'ютерна томографія, магніто-резонансна томографія), шлунка, товстої кишки, холецистографії, урографії, УЗД. Діагностичне значення ультразвукового дослідження в акушерській практиці.

Підготовка пацієнок до ендоскопічного дослідження: бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, цистоскопії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики.

Участь акушерки в лабораторних дослідженнях. Взяття мазка із зіву й носа. Підготовка пацієнок, оснащення, взяття та направлення харкотиння для загального і бактеріологічного дослідження, на мікобактерії туберкульозу.

Чинні накази МОЗ України про лабораторну діагностику хворих на ангіну, профілактику дифтерії.

Підготовка пацієнок до зондування шлунка. Техніка зондування, направлення матеріалу до лабораторії.

Зондування дванадцятипалої кишки: підготовка пацієнок, техніка зондування, три- та п'ятифазний методи зондування.

Взяття калу для копрологічного, бактеріологічного дослідження, дослідження на приховану кров, яйця гельмінтів.

Взяття сечі для загального і бактеріологічного дослідження, визначення діастази, глюкози, 17-кетостероїдів, фенілкетонурії, дослідження за методами Зимницького, Нечипоренка.

Підготовка пацієнок до рентгенологічного дослідження органів грудної клітки, бронхів (флюорографія, рентгенографія, бронхографія, томографія, комп'ютерна томографія, магніто-резонансна томографія), шлунка, товстої кишки, холецистографії, урографії.

Підготовка пацієнок до ендоскопічних досліджень (бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, ректороманоскопії, цистоскопії) і УЗД.

Підготовка пацієнок до ультразвукового дослідження матки та яєчників.

Практичні навички:

- техніка взяття мазка із зіву й носа;
- збирання харкотиння для загального, бактеріологічного дослідження та на мікобактерії туберкульозу;
- взяття калу для дослідження: копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, яйця гельмінтів;
- техніка зондування шлунка і дванадцятипалої кишки;
- підготовка пацієнтів і взяття сечі для загального дослідження, за методами Зимницького, Нечипоренка;
- дослідження сечі на глюкозу, діастазу, 17-кетостероїди, фенілкетонурію; бактеріологічне дослідження;
- підготовка пацієнтів до рентгенологічного дослідження шлунка і кишок;
- підготовка пацієнтів до іригоскопії;
- підготовка пацієнтів до бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії;
- підготовка пацієнтів до колоноскопії і ректороманоскопії;
- підготовка хворої та вагітної до ультразвукової діагностики (УЗД)

- матки, яєчників;
- виписування направлення на лабораторне обстеження.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Підготовка пацієнтів до лабораторних досліджень сечі й калу.
2. Підготовка пацієнтів до сучасних ендоскопічних досліджень: бронхоскопії, езофагогастроуденоскопії, колоноскопії, цистоскопії.

Розділ 2. Основи санології

Тема 9. Здоров'я. Фактори ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань. Раціональне харчування. Загартування. Уявлення про психотерапію. Сім'я і здоров'я. Активне довголіття

ЛЕКЦІЯ

Визначення понять здоров'я, індивідуальне і громадське здоров'я.

Показники громадського здоров'я: народжуваність, смертність, дитяча смертність, середня тривалість життя, захворюваність.

Фактори ризику (забруднення довкілля, нераціональне харчування, гіподинамія), шкідливі звички (алкоголізм, паління, наркоманія, токсикоманія), психоемоційна напруженість, генетична схильність, їх вплив на вагітність.

Формування здорового способу життя — головний засіб профілактики спадкових захворювань у дітей. Диспансеризація — активна форма спостереження за станом здоров'я вагітних, її значення в ранній діагностиці захворювань матері і дитини.

Жіноча консультація: організація, форми і методи роботи. Активне раннє виявлення патології у вагітних, динамічне спостереження і надання систематичної кваліфікованої медичної допомоги. Патронаж. Участь акушерки в системі диспансерного спостереження.

Раціональне харчування — фактор профілактики захворювань і ускладнень вагітності. Основні вимоги до харчового раціону вагітної, матері-годувальниці. Залежність режиму харчування від строку вагітності. Основні принципи збалансованого харчування.

Поєднання раціонального харчування з правильною організацією рухового режиму вагітної.

Загартування — основа здоров'я і працездатності людей. Особливості загартування вагітної.

Основні принципи загартування: поступовість, систематичність, урахування індивідуальних особливостей організму, позитивна емоційна установка, поєднання з фізичною активністю.

Характеристика чинників загартування: повітря, сонячного (видимого) випромінювання, води. Загартування активне, пасивне, загальне, місцеве; вибір виду загартування в різні строки вагітності.

Вплив ультрафіолетового і сонячного випромінювання на організм людини. Правила приймання сонячних, повітряних ванн, їх вплив на організм.

Загартування водою: загальна характеристика водних процедур, ножні ванни, обтирання, обмивання, купання, їх значення для нормального перебігу вагітності і профілактики післяпологових ускладнень.

Психічна саморегуляція — регуляція вищого рівня активності. Самоаналіз. Самовиховання. Значення вольової організації власних дій вагітної напередодні і під час пологів. Поняття про психотерапію. Участь акушерки в психопрофілактичній підготовці вагітної до пологів.

Гармонійна сім'я — запорука здоров'я. Залежність здоров'я дорослого населення від сімейного стану. Соціальні і психологічні проблеми сім'ї, проблема розлучень. Консультація “Сім'я і шлюб”. Планування сім'ї, значення сім'ї для формування здоров'я дітей.

Геронтологія, визначення поняття, геронтологічна класифікація. Проблема старіння населення.

Геріатрія: визначення, завдання. Основні умови активного довголіття.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Формування здорового способу життя.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Проведення повного, часткового і спеціального санітарного оброблення вагітної, породіллі, матері-годувальниці.
2. Долікарська допомога вагітним і породіллям у разі погіршення стану під час приймання гігієнічної ванни.
3. Приготування розчинів хлорного вапна (0,5 %; 1 %; 10 %), хлораміну (1 %; 3 %).
4. Дезінфекція предметів догляду та особистої гігієни вагітної, породіллі, матері-годувальниці. Дезінфекція посуду.
5. Передстерилізаційне оброблення шприців, голок та інших інструментів. Контроль якості виконання.
6. Оброблення медичних інструментів методом кип'ятіння (в домашніх умовах).
7. Стерилізація в повітряному стерилізаторі. Контроль стерильності.
8. Приготування перев'язувального матеріалу, укладання в стерилізаційні коробки. Стерилізація водяною парою під тиском у парових стерилізаторах (автоклавах).
9. Користування стерильною стерилізаційною коробкою.
10. Надягання стерильного халата, шапочки, маски і гумових рукавичок.
11. Опорядження ліжка для породіллі, матері-годувальниці, проведення туалету.
12. Заміна натільної і постільної білизни лежачої пацієнтки.
13. Техніка користування функціональним ліжком.
14. Техніка транспортування і перекладання породіллі, матері-годувальниці.
15. Догляд за шкірою: вмивання лежачих жінок, обтирання.
16. Догляд за статевими органами, промежиною (підмивання, протирання, змазування).
17. Догляд за очима (промивання, очні ванночки).
18. Догляд за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу.
19. Догляд за носовими ходами, видалення кірочок.
20. Догляд за порожниною рота (огляд, протирання, зрошення, чищення зубів, полоскання).
21. Комплексна профілактика пролежнів.
22. Догляд за шкірою в разі наявності пролежнів.
23. Техніка підкладання металевого і гумового суден тяжкохворим.
24. Користування гумовим кругом.
25. Складання порційної потреби.
26. Складання орієнтовного добового меню згідно з рекомендованою дієтою.
27. Розрахунок маси тіла вагітної перед пологами, визначення приросту маси тіла в різні строки вагітності.
28. Визначення фізіологічних потреб вагітної в харчових речовинах і енергії залежно від строку вагітності (за таблицями).
29. Організація годування породіллі в післяпологовий період.
30. Рекомендації щодо раціонального харчування матері-годувальниці.
31. Техніка вимірювання температури тіла.
32. Графічне та цифрове записування температури тіла.
33. Побудова графіка температурної кривої (тижневого) за заданим типом.
34. Догляд за пацієнтками в гарячці.
35. Догляд за хворими вагітними під час критичного падіння температури.

36. Підрахунок частоти дихання, записування результатів у температурному листку.
37. Допомога хворій під час кашлю, задишки.
38. Подавання кисню з кисневої подушки, через носові катетери, маски.
39. Долікарська допомога під час кровохаркання, легеневої кровотечі.
40. Визначення пульсу, його характеристика, реєстрація.
41. Вимірювання артеріального тиску, його оцінювання, реєстрація.
42. Долікарська допомога в разі непритомності, колапсу, болю в серці, артеріальної гіпертензії.
43. Надання медичної допомоги під час блювання.
44. Надання першої медичної допомоги при аспірації блювотних мас.
45. Техніка промивання шлунка.
46. Техніка введення газовивідної трубки.
47. Техніка постановки очисної, сифонної клізми.
48. Техніка постановки лікувальної клізми (мікроклізми).
49. Техніка постановки олійної, краплинної, живильної клізми.
50. Надання першої медичної допомоги при шлунково-кишковій кровотечі.
51. Катетеризація сечового міхура м'яким катетером.
52. Промивання сечового міхура.
53. Визначення добового діурезу, водного балансу.
54. Техніка ставлення банок.
55. Техніка накладання гірчичників.
56. Техніка накладання зігрівальних компресів.
57. Техніка накладання охолоджувальних компресів.
58. Техніка застосування грілки і міхура з льодом.
59. Техніка найпростіших інгаляцій.
60. Техніка проведення водних процедур.
61. Техніка кварцування і процедури солюкс-лампи.
62. Робота з листком лікарських призначень.
63. Складання вимоги-накладної на лікарські засоби.
64. Розкладання лікарських засобів у медичній шафі за способом їхнього застосування.
65. Втирання мазі, накладання пластиру, застосування присипок.
66. Закапування крапель у ніс, вуха, очі.
67. Закладання мазі за повіки.
68. Техніка користування кишеньковим інгалятором.
69. Техніка збирання стерильного шприца пінцетом.
70. Техніка збирання стерильного інструментарію із крафтпакета та стерилізатора.
71. Техніка набирання лікарських засобів з ампул, флаконів.
72. Техніка внутрішньошкірних ін'єкцій.
73. Проведення проб на чутливість до лікарських засобів.
74. Техніка підшкірних ін'єкцій.
75. Користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози інсуліну.
76. Техніка введення олійних розчинів, оброблення інструментарію після ін'єкції.
77. Техніка внутрішньом'язових ін'єкцій.
78. Розведення і розрахунок дози антибіотика.
79. Техніка накладання джгута.
80. Техніка венепункції, внутрішньовенного струминного введення лікарських засобів.
81. Техніка взяття крові з вени для лабораторного дослідження.

82. Складання і заповнення системи для внутрішньовенних вливань.
83. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів.
84. Техніка кровопускання.
85. Техніка взяття мазка із зів'я й носа.
86. Збирання харкотиння для загального і бактеріологічного дослідження.
87. Взяття калу для дослідження: копрологічного, бактеріологічного, наявності прихованої крові, яєць гельмінтів.
88. Техніка зондування шлунка і дванадцятипалої кишки.
89. Підготовка пацієнок і взяття сечі для загального дослідження, за методами Зимницького, Нечипоренка.
90. Дослідження сечі на глюкозу, діастазу, 17-кетостероїди, фенілкетонурію; бактеріологічне дослідження.
91. Підготовка пацієнок до рентгенологічного дослідження шлунка і кишок, холецистографії.
92. Підготовка пацієнок до іригоскопії.
93. Підготовка пацієнок до бронхоскопії, езофагогастроуденоскопії.
94. Підготовка пацієнок до колоноскопії, ректороманоскопії, цистоскопії.
95. Підготовка пацієнок до ультразвукової діагностики (УЗД) матки, яєчників.
96. Виписування направлень на лабораторне дослідження.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Історія розвитку і становлення загального догляду за хворими в Україні.
2. Становлення акушерської справи та система підготовки акушерок в незалежній Україні.
3. Професійні шкідливості в роботі акушерки, охорона праці в галузі.
4. Типи лікувально-профілактичних закладів, їх структура і функції.
5. Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів визначення, мета, засоби забезпечення.
6. Внутрішньолікарняні інфекції (ВЛІ): визначення, збудники, механізм передавання, групи підвищеного ризику.
7. Чинні нормативні накази МОЗ України з питань санітарно-протиепідемічного режиму в ЛПЗ.
8. Дезінфекція: визначення, види та методи.
9. Приготування та застосування дезінфекційних засобів.
10. Охорона праці під час роботи з дезінфекційними засобами.
11. Передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення: етапи, контроль якості.
12. Стерилізація: визначення, види та значення для профілактики ВЛІ.
13. Дотримання норм і правил техніки безпеки під час стерилізації.
14. Поняття про асептику та антисептику, інфекційна безпека акушерки, методи оброблення рук.
15. Правила користування стерильним одягом і гумовими рукавичками.
16. Санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення лікарні, палати, маніпуляційного кабінету, буфетної.
17. Санітарне оброблення вагітної, породіллі, матері-годувальниці.
18. Санітарне оброблення пацієнта з педикульозом.
19. Антропометрія: вимірювання зросту, визначення маси тіла, вимірювання окружності живота.
20. Медична документація лікарні, приймального відділення лікарні.
21. Транспортування і перекладання породіллі, положення в ліжку.
22. Режим рухової активності вагітної, породіллі, матері-годувальниці.
23. Заміна постільної і натільної білизни тяжкохворим.
24. Основні вимоги до гігієни тіла, догляд за шкірою, профілактика попрілостей.
25. Пролежні: причини, фактори ризику, оцінювання за шкалою Norton, комплексна профілактика, користування гумовим кругом.
26. Догляд за шкірою в разі наявності пролежнів.
27. Догляд за статевими органами і промежиною.
28. Догляд за тяжкохворими (догляд за очима, вухами, носовими ходами, порожниною рота, волоссям).
29. Основні принципи лікувального харчування, характеристика дієт.
30. Особливості харчування жінок у різні строки вагітності: режим, вимоги до харчового раціону.
31. Організація годування тяжкохворих, породіллі після патологічних пологів.
32. Штучне харчування.
33. Термометрія: правила, вибір місця, реєстрація результатів (цифрова,

- графічна).
34. Гарячка: стадії, основні симптоми, особливості догляду і спостереження за вагітними та породіллями в гарячці.
 35. Визначення частоти дихання. Записування результатів.
 36. Патологічні типи дихання (Куссмауля, Чейна—Стокса, Біота), їх діагностичне значення.
 37. Догляд за пацієнтками під час кашлю, спостереження і догляд за пацієнтами із задишкою.
 38. Спостереження і догляд за пацієнтами під час кровохаркання та легеневої кровотечі, надання долікарської допомоги.
 39. Оксигенотерапія: методи, правила зберігання і подавання кисню. Правила техніки безпеки під час роботи з кисневими установками.
 40. Пульс, його характеристика: ритм, частота, наповнення, напруження; зміна пульсу, тахікардія, брадикардія, аритмія.
 41. Артеріальний тиск систолічний, діастолічний, пульсовий, техніка вимірювання, вікові особливості, симптоми зміни (підвищення, зниження) тиску.
 42. Спостереження і догляд за пацієнтами під час болю в серці, при артеріальній гіпертензії, ядусі (серцевій астмі); надання долікарської допомоги.
 43. Догляд за пацієнтками з гострою недостатністю судин (непритомність, колапс).
 44. Догляд за пацієнтками з хронічною недостатністю кровообігу. Визначення водного балансу.
 45. Клінічні симптоми захворювань органів травлення: порушення апетиту, печія, гикавка, відрижка, закреп, пронос, біль у животі, нудота, блювання.
 46. Допомога вагітним під час вранішньої нудоти і блювання.
 47. Допомога і догляд за пацієнтами при шлунково-кишковій кровотечі.
 48. Промивання шлунка: показання, протипоказання, способи промивання.
 49. Клізми: види (очисна, сифонна, олійна, лікувальна (мікроклізма), живильна, краплинна), показання, протипоказання до їх проведення.
 50. Застосування газовивідної трубки, показання, протипоказання.
 51. Загальний догляд за пацієнтами на захворювання сечової системи: дієти № 7а, 7, спостереження за добовим діурезом.
 52. Спостереження за добовим діурезом та визначення водного балансу у вагітних.
 53. Заходи в разі затримки сечі, гостра затримка сечі, зумовлена пологовою діяльністю у породіллі.
 54. Катетеризація сечового міхура: показання, протипоказання, види катетерів.
 55. Промивання сечового міхура дезінфекційними розчинами, показання, протипоказання.
 56. Догляд за пацієнтками в разі нетримання сечі.
 57. Спостереження і догляд за тяжкохворими. Організація індивідуального поста.
 58. Клінічна і біологічна смерть. Ознаки смерті. Принципи реанімації (штучна вентиляція легенів, непрямий масаж серця).
 59. Правила поводження з трупом у стаціонарі. Оформлення документації про смерть.
 60. Застосування медичних банок, гірчичників, компресів, грілки, міхура з льодом (підготовка хворих, оснащення, техніка виконання).

61. Особливості застосування найпростіших фізіотерапевтичних процедур у різні строки вагітності, у породіль.
62. Виписування і отримання лікарських засобів в умовах стаціонару.
63. Правила зберігання, розміщення та обліку ліків у відділенні. Зберігання, призначення, застосування і облік препаратів списків А і В.
64. Шляхи введення лікарських засобів в організм людини: зовнішній (через шкірні покриви, слизові оболонки і дихальні шляхи), ентеральний і парантеральний.
65. Энтеральні шляхи введення ліків. Пероральний, сублінгвальний і ректальний способи застосування лікарських засобів.
66. Інструментарій для ін'єкційного способу введення лікарських засобів. Види шприців та голок.
67. Техніка збирання шприца, набирання лікарських засобів з ампул і флаконів.
68. Внутрішньошкірні ін'єкції. Проба Манту, мета її постановки, техніка виконання. Виявлення алергійних реакцій на лікарські препарати.
69. Підшкірні ін'єкції, особливості дозування інсуліну, можливі місцеві ускладнення від тривалого введення інсуліну.
70. Внутрішньом'язові ін'єкції: оснащення, техніка виконання. Розведення антибіотиків. Особливості розведення і введення біциліну.
71. Кровопускання: показання, протипоказання, оснащення, використання одноразових систем, техніка виконання, знезаражування їх.
72. Внутрішньовенне струминне введення лікарських засобів. Особливості введення кальцію хлориду та серцевих глікозидів.
73. Взяття крові з вени для імунологічного, біохімічного, бактеріологічного досліджень, на коагулограму. Особливості взяття крові з вени на наявність алкоголю.
74. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів. Додаткове ведення ліків. Дезінфекція системи після використання.
75. Ускладнення, які можуть виникати під час виконання ін'єкцій, та їх профілактика.
76. Віддалені ускладнення: СНІД, вірусні гепатити. Чинні накази МОЗ України щодо профілактики СНІДу, вірусного гепатиту.
77. Взяття мазка із зіву й носа. Чинні накази МОЗ України про лабораторну діагностику хворих на ангіну, профілактику дифтерії.
78. Підготовка пацієнток, оснащення, взяття та направлення харкотиння для загального і бактеріологічного дослідження, на мікобактерії туберкульозу.
79. Підготовка пацієнток до зондування шлунка. Техніка зондування, направлення матеріалу до лабораторії.
80. Зондування дванадцятипалої кишки: підготовка пацієнток, техніка зондування, три- й п'ятифазний методи зондування.
81. Підготовка пацієнток до лабораторного дослідження сечі (загальне та бактеріологічне дослідження, визначення діастази, глюкози).
82. Діагностичне значення лабораторних досліджень сечі за методами Зимницького, Нечипоренка.
83. Підготовка пацієнток до взяття калу на приховану кров, для бактеріологічного і копрологічного дослідження.
84. Підготовка пацієнток до рентгенологічного дослідження: бронхографії, холецистографії, урографії.
85. Підготовка пацієнток до ультразвукового дослідження матки та яєчників.

86. Підготовка пацієнок до ендоскопічних досліджень (бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, ректороманоскопії, цистоскопії).
87. Визначення понять здоров'я, індивідуальне і громадське здоров'я. Показники громадського здоров'я.
88. Формування здорового способу життя — головний засіб профілактики спадкових захворювань у дітей.
89. Диспансеризація — активна форма спостереження за станом здоров'я вагітних, її значення в ранній діагностиці захворювань матері і дитини. Участь акушерки в системі диспансерного спостереження.
90. Жіноча консультація: організація, форми і методи роботи. Активне раннє виявлення патології у вагітних.
91. Раціональне харчування – фактор профілактики захворювань і ускладнень вагітності. Основні вимоги до харчового раціону вагітної, матері-годувальниці.
92. Загартування — основа здоров'я і працездатності людей. Основні принципи загартування. Особливості загартування вагітної.
93. Психічна саморегуляція. Поняття про психотерапію. Участь акушерки в психопрофілактичній підготовці вагітної до пологів.
94. Гармонійна сім'я — запорука здоров'я. Планування сім'ї, значення сім'ї для формування здоров'я дітей.
95. Визначення поняття геронтології, геронтологічна класифікація.
97. Геріатрія: визначення, завдання. Основні умови активного довголіття.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. У приймальному відділенні пологового будинку акушерка проводить обстеження породіллі М., 28 років, підраховує частоту дихання. Якою має бути в нормі частота дихання (за 1 хв):

- A. * 16—20.
- B. 12—16.
- C. 10—12.
- D. 20—24.
- E. 24—28?

2. У післяпологовій палаті акушерка проводить дослідження пульсу в породіллі К., 23 років. Які характеристики пульсу вона повинна визначити:

- A.* Ритм, частоту, наповнення, напруження.
- B. Частоту, висоту, наповнення.
- C. Величину, наповнення, напруження.
- D. Ритм, швидкість, висоту.
- E. Напруження, швидкість, величина?

3. У відділенні патології вагітних перебуває на лікуванні пацієнтка Т., 32 років, з діагнозом хронічний пієлонефрит. Лікар призначив дослідження сечі за методом Зимницького. Як часто протягом доби потрібно збирати сечу у пацієнтки:

- A. * Кожні 3 год.
- B. Кожні 2 год.
- C. Кожні 4 год.
- D. Кожні 6 год.
- E. Кожні 8 год?

4. У післяопераційній палаті перебуває пацієнтка У., 27 років, після операції кесаревого розтину. Їй призначено ліжковий режим. Медсестра проводить заходи з профілактики пролежнів. Який розчин вона повинна використовувати для оброблення шкіри в місцях можливого утворення пролежнів:

- A. * 10 % розчин камфорного спирту.
- B. 1 % розчин калію перманганату.
- C. 3 % розчин перекису водню.
- D. 2 % розчин гідрокарбонату натрію.
- E. 1:5000 розчин фурациліну?

5. У відділенні патології вагітних перебуває пацієнтка Ф., 32 років, у якої виявлено мітральну ваду серця, хронічну недостатність кровообігу. Лікар призначив контроль водного балансу. Що слід враховувати, виконуючи це призначення:

- A. * Співвідношення введеної в організм рідини й добового діурезу.
- B. Співвідношення денного та нічного діурезу.

- С. Кількість введеної в організм рідини за добу.
- Д. Добову кількість сечі.
- Е. Різницю між ранковим та вечірнім показниками маси тіла?

6. У відділенні патології вагітних перебуває на лікуванні пацієнтка Д., 30 років, з діагнозом виразкова хвороба. Лікар призначив аналіз калу на приховану кров. Якої дієти повинна дотримуватися пацієнтка протягом 3-х днів:

- А. * Безгемоглобінової.
- В. З обмеженням солі.
- С. Безшлакової.
- Д. Калійзберігальної.
- Е. З обмеженням рідини?

7. У гінекологічному відділенні перебуває на обстеженні пацієнтка В., 32 років, яка має супутній діагноз хронічний коліт. У зв'язку з наявністю закрепу пацієнтці призначена очисна клізма. Яке положення повинна зайняти пацієнтка при проведенні маніпуляції:

- А. * На лівому боці.
- В. На правому боці.
- С. На животі.
- Д. На спині.
- Е. Колінно-ліктьове?

8. У відділенні патології вагітних перебуває пацієнтка І., 28 років, яка страждає на хронічний холецистит. За призначенням лікаря їй проводять трифазне дуоденальне зондування. Медсестра зондового кабінету отримала першу порцію жовчі, потім ввела в зонд 50 мл теплої розчину 33 % розчину сульфату магнію, наклала затискач на зонд на 10 хв, а потім із зонда стала виділятися в'язка рідина темно-оливкового кольору. Як називається ця порція:

- А. * Міхурова жовч.
- В. Дуоденальна жовч.
- С. Жовч з внутрішньопечінкових проток.
- Д. Панкреатичний сік.
- Е. Шлунковий сік?

9. У відділенні патології вагітних перебуває пацієнтка Г., 25 років, з діагнозом цукровий діабет 1 типу. Медсестра процедурного кабінету готує пацієнтці ін'єкцію інсуліну. Скільки мілілітрів інсуліну вона повинна набрати в шприц ємністю 2 мл, якщо призначена доза 16 од (1 мл інсуліну — 40 ОД):

- А. * 0,4.
- В. 0,5.
- С. 0,3.
- Д. 0,6.
- Е. 0,2?

10. Акушерка пологового залу на початку робочого дня розкрила стерильний бокс з перев'язувальним матеріалом. Протягом якого часу можна

використовувати матеріали з цього бікса:

- A. * 24 год.
- B. 48 год.
- C. 12 год.
- D. 10 год.
- E. 6 год?

11. У відділенні патології вагітних медсестра процедурного кабінету вранці взяла кров з вени у трьох пацієток на ВІЛ-інфекцію. Який наказ МОЗ України вимагає доставки пробірок з кров'ю в закритих контейнерах:

- A. * № 120.
- B. № 59.
- C. № 38.
- D. № 408.
- E. № 228?

12. У гінекологічному відділенні перебуває на лікуванні пацієнтка З., 48 років, із загостренням хронічного аднекситу. Супутній діагноз пацієнтки — ожиріння II ступеня. Палатна медсестра за завданням лікаря повинна провести з пацієнткою санітарно-освітню бесіду щодо дієтотерапії. Про яку дієту потрібно проінформувати пацієнтку:

- A. * № 8.
- B. № 11.
- C. № 10.
- D. № 7.
- E. № 5?

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Білик Л.С. Медичні маніпуляції в алгоритмах. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2005.

Вітенко І.С., Дудка Л.М., Зіменковська Я.Я. Основи загальної і медичної психології. — К.: Вища шк., 1991.

Гаврилюк О.Ф., Залюбівська Л.С. Основи медсестринства. Практикум: навч. посібник. — К.: Медицина, 2010. — 352 с.

Губенко І.Я., Шевченко О.Т. Медсестринський догляд за пацієнтом. — К.: Медицина, 2008. — 304 с.

Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка. — К.: Медицина, 2008.

Касевич Н.М. Медсестринська етика і деонтологія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.

Ковальова О.М., Лісовий В.М., Шевченко С.І., Фролова Т.В. Догляд за хворими. Практика. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 488 с.

Медсестринський догляд за пацієнтом / І.Я. Губенко, О.Т. Шевченко, Л.П. Бразалій, В.Г. Апшай. — К.: Здоров’я, 2000.

Медсестринський догляд за пацієнтом / І.Я. Губенко, О.Т. Шевченко, Л.П. Бразалій, В.Г. Апшай. — К.: Медицина, 2008.

Мухина С.А., Тарнавская И.И. Атлас по манипуляционной технике сестринского ухода. — М.: АНМИ, 1995.

Назарова І.Б. Медсестринство в акушерстві: підручник. — К.: Медицина, 2008. — 224 с.

Пасечко Н.В., Лемке М.О., Мазур П.Є. Основи сестринської справи. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.

Савка Л.С., Разінкова Л.І. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посібник. — К.: Медицина, 2009. — 480 с.

Додаткова

Касевич Н.М., Шаповал К.І. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.

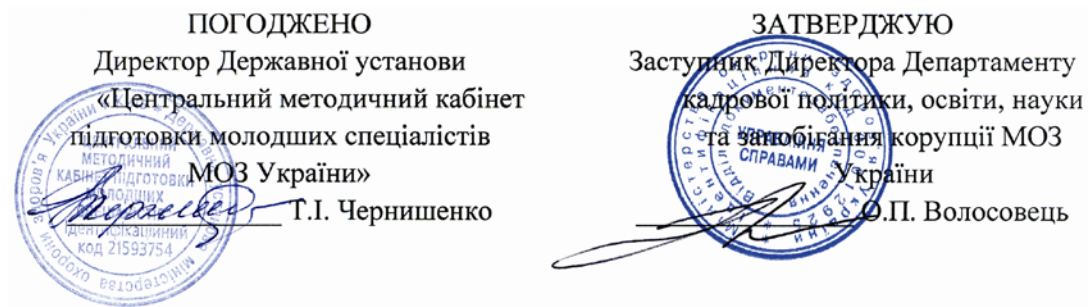
Литвиненко В.І., Касевич Н.М. Сестринська справа. — К.: Медицина, 2008.

Мухіна С.А., Тарнавская И.И. Общий уход за больными. — М.: Медицина, 1989.

Щуліпенко І.М. Загальний і спеціальний медичний догляд за хворими з основами валеології. — К.: КИЙ, 1998.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 “Акушерська справа”

Київ
2011

ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА

Укладачі:

Т.О. Антропова — голова терапевтичної циклової комісії, заслужений лікар АР Крим, викладач-методист, викладач вищої категорії, КРВНЗ “Кримський медичний коледж”;

Т.К. Барановська — викладач-методист, викладач вищої категорії КРВУЗ “Кримський медичний коледж”.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії терапевтичних дисциплін КРВНЗ “Кримський медичний коледж” 06.05.2011 р., протокол №12.

Рецензенти:

І.Л. Кляритська — завідувач кафедри терапії і сімейної медицини, доктор медичних наук, професор, декан факультету післядипломної освіти ДУ “Кримський медичний університет ім. С.І. Георгієвського” МОЗ України;

В.І. Литвиненко — директор Кременчуцького медичного коледжу;

В.О. Сінюгіна — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової методичної комісії професійної підготовки терапевтичного циклу Кременчуцького медичного коледжу;

Н.С. Соколова — викладач вищої кваліфікаційної категорії ХБМК № 1 з дисципліни “Внутрішня медицина”;

П.І. Сидоренко — директор Кіровоградського базового медичного коледжу ім. Є.Й. Мухіна;

В.М. Круглікова — викладач-методист Кіровоградського базового медичного коледжу ім. Є.Й. Мухіна;

С.О. Іванова — викладач-методист, викладач вищої категорії Київського медичного коледжу № 3;

А.П. Юр’єва — викладач-методист, викладач вищої категорії Київського медичного коледжу № 3;

О.Д. Воевода — викладач-методист, викладач вищої категорії Івано-Франківського базового медичного коледжу.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Внутрішня медицина” складено для вищих медичних навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Внутрішня медицина є однією з головних клінічних дисциплін, необхідних для якісної підготовки акушерки, майбутня практична діяльність якої потребує знань найпоширеніших внутрішніх хвороб. Знання з внутрішньої медицини повинні стати для акушерки базою кваліфікованого обстеження пацієнток, виявлення симптомів і синдромів захворювань, оцінювання стану пацієнток, встановлення попереднього діагнозу, вирішення питань надання невідкладної медичної допомоги та подальшої тактики. Знання внутрішньої медицини має найбільше значення для акушерки ФАПу.

Вивчення внутрішньої медицини стає ще актуальнішим у зв'язку зі зростанням частоти хронічних захворювань органів і систем організму, в тому числі серед жіночого населення країни, а також із тенденцією народження першої дитини у більш зрілому віці.

Засвоєння програми з внутрішньої медицини дає акушерці підставу орієнтуватися серед найпоширеніших захворювань, ґрунтуватися на знаннях їх суті та механізму розвитку, особливостях перебігу захворювань у вагітних, враховувати, що вагітність може сприяти загостренню хронічних процесів і спричинити розвиток деяких хвороб.

Зміст програми дає всі підстави для формування необхідного фахового рівня майбутніх акушерок.

Програма передбачає вивчення таких розділів:

- техніка безпеки на робочому місці;
- історія розвитку терапії;
- поняття про хворобу;
- методика обстеження хворих;
- хвороби органів дихання;
- хвороби органів кровообігу;
- захворювання органів травлення;
- хвороби нирок і сечових шляхів;
- хвороби органів кровотворення;
- захворювання ендокринної системи;
- алергійні захворювання;
- професійні захворювання та отруєння.

Крім того, під час підготовки фахівця необхідно звернути увагу на такі важливі моменти:

- оволодіння студентами методикою обстеження хворих;
- удосконалення навичок і вмінь зі спостереження та догляду за хворими;
- удосконалення навичок роботи з медичною технікою, підготовки хворих до додаткових обстежень;
- діагностування гострих станів;
- надання долікарської медичної допомоги при гострих станах;
- дотримання принципів медичної етики та деонтології;
- виховання у студентів відповідальності за свої вчинки.

У навчальній програмі на вивчення дисципліни “Внутрішня медицина” відведено 243 год, з них 30 — лекції, 128 — навчальна практика під керівництвом викладача, 85 год — самостійна робота студентів.

Заняття повинні відповідати програмі і включати міждисциплінарну інтеграцію з базовими дисциплінами: анатомією та фізіологією людини, фармакологією, загальним доглядом за хворими та іншими клінічними дисциплінами.

Враховуючи значний обсяг навчального матеріалу, частину тем винесено на самостійне вивчення. Перелік питань для самостійної роботи визначають циклові комісії у зв'язку з різними умовами виконання самостійної роботи студентами конкретних медичних коледжів України (можливість участі в роботі лікаря поліклініки, чергування в приймальному відділенні, стаціонарі тощо).

Під час занять необхідно використовувати чинні накази та інструкції МОЗ України, які регламентують роботу лікувально-профілактичних закладів.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- визначення, чинники, механізм розвитку захворювань;
- основні симптоми і синдроми захворювань;
- діагностичні підходи в клініці внутрішніх хвороб;
- особливості перебігу захворювань у вагітних;
- симптоми невідкладних станів та надання долікарської допомоги при них;
- методи спостереження та догляду за пацієнтками;
- принципи медичної етики та деонтології;
- профілактику захворювань, на які найчастіше хворіють вагітні;
- чинники ризику та методи пропаганди здорового способу життя;
- методи диспансерного спостереження за вагітними із захворюваннями внутрішніх органів.

Студенти повинні вміти:

- вести затверджену медичну документацію;
- дотримуватися санітарно-протиепідемічного режиму;
- дотримуватися правил техніки безпеки під час роботи з медичним інструментарієм, кров'ю та біологічними рідинами організму;
- дотримуватися правил асептики та антисептики;
- пропагувати основи здорового способу життя;
- збирати скарги та анамнез;
- здійснювати та оцінювати дані загального огляду пацієнтки;
- проводити аускультацию серця та органів дихання;
- визначати показники пульсу, фіксувати його частоту в температурному листку;
- вимірювати артеріальний тиск, фіксувати його в температурному листку;
- вимірювати температуру тіла, фіксувати її графічно;
- визначити наявність набряків;
- проводити пальпацію живота;
- готувати пацієнток до дослідження та лікувальних процедур;
- володіти маніпуляційною технікою;
- розводити антибіотики;
- виконувати катетеризацію сечового міхура;

- ставити очисну клізму;
- подавати зволожений кисень;
- застосовувати міхур з льодом;
- застосовувати грілку;
- накладати компрес;
- надавати першу медичну допомогу в разі анафілактичного шоку.

Студенти мають бути поінформовані про:

- чинні нормативні акти та накази Міністерства охорони здоров'я України;
- основні принципи організації терапевтичної допомоги на сучасному етапі;
- досягнення медицини, що втілюються в практику охорони здоров'я в Україні;
- нові лікарські засоби й методи їх застосування;
- нові методи діагностики в клініці внутрішніх хвороб.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ. Охорона праці і безпека в галузі	14	2	4	8
2	Історія розвитку внутрішніх хвороб. Загальне поняття про хворобу. Методика обстеження хворого				
	Спеціальна частина				
3	Хвороби органів дихання	42	6	24	12
4	Хвороби органів кровообігу	58	6	32	20
5	Хвороби травного каналу, печінки та жовчовивідних шляхів	45	4	26	15
6	Хвороби нирок та сечових шляхів	22	2	12	8
7	Хвороби крові та органів кровотворення	18	2	8	8
8	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин	16	4	8	4
9	Алергійні хвороби	10	2	4	4
10	Системні хвороби сполучної тканини	18	2	10	6
11	Професійні хвороби та отруєння				
	Усього	243	30	128	85

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Історія розвитку внутрішніх хвороб. Методика обстеження хворого	8
2	Хвороби органів дихання	12
3	Хвороби органів кровообігу	20
4	Хвороби травного каналу, печінки та жовчовивідних шляхів	15
5	Хвороби нирок і сечових шляхів	8
6	Хвороби крові та органів кровотворення	8
7	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин	4
8	Алергійні хвороби	4
9	Системні хвороби сполученої тканини. Професійні захворювання та отруєння	6
	Усього	85

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Охорона праці і безпека в галузі

ЛЕКЦІЯ

Поняття про внутрішню медицину, її місце серед інших клінічних дисциплін. Охорона праці в галузі. Техніка безпеки на робочому місці. Чинні накази МОЗ України щодо техніки безпеки.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Техніка безпеки на робочому місці. Чинні накази МОЗ України щодо техніки безпеки в галузі. Інструктаж з техніки безпеки.

Тема 2. Історія розвитку внутрішніх хвороб. Загальне поняття про хворобу. Методика обстеження хворого

ЛЕКЦІЯ

Історія розвитку вчення про внутрішню медицину. Вклад видатних вчених в розвиток внутрішньої медицини. Основні етапи розвитку внутрішньої медицини в Україні. Вітчизняні вчені, що зробили внесок в розвиток внутрішньої медицини: В.П. Образцов, М.Д. Стражеско, Ф.Г. Яновський, В.М. Іванов, М.М. Губергріц, В.Х. Василенко, Г.Й. Бурчинський, О.Й. Грицюк, Л.Т. Малая та інші. Принципи організації лікувально-профілактичної допомоги в Україні. Поняття про хворобу, етіологію, патогенез, періоди, симптоми та синдроми, перебіг, діагностику, прогноз, види та напрями лікування, профілактику. Методи обстеження хворих (суб'єктивні, об'єктивні та додаткові).

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Суб'єктивні та об'єктивні методи обстеження пацієнтів. Опитування (паспортні дані, скарги, анамнез хвороби та життя). Загальний огляд пацієнта: загальний стан, положення в ліжку, свідомість, вираз обличчя, конституція, колір шкіри, стан волос та нігтів. Засвоєння методики пальпації: пальпація шкіри, підшкірної клітковини, лімфатичних вузлів. Засвоєння методики перкусії: безпосередня та посередня перкусія; гучна, тиха та найтихіша; топографічна та порівняльна. Засвоєння методики аускультатії: правила користування фонендоскопом.

Лабораторні методи дослідження: загальний аналіз, біохімічне та бактеріологічне дослідження. Особливості забору матеріалу в залежності від мети дослідження, підготовка пацієнта. Дослідження мокротиння. Дослідження сечі за методами Зимницького, Нечипоренка. Дослідження кала на яйця гельмінтів та приховану кров.

Інструментальні методи дослідження: рентгенологічні, ендоскопічні, ультразвукові, радіоізотопні, комп'ютерні, у тому числі методи функціональної діагностики (ЕКГ, спірографія). Їх діагностична цінність, підготовка пацієнтів.

Практичні навички:

- збирання паспортних даних;
- збирання скарг;
- збирання історії хвороби та життя;
- загальний огляд пацієнта;
- пальпація шкіри, підшкірної клітковини, лімфатичних вузлів;
- перкусія гучна, тиха та найтихіша; топографічна та порівняльна;
- техніка аускультатії легень і серця.

Спеціальна частина

Тема 3. Хвороби органів дихання

ЛЕКЦІЇ

Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання.

Методика обстеження органів дихання пацієнта: основні скарги, особливості збору анамнезу хвороби та життя, об'єктивні дані, додаткові методи обстеження. Основні синдроми: синдром бронхіту, синдром ущільнення легеневої тканини, обструктивний синдром, синдром дихальної недостатності, больовий синдром.

Гострий та хронічний бронхіти: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, ускладнення, діагностика, лікування, профілактика. Особливості лікування вагітних.

Бронхіальна астма: визначення, етіологія, основні алергени, патогенез, класифікація, клінічна картина нападу бронхіальної астми, ускладнення, діагностика, невідкладна допомога при нападі та принципи лікування в міжнападковий період. Астматичний статус, тактика акушерки.

Пневмонії: визначення, етіологія, патогенез, сучасна класифікація, клінічна картина, ускладнення, діагностика, лікування та догляд за пацієнтами, профілактика. Особливості лікування вагітних.

Гнійні захворювання легень: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина бронхоектатичної хвороби та абсцесу легень, ускладнення, діагностика, принципи лікування та догляд за пацієнтами, профілактика.

Туберкульоз легень. Визначення, етіологія, шляхи зараження, патогенез, класифікація, клінічна картина основних форм туберкульозу легень, ускладнення, діагностика, принципи лікування, його спадкоємність. Соціальна, санітарна та специфічна профілактика. Чинні документи України щодо подолання та запобігання туберкульозу. Туберкульоз та вагітність.

Сухий та ексудативний плеврит: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина в залежності від виду плевриту, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами. Плевральна пункція, як діагностична та лікувальна процедура. Профілактика плевритів.

Поняття про рак легень: визначення, фактори ризику, патогенез на основі властивості пухлинних клітин, клінічна картина, ускладнення. Невідкладна медична допомога при легеневій кровотечі. Значення ранньої діагностики для прогнозу захворювання, принципи лікування, профілактика.

Поняття про хронічні неспецифічні захворювання легень. Емфізема легень, пневмосклероз. Визначення, етіологія, патогенез, клінічна картина, ускладнення, діагностика, принципи лікування, профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження органів дихання пацієнта: збір скарг, анамнезу, об'єктивне дослідження (загальний та локальний огляд, пальпація – визначення показників дихання та голосового тремтіння, порівняльна та топографічна перкусія легень, аускультация бронхів та легень); додаткові методи обстеження і підготовка пацієнтів до них (аналізи харкотиння: загальний, на ВК, атипові клітини та бактеріологічний, рентгенографія легень, бронхоскопія, визначення функції зовнішнього дихання – спірографія), оцінка результатів.

Обстеження пацієнтів із захворюваннями органів дихання: бронхітами, бронхіальною астмою, пневмоніями, гнійними захворюваннями легень, туберкульозом легень, плевритами, раком легень. Виявлення симптомів і синдромів.

Оцінка стану пацієнта, первинна діагностика, визначення тактики, призначення лікування та додаткових методів обстеження, профілактика захворювань органів дихання.

Надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах (задишці, кровохарканні, легеневої кровотечі, ядусі, астматичному стані). Виконання лікарських призначень. Догляд за пацієнтами із захворюваннями органів дихання, особливості догляду за вагітними.

Виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування захворювань органів дихання (антибіотики, відхаркувальні засоби, бронхолітики, глюкокортикостероїди та інші). Заповнення медичної документації.

Удосконалення практичних навичок: вимірювання температури тіла, фіксування її у температурному листку; виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (застосування банок, гірчичників, йодної сітки, проведення інгаляцій, користування кварцовою лампою); проведення оксигенотерапії; виконання всіх видів ін'єкцій (внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних); проведення проби Манту; визначення проби на чутливість флори до антибіотиків; допомога лікарю під час проведення плевральної пункції (підготування, асистування).

Практичні навички:

- виявлення скарг, характерних для захворювань органів дихання;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієнток із захворюваннями органів дихання;
- проведення пальпації: визначення показників дихання, голосового тремтіння;
- проведення порівняльної та топографічної перкусії легень;
- проведення аускультации легень;
- оцінювання стану пацієнток на підставі її скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференціальної діагностики;
- інтерпретування даних лабораторних досліджень;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування, консультація сімейного лікаря);
- визначення плану лікування в умовах ФАПу;
- надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах (задишці, кровохарканні, легеневої кровотечі, ядусі, астматичному стані);
- виписування рецептів (антибіотиків, відхаркувальних засобів, бронхолітиків, глюкокортикоїдів).

Тема 4. Хвороби органів кровообігу

ЛЕКЦІЇ

Анатомо-фізіологічні особливості органів кровообігу, велике та мале коло кровообігу.

Методика обстеження органів кровообігу пацієнта: основні скарги, особливості збору анамнезу хвороби та життя, об'єктивні дані, додаткові методи обстеження.

Роль української школи внутрішньої медицини у вивченні захворювань серцево-судинної системи: В.П. Образцов, М.Д. Стражеско, М.М. Губергріц, В.Х. Василенко.

Ревматизм: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, ускладнення, діагностичні критерії, принципи лікування, первинна та вторинна профілактика, особливості догляду. Ревматизм і вагітність.

Набуті вади серця: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, гемодинаміка в залежності від виду вади, клінічна картина, поняття про компенсацію і декомпенсацію, діагностика, принципи лікування, профілактика. Вагітність і вади серця.

Артеріальні гіпертензії: визначення, есенціальна та симптоматичні гіпертензії. Етіологія, патогенез, класифікація гіпертонічної хвороби, клінічна картина, ускладнення, діагностика, лікування (модифікація способу життя, особливості дієти, основні групи гіпотензивних ліків), профілактика. Гіпертонічні кризи (неускладнений та ускладнений), невідкладна допомога. Артеріальна гіпертензія і вагітність.

Атеросклероз: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина в залежності від локалізації враження, ускладнення, діагностика, принципи лікування, профілактика.

Ішемічна хвороба серця: визначення, етіологія, патогенез, класифікація. Стенокардія: визначення, класифікація, клінічна картина, діагностика, надання невідкладної допомоги при нападі, планове лікування, профілактика.

Гострий інфаркт міокарда: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви, ускладнення (кардіогенний шок, набряк легень, аритмії, тромбоемболії, розрив серця, аневризма шлуночків, синдром Дресслера), діагностика (зміни на електрокардіограмі, лабораторні критерії), невідкладна допомога, принципи лікування, профілактика. Атипові форми інфаркту міокарда.

Гостра судинна недостатність: непритомність, колапс, шок. Визначення, етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, невідкладна допомога, подальша тактика.

Гостра серцева недостатність: серцева астма, набряк легень. Причини, клінічні прояви, невідкладна допомога, подальша тактика.

Хронічна недостатність кровообігу: визначення, етіологія, патогенез, класифікація за А.Д. Стражеском і В.Х. Василенком, клінічна картина за стадіями, діагностика, принципи лікування, профілактика, особливості догляду за пацієнтами.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження органів кровообігу пацієнта: збір скарг, анамнезу,

об'єктивне дослідження (загальний та локальний огляд, пальпація – визначення показників пульсу, верхівкового поштовху, перкуторне визначення відносної серцевої тупості, аускультация тонів серця, визначення АТ), додаткові методи обстеження: інструментальні (рентгенологічні, ехокардіографія, електрокардіографія) та лабораторні (ревмопроби, коагулограма, ліпіди, ферменти, мінеральний склад крові), оцінка результатів.

Обстеження пацієнтів із захворюваннями органів кровообігу: ревматизмом, набутими вадами серця, гіпертонічною хворобою, атеросклерозом, ішемічною хворобою серця, гострою судинною та серцевою недостатністю, хронічною серцевою недостатністю.

Формування попереднього діагнозу на основі суб'єктивного та об'єктивного обстеження, визначення тактики, призначення лікування та додаткових методів обстеження, профілактика захворювань органів кровообігу.

Надання невідкладної медичної допомоги при нападі стенокардії, інфаркті міокарда, серцевій астмі та набряку легень, кардіогенному шоку, гіпертонічних кризах, непритомності, колапсі, шоку.

Виконання лікарських призначень. Догляд за пацієнтами із захворюваннями органів кровообігу, особливості догляду за вагітними.

Виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування захворювань органів кровообігу (антибіотики, нітрати, серцеві глікозиди, гіпотензивні препарати, вазотонічні, знеболювальні засоби). Заповнення медичної документації.

Удосконалення практичних навичок: користування функціональним ліжком; проведення профілактики пролежнів; визначення водного балансу; вимірювання температури тіла, фіксування її у температурному листку; застосування гірчичників; проведення оксигенотерапії; виконання всіх видів ін'єкцій (внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних); підготовка пацієнтів до лабораторних методів дослідження (взяття крові для біохімічного дослідження — техніка венепункції).

Практичні навички:

- виявлення скарг, характерних для захворювань органів кровообігу;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієнок із захворюванням органів кровообігу;
- проведення пальпації: визначення показників пульсу, верхівкового поштовху;
- перкусія: визначення меж серця;
- проведення аускультации тонів серця;
- визначення артеріального тиску;
- оцінювання стану пацієнок на підставі їх скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференціальної діагностики;
- інтерпретування даних лабораторних досліджень;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування, консультація сімейного лікаря);
- визначення плану лікування в умовах ФАПУ;
- надання невідкладної допомоги при нападі стенокардії, інфаркті міокарда, серцевій астмі, набряку легень, кардіогенному шоку, гіпертонічних кризах, непритомності, колапсі, шоку;
- оволодіння технікою запису електрокардіограм;

- надання рекомендацій щодо дієтичного харчування;
- виписування лікарських засобів (антибіотиків, нітратів, серцевих глікозидів, гіпотензивних препаратів, вазотонічних та знеболювальних засобів).

Тема 5. Хвороби травного каналу, печінки та жовчовивідних шляхів

ЛЕКЦІЇ

Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення.

Методика обстеження органів травлення пацієнта: основні скарги, особливості збору анамнезу хвороби та життя, об'єктивні дані, додаткові методи обстеження.

Гострий гастрит: визначення, етіологія, клінічна картина, невідкладна допомога, тактика, профілактика.

Хронічні гастрити А, В, С: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, ускладнення, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика, особливості догляду.

Виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки: визначення, етіологія (роль *Helicobacter pylori*), патогенез, класифікація, клінічна картина в залежності від локалізації виразки, діагностичні критерії, сучасні принципи лікування, профілактика, особливості догляду. Ускладнення виразкової хвороби, невідкладна допомога, подальша тактика. Диспансеризація пацієнтів. Особливості ведення вагітних.

Рак шлунка: визначення, етіологія, клінічна картина, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика, особливості догляду.

Ентерити та коліти: визначення, етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, профілактика, особливості догляду.

Хронічний панкреатит: визначення, етіологія, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, профілактика, особливості догляду.

Хронічні гепатити: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика, особливості догляду. Хронічний гепатит і вагітність.

Цироз печінки: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, ускладнення, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика, особливості догляду.

Гострий та хронічний холецистити: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви гострого та хронічного холециститу, діагностика, принципи лікування, профілактика, особливості догляду. Хронічний холецистит і вагітність.

Жовчнокам'яна хвороба: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина в залежності від стадії захворювання, діагностичні критерії, невідкладна допомога в разі печінкової кольки, принципи лікування, профілактика, особливості догляду. Жовчнокам'яна хвороба і вагітність.

Диспансерне спостереження при захворюваннях печінки та жовчного міхура.

Значення здорового способу життя та дієти для профілактики захворювань печінки та жовчовивідних шляхів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження органів травлення пацієнта: збір скарг, анамнезу, об'єктивне дослідження (загальний та локальний огляд, поверхнева та глибока пальпація живота, перкуторне визначення розмірів печінки, рідини в черевній порожнині, перевірка симптомів ураження жовчного міхура, визначення нижньої межі шлунку), додаткові методи обстеження (рентгенологічне дослідження шлунка, кишечника, жовчного міхура та його проток, езофагогастродуоденоскопія, ультразвукові дослідження печінки, жовчного міхура та його протоків, підшлункової залози, дослідження дуоденального вмісту, аналізи кала: загальний, на яйця гельмінтів, приховану кров та бактеріологічний, біохімічне дослідження крові на печінкові проби, білірубін, загальний білок та його фракції, ферменти), оцінка результатів.

Обстеження пацієнтів з захворюваннями органів травлення: гастритами, виразковою хворобою шлунка та дванадцятипалої кишки, раком шлунка, хронічними гепатитами, цирозами печінки, холециститами, жовчнокам'яною хворобою.

Оцінювання стану хворого, формулювання попереднього діагнозу на основі суб'єктивного та об'єктивного обстеження, визначення тактики, призначення лікування та додаткових методів обстеження, профілактика захворювань органів травлення.

Надання невідкладної допомоги при шлункової кровотечі, перфорації стінки шлунка, печінкової коліці.

Виконання лікарських призначень. Догляд за пацієнтами із захворюваннями органів травлення, особливості догляду за вагітними.

Виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування захворювань органів травлення (антибіотики, спазмолітичні засоби, антациди, холеретикі та холекінетикі, гемостатичні препарати). Заповнення медичної документації.

Удосконалення практичних навичок: догляд за пацієнтами під час блювання; промивання шлунка; взяття промивних вод шлунка на дослідження; застосування газовідвідної трубки; постановка очисної, послаблювальних, сифонної, медикаментозної, харчувальної клізм; проведення дуоденального зондування; підготовка інструментів та асистування лікарю під час проведення абдомінальної пункції; взяття крові для біохімічного дослідження: техніка венепункції; виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, внутрішньовенних крапельних вливань; підготовка пацієнтів до діагностичних досліджень (рентгенологічних, ендоскопічних, ультразвукових, дослідження дуоденального вмісту, аналізу калу).

Практичні навички:

- виявлення скарг, характерних для захворювань органів травлення;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієнок із захворюваннями органів травлення;
- проведення поверхневої та глибокої пальпації живота;
- визначення меж печінки за методом Курлова, рідини в черевній порожнині;
- перевірка симптомів ураження жовчного міхура;
- визначення нижньої межі шлунка;
- оцінювання стану пацієнок на підставі їхніх скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференційної діагностики;
- інтерпретування даних лабораторних та інструментальних досліджень;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування,

- консультація сімейного лікаря);
- визначення плану лікування в умовах ФАПу;
- надання невідкладної допомоги при шлунковій та кишковій кровотечі, перфорації шлунка, печінкової коліці;
- надання рекомендацій щодо дієтичного харчування;
- виписування лікарських засобів, які застосовуються для лікування захворювань органів травлення (антибіотики, спазмолітичні засоби, антациди, холеретикі та холекінетикі, гемостатичні препарати).

Тема 6. Хвороби нирок та сечових шляхів

ЛЕКЦІЇ

Анатомо-фізіологічні особливості нирок та сечовивідних шляхів. Методика обстеження сечовивідних органів пацієнта: основні скарги, термінологія дизурічних розладів, особливості збору анамнезу хвороби та життя, об'єктивні дані, додаткові методи обстеження: рентгенологічні та ультразвукові методи обстеження нирок, аналізи сечі: загальний, за методами Нечипоренка, Зимницького, бактеріологічний.

Гострий та хронічний гломерулонефрит: визначення, етіологія, роль β -гемолітичного стрептококу групи А, патогенез, класифікація, клінічна картина, ускладнення, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика, особливості догляду, диспансерне спостереження за пацієнтами.

Гострий та хронічний пієлонефрит: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика, особливості догляду, диспансерне спостереження за пацієнтами. Пієлонефрит і вагітність.

Нирковокам'яна хвороба: визначення, етіологія, клінічна картина, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика. Невідкладна допомога в разі нападу ниркової коліки.

Хронічна ниркова недостатність. Основні причини, патогенез, клінічні симптоми, стадії. Додаткові методи обстеження — лабораторні (проба Зимницького, Реберга, біохімічне дослідження крові на остатній азот) та інструментальні. Принципи лікування, гемодіаліз, трансплантація нирки.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження сечовивідних органів пацієнта: збір скарг, анамнезу, об'єктивне дослідження (загальний та локальний огляд, визначення показників пульсу, АТ, симптому Пастернацького), додаткові методи обстеження (рентгенологічні та ультразвукові дослідження нирок, аналізи сечі: загальний, за методами Нечипоренка, Зимницького, бактеріологічний), їх оцінка.

Обстеження пацієнтів із захворюваннями нирок та сечовивідних шляхів: гломерулонефритами, пієлонефритами, нирковокам'яною хворобою, хронічною нирковою недостатністю.

Формулювання попереднього діагнозу на основі суб'єктивного та об'єктивного обстеження, визначення тактики, призначення лікування та додаткових методів обстеження, профілактика захворювань нирок та сечовивідних шляхів.

Підготовка пацієнтів до діагностичних досліджень (рентгенологічних, ультразвукових, збирання сечі для різноманітних обстежень), визначення водного балансу.

Надання невідкладної допомоги при нирковій коліці.

Виконання лікарських призначень. Догляд за пацієнтами із захворюваннями нирок та сечовивідних шляхів, особливості догляду за вагітними.

Виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування захворювань нирок та сечовивідних шляхів (антибіотики, протизапальні, спазмолітичні засоби, сечогінні препарати).

Удосконалення практичних навичок: здійснення катетеризації сечового міхура м'яким катетером; забір сечі на загальний аналіз, за методами Зимницького, Нечипоренка; підготовка пацієнтів до рентгенологічних та ультразвукових обстежень: ставлення очисної та сифонної клізми, венепункція; виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, внутрішньовенних крапельних вливань.

Практичні навички:

- виявлення скарг, характерних для захворювань нирок та сечовивідних шляхів;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієток при захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів;
- визначення симптому Пастернацького;
- визначення артеріального тиску;
- оцінювання стану пацієток на підставі їх скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференціальної діагностики;
- інтерпретування даних лабораторних досліджень;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування, консультація сімейного лікаря);
- визначення плану лікування в умовах ФАПу;
- надання невідкладної допомоги при нирковій коліці;
- надання рекомендацій щодо дієтичного харчування;
- виписування рецептів лікарських засобів, які застосовуються для лікування захворювань нирок та сечовивідних шляхів (антибіотики, протизапальні, спазмолітичні засоби, сечогінні препарати).

Тема 7. Хвороби крові та органів кровотворення

ЛЕКЦІЯ

Анатомо-фізіологічні особливості органів кровотворення. Состав периферичної крові. Методика обстеження органів кровотворення пацієнта, симптоми і синдроми. Додаткові методи обстеження: загальний аналіз крові, дослідження кісткового мозку, УЗД селезінки, печінки, лімфовузлів.

Анемії: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клінічна картина основних анемій (гострої і хронічної постгеморагічних, залізодефіцитної, В₁₂-дефіцитної, гіпопластичної, гемолітичних), діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика, особливості догляду, диспансерне спостереження за пацієнтами. Анемії і вагітність.

Гемобластози: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина гострих та хронічних лейкозів (хронічний мієлолейкоз, хронічний лімфолейкоз), діагностичні критерії, принципи лікування, особливості догляду. Поняття про лімфогранулематоз.

Геморагічні діатези: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клінічна картина гемофілії і тромбоцитопенічної пурпури, діагностичні критерії, принципи лікування, особливості догляду, диспансерне спостереження за пацієнтами. Тромбоцитопенічна пурпура і вагітність.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження пацієнтів з анеміями, виявлення синдромів, характерних для основних видів анемій. Розбір аналізів крові, виявлення змін, характерних для гострої і хронічної постгеморагічних, залізодефіцитної, В₁₂-дефіцитної, гіпопластичної, гемолітичних анемій.

Обстеження пацієнтів з гемобластозами, лімфогранулематозом, виявлення основних синдромів, оцінка стану пацієнтів, інтерпретація показників аналізів крові. Підготовка пацієнтів і асистування при стерильній пункції.

Обстеження пацієнтів з геморагічними діатезами, виявлення і оцінка геморагічного синдрому, інтерпретація показників аналізів крові. Надання невідкладної допомоги при геморагічному синдромі.

Формулювання попереднього діагнозу на основі суб'єктивного та об'єктивного обстеження, визначення тактики, призначення лікування та додаткових методів обстеження, профілактика захворювань органів кровотворення.

Виконання лікарських призначень, догляд за пацієнтами, особливості догляду за вагітними.

Виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування анемій, геморагічних діатезів (препарати заліза, вітамін В₁₂, гемостатичні препарати, глюкокортикоїди).

Удосконалення практичних навичок: виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, внутрішньовенних крапельних вливань; взяття крові для біохімічного дослідження: техніка венепункції; підготовка інструментарію та участь у проведенні стерильної пункції; визначення коагуляційних тестів; проведення профілактики пролежнів; догляд за порожниною рота.

Практичні навички:

- виявлення синдромів, характерних для захворювань органів кровотворення;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієнток при захворюваннях органів кровообігу;
- визначення білу у кістках;
- оцінювання стану пацієнток на підставі їх скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференціальної діагностики;
- інтерпретування даних загального аналізу крові, біохімічних досліджень крові;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування, консультація сімейного лікаря);
- визначення плану лікування в умовах ФАПу;
- надання невідкладної допомоги при геморагічному синдромі;
- надання рекомендацій щодо харчування для профілактики анемій;
- виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування анемій, геморагічних діатезів (препарати заліза, вітамін В₁₂, гемостатичні препарати, глюкокортикоїди).

Тема 8. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин

ЛЕКЦІЇ

Анатомо-фізіологічні особливості ендокринних органів. Методика обстеження ендокринних органів пацієнта, симптоми і синдроми. Додаткові методи обстеження: аналіз крові на цукор, аналіз добової сечі на цукор, аналіз сечі на кетонів тіла, ультразвукове дослідження підшлункової залози.

Дифузне тіреотоксичне воло: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, ускладнення, діагностичні критерії, принципи лікування, особливості догляду, диспансерне спостереження за пацієнтами. Дифузне тіреотоксичне воло і вагітність.

Мікседема: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика, особливості догляду, диспансерне спостереження за пацієнтами.

Ендемічне воло: визначення, етіологія, ендемічні зони в Україні, класифікація, клінічна картина, діагностика, профілактика.

Цукровий діабет: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностичні критерії, ускладнення, принципи лікування, включаючи сучасні вимоги до дієти на основі хлібних одиниць, профілактика, особливості догляду, диспансерне спостереження за пацієнтами. Цукровий діабет і вагітність.

Ожиріння: визначення, етіологія, класифікація, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, профілактика.

Гіповітамінози: їх суть та значення для вагітних. Принципи лікування, профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження пацієнтів із захворюваннями щитоподібної залози і цукровим діабетом. Виявлення синдромів гіпер- і гіпотиреозу, гіпер- і гіпоглікемії. Оцінка стану пацієнтів.

Формулювання попереднього діагнозу на основі суб'єктивного та об'єктивного обстеження, визначення тактики, призначення лікування та додаткових методів обстеження, профілактика захворювань органів ендокринної системи.

Підготовка пацієнтів до діагностичних обстежень: забору крові для біохімічного дослідження на гормони щитоподібної залози, крові на глюкозу, добового діурезу на глюкозу, ультразвукового дослідження щитоподібної залози, підшлункової залози. Оцінка результатів.

Надання невідкладної медичної допомоги при гіперглікемічній і гіпоглікемічній комі.

Виконання лікарських призначень. Догляд за пацієнтами із захворюваннями щитоподібної залози та цукровим діабетом, особливості догляду за вагітними.

Виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування захворювань щитоподібної залози і цукровим діабетом (мерказоліл, L-тироксин, інсулін, фізіологічний розчин, препарати калію, розчин гідрокарбонату натрію, пероральні цукрознижувальні препарати).

Удосконалення практичних навичок: підготовка пацієнтів до ультразвукових та радіоізотопних обстежень; взяття крові для біохімічного

дослідження на глюкозу, гормони щитоподібної залози — Т₃ і Т₄: техніка венепункції; збирання добового діурезу на глюкозу; розрахунок і введення інсуліну; виконання внутрішньовенних ін'єкцій, внутрішньовенних крапельних вливань.

Практичні навички:

- виявлення скарг, характерних для захворювань щитоподібної залози та цукрового діабету;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієток при захворюваннях ендокринної системи.
- проведення пальпації щитоподібної залози;
- оцінювання стану пацієток на підставі їх скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференціальної діагностики;
- експрес-методи визначення глюкози і ацетону в сечі;
- інтерпретування даних лабораторних досліджень;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування, консультація сімейного лікаря);
- визначення плану лікування в умовах ФАПу;
- надання невідкладної допомоги при гіперглікемічній і гіпоглікемічній комах;
- надання сучасних рекомендацій щодо дієтичного харчування хворих на цукровий діабет на основі хлібних одиниць;
- виписування рецептів лікарських засобів, які застосовуються для лікування захворювань щитоподібної залози і цукрового діабету (мерказоліл, L-тироксин, інсулін, фізіологічний розчин, препарати калію, розчин гідрокарбонату натрію, пероральні цукрознижувальні препарати);
- надання рекомендацій щодо профілактики ендемічного волю.

Тема 9. Алергійні хвороби

ЛЕКЦІЯ

Поняття про алергію та алергійні реакції. Класифікація алергенів, шляхи проникнення в організм людини. Поняття про сенсибілізацію. Патогенез і стадії алергійній реакції негайного типу.

Кропив'янка: визначення, етіологія, клінічна картина, ускладнення, діагностика, принципи лікування, особливості догляду.

Набряк Квінке: визначення, етіологія, клінічна картина, ускладнення, діагностика, невідкладна допомога в разі набряку гортані, принципи лікування, особливості догляду.

Анафілактичний шок: визначення, етіологія, патогенез, клінічна картина, ускладнення, діагностика, невідкладна допомога і тактика акушерки, особливості догляду.

Поняття про полінози, медикаментозну алергію, сироваткову хворобу. Профілактика алергійних захворювань.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження пацієнтів з алергійними захворюваннями (кропив'яркою, набряком Квінке, анафілактичним шоком, медикаментозною алергією,

полінозом, сироватковою хворобою). Виявлення алергійних проявів. Підготовка хворих до обстеження: забір крові на загальне дослідження, алергологічні тести. Інтерпретація результатів.

Формулювання попереднього діагнозу на основі суб'єктивного та об'єктивного обстеження, визначення тактики, призначення лікування та додаткових методів обстеження, профілактика захворювань органів.

Надання невідкладної допомоги при гострих алергійних захворюваннях.

Проведення проби на чутливість до антибіотиків, її оцінка.

Виконання лікарських призначень, догляд за пацієнтами, особливості догляду за вагітними.

Виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування алергійних захворювань (антигістамінні, кортикостероїдні засоби, хлорид кальцію, адреналін, дофамін, еуфілін).

Удосконалення практичних навичок: застосування мішура з льодом; взяття крові для біохімічного дослідження: техніка венепункції; виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, внутрішньовенних крапельних вливань; проведення проби на чутливість до антибіотиків, її оцінка.

Практичні навички:

- виявлення скарг, характерних для алергійних хвороб;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієток при алергійних хворобах;
- проведення пальпації: визначення показників пульсу;
- вимірювання артеріального тиску;
- оцінювання стану пацієток на підставі їх скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференціальної діагностики;
- інтерпретування даних лабораторних досліджень;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування, консультація сімейного лікаря);
- визначення плану лікування в умовах ФАПу;
- надання невідкладної допомоги при гострих алергійних станах;
- підготовка пацієнтів до проведення алергологічних тестів;
- надання рекомендацій щодо дієтичного харчування в разі алергійних захворювань;
- виписування рецептів лікарських засобів, які застосовуються для лікування алергійних захворювань (антигістамінні, кортикостероїдні засоби, хлорид кальцію, адреналін, дофамін, еуфілін).

Тема 10. Системні захворювання сполучної тканини

ЛЕКЦІЯ

Анатомо-фізіологічні особливості сполучної тканини. Етіологія і патогенез системних хвороб сполучної тканини, ознаки запалення.

Ревматоїдний артрит: визначення, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, особливості догляду.

Поняття про системний червоний вовчок, склеродермію.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження пацієнтів із системними хворобами сполучної тканини: ревматоїдним артритом, системним червоним вовчком, склеродермією.

Формулювання попереднього діагнозу на основі суб'єктивного та об'єктивного обстеження, визначення тактики акушерки.

Додаткові методи дослідження (загальний аналіз крові, біохімічне дослідження крові, рентгенологічне обстеження суглобів).

Виконання лікарських призначень. Догляд за пацієнтами із системними хворобами сполучної тканини, особливості догляду за вагітними.

Виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування системних хвороб сполучної тканини (протизапальні, глюкокортикоїди, знеболювальні засоби). Заповнення медичної документації.

Удосконалення практичних навичок: взяття крові для біохімічного дослідження: техніка венепункції; виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій; застосування зігрівального компресу на суглоб.

Практичні навички:

- виявлення скарг, характерних для системних хвороб сполучної тканини;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієток із хворобами сполучної тканини;
- пальпація суглобів.
- проведення аускультатії легень, тонів серця, вимірювання артеріального тиску;
- оцінювання стану пацієток на підставі їх скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференціальної діагностики;
- інтерпретування даних лабораторних досліджень;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування, консультація сімейного лікаря);
- виписування рецептів на медикаменти, які застосовуються для лікування системних хвороб сполучної тканини (протизапальні, глюкокортикоїди, знеболювальні засоби).

Тема 11. Професійні хвороби та отруєння

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про професійні хвороби. Їх класифікація залежно від шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Пневмокониози: визначення, етіологія, класифікація, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування, профілактика.

Вібраційна хвороба: визначення, етіологія, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування, профілактика.

Отруєння ртуттю, свинцем, пестицидами. Невідкладна медична допомога, профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження пацієнтів з професійними захворюваннями (пневмокониозами, вібраційній хворобою). Оцінка стану пацієнтів.

Додаткові методи дослідження (аналіз крові та сечі на важкі метали,

рентгенографія легень, комп'ютерне томографічне дослідження легень), їх оцінка.

Формулювання попереднього діагнозу на основі суб'єктивного та об'єктивного обстеження, визначення тактики, призначення додаткових методів обстеження, профілактика професійних захворювань та отруень.

Невідкладна медична допомога при гострих отруєннях.

Виконання лікарських призначень.

Удосконалення практичних навичок: взяття крові для біохімічного дослідження: техніка венепункції; виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, внутрішньовенних крапельних вливань; проведення оксигенотерапії; проведення промивання шлунка; виконання сифонної клізми.

Практичні навички:

- виявлення скарг, характерних для професійних хвороб і отруень;
- збирання анамнезу;
- проведення огляду пацієток із професійними хворобами та отруєннями;
- визначення показників пульсу;
- порівняльна перкусія легень;
- проведення аускультатії легень, тонів серця;
- оцінювання стану пацієток на підставі їх скарг та об'єктивних даних;
- проведення диференціальної діагностики;
- інтерпретування даних лабораторних досліджень;
- визначення тактики акушерки (госпіталізація, амбулаторне лікування, консультація сімейного лікаря, профпатолога).

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Ведення затвердженої медичної документації.
2. Дотримання санітарно-протиепідемічного режиму.
3. Дотримання правил техніки безпеки під час роботи з медичним інструментарієм, кров'ю та біологічними рідинами організму.
4. Дотримання правил асептики та антисептики.
5. Пропагування основ здорового способу життя.
6. Збирання скарг та анамнезу.
7. Оцінка даних загального огляду пацієнтки.
8. Визначення показників дихання, фіксування його частоти в температурному листі.
9. Визначення показників пульсу, фіксування його частоти в температурному листі.
10. Проведення аускультативної серцевих тонів та дихання пацієнток.
11. Вимірювання артеріального тиску, фіксування його в температурному листі.
12. Вимірювання температури тіла, її графічне фіксування.
13. Визначення наявності набряків.
14. Проведення пальпації живота.
15. Підготовка пацієнток до дослідження та лікувальних процедур.
16. Володіння маніпуляційною технікою.
17. Розведення антибіотиків.
18. Виконання катетеризації сечового міхура.
19. Ставлення очисної клізми.
20. Подача зволоженого кисню.
21. Застосування міхура з льодом.
22. Застосування грілки.
23. Накладання компресу.
24. Надання допомоги при невідкладних станах:
 - нападі бронхіальної астми;
 - набряку легень;
 - серцевому нападі;
 - гіперглікемічній комі;
 - гіпоглікемічній комі;
 - нирковій коліці;
 - кровотечі;
 - “гострому животі”;
 - анафілактичному шоку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЗАЛІКУ

1. Основні клінічні прояви, методи діагностики захворювань органів кровотворення.
2. Анемії. Поняття, класифікація, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференціальна діагностика постгеморагічних, залізодефіцитних, В₁₂-дефіцитної, гіпопластичної і гемолітичних анемій. Принципи лікування, профілактика, особливості догляду за пацієнтами. Анемії та вагітність.
3. Гемобластози: визначення, фактори ризику, класифікація. Гострий лейкоз: визначення, патогенез, клінічні прояви, картина крові, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами.
4. Хронічний мієлолейкоз, хронічний лімфолейкоз, лімфогранулематоз. Визначення захворювань, патогенез, стадії, клінічні прояви, картина крові, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами.
5. Геморагічні діатези (гемофілія, хвороба Верльгофа). Причини, клінічні ознаки, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами при гемофілії, хворобі Верльгофа.
6. Дифузне токсичне воло: визначення, причини, клінічні прояви, діагностичні критерії, лікування, прогноз.
7. Ендемічне воло: визначення, причини, клінічні прояви, діагностичні критерії, профілактика.
8. Мікседема: визначення, причини, основні симптоми, принципи лікування, профілактика.
9. Цукровий діабет: визначення, причини, класифікація, клінічні прояви, діагностичні критерії, сучасні принципи дієтотерапії, медикаментозна терапія, профілактика. Цукровий діабет та вагітність.
10. Гострі та хронічні ускладнення цукрового діабету. Невідкладна медична допомога і тактика при комах.
11. Ожиріння: визначення, етіологія, класифікація, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, профілактика.
12. Гіповітамінози: їх суть та значення для вагітних. Принципи лікування, профілактика.
13. Гострі алергійні хвороби. Поняття про алергози та алергійні реакції. Клінічні прояви анафілактичного шоку, набряку Квінке, кропивниці, сироваткової хвороби. Невідкладна медична допомога, профілактика.
14. Поняття про полінози, медикаментозну алергію, сироваткову хворобу, етіологія, клінічні прояви, принципи лікування, профілактика.
15. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань сполученої тканини.
16. Ревматоїдний артрит: визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, методи діагностики, основні принципи лікування, особливості догляду за пацієнтами, профілактика. Поняття про системний червоний вовчак і склеродермію.
17. Пневмоконіоз: визначення, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування, профілактика.
18. Вібраційна хвороба: визначення, етіологія, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, профілактика.
19. Інтоксикація ртуттю, свинцем та пестицидами. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування та невідкладна допомога,

профілактика.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби. Внесок українських вчених у розвиток терапії.
2. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань дихальної системи.
3. Гострі та хронічні бронхіти: визначення, етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика.
4. Бронхіальна астма: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика, невідкладна допомога, планове лікування.
5. Астматичний статус: клінічні прояви, діагностика, невідкладна допомога.
6. Пневмонії: визначення, етіологія, патогенез, сучасна класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
7. Плеврити: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, профілактика. Значення плевральної пункції для діагностики та лікування.
8. Бронхоектатична хвороба: визначення, етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
9. Абсцес легень: визначення, причини, клінічні прояви залежно від періоду, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
10. Туберкульоз легень: визначення, етіологія, класифікація, діагностика, ускладнення, принципи лікування, специфічна та неспецифічна профілактика.
11. Рак легень: визначення, фактори ризику, основні клінічні прояви, принципи лікування, профілактика. Значення раннього виявлення захворювання для прогнозу.
12. Емфізема легень, пневмосклероз. Поняття, причини, патанатомічні зміни в легенях, клінічні прояви, профілактика.
13. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань серцево-судинної системи.
14. Ревматизм: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні прояви та діагностичні критерії, лікування, види профілактики, догляд за пацієнтами. Роль українських вчених у вивченні ревматизму. Ревматизм та вагітність.
15. Набуті вади серця: визначення, причини. Основні клінічні прояви мітральних та аортальних вад серця. Діагностичні критерії, принципи лікування, догляд за пацієнтами. Набуті вади серця та вагітність.
16. Гіпертонічна хвороба: визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностичні критерії, лікування, профілактика. Гіпертонічні кризи, клінічні прояви, невідкладна допомога. Ускладнення гіпертонічної хвороби.
17. Атеросклероз: визначення, фактори ризику, форми атеросклерозу, лікування, профілактика.
18. Ішемічна хвороба серця: визначення, етіологія, класифікація. Стенокардія, визначення, форми, класи стенокардії, клінічні прояви,

- діагностичні критерії, принципи лікування, надання невідкладної медичної допомоги при нападі. Догляд за пацієнтами, профілактика.
19. Гострий інфаркт міокарда: визначення, причини, клінічні прояви, діагностика, перша допомога, лікування неускладненого інфаркту міокарда. Ускладнення в ході захворювання, атипів форми інфаркту міокарда, диференціальна діагностика, догляд за пацієнтами.
 20. Гостра серцева недостатність: серцева астма, набряк легень, причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.
 21. Гостра судинна недостатність: непритомність, колапс, шок. Причини, патогенез, клінічні прояви, невідкладна допомога.
 22. Хронічна недостатність кровообігу. Роль київської школи терапевтів у розробленні класифікації серцевої недостатності. Причини, клінічні прояви, принципи лікування, особливості догляду за пацієнтами.
 23. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань травного каналу.
 24. Гострий гастрит: визначення, етіологія, клінічна картина, діагностика, невідкладна допомога, профілактика.
 25. Хронічні гастрити А, В, С. Визначення, причини, основні клінічні прояви, діагностика, лікування, особливості догляду за пацієнтами.
 26. Виразкова хвороба шлунка та дванадцятипалої кишки: визначення, етіологія, патогенез, основні клінічні синдроми, діагностичні критерії, диференціальна діагностика, основні методи лікування. Ускладнення виразкової хвороби, їх клінічні прояви, невідкладна допомога.
 27. Рак шлунка: визначення, фактори ризику, клінічні прояви, рання діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
 28. Ентерити: визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами.
 29. Коліти: визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування, особливості догляду.
 30. Хронічний панкреатит: визначення причини хронічного панкреатиту, основні клінічні прояви, методи діагностики, лікування, особливості догляду за пацієнтами.
 31. Хронічні гепатити: визначення, етіологія, патогенез, класифікація, основні клінічні синдроми, діагностичні критерії, принципи лікування, особливості догляду за пацієнтами.
 32. Цироз печінки: визначення, причини, клінічні синдроми, стадії, перебіг. Діагностика, принципи лікування, ускладнення, догляд за пацієнтами, профілактика.
 33. Холецистити: визначення, причини, клінічні прояви гострого та хронічного холециститу, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами, профілактика.
 34. Жовчнокам'яна хвороба: визначення, етіологія, стадії і клінічні прояви печінкової коліки, невідкладна медична допомога. Діагностичні критерії, принципи планового лікування, профілактика.
 35. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань нирок та сечовивідних шляхів.
 36. Гломерулонефрит гострий та хронічний. Визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, перебіг захворювання. Діагностика, принципи лікування, профілактика, диспансерне спостереження за пацієнтами (зокрема вагітними).

37. Піелонефрит гострий та хронічний. Визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування, профілактика, диспансерне спостереження за пацієнтами. Прогноз при вагітності.
38. Нирковокам'яна хвороба: визначення, етіологія, клінічні прояви, діагностичні критерії, принципи лікування. Надання невідкладної допомоги при нападі ниркової коліки. Профілактика захворювання, догляд за пацієнтами.
39. Хронічна ниркова недостатність: визначення, причини, клінічні симптоми, стадії. Діагностика, принципи лікування. Сутність діалізу, трансплантація нирки. Особливості догляду за пацієнтами.
40. Основні клінічні прояви, методи діагностики захворювань органів кровотворення.
41. Анемії. Поняття, класифікація, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференціальна діагностика постгеморагічних, залізодефіцитних, В₁₂-дефіцитної, гіпопластичної і гемолітичних анемій. Принципи лікування, профілактика, особливості догляду за пацієнтами. Анемії та вагітність.
42. Гемобластози: визначення, фактори ризику, класифікація. Гострий лейкоз: визначення, патогенез, клінічні прояви, картина крові, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами.
43. Хронічний мієлолейкоз, хронічний лімфолейкоз, лімфогранулематоз. Визначення захворювань, патогенез, стадії, клінічні прояви, картина крові, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами.
44. Геморагічні діатези (гемофілія, хвороба Верльгофа). Причини, клінічні ознаки, діагностика, принципи лікування, догляд за пацієнтами при гемофілії, хворобі Верльгофа.
45. Дифузне токсичне воло: визначення, причини, клінічні прояви, діагностичні критерії, лікування, прогноз.
46. Ендемічне воло: визначення, причини, клінічні прояви, діагностичні критерії, профілактика.
47. Мікседема: визначення, причини, основні симптоми, принципи лікування, профілактика.
48. Цукровий діабет: визначення, причини, класифікація, клінічні прояви, діагностичні критерії, сучасні принципи дієтотерапії, медикаментозна терапія, профілактика. Цукровий діабет та вагітність.
49. Гострі та хронічні ускладнення цукрового діабету. Невідкладна допомога і тактика при комах.
50. Ожиріння: визначення, етіологія, класифікація, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, профілактика.
51. Гіповітамінози: їх суть та значення для вагітних. Принципи лікування, профілактика.
52. Гострі алергійні хвороби. Поняття про алергози та алергійні реакції. Клінічні прояви анафілактичного шоку, набряку Квінке, кропивниці, сироваткової хвороби. Невідкладна допомога, профілактика.
53. Поняття про полінози, медикаментозну алергію, сироваткову хворобу, етіологія, клінічні прояви, принципи лікування, профілактика.
54. Основна симптоматика, методи діагностики захворювань сполученої тканини.
55. Ревматоїдний артрит: визначення, етіологія, патогенез, клінічні прояви, методи діагностики, основні принципи лікування,

особливості догляду за пацієнтами, профілактика. Поняття про системний червоний вовчак і склеродермію.

56. Пневмоконіоз: визначення, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування, профілактика.
57. Вібраційна хвороба: визначення, етіологія, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, профілактика.
58. Інтоксикація ртуттю, свинцем та пестицидами. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування та невідкладна допомога, профілактика.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Антропова Т.О., Пісарев А.А., Колісниченко О.И. Обстеження та визначення стану здоров'я. — К.: Медицина, 2006.

Антропова Т.О. Невідкладні стани в терапії. — К.: Медицина, 2007.

Внутрішня медицина: підручник: У 3-х т. / За ред. К.М. Амосової. — К.: Медицина, 2009.

Внутрішня медицина. Терапія: підручник / Н.М. Середюк, І.П. Вакалюк. — К.: Медицина, 2010. — 688 с.

Баран С.В. Невідкладні стани у внутрішній медицині: підручник. — К.: ВСВ “Медицина”, 2011. — 136 с.

Касевич Н.М. Медсестринська етика і деонологія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.

Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник. — К.: Медицина, 2010.

Круглікова В.М., Шевцова Л.І. Практикум із внутрішніх хвороб у модулях: навч. посібник. — К.: Медицина, 2008.

Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими / За ред. А.В. Єпішина. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.

Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими / За ред. Єпішина А.В. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.

Середюк Н.М. Терапія. — К.: Медицина, 2006.

Скачко Б.Г. ВІЛ/СНІД. Профілактика. Лікування. Реабілітація. — К.: Медицина, 2006. — 192 с.

Скачко Б.Г. Гепатит. Профілактика. Лікування. Реабілітація. — К.: Медицина, 2006. — 224 с.

Скачко Б.Г. Туберкульоз. Профілактика. Лікування. Реабілітація. — К.: Медицина, 2006. — 120 с.

Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б. Охорона праці ів лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 488 с.

Файник А.Ф., Бродик О.В. Невідкладні стани в клініці внутрішніх захворювань. — Львів: Фенікс, 2002.

Фойняк В.М., Бондаренко А.Д. Навчальний посібник з внутрішньої медицини: навч. посіб. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.

Додаткова

Громнацкий Н.И. Внутренние болезни. — Курск, 2003.

Никитин А.В., Переверзев Б.М., Гусманов А.К. Основы диагностики заболеваний внутренних органов. — М.: Март, 2003.

Матвейков Г.П., Сорокин Н.Ф. Клиническая диагностика. — Минск: Беларусь, 1999.

Огороков А.Н. Диагностика болезней внутренних органов. — М.: Мед. литература, 2000.

Огороков А.Н. Лечение болезней внутренних органов. — М.: Мед. литература, 2000.

Патологія системи дихання / За ред. Я.Р. Федорова. — Львів: Наутілус, 2001.

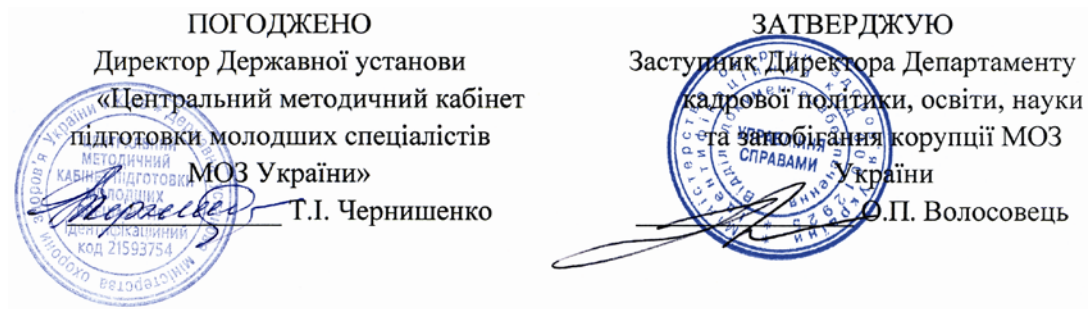
Смоляева Э.В. Терапия для фельдшера. — Ростов н/Д: Феникс, 2001.

Шишкин А.Н., Слепых Л.А. Практикум по внутренним болезням. Ведение больных в терапевтической клинике: метод. пособие. — СПб: Лань, 2002.

Хворостінка В.М., Журавльова Л.В., Мойсеєнко Т.А. Факультетська терапія. — Харків: Факт, 2000.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ХІРУРГІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 “Акушерська справа”

Київ
2011

ХІРУРГІЯ

Укладачі:

С.С. Омельченко — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової комісії, КРВНЗ “Кримський медичний коледж”;

Т.П. Луговська — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової комісії з хірургії, анестезіології та реаніматології Київського медичного коледжу № 3.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з хірургії та реаніматології КРВНЗ “Кримський медичний коледж” 22.06.2011 р., протокол № 12.

Рецензенти:

В.І. Проняков — канд. мед. наук, завідувач кафедри онкології ДУ “Кримський медичний університет ім. С.І. Гергрієвського”;

А.Г. Філенко — заступник головного лікаря з організаційно-методичної роботи Кримської республіканської установи “Онкологічний клінічний диспансер”;

А.О. Овчарук — викладач вищої категорії Вінницького базового медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

Л.А. Новицька — викладач-методист, викладач вищої категорії Вінницького базового медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного;

Т.Ф. Зінабадінова — викладач I категорії, голова циклової комісії КВНЗ “Керченський медичний коледж ім. Г.К. Петрової”.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Хірургія” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Хірургія вважається однією з провідних клінічних дисциплін у підготовці акушерок. Мета вивчення її — підготувати акушерок до самостійної роботи в умовах ФАПу, для роботи в лікувально-профілактичних закладах, навчити їх діагностувати невідкладні хірургічні стани та вчасно надавати кваліфіковану першу медичну допомогу.

Практична робота медичного працівника, незалежно від його вузького фаху, містить елементи хірургічної діяльності.

Викладання дисципліни повинно базуватися на сучасних стандартах освіти, застосуванні новітніх інформаційних технологій і мати тісний зв'язок з іншими дисциплінами. Навчальна програма з хірургії для акушерок побудована так, що в ній раціонально поєднуються елементи хірургічної діяльності, основні їх напрями з основами клінічної хірургії. Особливе значення надається діагностиці на догоспітальному етапі та долікарській медичній допомозі. Дії акушерки повинні бути свідомими, ґрунтуватися на знаннях суті та механізму розвитку захворювань і розумінні впливу на організм маніпуляцій та медикаментів.

Велика роль поряд з лекціями та навчальною практикою під керівництвом викладача й практичними заняттями надається самостійній роботі студентів, метою якої є поглиблення та систематизація знань, закріплення і вдосконалення практичних навичок, вивчення сучасних аспектів і проблем медицини. Для проведення позааудиторної самостійної роботи передбачається робота в читальних залах бібліотек, робота в комп'ютерних класах з електронними підручниками, написання рефератів, науково-дослідна робота студентів, самостійна робота студентів з хворими в лікувально-профілактичних закладах, у тренажерних кабінетах.

У змісті програми розкрито питання для самостійної роботи студентів у тих темах, в яких не передбачені лекційні заняття.

Відповідний рівень підготовки акушерок може забезпечити тільки висока організація навчального процесу з використанням сучасних методів навчання, в тому числі модульного, евристичного, ігрових, інформаційних технологій, ситуаційного навчання (кейс-методу), системи розвивального навчання, а також належної матеріальної бази.

Вивчення дисципліни закінчується семестровим екзаменом. Теоретичні знання можна контролювати будь-яким способом (усне опитування, тестовий, письмовий або комп'ютерний контроль).

На вивчення курсу відводиться 243 год, з них 30 — лекції, 129 — навчальна практика під керівництвом викладача та 84 год — самостійна робота.

У разі потреби обґрунтовані зміни змісту програми (до 15 %) можуть вноситися предметними (цикловими) методичними комісіями і затверджуватися керівництвом навчального закладу.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- елементи хірургічної діяльності (асептики, знеболювання, гемостаз, переливання крові, десмургію тощо);

- основні принципи обстеження хірургічного пацієнта, оцінювання загального стану, діагностику ушкоджень і хірургічних захворювань;
- принципи та методи першої медичної допомоги;
- основи профілактики захворювань, ушкоджень і догляду за пацієнтами.

Студенти повинні вміти:

- дотримуватися правил асептики на будь-якій ділянці роботи згідно з основними наказами МОЗ України;
- працювати на посаді операційної та перев'язувальної медичної сестри;
- оцінювати загальний стан пацієнта, місцеві зміни, діагностувати хірургічні захворювання та невідкладні стани.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасні досягнення хірургії;
- чинні накази та інструктивні листи МОЗ України;
- стан хірургічної допомоги в регіоні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ	2			2
2	Профілактика хірургічної інфекції	14	2	8	4
3	Охорона праці в галузі	5			5
4	Гемостаз	8	2	4	2
5	Знеболювання	8	2	4	2
6	Десмургія	14		8	6
7	Інфузійна терапія	16	2	8	6
8	Оперативна хірургічна техніка	10		4	6
9	Деонтологія в хірургії	4			4
10	Діагностика хірургічних захворювань. Передопераційний та післяопераційний періоди	18	2	110	6
11	Закриті механічні ушкодження (травми). Ушкодження та захворювання кінцівок. Синдром тривалого здавлювання	25	4	13	8
12	Відкриті механічні ушкодження (рани)	12	2	8	2
13	Термічні ушкодження. Електротравма	10	2	6	2
14	Хірургічна інфекція	16	2	8	6
15	Пухлини	8	2	4	2
16	Змертвіння	6		4	2
17	Ушкодження й захворювання голови та обличчя. Ушкодження та захворювання органів шиї	14	2	8	4
18	Ушкодження й захворювання грудної клітки та органів грудної порожнини	13	1	8	4
19	Ушкодження та захворювання органів черевної порожнини. Хірургічні захворювання прямої кишки	16	2	8	6
20	Урологічні захворювання	13	2	8	3
21	Захворювання судин	11	1	8	2
	Усього	243	30	129	84

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Вступ	2
2	Профілактика хірургічної інфекції.	4
3	Охорона праці в галузі	5
4	Гемостаз	2
5	Знеболювання	2
6	Десмургія	6
7	Інфузійна терапія	6
8	Оперативна хірургічна техніка	6
9	Деонтологія в хірургії	4
10	Діагностика хірургічних захворювань. Передопераційний та післяопераційний періоди	6
11	Закриті механічні ушкодження (травми). Ушкодження та захворювання кінцівок. Синдром тривалого здавлювання	8
12	Відкриті механічні ушкодження (рани)	2
13	Термічні ушкодження. Електротравма	2
14	Хірургічна інфекція	6
15	Пухлини	2
16	Змертвіння	2
17	Ушкодження та захворювання голови, обличчя та шиї	4
18	Ушкодження та захворювання грудної клітки та органів грудної порожнини	4
19	Ушкодження та захворювання органів черевної порожнини. Хірургічні захворювання прямої кишки	6
20	Урологічні захворювання	3
21	За захворювання судин	2
	Усього	84

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ

САМОСТІЙНА РОБОТА

Поняття про хірургію. основні види хірургічної патології. Короткий нарис з історії хірургії. Роль М.І. Пирогова в розвитку хірургії.

Визначні хірурги ХІХ—ХХ ст. Історія хірургії в Україні. Видатні українські хірурги: В.О. Караваєв, М.М. Волкович, О.П. Кримов, М.М. Амосов, В.П. Шалімов та ін.

Місце хірургії в сучасній медицині. Організація та структура хірургічної служби.

Хірургічна діяльність акушерки.

Тема 2. Профілактика хірургічної інфекції

ЛЕКЦІЯ

Екзогенна та ендогенна хірургічна інфекція.

Поняття про внутрішньолікарняну інфекцію, її профілактика. Асептика — комплексна система профілактичних і лікувальних засобів у боротьбі з інфекційними ускладненнями та захворюваннями.

Основні принципи асептики: стерилізація та ізоляція. Профілактика повітряної, краплинної, контактної та імплантаційної інфекції. Фізичні та хімічні методи стерилізації. Термічні способи дезінфекції: пастеризація, паровий, сухоповітряний, обпалювання і прожарювання.

Променева, газова стерилізація. Контроль стерилізації. Профілактика імплантаційної інфекції.

Антисептика — комплексний метод знищення інфекції в рані та організмі людини. Види антисептики, основні групи хімічних речовин і способи їх застосування. Операційний блок, оснащення, режим роботи, прибирання. Забезпечення режиму асептики, антисептики на етапах хірургічної допомоги. Чинні накази МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики. Приготування й підготовка до стерилізації хірургічних інструментів, білизни, перев'язувального матеріалу, гумових виробів та апаратів з оптичною системою. Способи укладання однорідного й різноманітного матеріалу, маркування, транспортування та зберігання стерилізаційних коробок (біксів). Стерилізація тазів для оброблення рук.

Техніка оброблення рук розчинами первомуру (С-4), хлоргексидину біглюконату, стериліуму та іншими сучасними препаратами. Надягання стерильного халату, маски, гумових рукавичок на себе і на хірурга, а також знімання використаного одягу та рукавичок.

У лікувально-профілактичних закладах (ЛПЗ). Приготування перев'язувального матеріалу, білизни, халатів, масок і рукавичок до стерилізації та укладання їх у стерилізаційні коробки. Завантаження автоклаву, нагляд за ходом стерилізації та розвантаження. Контроль стерилізації.

Підготовка хірургічних інструментів до стерилізації після чистих і гнійних операцій. Контроль оброблення на залишки крові та мийного розчину. Режим стерилізації з урахуванням анаеробної інфекції, гепатиту В і СНІДу.

Практичні навички:

- сухоповітряна стерилізація;
- приготування, підготовка до стерилізації та укладання в стерилізаційні коробки перев'язувального матеріалу, операційної білизни;
- стерилізація в автоклаві;
- проведення контролю ефективності теплової стерилізації;
- підготовка до стерилізації та стерилізація гумових трубок, дренажів, катетерів;
- хімічна дезінфекція та стерилізація хірургічних інструментів;
- збереження стерилізованих матеріалів.
- дезінфекція та стерилізація тазів для підготовки рук до операції;
- оброблення рук сучасними препаратами бактерицидної дії — хлоргексидину біглюконатом, препаратом “С-4”, стериліумом тощо;
- термінова підготовка рук до операції;
- надягання стерильного халата, гумових рукавичок та маски на себе й на хірурга.
- знімання використаних рукавичок, халата, маски;
- підготовка операційного поля за методом Гроссіха—Філончикова;
- накриття інструментального та перев'язувального столів.

Тема 3. Охорона праці в галузі

САМОСТІЙНА РОБОТА

Чинні накази та постанови МОЗ України щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності в галузі.

Інфекції, які передаються через кров, і шляхи зараження цими інфекціями. Вірусні захворювання, які можуть передаватися через інструментарій, катетери, лікарські препарати від одного хворого до іншого: гепатит А, В, С, D, ВІЛ-інфекція тощо.

Ризик зараження вірусними захворюваннями медичних працівників. Засоби захисту медичного персоналу від зараження: використання халатів, фартухів, захисних окулярів, масок та ін. Імунізація медичних працівників проти вірусу гепатиту В.

Тема 4. Гемостаз

ЛЕКЦІЯ

Поняття про кровотечу та крововтрату. Класифікація крововтрати. Класифікація кровотеч за причиною, зв'язком з навколишнім середовищем, наявністю проявів, часом виникнення, об'ємом крововтрати та повторюваністю. Синдром гострої анемії, геморагічний шок, клінічні та лабораторні критерії оцінювання крововтрати, клінічні ознаки кровотечі з легень і травного каналу. Тактика акушерки щодо гематом і крововиливів. Лабораторні та спеціальні методи діагностики. Механізм самостійного спинення кровотечі. Тимчасове й остаточне спинення кровотечі. Фізичні,

хімічні, біологічні та механічні методи. Перша допомога під час зовнішніх і внутрішніх кровотеч на етапах надання медичної допомоги. Особливості інтенсивної терапії та догляду за хворими в умовах стаціонарного лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики. Засвоєння студентами способів спинення кровотечі: накладання джгута або джгута-закрутки, стисної пов'язки, пальцевого притиснення артерії, тугої тампонади рани, накладання кровоспинного затискача на судини і перев'язування їх у рані та на протязі (на фантомі), охолодження.

У ЛПЗ. Принципи й тактика надання першої медичної допомоги під час зовнішніх та внутрішніх кровотеч, шоківий індекс, оцінювання стану хворого. Транспортування й госпіталізація. Робота в операційній, перев'язочній, маніпуляційній: ознайомлення з остаточним гемостазом за допомогою механічних, фізичних, хімічних і біологічних методів. Проведення інструментального обстеження й догляду за хворими в стаціонарі.

Практичні навички:

- клінічне визначення виду кровотечі та об'єму крововтрати;
- тимчасове спинення зовнішньої кровотечі механічними засобами:
 - зміна положення тіла або кінцівок хворого для спинення кровотечі;
 - накладання стисної пов'язки;
 - накладання джгута та джгута-закрутки;
 - пальцеве притиснення артерії — плечової, сонної, стегнової, ліктьової, підколінної, скроневої, черевної;
 - накладання затискача на судину (на фантомі);
 - туга тампонада рани;
- накладання лігатури на судину (на фантомі);
- місцеве застосування хімічних і біологічних засобів гемостазу;
- застосування охолодження для гемостазу.

Тема 5. Знеболювання

ЛЕКЦІЯ

Поняття про біль і знеболювання. Загальне і місцеве знеболювання. Наркоз. Види наркозу залежно від шляхів уведення наркотичної речовини. Поняття про сучасну багатокомпонентну анестезію.

Основні речовини для проведення наркозу. Підготовка хворих до анестезії, премедикація. Участь акушерки в оформленні медичної документації із загального знеболювання.

Місьцеве знеболювання, механізм і види місцевої анестезії. Найпоширеніші анестезуючі засоби.

Показання та протипоказання до проведення місцевої анестезії. Оснащення для проведення інфільтраційної, провідникової за Лукашевичем—Оберстом, внутрішньокісткової, внутрішньовенної та місцевої анестезії за О.В. Вишневським. Спинномозкова та перидуральна анестезія.

Новокаїнова блокада, її різновиди й показання до проведення. Можливості анестезіологічного забезпечення на різних етапах надання хірургічної допомоги. Проведення місцевої анестезії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для загальної та місцевої анестезії. Способи забезпечення прохідності дихальних шляхів і боротьби з можливими ускладненнями знеболювання. Проведення реанімаційних заходів та оцінювання їх ефективності.

У ЛПЗ. Ознайомлення та участь у приготуванні стола сестри-анестезистки, веденні наркозної карти, нагляді за життєво важливими функціями організму. Засвоєння навичок надання першої допомоги у разі блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця. Проведення місцевої анестезії та новокаїнової блокади хірургічним хворим. Робота у відділенні інтенсивної терапії, виконання призначень лікаря та догляд за хворими.

Практичні навички:

- підготовка наркозної апаратури до роботи (перевірка готовності до роботи, стерилізація);
- правила роботи з газовими балонами та редукторами;
- проведення кисневої інгаляції через маску або носові катетери під час централізованої подачі кисню;
- проведення реанімаційних заходів та оцінювання їх ефективності;
- підготовка до роботи стола сестри-анестезистки;
- перша допомога під час блювання, регургітації;
- перша допомога в разі механічних асфіксій;
- проведення місцевої холодової анестезії шкіри хлоретилом;
- проведення місцевої анестезії за О.В. Вишневським, провідникової за Лукашевичем—Оберстом;
- вивчення фармакологічних препаратів для проведення місцевої та загальної анестезії.

Тема 6. Десмургія

САМОСТІЙНА РОБОТА

Пов'язки та перев'язки. Класифікація пов'язок. Основні перев'язувальні засоби та матеріали. М'які пов'язки. Правила бинтування. Основні типи бинтових пов'язок.

Тверді пов'язки. Мета й принципи транспортної іммобілізації, її види, правила застосування. Гіпсові пов'язки. Властивості та якість гіпсу. Види гіпсових пов'язок, правила їх накладання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики. Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: косинкової, пращоподібної, бинтових на різні ділянки тіла. Ознайомлення зі стандартними шинами та підручними засобами для транспортної іммобілізації.

Засвоєння основних правил бинтування та транспортної іммобілізації.

Практичні навички:

- накладання бинтових пов'язок:
 - “чепця”;
 - “вездечки”;
 - хрестоподібної на потилицю;
 - колосоподібної на плечовий суглоб;
 - Дезо;
 - на грудну залозу;
 - черепащачої збіжної та розбіжної;
 - “лицарської” рукавички;
 - “зворотньої”;
 - на один палець кисті;
 - восьмиподібної на надп'яtkово-гомiлкивий (гомiлковостопний) суглоб;
 - Т-подібної на промежину;
- виготовлення пращі та накладання пращоподібної пов'язки на ніс та підборіддя;
- накладання косинкової пов'язки на верхню кінцівку;
- засвоєння правил бинтування.

Тема 7. Інфузійна терапія

ЛЕКЦІЯ

Інфузійно-трансфузійна терапія в сучасній хірургії, реаніматології та інтенсивному лікуванні. Правові аспекти гемотрансфузій. Шляхи введення інфузійних речовин. Комплекс заходів з проведення гемотрансфузій. Показання, протипоказання до переливання крові та її компонентів. Основи ізосерології. Система груп крові АВО та система резус. Визначення груп крові за допомогою стандартних сироваток та цоліклонів анти-А і анти-В реагентів. Поняття про резус-фактор. Визначення резус-належності експрес-методом за допомогою стандартних антирезусних сироваток і цоліклональних D і C реагентів.

Визначення якості крові та препаратів крові. Необхідні проби на сумісність еритроцитної маси донора та реципієнта. Методи й техніка гемотрансфузій. Помилки та ускладнення під час переливання препаратів крові. Догляд за хворими під час і після гемотрансфузії, лабораторний контроль. Донорство та його джерела. Необхідність обстеження донорів на вірусний гепатит, СНІД, сифіліс. Компоненти й препарати крові, їхнє клінічне застосування. Документація у випадку гемотрансфузій. Кровозамінники та гемокоректори. Класифікація розчинів за групами. Поняття про повне та часткове парентеральне харчування. Ускладнення в разі переливання кровозамінників, перша медична допомога при цьому. Організація служби крові в Україні.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики. Визначення груп крові системи АВО за допомогою стандартних і цоліклональних сироваток анти-А і анти-В. Визначення резус-належності за допомогою сироватки анти-D і цоліклональних сироваток D і C. Проведення проб на сумісність крові донора та реципієнта. Визначення придатності консервованої крові та її препаратів.

У ЛПЗ. Визначення групи крові та резус-належності донора й хворого, проведення проб на індивідуальну сумісність, резус-сумісність, біологічної проби. Догляд за хворими під час і після переливання крові. Заповнення документації. Робота в маніпуляційному кабінеті та пункті взяття крові.

Практичні навички:

- визначення груп крові за допомогою стандартних сироваток і цоліклонів анти-А та анти-В реагентів;
- визначення резус-фактора крові експрес-методом;
- проведення проб на сумісність еритроцитної маси донора та реципієнта (на індивідуальну та резус-сумісність, біологічної проби);
- догляд за хворими під час і після переливання еритроцитарної маси та інших препаратів крові;
- ведення документації переливання препаратів крові та кровозамінників.

Тема 8. Оперативна хірургічна техніка

САМОСТІЙНА РОБОТА

Поняття про хірургічну операцію та оперативну хірургію. Види хірургічних операцій: залежно від терміновості, за методами видалення патологічного вогнища, реконструктивні та пластичні. Сучасний загальний хірургічний інструментарій: для розсікання і зшивання тканин, для захоплення та фіксації, для розширення рани, спинення кровотечі. Спеціальний інструментарій для операцій на окремих органах.

Елементи операцій: розсікання тканини, гемостаз, фіксація тканин, видалення патологічного вогнища, з'єднання та дренивання рани.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики. Вивчення хірургічного інструментарію — загального та спеціального. Складання наборів медичних інструментів для операцій на кістках, органах черевної та грудної порожнин, для трепанації черепа, трахеостомії, первинного хірургічного оброблення рани, скелетного витяжіння, венесекції. Формування пакетів для тимчасових невідкладних оперативних втручань. Робота в операційній і перев'язочній. Підготовка та відбір інструментів для операцій. Використання загального хірургічного інструментарію під час роботи в перев'язочній і догляду за хворими.

Практичні навички:

- складання наборів медичних інструментів для первинного хірургічного оброблення ран;
- складання наборів медичних інструментів для операцій на кістках;
- складання наборів медичних інструментів для операцій на органах черевної порожнини;
- складання наборів медичних інструментів для операцій на органах грудної порожнини;
- складання наборів медичних інструментів для трепанації черепа;
- складання наборів медичних інструментів для трахеостомії;
- складання наборів медичних інструментів для скелетного витяжіння;

- складання наборів медичних інструментів для венесекції;
- складання наборів медичних інструментів для вскриття гнояка;
- складання наборів медичних інструментів для операції на прямій кишці;
- формування пакетів для тимчасових хірургічних втручань;
- накладання вузлових швів на шкіру на муляжі.

Тема 9. Деонтологія в хірургії

САМОСТІЙНА РОБОТА

Деонтологія — обов'язковий аспект медичної діяльності. Специфічність хірургічної деонтології. Професійна медична етика в хірургії. Завдання хірургічної деонтології — стабілізація та охорона психіки хворого в передопераційний та післяопераційний періоди.

Важливість психоемоційних чинників і лікарської терапії для успіху хірургічного лікування.

Роль акушерки у створенні здорових взаємовідносин у медичному закладі.

Тема 10. Діагностика хірургічних захворювань. Передопераційний та післяопераційний періоди

ЛЕКЦІЯ

Діагностичні завдання в хірургічній роботі акушерки. Методи обстеження хірургічного пацієнта: опитування, клінічні (огляд, пальпація, аускультация, перкусія) та додаткові: лабораторні та інструментальні (функціональні, рентгенологічні, ендоскопічні, ультразвукові, радіоізотопні), визначення місця захворювання (місця патологічного вогнища). Підготовка пацієнта до спеціальних досліджень. Діагностика станів, які потребують невідкладної допомоги. Документальне оформлення діагностики.

Поняття про передопераційний період, його мета, завдання. Деонтологічна підготовка. Роль медикаментозної та фізичної підготовки в профілактиці післяопераційних ускладнень. Загальна підготовка та підготовка систем і органів: нервової, серцево-судинної, органів дихання, травного каналу, сечових органів. Підготовка операційного поля.

Премедикація. Транспортування хворого до операційної. особливості підготовки до термінових і планових операцій.

Післяопераційний період. його фази, варіанти перебігу. Порушення функції життєво важливих органів після операції. Післяопераційні зміни в організмі. Оцінювання загального стану пацієнта. Інтенсивне та динамічне спостереження за функціями органів і систем (візуальне, на моніторах, лабораторне та комбіноване).

Післяопераційні ускладнення, їх профілактика, діагностика та усунення.

Післяопераційний режим. Особливості харчування пацієнтів після операції. Адекватне знеболювання. Догляд за дренажами. Нагляд за станом пов'язки. Строки підняття пацієнта з ліжка після операції.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Обстеження хірургічного пацієнта. Вивчення місцевих проявів захворювання. Заповнення медичної карти амбулаторного хворого та історії хвороби стаціонарного пацієнта. Обстеження хворого та оформлення відповідної документації. Підготовка хворих до спеціальних досліджень. Оцінювання стану органів і систем, спостереження за динамікою.

Практичні навички:

- заповнення медичної документації;
- обстеження хворого, оцінювання стану органів і систем, спостереження за динамікою;
- вивчення документації постової, перев'язувальної та процедурної медсестри.

У стаціонарі ЛПЗ. Участь у підготовці пацієнтів до операції. Гоління волосяного покриву операційного поля. Участь у проведенні премедикації. Транспортування хворих до операційної.

Практичні навички:

- гоління волосяного покриву операційного поля;
- проведення психологічної підготовки пацієнтів до операції;
- постановка очисної клізми;
- участь у проведенні премедикації;
- транспортування хворих до операційної.

У ЛПЗ. Робота у відділенні реанімації та інтенсивної терапії, післяопераційній палаті та хірургічному відділенні. Оцінювання стану пацієнта, спостереження за функціями органів і систем. Харчування пацієнтів, догляд за дренажами. Діагностика ускладнень та їх усунення. Проведення профілактики ускладнень.

Практичні навички:

- догляд за пацієнтами після операцій;
- допомога пацієнту під час блювання;
- догляд післяопераційної рани;
- профілактика пролежнів;
- діагностика ускладнень та їх усунення;
- заповнення документації.

Тема 11. Закриті механічні ушкодження (травми). Ушкодження та захворювання хребта та таза. Ушкодження та захворювання кінцівок. Синдром тривалого здавлювання

ЛЕКЦІЇ

Загальне поняття про травму. Класифікація травм. Травматизм, його профілактика. Організація травматологічної допомоги. Особливості обстеження травматологічних пацієнтів.

Види закритих травм м'яких тканин: забій, розтягнення, струс, травматичний токсикоз (синдром тривалого стиснення). Особливості діагностики, надання першої допомоги та лікування.

Вивихи, їх види, діагностика, перша допомога, принципи лікування.

Поняття про переломи кісток: класифікація, клінічні ознаки, надання першої допомоги. Принципи лікування.

Особливості догляду травматологічних пацієнтів.

Дослідження хребта. Ушкодження хребта: компресійні переломи, переломовивихи; симптоми, методи діагностики, надання першої медичної допомоги та лікування. Ушкодження таза і тазових органів: класифікація, клінічні ознаки, особливості надання першої медичної допомоги та лікування.

Синдром тривалого здавлювання: клінічна картина, розвиток процесу, принципи надання першої медичної допомоги й подальшого лікування.

Вади розвитку кінцівок. Методи дослідження кінцівок і суглобів. Вивихи та переломи верхніх та нижніх кінцівок.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Ознайомлення з роботою травм пункту. Обговорення питань діагностики та обсягу першої допомоги потерпілим. Ознайомлення з гіпсовочною, участь у накладанні та знятті гіпсових пов'язок. Спостереження за накладанням скелетного витягання. Демонстрація рентгенограм. Ознайомлення з різними методами лікування. Догляд за травматологічними пацієнтами.

У кабінеті доклінічної практики. Обсяг першої медичної допомоги на етапах евакуації. Оволодіння технікою транспортної іммобілізації при різних видах ушкоджень і захворювань із застосуванням стандартних шин і підручних засобів. Складання набору медичних інструментів для скелетного витягання.

Практичні навички:

- накладання транспортної іммобілізації за допомогою стандартних і пневматичних шин;
- застосування підручних засобів для іммобілізації;
- транспортна іммобілізація при ушкодженнях голови, ребер і ключиці, хребта й таза;
- складання набору інструментів для скелетного витягання;
- участь у накладанні і знятті гіпсових пов'язок;
- догляд за травматологічними пацієнтами.

У ЛПЗ. Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням хребта й таза. З'ясування тактики акушерки в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку. Ознайомлення з методами консервативного та оперативного лікування. Роль акушерки в діагностиці, лікуванні й догляді за хворими в умовах стаціонару.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- перша допомога в разі ушкодження хребта, спинного мозку й таза;
- транспортна та лікувальна іммобілізація;
- виконання лікарських призначень.

У ЛПЗ. Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням кісток і суглобів, гнійно-запальними

захворюваннями кінцівок. З'ясування тактики акушерки в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку. Ознайомлення з методами в діагностиці, лікуванні й догляду за хворими в кмовах стаціонару.

Практині навички:

- догляд за хворими;
- перша допомога при травмах кінцівок;
- вправлення плеча і пальців кисті в разі вивиху;
- транспортна та лікувальна іммобілізація;
- виконання лікарських призначень.

Тема 12. Відкриті механічні ушкодження (рани)

ЛЕКЦІЯ

Рани: визначення, їх класифікація. Клінічна картина ран. Регенерація ран (стадії розвитку ранового процесу). Види загоювання ран. Оцінювання стану пацієнта із пораненням. Перша допомога. Лікування ран: лікування свіжих ран; первинне хірургічне оброблення ран, види. Лікування ускладнених гнійною інфекцією ран та анаеробною інфекцією. Інструментальне перев'язування ран, його етапи, місцеве медикаментозне лікування. Догляд за пацієнтами з ранами. Особливості надання першої медичної допомоги при пораненні м'яких тканин голови, відкритому пневмотораксі, проникному пораненні живота, укусах тварин, комах і змій. Вторинне хірургічне оброблення рани. Вогнепальні поранення, особливості клінічного перебігу та лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики. Ознайомлення з етапами первинного хірургічного оброблення (ПХО) ран. Складання набору медичних інструментів для ПХО. Виконання інструментального перев'язування ран із застосуванням місцевого медикаментозного лікування на фантомах. Накладання та зняття вузлових швів.

У ЛПЗ. Робота в чистій та гнійній перев'язній. Оцінювання стану пацієнта з раною та виду рани. Участь у проведенні перев'язок. Зняття швів у пацієнтів після операції. Спостереження за проведенням ПХО рани. Догляд за пацієнтами з ранами.

Практичні навички:

- оцінювання стану пацієнта та рани;
- складання набору медичних інструментів для ПХО;
- інструментальне перев'язування ран на фантомі:
 - асептичної післяопераційної;
 - з дренажем;
 - укушеної;
 - гнійної залежно від стадії розвитку ранового процесу;
 - при відкритому пневмотораксі;
 - при пораненні живота з випаданням петель кишки;

- накладання та зняття швів;
- догляд за пацієнтами з ранами.

Тема 13. Термічні ушкодження. Електротравма

ЛЕКЦІЯ

Опіки, їх класифікація. Термічні опіки. Визначення глибини та площі опіку. Перша медична допомога потерпілим: припинення дії агента, забезпечення свіжим повітрям, запобігання забрудненню рани, знеболювання. Лікування опіків. Опікова хвороба: періоди, клінічні симптоми, принципи лікування. Догляд за пацієнтами з опіками.

Хімічні опіки, їх види, клінічна картина, діагностика, перша медична допомога, принципи лікування. Поняття про радіаційні опіки.

Види холодової травми: відмороження, замерзання. Відмороження, класифікація, клінічна картина, перша медична допомога, лікування.

Поняття про замерзання. Профілактика холодової травми. Особливості догляду за пацієнтами.

Електротравма. Дія струму на організм людини. Клінічна картина електротравм. Особливості надання першої медичної допомоги, лікування та догляду.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Огляд тематичних хворих у приймальному відділенні лікарні, перев'язувальній, операційній. Визначення глибини та площі опіку. Участь у проведенні перев'язок, некректомії. Обговорення питань надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Ознайомлення з методикою охолодження ушкодженої ділянки у випадку термічного опіку. Догляд за пацієнтами з опіковим шоком у відділенні реанімації та інтенсивної терапії і за пацієнтами з опіками, холодовою та електротравмою.

Практичні навички:

- оцінювання стану пацієнта та ушкодженої поверхні;
- надання першої медичної допомоги в разі: термічних та хімічних опіків, електротравми, холодової травми;
- догляд за пацієнтами з опіками, холодовою та електротравмою;
- визначення площі опіку.

Тема 14. Хірургічна інфекція

ЛЕКЦІЯ

Загальні питання. Хірургічна інфекція, класифікація, основні збудники. Шляхи проникнення патогенних мікроорганізмів в організм людини. Механізми захисту людини. Місцева та загальна реакція на інфекцію. Діагностика та принципи лікування. Профілактика хірургічної інфекції.

Гостра гнійна інфекція. Гнійні процеси шкіри та підшкірної основи (фурункул, карбункул, абсцес, флегмона, бешиха, гідраденіт), клінічна картина, особливості перебігу та лікування.

Запальні захворювання лімфатичних і кровоносних судин (лімфангіт, лімфаденіт, флебіт і тромбофлебіт). Причини, клінічні ознаки, принципи

лікування, ускладнення.

Гнійні захворювання кісток, суглобів, пальців (остеомієліт, артрит, бурсит, панарицій), причини, особливості клінічної картини та лікування.

Гостра анаеробна інфекція. Газова гангрена: збудники, загальні та місцеві прояви, принципи лікування, профілактика та протиепідемічні заходи.

Правець: шляхи проникнення збудника. Профілактика правця: неспецифічна та специфічна.

Загальна гнійна інфекція (сепсис). Класифікація, клінічна картина, діагностика сепсису. Септичний (токсикоінфекційний) шок, симптоми, принципи лікування. Профілактика сепсису.

Специфічна хірургічна інфекція. Поняття про сибірку, дифтерію ран, сказ. Особливості діагностики та надання першої допомоги. Профілактика, протиепідемічні заходи, особливості догляду. Поняття про туберкульоз, який потребує хірургічного лікування.

Синдром набутого імунodefіциту (СНІД).

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Огляд тематичних пацієнтів у поліклініці та стаціонарі. Проведення діагностичних і лікувальних маніпуляцій (взяття матеріалу з ран для бактеріологічного дослідження та визначення чутливості до антибіотиків, перев'язування ран). Складання набору медичних інструментів для розтину гнояка. Спостереження за оперативним лікуванням флегмони та абсцесу. Дотримання санітарно-гігієнічного режиму в палатах для хворих з анаеробною інфекцією. Вивчення інструкції щодо профілактики правця та застосування антирабійних щеплень.

Ознайомлення з аптечкою для проведення термінової профілактики в разі контакту з кров'ю.

Практичні навички:

- взяття матеріалу з ран для бактеріологічного дослідження та визначення чутливості до антибіотиків;
- складання набору медичних інструментів для розтину гнояка;
- проведення профілактики правця;
- проведення перев'язок, у тому числі укушених ран;
- догляд за пацієнтами з хірургічною інфекцією.

Тема 15. Пухлини

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про пухлинний процес. Теорії виникнення. Доброякісні та злоякісні пухлини. Клінічні ознаки. Стадії розвитку злоякісних пухлин.

Особливості обстеження онкологічних пацієнтів, діагностика пухлин. Загальні принципи лікування. Передракові захворювання. Структура та функції онкологічної служби. Хосписи. Профілактика онкологічних захворювань. Значення загальної диспансеризації населення. Деонтологія та медична етика в онкології.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Ознайомлення з роботою онкологічного диспансеру,

оглядового, флюорографічного та онкологічного кабінетів лікувального закладу. Курація пацієнтів із доброякісними та злоякісними пухлинами. Участь у проведенні діагностичних та лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок. Ознайомлення з медичною документацією, яку заповнюють на онкопацієнта. Догляд за пацієнтами з урахуванням деонтологічних аспектів онкології.

Практичні навички:

- участь в обстеженні онкологічних пацієнтів;
- здійснення догляду за онкологічними пацієнтами.

Тема 16. Змертвіння

САМОСТІЙНА РОБОТА

Причинні чинники місцевого некрозу тканин. Види змертвінь. Клінічні ознаки сухої та вологої гангрени. Поняття про тромбоз і емболію; клінічні ознаки, профілактика та лікування. Пролежні: екзо-, ендогенні причини, клінічний перебіг, профілактика і лікування. Виразки, їхні види, клінічні ознаки, консервативні та оперативні методи лікування. Нориці: класифікація, діагностика, лікування. Природжені хірургічні захворювання: причини виникнення, різні вади розвитку у дітей і дорослих. Своєчасна діагностика — запорука видужання хворих. Методи корекції природженої патології.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Участь акушерки у перев'язках хворих з некрозами та гангренами у випадку облітеруючого захворювання судин, з виразками й норицями. Догляд за хворими з некрозами, бинтування нижніх кінцівок після венектомії, зняття швів. Підготовка хворих і проведення фістулографії. Профілактика пролежнів.

Аналіз перебігу захворювання, демонстрація хворих із судинною патологією. Проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок. З'ясування методів консервативної й оперативного лікування. Участь у проведенні спеціальних методів дослідження тематичних хворих. Догляд за хворими після операцій на судинах, накладання еластичного бинта.

Практичні навички

- перша медична допомога в разі гострого тромбозу та емболії;
- проведення профілактики пролежнів і лікування хворих;
- накладання еластичною бинта на нижні кінцівки;
- визначення прохідності глибоких вен нижніх кінцівок;
- догляд за хворими;
- засвоєння схем антикоагулянтної терапії;
- виявлення пульсації на артеріях нижніх кінцівок.

Тема 17. Ушкодження й захворювання голови та обличчя. Ушкодження та захворювання органів шії

ЛЕКЦІЯ

Особливості обстеження голови. Природжені дефекти та пухлини м'яких тканин черепа. Ушкодження м'яких тканин і кісток черепа. Відкрита і закрита черепно-мозкова травма: переломи склепіння і основи черепа, забій, струс і стиснення мозку. Синдром черепно-мозкової травми.

Особливості надання медичної допомоги та лікування черепно-мозкових травм.

Ушкодження носа, щелеп. Клінічні ознаки, перша допомога, принципи лікування.

Особливості обстеження шиї. Види розвитку органів шиї. Поранення шиї. Абсцес, флегмона, лімфаденіт шиї. Пухлини та хірургічні захворювання органів шиї (лімфогранулематоз, лімфосаркома, рак щитоподібної залози, гортані, стравоходу). Зоб дифузний, вузловий, токсичний (базедова хвороба). Сторонні тіла стравоходу і дихальних шляхів. Опіки і рак стравоходу; клінічна картина, діагностика, перша медична допомога, лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюваннями голови та обличчя. Засвоєння студентами клінічних ознак черепно-мозкової травми і навичок надання першої медичної допомоги, проведення дегідратаційної терапії. Відпрацювання навичок: спинення кровотечі в разі поранення судин голови, носової кровотечі.

Практичні навички:

- перша допомога у випадку закритих і відкритих травм голови;
- перша допомога в разі кровотечі з носа;
- вправлення нижньої щелепи в разі вивиху;
- перша допомога у випадку загально-мозкових симптомів хірургічних захворювань голови;
- накладання м'яких пов'язок на голову.

У ЛПЗ. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями та захворюваннями шиї. Засвоєння студентами клінічних ознак поранень і запальних захворювань шиї. Відпрацювання навичок розпізнавання дифузного, вузлового та токсичного зобу. Видалення сторонніх предметів з гортані, трахеї, бронхів. Підбір інструментів до трахеостомії.

Практичні навички:

- перша допомога в разі поранень шиї;
- перша допомога та невідкладне звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів гортані й трахеї;
- перша допомога у випадку механічної та опікової травми стравоходу;
- накладання м'яких пов'язок на шию.

Тема 18. Ушкодження й захворювання грудної клітки та органів грудної порожнини

ЛЕКЦІЯ

Основні методи обстеження грудної клітки та її органів. Механічна травма: забій, стиснення грудної клітки, перелом ребер, ключиць.

Закриті ушкодження органів грудної клітки. Проникні та непроникні

поранення грудної клітки, ускладнення їх. Ушкодження легень, серця. Особливості надання допомоги хворим з торакотравмою. Гнійно-запальні захворювання плеври та легень: гнійний плеврит, абсцес легені. Рак легені, діагностика та лікування. Оперативна корекція природжених і набутих вад та захворювань серця. Запальні захворювання грудної залози: гострий лактаційний і гострий гнійний мастит. Доброякісні та злоякісні пухлини грудної залози, клінічні ознаки, діагностика, методи лікування. Профілактичні заходи для своєчасного виявлення хворих.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями та захворюваннями органів грудної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання патології, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Удосконалення техніки імобілізації в разі перелому ребер, ключиці, накладання оклюзійної пов'язки, підготовка сифонного дренажу за Бюлау або Суботіним для дренивання плевральної порожнини. Догляд за хворими, участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.

Практичні навички:

- перша допомога в разі закритого ушкодження грудної клітки;
- перша допомога в разі перелому ключиці та ребер;
- перша допомога в разі відкритого, закритого та напруженого пневмотораксу;
- перша допомога при пораненні серця;
- перша допомога при пораненні легень;
- діагностика пухлин грудної залози;
- догляд за хворими з дренажами у плевральній порожнині;
- участь у діагностиці та лікуванні запальних процесів грудної залози;
- накладання м'яких пов'язок на грудну клітину.

Тема 19. Ушкодження та захворювання органів черевної порожнини. Хірургічні захворювання прямої кишки

ЛЕКЦІЯ

Обстеження пацієнтів із захворюваннями та травмами органів черевної порожнини. Основні інструментальні та лабораторні методи дослідження. Поняття про лапароскопію. Закриті ушкодження черевної порожнини: забиття черевної стінки, ушкодження паренхіматозних і розрив порожнистих органів.

Грижі живота: причини, класифікація, складові частини, клінічні ознаки, принципи лікування. Профілактика утворення грижі. Ускладнення гриж (защемлення), діагностика, невідкладна допомога.

“Гострий живіт”: поняття, клінічна картина, невідкладна допомога.

Перитоніт. Класифікація, клінічні ознаки, невідкладна допомога, передопераційна підготовка та догляд після операції.

Запальні захворювання органів черевної порожнини (гострий апендицит, гострий холецистит, гострий панкреатит): особливості діагностики, перша допомога.

Проривні виразки шлунка та дванадцятипалої кишки. Шлунково-кишкові кровотечі. Причини, клінічна картина, перша допомога.

Кишкова непрохідність, класифікація, клінічні ознаки, невідкладна

допомога, принципи лікування.

Методи обстеження в проктології. Геморой. Поняття, причини, клінічні ознаки, ускладнення, принципи лікування. Тріщина заднього проходу.

Гострий парапроктит: причини, клінічні ознаки, лікування. Уявлення про пухлини прямої кишки, протиприродний задній прохід.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Показ тематичних хворих та аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними захворюваннями органів черевної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання гострих хірургічних захворювань. Участь у проведенні діагностичних, лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок, підготовці пацієнтів до операції. Складання набору медичних інструментів для лапаротомії. Застосування бандажа.

Практичні навички:

- надання невідкладної допомоги у випадку:
 - защемленої грижі;
 - гострих захворювань органів черевної порожнини;
 - шлунково-кишкової кровотечі;
- складання набору медичних інструментів для лапаротомії;
- застосування бандажа;
- участь у проведенні перев'язок;
- здійснення догляду за пацієнтами.

У ЛПЗ. Огляд хворих та аналіз перебігу хвороби проктологічних пацієнтів. Участь у проведенні обстеження прямої кишки. Догляд за пацієнтами з колостомаю. Особливості підготовки до операції прямої кишки та догляд у післяопераційний період.

Практичні навички:

- здійснення догляду за колостомаю;
- участь у проведенні обстеження прямої кишки;
- участь у підготовці пацієнтів до операції на прямій кишці.

Тема 20. Урологічні захворювання

ЛЕКЦІЯ

Спеціальні методи обстеження в урології. Основні симптоми урологічних захворювань. Ушкодження сечових і статевих органів, клінічні ознаки, надання невідкладної допомоги. Сечокам'яна хвороба, причини, клінічні ознаки, перша допомога в разі ниркової коліки, принципи лікування.

Захворювання сечового міхура, передміхурової залози. Гостре затримання сечі. Догляд за урологічними хворими. Захворювання передміхурової залози. Пухлини нирок, сечового міхура, передміхурової залози. Захворювання яєчок і статевого члена.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У ЛПЗ. Ознайомлення з інструментальними методами обстеження в урології. Курація пацієнтів, аналіз перебігу хвороби, надання невідкладної

медичної допомоги. Участь у діагностичних, лікувальних маніпуляціях, операціях, перев'язуванні. Догляд за урологічними хворими.

Практичні навички:

- перша медична допомога в разі ускладнень сечокам'яної хвороби;
- перша медична допомога в разі закритих і відкритих ушкоджень нирок, сечових шляхів та статевих органів;
- перша медична допомога у випадку гострого затримання сечі;
- догляд за хворими;
- догляд за цистостоמוю;
- накладання м'яких пов'язок на промежину.

Тема 21. Захворювання судин

ЛЕКЦІЯ

Облітеруючий ендартеріїт, облітеруючий артеріосклероз: причини, клінічні ознаки, діагностика й лікування. Хвороба Рейно: клінічна картина, діагностика, лікування. Варикозне розширення вен, тромбофлебіт і флеботромбоз: клінічні ознаки, діагностика, ускладнення і способи лікування. Посттромбофлебітичний синдром: класифікація, діагностика, форми захворювання, лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Участь акушерки у перев'язках хворих з некрозами та гангренами у випадку облітеруючого захворювання судин, з виразками й норицями. Догляд за хворими з некрозами, бинтування нижніх кінцівок після венектомії, зняття швів. Підготовка хворих і проведення фістулографії. Профілактика пролежнів.

Аналіз перебігу захворювання, демонстрування хворих із судинною патологією. Проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок. З'ясування методів консервативного й оперативного лікування. Участь у проведенні спеціальних методів дослідження тематичних хворих. Догляд за хворими після операцій на судинах, накладання еластичного бинта.

Практичні навички

- перша медична допомога в разі гострого тромбозу та емболії;
- проведення профілактики пролежнів і лікування хворих;
- накладання еластичною бинта на нижні кінцівки;
- визначення прохідності глибоких вен нижніх кінцівок;
- догляд за хворими;
- засвоєння схем антикоагулянтної терапії;
- виявлення пульсації на артеріях нижніх кінцівок.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Виготовити та підготувати до стерилізації перев'язувальний матеріал.
2. Підготувати бікс для накривання стерильного столу перев'язувальною.
3. Обробити руки сучасними препаратами (стериліум, АХД, кутасепт, препарат "С-4").
4. Надягнути стерильний халат на себе.
5. Надягнути стерильний халат на хірурга.
6. Накрити стерильний стіл перев'язувальною.
7. Відібрати загальні інструменти і розкласти їх за групами.
8. Скласти набір медичних інструментів для венесекції.
9. Скласти набір медичних інструментів для операцій на органах черевної порожнини.
10. Накласти вузлові шви на фантомі.
11. Зняти вузлові шви на фантомі.
12. Провести місцеву холодову анестезію хлоретилом на фантомі.
13. Накласти джгут на плече.
14. Виконати тугу тампонаду рани на фантомі.
15. Накласти стисну пов'язку на передпліччя.
16. Накласти пов'язку "чепець".
17. Накласти пов'язку "вуздечка".
18. Накласти пов'язку Дезо.
19. Накласти колосоподібну пов'язку на плечовий суглоб.
20. Накласти пов'язку на грудну залозу.
21. Накласти черепашачу збіжну пов'язку на лікоть.
22. Накласти черепашачу розбіжну пов'язку на коліно.
23. Накласти "лицарську" рукавичку.
24. Накласти восьмиподібну пов'язку на надп'ятково-гомільковий (гомільковостопний) суглоб.
25. Накласти пращоподібну пов'язку на ніс і підборіддя.
26. Накласти косинкову пов'язку на верхню кінцівку.
27. Визначити групу крові за допомогою стандартних сироваток.
28. Визначити групу крові за допомогою цоліклонів.
29. Визначити резус-належність крові експрес-методом.
30. Провести індивідуальну пробу на сумісність за групами крові системи АВ0.
31. Провести індивідуальну пробу на резус-сумісність.
32. Накласти шину Крамера при переломі кісток передпліччя.
33. Накласти шину Крамера при переломі кісток гомілки.
34. Перев'язати на фантомі асептичну післяопераційну рану.
35. Перев'язати на фантомі рану з дренажем.
36. Перев'язати на фантомі гнійну рану в стадії гідратації.
37. Накласти на фантомі пов'язку при відкритому пневмотораксі.
38. Перев'язати на фантомі вкушену рану.
39. Взяти з рани (на фантомі) матеріал для бактеріологічного дослідження.
40. Скласти набір медичних інструментів для розтину гнояка.
41. Накласти еластичний бинт на нижню кінцівку.
42. Підготувати набір для трепанації черепа.
43. Підготувати набір для операції на кінцівках.
44. Підготувати набір для скелетного витягання.
45. Підготувати набір для розтину гнояка.
46. Підготувати набір для ампутації кінцівок.

47. Підготувати набір для трахеостомії.
48. Накласти вузлові шви на муляжі.
49. Зняти вузлові шви на муляжі.
50. Надання першої допомоги в разі поранення вен шиї.
51. Надання першої допомоги в разі поранення сонної артерії.
52. Надання першої допомоги в разі поранення вен передпліччя.
53. Проведення інфузії в периферійну вену.
54. Підготувати набір медичного інструментарію для первинного хірургічного оброблення (ПХО)ран.
55. Надання першої допомоги у випадку електротравми.
56. Провести первинне хірургічне оброблення рани (на фантомі).
57. Підготувати набір медичного інструментарію для типових операцій на органах черевної порожнини.
58. Надання медичної допомоги в разі відкритої травми голови.
59. Надання медичної допомоги в разі опіку стравоходу.
60. Надання медичної допомоги в разі відкритого пневмоторакса.
61. Надання медичної допомоги в разі перелому ключиці без зміщення відламків.
62. Надання медичної допомоги в разі перелому діафіза правого плеча.
63. Надання медичної допомоги у випадку напруженого пневмоторакса.
64. Надання медичної допомоги у випадку перелому кісток передпліччя в середній третині.
65. Накладання гіпсової пов'язки в разі перелому кісток передпліччя в типовому місці.
66. Надання медичної допомоги в разі перелому стегна.
67. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток гомілки.
68. Надання медичної допомоги в разі удару головою.
69. Надання медичної допомоги в разі опіку плечового суглоба.
70. Надання медичної допомоги у випадку розтягнення зв'язок суглобів.
71. Надання медичної допомоги в разі опіку кисті.
72. Надання медичної допомоги в разі рани ліктьового суглоба.
73. Підготувати до роботи стіл перев'язувальної сестри.
74. Надання медичної допомоги в разі перелому кісток таза. Умови транспортування.
75. Підготувати набір медичних інструментів для первинного хірургічного оброблення рани.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Джерела та шляхи поширення інфекції в хірургії. Внутрішньо-лікарняна інфекція, організація профілактики.
2. Положення про хірургічне відділення, його структуру та функції.
3. Асептика. Способи забезпечення асептичного режиму.
4. Антисептика, її види, характеристика.
5. Підготовка до роботи операційного блоку. Види операцій, їх етапи. Сучасні інструменти.
6. Наркоз, його види, клінічний перебіг. Основні речовини, апаратура та інструменти для наркозу.
7. Сучасна багатокомпонентна анестезія. Підготовка пацієнтів, премедикація, ускладнення, їх профілактика.
8. Види місцевої анестезії. Медикаменти, оснащення, техніка проведення.
9. Кровотеча та крововтрата, класифікація, клінічні прояви. Оцінювання стану пацієнта.
10. Методи гемостазу.
11. Перша допомога при гострій крововтраті, кровотечах різної локалізації.
12. Групи крові та резус-фактор. Техніка переливання крові.
13. Способи та методи переливань крові. Ускладнення, їх профілактика. Догляд за пацієнтами у разі гемотрансфузій.
14. Запобіжні заходи та заходи, пов'язані з терміною профілактикою зараження СНІДом під час роботи з кров'ю.
15. Загальні принципи першої медичної допомоги.
16. Амбулаторна хірургія. Основні напрями роботи ФАПу.
17. Діагностика хірургічних захворювань і невідкладних станів. Спостереження за динамікою.
18. Передопераційний період. Загальна підготовка та підготовка органів і систем.
19. Післяопераційний період. Зміни в організмі після операції. Оцінювання загального стану пацієнтів. Інтенсивне та динамічне спостереження за функціями органів і систем.
20. Післяопераційний режим: харчування, знеболювання, догляд за дренажами та станом пов'язки тощо. Післяопераційні ускладнення, їх профілактика, діагностика та усунення.
21. Травма та травматизм, їх профілактика. Закриті травми м'яких тканин, особливості діагностики, надання першої допомоги та лікування.
22. Вивихи, їхні види, діагностика, перша допомога, принципи лікування.
23. Переломи кісток: класифікація, клінічні ознаки, перша медична допомога, принципи лікування.
24. Закрита черепно-мозкова травма: струс, забій, стиснення головного мозку. Принципи діагностики та особливості надання першої допомоги.
25. Перелом склепіння та основи черепа. Діагностика та перша медична допомога. Особливості транспортування потерпілих.
26. Закриті ушкодження грудної клітки та її органів. Пневмоторакс. Діагностика, перша медична допомога.
27. Переломи ребер та ключиці. Діагностика, надання першої медичної допомоги.
28. Закриті ушкодження живота: діагностика, перша медична допомога, особливості транспортування.
29. Переломи хребта та кісток таза. Особливості діагностики, перша

медична допомога, транспортування.

30. Рани: класифікація, клінічні ознаки, регенерація. Види загоювання ран.
31. Перша допомога при пораненнях. Лікування ран. Інструментальне перев'язування. Догляд за пацієнтом.
32. Особливості надання першої допомоги при пораненні м'яких тканин голови, відкритому пневмотораксі, проникному пораненні живота.
33. Опіки: класифікація, площа та глибина, перша медична допомога, лікування, догляд за пацієнтами.
34. Опікова хвороба: періоди, принципи лікування, особливості медичного догляду.
35. Хімічні та радіаційні опіки: поняття, перша медична допомога.
36. Холодова травма: класифікація, клінічні ознаки, перша медична допомога, профілактика.
37. Електротравма. Особливості складання першої медичної допомоги та лікування.
38. Хірургічна інфекція. Загальні питання.
39. Гнійні процеси шкіри та підшкірної основи, клінічні прояви, принципи лікування, профілактика.
40. Захворювання лімфатичних та кровоносних судин, поняття, клінічні ознаки, профілактика.
41. Гнійні захворювання кісток, суглобів, пальців: поняття, клінічні ознаки, профілактика.
42. Газова гангрена: збудники, клінічні прояви, профілактика.
43. Правець: поняття, профілактика (специфічна та неспецифічна).
44. Загальна гнійна інфекція: класифікація, клінічні, діагностика, профілактика.
45. Поняття про специфічну хірургічну інфекцію.
46. Пухлини: класифікація, клінічні ознаки, діагностика, принципи лікування, профілактика.
47. Гостра та хронічна артеріальна непрохідність: особливості діагностики та невідкладної допомоги.
48. Варикозна хвороба: клінічні прояви, діагностика, принципи лікування, профілактика.
49. Суха та волога гангрена. Пролежні, профілактика та лікування.
50. Вади розвитку: визначення, класифікація, причини, профілактика.
51. Гострий мастит: клінічна картина, лікування. Роль акушерки в профілактиці.
52. Поняття про мастопатії та доброякісні пухлини грудної залози.
53. Злоякісні пухлини. Основні методи обстеження грудних залоз.
54. Грижі живота: причини, класифікація, клінічні ознаки, ускладнення, невідкладна допомога, профілактика.
55. "Гострий живіт": поняття, клінічні ознаки, невідкладна допомога.
56. Перитоніт: класифікація, клінічні ознаки, невідкладна допомога.
57. Гострий апендицит: клінічна картина, діагностика, перша медична допомога.
58. Гострий холецистит та гострий панкреатит, особливості діагностики, перша медична допомога.
59. Проривна виразка шлунка та дванадцятипалої кишки. Шлунково-кишкові кровотечі. Особливості першої медичної допомоги.
60. Кишкова непрохідність: класифікація, клінічні ознаки, перша медична допомога.
61. Хірургічні захворювання прямої кишки: клінічна картина, діагностика,

особливості догляду.

62. Поняття про урологічні захворювання. Особливості невідкладної допомоги та догляду.
63. Облітеруючі захворювання судин нижньої кінцівки: Діагностика, клінічні ознаки, лікування.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Пустовойт Г.Т. Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.

Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Вардинець І.С. та ін. Хірургія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2004.

Ковальчук О.Л., Сабадишин Р.О., Маркович О.В. Медсестринство в хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.

Навчальний посібник з хірургії в модулях / За ред. Л.М. Ковальчука. — К.: ВСВ “Медицина”, 2011.

Петров С.В. Общая хирургия. — СПб: Лань, 2003. — 750 с.

Роздольський І.В. Посібник з хірургії. — К.: Здоров'я, 2003.

Роздольський І.В. Невідкладні стани в хірургії: підручник. — К.: Медицина, 2009.

Скачко Б.Г. ВІЛ/СНІД. Профілактика. Лікування. Реабілітація. — К.: Медицина, 2006.

Черенько М.П., Ваврик Ж.М. Загальна хірургія. — К.: Здоров'я, 2000.

Усенко О.Ю., Білоус Г.В., Путінцева Г.Й. Хірургія: підручник. — К.: Медицина, 2010.

Хімич С.Д. Хірургія. — К.: Здоров'я, 2004.

Хірургія (факультетська): підручник / За ред. М.П. Захараша. — К.: Медицина, 2006.

Хірургія дитячого віку: підручник / За ред. В.І. Сушка, Д.Ю. Кривчені. — К.: Медицина, 2009.

Хірургія: підручник / За ред. П.Г. Кондратенка. — К.: Медицина, 2009.

Додаткова

Гостищев В.К. Общая хирургия. — М.: Медицина, 1997.

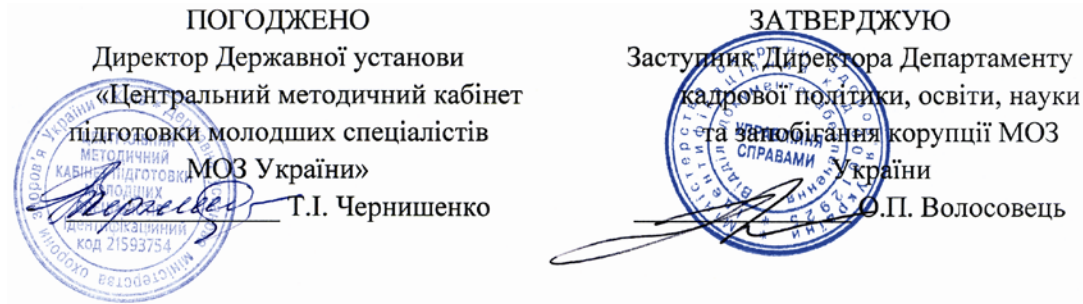
Надаховська Н.І. Посібник з хірургії. — К.: Здоров'я, 2001.

Скрипниченко Д.Ф. Хірургія. — К.: Вища шк., 1992.

Хірургія дитячого віку: підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. / За ред. В.І. Сушка, Д.Ю. Кривчені. — К.: Медицина, 2009.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа «Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів» МОЗ України

ПЕДІАТРІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 «Акушерська справа»

Київ
2011

ПЕДІАТРІЯ

Укладач

А.В. Зотова — викладач вищої категорії, викладач-методист КРВНЗ “Кримський медичний коледж”, голова циклової комісії з педіатрії та інфекційних хвороб.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з педіатрії та інфекційних хвороб КРВНЗ “Кримський медичний коледж” 22.06.2011 р., протокол № 12.

Рецензенти:

Т.В. Кобец — канд. мед. наук, професор, завідувач кафедри пропедевтики педіатрії ДУ “Кримський державний медичний університет ім. С.І. Георгієвського” МОЗ України;

А.Г. Вінокурова — заступник головного лікаря з лікувальної частини Першого міського дитячого об'єднання м. Сімферополь;

Л.С. Білик — канд. мед. наук, голова циклової комісії з педіатрії директор Чортківського державного медичного коледжу;

Л.О. Джусь — спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач педіатрії КВНЗ “Севастопольський медичний коледж ім. Жени Дерюгіної”;

Ю.В. Чернявська — викладач вищої категорії Київського медичного коледжу № 3;

Т.С. Мухіна — викладач-методист, викладач вищої категорії КВНЗ “Житомирський інститут медсестринства”;

С.М. Кравчук — викладач вищої КВНЗ “Житомирський інститут медсестринства”;

С.О. Єфанова — викладач вищої категорії, голова циклової комісії КВНЗ “Керченський медичний коледж ім. Г.К. Петрової”, заслужений лікар АР Крим;

О.С. Стасишин — голова опорної циклової комісії терапевтичних дисциплін та інфекційних хвороб Івано-Франківського базового медичного коледжу;

О.І. Новосельська — викладач вищої категорії Івано-Франківського базового медичного коледжу;

Л.В. Виноград — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової методичної комісії професійної і практичної підготовки педіатричного циклу Кременчуцького медичного коледжу;

Д.М. Бешега — викладач-методист, спеціаліст вищої категорії, голова предметної (циклової) комісії педіатричних дисциплін Чернівецького базового медичного коледжу БДМУ.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення педіатрії має важливе значення для майбутніх акушерок. Вони повинні вміти надавати кваліфіковану долікарську медичну допомогу, виконувати складні медичні маніпуляції з діагностичною і лікувальною метою, проводити лікувально-профілактичні заходи, а також користуватися медичною апаратурою.

Саме акушерка повинна підняти рівень фахівця по догляду за здоровою дитиною, тому викладач має дати студентам теоретичні знання з анатомо-фізіологічних особливостей дитячого організму, показати вплив цих особливостей на патологію в різні вікові періоди, а тому дуже важливо мати індивідуальний підхід до кожної дитини.

Перед викладачем педіатрії стоїть відповідальне завдання: виховувати в студентів дисциплінованість, спостережливість, співчуття, чуйність, милосердя і головне — високу відповідальність за кожну дію медичного працівника.

Навчальну програму з дисципліни "Педіатрія" складено для вищих медичних навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 "Акушерська справа" відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Викладання дисципліни розпочинається з вивчення студентами історії педіатрії, ознайомлення з основними завданнями державної системи охорони материнства і дитинства на Україні та вивчення діючих чинних наказів МОЗ України.

Сучасні методи діагностики і лікування досить складні, тому викладач повинен значну роль відвести вивченню різних методик обстеження органів і систем, підготовці до інструментальних, лабораторних методів дослідження, проаналізувати зі студентами симптомокомплекси, які виникають при патології дитячого організму в різні вікові періоди.

Отримані студентами знання з пропедевтики дитячих хвороб та інших дисциплін (терапії, хірургії, акушерства і гінекології, анатомії, фармакології) мають стати базою для вивчення соматичних та інфекційних захворювань у дітей. Студенти повинні знати етіологію, симптоматику захворювань новонароджених, дітей раннього і старшого віку для того, щоб надавати допомогу дітям на догоспітальному етапі, вирішувати питання по догляду за хворими дітьми і реконвалесцентами в лікувально-профілактичних закладах, розробляти ефективні заходи профілактики різних захворювань у дітей.

Під час вивчення студентами патології дитячого віку викладач повинен використовувати міжпредметні зв'язки з акушерством, хірургією, терапією, інфекційними хворобами, епідеміологією, спираючись на базові предмети: анатомію, фізіологію, фармакологію, мікробіологію тощо.

Високий рівень фахівця своєї справи необхідний у майбутньому для оцінювання стану дитини, заповнення та ведення медичної документації. Студенти мають бути ознайомлені зі спеціальною медичною зарубіжною літературою.

Провідна роль у викладанні педіатрії повинна належати питанням ранньої діагностики соматичних та інфекційних захворювань, ретельного спостереження за дитиною, чіткого та послідовного виконання навичок, надання невідкладної допомоги, ефект якої залежить від правильного оцінювання стану дитини та вибору засобів догляду і лікування.

Під час проведення занять на клінічних базах, у лікувально-

профілактичних закладах слід постійно приділяти увагу санітарно-епідеміологічній, санітарно-освітній роботі. Питання теорії та практики повинні бути пов'язані між собою. Треба звертати увагу на особливість проявів кожного захворювання в дітей різного віку, на своєчасну діагностику, відповідну тактику акушерки, ретельний догляд, обов'язкову диспансеризацію, профілактичні заходи (особливо щеплення).

Циклові комісії можуть вносити зміни до програми (до 15 %). Зміни повинні бути обґрунтовані і затверджені керівництвом.

На дисципліну навчальним планом відведено 243 год, з них лекцій — 30, практичних занять — 130, самостійної роботи студентів — 83 год.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- історію розвитку педіатрії як науки;
- роль і завдання акушерки в лікувально-діагностичному процесі, в організації догляду за здоровою дитиною, профілактиці захворювань, диспансерному спостереженні;
- методи пропаганди здорового способу життя;
- анатомо-фізіологічні особливості новонародженої доношеної та недоношеної дитини, принципи догляду за ними;
- анатомо-фізіологічні особливості органів і систем дитини, принципи організації режиму та виховання для кожної вікової групи;
- фізичний і нервово-психічний розвиток дитини, критерії його оцінювання;
- вигодовування грудної дитини та харчування дітей старшого віку;
- етіологію, патогенез, симптоматику, обстеження, принципи лікування, принципи організації індивідуального догляду та профілактичні заходи при захворюваннях внутрішніх органів;
- етіологію, епідеміологію, патогенез, симптоматику, обстеження, принципи лікування, індивідуального догляду, протиепідемічні та профілактичні заходи при інфекційних захворюваннях у дітей;
- етіологію, патогенез, симптоматику, лікування, догляд при загрозливих для життя дитини станах;
- організацію профілактичної роботи в лікувально-профілактичних закладах;
- календар профілактичних щеплень згідно діючих наказів МОЗ України;
- основні положення чинних наказів МОЗ України.

Студенти повинні вміти:

- оформлювати медичну документацію;
- оцінювати стан дитини;
- збирати анамнез у батьків дитини;
- проводити об'єктивне обстеження дитини;
- підготувати дитину до інструментальних і лабораторних методів обстеження;
- оцінювати дані додаткових методів обстеження;
- підмити новонародженого;
- обробити шкіру та слизові оболонки новонародженого;
- обробити пуповинний залишок і пупкову ранку;
- вдягати дитину, сповивати (за необхідності);
- вимірювати температуру тіла;
- провести щеплення проти туберкульозу;

- провести первинний туалет новонародженого;
- провести ранковий туалет грудної дитини;
- провести гігієнічну ванну;
- провести антропометрію;
- розрахувати масу тіла і зріст дитини залежно від віку;
- скласти схеми годування дітей;
- підрахувати частоту дихання, частоту серцевих скорочень;
- вимірювати артеріальний тиск дітям;
- збирати сечу для загального аналізу у дітей різного віку;
- працювати з реанімаційною апаратурою для новонароджених;
- відсмоктувати слиз із верхніх дихальних шляхів;
- застосовувати міхур з льодом;
- проводити туалет очей, вух, носа;
- вакцинувати новонароджених (БЦЖ, гепатитів) у пологовому будинку;
- брати матеріал для проведення тестів на фенілкетонурію і гіпотиреоз;
- проводити штучну вентиляцію легень і закритий масаж серця;
- проводити інгаляції киснем різними методами;
- проводити розрахунок доз вітаміну D для лікування і профілактики рахіту;
- доглядати за дитиною під час блювання;
- вводити препарати різними способами;
- промивати шлунок дітям різного віку;
- робити очисну, сифонну, лікувальну клізми дітям різного віку;
- брати випорожнення для бактеріологічного, копрологічного дослідження, на наявність яєць гельмінтів, зіскрібок на етеробіоз;
- брати зіскрібок на ентеробіоз;
- брати мазки із зівя, носа на стафілокок;
- накладати зігрівальний компрес на вухо;
- ставити гірчичники;
- розводити та вводити антибіотики дітям різного віку;
- проводити діагностичну пробу на індивідуальну чутливість до антибіотиків;
- збирати харкотиння для дослідження;
- брати кров на біохімічний аналіз;
- заповнювати систему для внутрішньовенного краплинного введення рідини;
- враховуючи правила введення вводити інсулін;
- визначати цукор і ацетон у сечі експрес-методом;
- брати мазки на дифтерійну паличку, на менінгокок;
- брати матеріал для дослідження на коклюш;
- проводити щеплення згідно календаря профілактичних щеплень;
- проводити й оцінювати пробу Манту;
- вводити протидифтерійну сироватку;
- брати змиви із зівя та носа для дослідження на вірус;
- працювати з медичною апаратурою;
- надавати невідкладну медичну допомогу при:
 - судомному синдромі;

- гіпотермії;
- гіпертермії;
- нейротоксикозі;
- кишковому токсикозі та ексикозі;
- ларингоспазмі;
- гострих алергійних реакціях;
- анафілактичному шоку;
- харчових отруєннях;
- непритомності;
- колапсі;
- набряку легень;
- гострій дихальній недостатності;
- нападі бронхіальної астми;
- стенозуювальну ларингіті;
- носовій, шлунково-кишковій, легеневої кровотечі;
- гострій нирковій недостатності;
- гіперглікемічній комі;
- гіпоглікемічній комі;
- наявності стороннього тіла.

Студенти мають бути поінформовані про:

- чинні накази МОЗ України;
- сучасні методи обстеження органів і систем;
- призначення найсучасніших фармацевтичних препаратів;
- використання в лікуванні хворих дітей сучасних фітопрепаратів;
- використання в лікуванні хворих дітей сучасних методів нетрадиційної медицини.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	<i>Розділ 1.</i> Основні завдання та організація педіатричної служби в Україні. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Вступ. Основні завдання та організація педіатричної служби в Україні. Організація профілактичної та лікувальної допомоги дітям. Охорона праці акушерки в акушерських та гінекологічних лікувально-профілактичних закладах. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Шкіра і підшкірна основа. Слизові оболонки. Температура тіла. Кістково-м'язова система. Органи дихання. Органи кровообігу. Кровотворна система. Органи травлення. Обмін речовин у дитячому віці. Імунна система. Ендокринна система. Органи сечовиділення	15	2	5	8
2	Періоди дитячого віку. Анатомо-фізіологічні особливості центральної нервової системи. Нервово-психічний і фізичний розвиток дитини	10	2	4	4
3	Анатомо-фізіологічні особливості новонародженого та догляд за ним	11	2	6	3
4	Анатомо-фізіологічні особливості недоношеної дитини та догляд за нею	7	2	5	—
5	Вигодовування грудної дитини та харчування дітей старшого віку	10	1	5	4
6	Методика обстеження дитини. Семіотика основних захворювань	2	—	2	
	Розділ 2. Захворювання внутрішніх органів				
7	Захворювання дітей раннього віку. Захворювання новонароджених. Пологові травми. Асфіксія новонароджених. Гемолітична хвороба новонароджених. Захворювання шкіри і пупкової ранки. Сепсис новонароджених. Виразково-некротичний ентероколіт у новонароджених. Внутрішньоутробні інфекції. Спадкові хвороби	25	4	12	9
8	Гіповітамінози у дітей. Рахіт. Спазмофілія. Гіпервітаміноз D. Аномалії конституції	14	2	7	5
9	Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Розлади харчування у дітей раннього віку. Пілороспазм. Пілоростеноз	13	2	7	4
	Розділ 3. Захворювання дітей старшого віку				
10	Захворювання органів травлення. Стоматити. Гельмінтози	13	2	7	4
11	Захворювання органів дихання	12	1	7	4

12	Захворювання серцево-судинної системи	12	1	7	4
13	Захворювання системи крові	12	—	7	5
14	Захворювання нирок і сечових шляхів	12	1	7	4
15	Захворювання ендокринної системи	12	1	7	4
	Розділ 4. Інфекційні хвороби та основи імунпрофілактики				
16	Крапельні бактеріальні інфекції. Загальна характеристика інфекційного процесу в дітей. Туберкульоз	12	1	7	4
17	Кашлюк. Скарлатина. Менінгококова інфекція. Дифтерія	12	1	7	4
	Розділ 5. Гострі респіраторні вірусні інфекції				
18	Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція. Вітряна віспа. Епідемічний паратит. Краснуха. Кір	12	1	7	4
	Розділ 6. Кишкові інфекції				
19	Кишкові інфекції. Дизентерія. Сальмонельоз. Колі-інфекція. Поліомієліт. Вірусний гепатит. ВІЛ/СНІД	13	2	7	4
	Розділ 7. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі і в стаціонарі				
20	Судомний, гіпертермічний, алергійний, токсичний, коматозний синдроми. Стенозуючий ларинготрахеїт. Астматичний стан. Гостра дихальна та серцево-судинна недостатність. Сторонні тіла в дихальних шляхах. Геморагічні стани	14	2	7	5
	Самостійна робота				83
	Усього	243	30	130	83

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Теми	Кількість годин
1	Організація педіатричної служби в Україні. Організація профілактичної і лікувальної допомоги дітям. Охорона праці в галузі	19
2	Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Фізичний розвиток дитини	
3	Фізичний розвиток дитини. Нервово-психічний розвиток дитини	
4	Анатомо-фізіологічні особливості новонародженого і догляд за ними	
5	Вигодовування грудної дитини. Харчування дітей старшого віку	
6	Захворювання новонароджених	18
7	Гіповітаміноз. Гіпервітаміноз D. Аномалії конституції	
8	Розлади живлення у дітей. Пілороспазм. Пілоростеноз	
9	Захворювання органів травлення	37
10	Захворювання органів дихання	
11	Захворювання серцево-судинної системи	
12	Захворювання крові та органів кровотворення	
13	Захворювання нирок і сечових шляхів	
14	Захворювання ендокринної системи	
15	Туберкульоз	
16	Крапельні бактеріальні інфекції	
17	Крапельні вірусні інфекції (грип, парагрип, аденовірусна інфекція). Календар щеплень. Чинні накази МОЗ України щодо протоколів лікування гострих кишкових інфекцій	
18	Кишкові інфекції	
19	ВІЛ/СНІД	
20	Невідкладна медична допомога в педіатрії	
	Усього	83

ЗМІСТ

Розділ 1. Основні завдання та організація педіатричної служби в Україні. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку

Тема 1. Вступ. Основні завдання та організація педіатричної служби в Україні. Організація профілактичної та лікувальної допомоги дітям. Охорона праці акушерки в акушерських та гінекологічних лікувально-профілактичних закладах. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Шкіра і підшкірна основа. Слизові оболонки. Температура тіла. Кістково-м'язова система. Органи дихання. Органи кровообігу. Кровотворна система. Органи травлення. Обмін речовин у дитячому віці. Імунна система. Ендокринна система. Органи сечовиділення

ЛЕКЦІЯ

Педіатрія — наука про здорову і хвору дитину, її місце в системі загальної медицини. Основні етапи розвитку педіатрії. Видатні учені — засновники педіатрії. Внесок українських вчених у розвиток педіатрії (С.Х. Хотовицький, О.М. Хохол, В.Г. Балабан, І.М. Руднев, А.А. Кисіль, С.І. Ігнатів, П.М. Гудзенко, О.М. Лук'янова, П.С. Мошчич, В.М. Сідельников). Основні закони, спрямовані на поліпшення охорони здоров'я матері та дитини. Система організації медичної допомоги дитині. Дитячі лікувально-профілактичні та навчально-виховні заклади. Організація профілактичної та лікувальної допомоги дітям. Диспансеризація дитячого населення. Групи здоров'я. Основні положення чинних наказів у педіатричній службі. Етика, деонтологія та професійні якості медичного працівника. Охорона праці акушерки в акушерських і гінекологічних лікувально-профілактичних закладах, а також в умовах ФАПу.

Шкіра й слизові оболонки та їх анатомічні й функціональні особливості. Функціонування сальних і потових залоз. Особливості підшкірної основи. Методика обстеження шкіри. Догляд за шкірою. Температура тіла. Особливості терморегуляції в дітей. Підтримання необхідної температури в приміщенні для дітей раннього віку. Температурний режим навколишнього середовища під час прогулянок дітей раннього віку. Вимірювання температури. Синдром гіпертермії, і гіпотермії.

Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи. Ріст і формування скелета. Фізіологічні строки закриття тім'ячок. Процес прорізування зубів — показник правильності розвитку та формування кісткової системи. Строки прорізування зубів. Особливості будови хребта, грудної клітки. Профілактика деформацій скелета.

Анатомо-фізіологічні особливості м'язової системи. Збільшення м'язової маси. Фізіологічне підвищення м'язового тонуусу згиначів у новонароджених. Значення фізичного виховання та фізичного навантаження для дітей різного віку.

Методика обстеження кістково-м'язової системи.

Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання в дитячому віці. Верхні та нижні відділи органів дихання. Особливості побудови верхніх і нижніх відділів органів дихання у дітей (ніс і носові пазухи, лімфатичне кільце, гортань і трахея, бронхи, легені, плевра, середостіння).

Фізіологічні особливості дихання. Глибина та частота дихання. Кількість дихань за одну хвилину у різні вікові періоди. Життєва ємність легень у різні вікові періоди. Тип дихання залежно від віку й статі.

Дослідження функцій дихання: підрахунок частоти дихання у спокої та після фізичного навантаження; визначення окружності грудної клітки під час вдиху та видиху; визначення життєвої ємності легень — спірометрія; особливості перкусії, аускультації.

Інструментальні та функціональні методи дослідження. Залежність правильного розвитку грудної клітки, легень, дихальних м'язів від режиму, фізичних вправ.

Кровообіг плода і новонародженого. Особливості внутрішньоутробного плацентарного кровообігу.

Анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної системи в дитячому віці. Особливості серця і судин. Нерівномірність розвитку різних частин серцево-судинної системи порівняно з фізичним розвитком дитини.

Частота скорочень серця в дітей різного віку. Лабільність пульсу. Дослідження пульсу та його характеристики. Показники частоти серцевих скорочень. Співвідношення частоти дихання і скорочень серця.

Артеріальний тиск. Визначення його за формулою В.І. Молчанова. Лабільність тиску. Вимірювання тиску та його оцінювання.

Кровотворна система у дітей. Внутрішньоутробне кровотворення. Кровотворна діяльність печінки. Кровотворення у новонародженої дитини. Кровотворення в кістковому мозку. Кількісні та якісні зміни крові в процесі росту та розвитку дітей. Основні показники крові в дітей різних вікових груп.

Роль селезінки в процесі кровотворення.

Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення. Ротова порожнина. Вікові морфологічні особливості ротової порожнини. Секреція слини та її склад.

Наявність уродженого безумовного рефлексу ссання. Акт ссання: фаза аспірації, фаза стиснення соска, фаза проковтування молока. Утруднення під час ссання груді, відсутність рефлексів ссання і ковтання у недоношених.

Анатомо-фізіологічні особливості стравоходу залежно від віку дитини. Анатомо-фізіологічні особливості шлунка. Форма, місткість. Шлунковий сік і його склад. Зміни кислотності і кількість шлункового соку залежно від віку. Три фази секреторної діяльності шлунка: рефлекторна, нервово-хімічна, кишкова.

Довжина кишок залежно від довжини тіла. Травна, рухова і всмоктувальна функції кишок. Особливості брижі. Бактеріальна флора кишок та її трансформація після народження. Фізіологічна роль бактеріальної флори кишок та її особливості залежно від характеру вигодовування дітей першого року життя.

Випорожнення новонародженого та його особливості. Методика обстеження живота: опитування, огляд, пальпація, перкусія, аускультація, рентгенологічний та інструментальний методи. Клінічне дослідження випорожнень.

Підшлункова залоза та її секрети. Печінка. Розміри, розвиток, участь у процесах травлення, кровотворення, кровообігу та обміні речовин. Пальпація і перкусія печінки. Жовчний міхур.

Обмін речовин у дитячому віці. Водний обмін. Потреба у воді залежно від віку. Всмоктування і виділення води.

Електролітний обмін. Нерозривний зв'язок з водним обміном. Основні катіони й аніони: натрій, калій, хлор, фосфати, сульфати, білки.

Кислотно-основний стан крові, його показники в здорових дітей.

Основний обмін. Залежність його від стану ендокринної та автономної (вегетативної) нервової систем. Поступове підвищення добового основного обміну.

Білковий обмін. Білки — пластичний матеріал для росту та розвитку. Позитивний азотний баланс у дітей. Потреба в білках залежно від віку. Співвідношення між білками, жирами, вуглеводами на першому році життя. Регуляція білкового обміну центральною нервовою та ендокринною системами.

Вуглеводний обмін. Використання вуглеводів для продукування тепла й роботи. Потреба у вуглеводах залежно від віку.

Вітамінний обмін. Норми добової потреби у вітамінах залежно від віку.

Імунна система як контроль над генетичною стабільністю внутрішнього середовища організму. Неспецифічні складові частини захисту. Фагоцитоз. Макрофаги. Лізоцим. Комплемент. Інтерферон. Специфічні імунологічні реакції клітинного (Т-лімфоцити) і гуморального (В-лімфоцити) типів. Імуноглобулін. Уявлення про імунодефіцит. Лімфокапілярні та лімфатичні судини, їх функції.

Лімфатичні вузли. Функції лімфатичних вузлів: утворення лімфоцитів, знешкодження токсинів. Локалізація периферійних лімфатичних вузлів. Лімфатичне глоткове кільце Пирогова. Особливості піднебінних мигдаликів. Огляд і пальпація периферійних лімфатичних вузлів. Оцінювання результатів обстеження.

Селезінка та її функція.

Ендокринна система. Анатомо-фізіологічні особливості ендокринної системи. Гіпофіз, щитоподібна та прищитоподібні залози, загруднинна (тимус) і надниркові залози, підшлункова і статеві залози. Участь гормонів у регуляції дихання, кровообігу, травлення, у підтриманні внутрішнього середовища організму. Зв'язок гормонів з процесами росту й розвитку дитини. Особливості обстеження ендокринної системи: вивчення сімейного анамнезу, анамнезу захворювання, об'єктивне обстеження. Оцінювання отриманих даних.

Органи сечовиділення. Анатомо-фізіологічні особливості нирок, сечоводів, сечового міхура і сечівника. Утворення сечі: первинна сеча, кінцева сеча. Бідність на м'язові та еластичні волокна стінок сечових органів, знижений тонус цих органів. Розміщення сечового міхура, його місткість.

Міхуро-сечовідний рефлекс. Довжина сечівника, залежна від статі дитини. Добова кількість сечі та сечовипускань залежно від віку дитини. Визначення добового діурезу за формулою. Створення умовного рефлексу на виділення сечі.

Особливості обстеження сечових органів: опитування, огляд, пальпація, перкусія, функціональні, рентгенологічні, інструментальні методи дослідження. Особливості збирання сечі в дітей раннього віку. Основні показники сечі.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, дитячому дошкільному закладі, дитячій поліклініці, кабінеті здорової дитини.

Ознайомлення з організацією роботи дитячих лікувально-профілактичних закладів. Огляд дітей різних вікових груп. Оцінювання стану. Вимірювання температури тіла, її графічний запис. Переодягання як елемент

загартування, тренування рецепторів шкіри і слизових оболонок, вегетативного апарату й систем теплопродукції до впливу холоду. Гігієнічні вимоги до одягу дитини. Підбір іграшок для дітей різного віку. Оцінювання фізичного і нервово-психічного розвитку та його відповідності віку. Огляд тім'ячок і швів черепа, їх оцінювання.

Оцінювання стану шкіри. Визначення основних характеристик шкіри (колір, вологість, температура, чистота шкіри, наявність висипів тощо), а також змін підшкірної основи (склерема, склередема тощо). Особливості догляду за шкірою у дітей.

Огляд тім'ячок і швів черепа, їх оцінювання. Обстеження грудної клітки, хребта. Правильне тримання на руках дитини раннього віку. Викладання дитини на живіт, у ліжко, манеж.

Ознайомлення і оволодіння елементами масажу та гімнастики в різних вікових групах.

Антропометрія. Клінічні методи дослідження м'язової системи в дітей.

Семіотика уражень м'язової системи (гіпотрофія, атрофія, гіпотонія, гіпертонус, гіперкінез, параліч тощо). Методика обстеження та семіотика порушень кісткової системи в дитячому віці. Основні прояви рахіту, сколіозу, вродженого вивиху кульшового суглоба. Догляд за дітьми з патологією м'язової системи та за дітьми з ураженням кісткової системи.

Огляд дітей різного віку. Спостереження за частотою дихання. З'ясування типу дихання (грудний, черевний), його глибини, частоти. Підрахунок у дітей різного віку частоти дихань і пульсу в нормі та при захворюваннях органів дихання і серця. Характеристика пульсу. Підрахунок кількості дихань і пульсу в спокійному стані та після фізичного навантаження. Визначення пульсу в дітей різного віку на променевій артерії, у ділянці незакритого переднього тім'ячка, на сонній, скроневій та стегновій артеріях. Вимірювання артеріального тиску в дітей різних вікових груп та його оцінювання.

Огляд і оцінювання стану дітей при синдромах дихальних розладів, бронхообструктивному синдромі, легеневій кровотечі, апное, колапсі, зомлінні, анемічному, геморагічному, гемолітичному синдромах.

Функціональні та інструментальні методи в клінічній педіатрії (електро-, фонокардіографія, спіро-, соно- і термографія, ендоскопія тощо). Правила підготовки дітей до обстеження органів систем.

Семіотика уражень кровотворної системи. Оцінювання загального аналізу крові. Догляд за хворими з патологією кровотворної системи. Етика і деонтологія акушерки під час спілкування з пацієнтами.

Огляд і пальпація живота. Оцінювання результатів обстеження.

Особливості обстеження ендокринної системи, методика вивчення сімейного анамнезу, анамнезу захворювання.

Ознайомлення з лабораторними методами дослідження сечі. Збирання сечі у хлопчиків і дівчаток у грудному віці. Оцінювання аналізів сечі.

Ознайомлення з характером випорожнень. Оцінювання та реєстрація випорожнень. Збирання випорожнень для лабораторного дослідження.

Робота в процедурному кабінеті.

Підготовка дитини до функціональних та інструментальних методів дослідження (в тому числі ультразвукового дослідження).

Практичні навички:

- зважування дітей;
- вимірювання зросту, обводу голови, грудей;

- ознайомлення з режимом дня дітей різних вікових груп;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- вдягання та переодягання дітей;
- вимірювання температури та її графічна реєстрація;
- визначення тургору й еластичності тканин;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- знайомство з методикою загартування;
- гігієнічна ванна;
- підмивання дітей;
- підрахунок частоти дихання, пульсу;
- вимірювання артеріального тиску;
- огляд, пальпація грудної клітки;
- перкусія, аускультация органів дихання, серця;
- збирання сечі для загального аналізу;
- оцінювання загального аналізу сечі;
- оцінювання та реєстрація випорожнень;
- збирання випорожнень на копрограму;
- підготовка дитини до рентгенологічних та інструментальних методів дослідження.

Тема 2. Періоди дитячого віку. Анатомо-фізіологічні особливості центральної нервової системи. Нервово-психічний розвиток дитини. Фізичний розвиток дитини

ЛЕКЦІЯ

Періоди дитячого віку та їхня характеристика. Доцільність розподілу на періоди у зв'язку з вимогами виховання здорової дитини, профілактики хвороб, діагностики та лікування. Тератогенні фактори та їх вплив на розвиток плода у різні строки вагітності, “критичні періоди” (ембріопатії, фетопатії).

Анатомо-фізіологічні особливості центральної нервової системи й органів чуття. Порушення ембріогенезу як основа природжених аномалій розвитку нервової системи.

Головний мозок. Морфологічно і функціонально зрілі та незрілі ділянки мозку. Безумовні рефлекси новонародженого. Формування умовних рефлексів. Вплив навколишнього середовища, харчування, захворювань, виховання в розвитку умовнорефлекторної діяльності дитини.

Значення процесу гри в пізнанні дітьми навколишнього середовища.

Значення аналізаторів у формуванні рухів.

Типи вищої нервової діяльності та фазові стани в дітей, їх значення для виховання.

Статокінетичний і психічний розвиток дитини віком до року. Формування умовних рефлексів. Розвиток мови. Роль навколишнього середовища та вплив різних чинників на формування мови відповідно віку розвитку дитини.

Нервово-психічний розвиток дитини віком після року та його відповідність віку. Критерії оцінювання нервово-психічного розвитку дітей.

Фізичний розвиток дітей різних вікових груп. Закономірності росту дитячого організму, збільшення росту, маси, збільшення обводу голови та грудної клітини в різні роки життя.

Формули для визначення маси тіла та зросту.
Пропорції тіла дитини та їх зміна залежно від віку.
Вплив різних чинників на фізичний розвиток дитини.
Поняття про акселерацію. Оцінювання фізичного розвитку дитини.
Роль фізичного виховання, режиму та догляду для гармонійного розвитку психічної та моторної діяльності дитини.
Роль навколишнього середовища.
Семіотика порушень фізичного та нервово-психічного розвитку дітей.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, поліклінічному відділенні.

Огляд дітей. Визначення маси тіла, зросту, вимірювання обводу голови, грудної клітки. Оцінювання фізичного розвитку дитини. Оцінювання нервово-психічного розвитку дитини та його відповідності віку.

Ознайомлення з організацією режиму дня різних вікових груп, з різними видами загартування.

Практичні навички:

- визначення маси тіла, зросту, обводу голови і грудної клітки;
- розрахунок маси тіла, зросту дитини в різні вікові періоди;
- заповнення документації.

Тема 3. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженого та догляд за ним

ЛЕКЦІЯ

Характеристика доношеного новонародженого. Оцінювання за шкалою Апгар. Чинні накази МОЗ України щодо нагляду за здоровим новонародженим.

Первинний догляд і первинне обстеження новонародженого.

Рутинні пологові втручання (скринінгове обстеження та вакцинація новонароджених).

Особливості вигодовування новонародженого.

Показники фізичного розвитку. Поняття зрілості. Тривалість неонатального періоду. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри, підшкірної основи, м'язової, нервової, дихальної, серцево-судинної систем, органів чуття, системи травлення, крові та органів кровотворення, печінки, органів сечовиділення.

Фізіологічні, рушійні та патологічні стани в новонародженого.

Фізіологічні стани новонароджених: фізіологічна втрата маси тіла, фізіологічна жовтяниця, фізіологічна еритема, токсична еритема, транзиторна гарячка, статеві кризи, сечокислий інфаркт нирок, транзиторний катар кишок.

Організація середовища і догляду за новонародженою дитиною.

Суворе дотримання правил асептики, особистої гігієни, користування тільки стерильними інструментами.

Забезпечення спільного цілодобового перебування матері і дитини. Вдягання або сповивання немовлят (за потребою). Дотримання десяти правил теплового ланцюжка.

Синдром раптової смерті новонароджених.

Перший патронаж новонародженого. Догляд за немовлям у домашніх умовах.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, пологовому будинку, відділенні патології новонароджених.

Проведення первинного туалету новонародженого. Визначення маси тіла, зросту, вимірювання обводу голови, грудної клітки. Оцінювання стану дитини. Ознайомлення з палатами сумісного перебування матері та дитини. Обладнання палат. Вимоги до персоналу щодо дотримання санітарно-гігієнічного режиму. Огляд дітей та оцінювання їхнього стану. Оцінювання шкіри, підшкірної основи, залишку пуповини, пупкової ранки, фізіологічних станів.

Догляд за немовлям: догляд за пуповинним залишком, пупковою ранкою, очима, носом, підмивання, профілактика попрілостей, догляд за шкірою.

Одягання новонароджених (за необхідності — сповивання). Підготовка дітей до годування. Вигодовування новонароджених.

Ознайомлення з технікою вакцинації проти туберкульозу, гепатиту В та проведенням скринінг-тесту на фенілкетонурію і вроджений гіпотиреоз.

Правила виписування з пологового будинку. Заповнення документації. Проведення першого патронажу новонародженого.

Практичні навички:

- заповнення документації;
- первинний туалет новонародженого;
- проведення антропометрії;
- туалет пуповинного залишку;
- туалет пупкової ранки;
- вимірювання температури тіла;
- проведення гігієнічної ванни;
- одягання дитини;
- вакцинація новонароджених проти гепатиту В в пологовому будинку;
- вакцинація БЦЖ в пологовому будинку;
- взяття матеріалу для проведення тестів на фенілкетонурію та гіпотиреоз.

Тема 4. Анатомо-фізіологічні особливості недоношеної дитини та догляд за нею

ЛЕКЦІЯ

Визначення недоношеності та її причини. Клінічна характеристика недоношеної дитини. Ознаки недоношеної дитини, функціональна незрілість, особливості центральної нервової системи, органів дихання, серцево-судинної та травної систем. Ступені недоношеності.

Особливості фізичного та психомоторного розвитку. Збільшення маси тіла й зросту залежно від маси тіла на час народження.

Особливості перебігу фізіологічних станів. Організація медичного обслуговування та принципи виходжування недоношених дітей. Етапність

виходжування. Дотримання санітарно-гігієнічних режиму. Особливості проведення вакцинації БЦЖ і щеплення проти гепатиту В. Основні правила виписування недоношеної дитини з пологового будинку. Диспансеризація недоношених дітей.

Догляд за недоношеною дитиною в домашніх умовах. Особливості вигодовування, техніка вигодовування недоношеної дитини.

Чинні накази МОЗ України щодо протоколів медичного догляду за новонародженою дитиною з малою масою тіла на час народження.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, пологовому будинку, відділенні патології новонароджених.

Ознайомлення з відділенням патології новонароджених. Вимоги до обладнання палат для недоношених дітей. Професійні вимоги до персоналу відділення. Санітарно-гігієнічний режим відділень.

Огляд недоношених дітей. Оцінювання їхнього стану. Визначення ступеня недоношеності. Участь у догляді за недоношеною дитиною. Зігрівання. Особливості дотримання теплового ланцюжка та годування.

Практичні навички:

- зважування, вимірювання зросту, обводу голови та грудної клітки;
- ранковий туалет недоношеної дитини;
- методика зігрівання в кювезі;
- оброблення кювеза;
- зігрівання за допомогою грілок;
- годування дитини через зонд;
- годування дитини з пляшечки.

Тема 5. Вигодовування грудної дитини та харчування дітей старшого віку

ЛЕКЦІЯ

Основні принципи вигодовування дітей раннього віку (раціональність, збалансованість). Відповідність кількості, якості, режиму вигодовування до віку дитини. Вплив вигодовування на фізичний та розумовий розвиток дитини.

Потреби в основних харчових інгредієнтах. Раціональне співвідношення білків, жирів і вуглеводів.

Природне вигодовування. Види вигодовування. Характеристика грудного вигодовування. Лактація. Хімічний склад молока в різні строки лактації. Значення молозива для годування новонародженої дитини. Характеристика материнського молока. Складові частини грудного та коров'ячого молока.

Переваги материнського молока. Техніка прикладання дитини до грудей. Правила грудного вигодовування. Режим годування. Вільне вигодовування та правила його проведення.

Визначення добової кількості молока. Проведення контрольного годування. Введення харчових догодовувань і підгодовування.

Протипоказання та утруднення під час грудного вигодовування. Правила відняття від грудей.

Дієта, режим жінки-годувальниці. Гіпогалактія, причини, заходи відновлення лактації, профілактика. Запобігання маститу.

Змішане вигодовування, його характеристика. Показання до змішаного вигодовування. Проведення контрольного зважування протягом дня. Призначення догодовування. Правила змішаного вигодовування. Критерії оцінювання змішаного вигодовування.

Штучне вигодовування, його характеристика. Показання до переведення дитини на штучне вигодовування. Правила штучного вигодовування. Критерії оцінювання його ефективності. Різні групи сумішей для штучного вигодовування. Додаткове призначення рідини. Введення підгодовування. Підгодовування і корекція штучного вигодовування.

Особливості вигодовування недоношених новонароджених.

Молочна кухня. Організація її роботи. Поняття про комбінат дитячого харчування.

Харчування дітей віком понад рік. Повноцінність і раціональність харчування. Приблизні добові норми основних речовин для дітей 1—6 років та дітей шкільного віку. Частота годувань, розподіл харчових продуктів за енергетичною цінністю (в %). Раціональне харчування дітей. Різноманітний асортимент харчування в дитячих закладах. Добові норми основних поживних речовин та енергетичної цінності.

Техніка годування дітей.

Миття, дезінфекція та зберігання посуду. Зберігання харчових продуктів.

Складання меню. Контроль за харчуванням дітей у дитячих дошкільних закладах і школах.

Консервовані продукти, рекомендовані для харчування дітей.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, дошкільному дитячому закладі, на молочній кухні.

Правила прикладання дитини до грудей. Профілактика гіпогалакції. Визначення добової кількості їжі різними методами для різних вікових груп. Складання схем різних видів вигодовування дітей віком до року.

Чинні накази МОЗ України щодо клінічного протоколу медичного догляду за здоровою дитиною віком до 3 років.

Корекція штучного і змішаного вигодовування.

Види підгодовування і правила його введення. Участь у годуванні грудних дітей, підготовка до годування, годування з пляшечки і з ложки. Спостереження за дітьми після годування. Проведення контрольного зважування. Миття й стерилізація пляшок і сосок.

Вивчення правил зберігання молочних сумішей, пляшок, сосок. Складання схем годування.

Ознайомлення з роботою кухні в дитячому садку (або з роботою молочної кухні).

Ознайомлення з меню-розкладкою та складання меню для дітей різних вікових груп.

Миття й зберігання посуду.

Практичні навички:

- правила оброблення грудей;
- правила прикладання дитини до грудей;

- складання схем годування дітей першого року життя;
- складання меню для дітей після року;
- правила введення підгодовування;
- правила введення догодовування;
- годування з пляшечки, ложки;
- правила оброблення посуду;
- проведення контрольного зважування.

Тема 6. Методика обстеження дитини. Семіотика основних захворювань

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, дитячій лікарні, дитячій поліклініці.

Методологічні основи теорії діагнозу. Поняття про теорію прийняття рішень і її значення для діагностики.

Навички спілкування і взаємовідносин у системі акушерка — дитина — батьки. Ознайомлення зі схемою розпитування матері під час збирання анамнезу життя й розвитку дитини, анамнезу захворювання.

Оцінювання умов життя, виховання, спадковості, перебігу перенесених захворювань.

Об'єктивне обстеження: огляд, антропометрія, пальпація, перкусія, аускультация.

Соматоскопія (огляд): загальне оцінювання поведінки, положення тіла (активне, пасивне, вимушене), вираз обличчя, стан свідомості, нервово-психічний розвиток і його відповідність вікові, дослідження шкіри та підшкірної основи, огляд і пальпація периферійних лімфатичних вузлів, огляд і пальпація голови, хребта, грудної клітки, кінцівок, суглобів.

Особливості проведення антропометрії (зважування, вимірювання зросту, обводу голови, грудної клітки, живота).

Проведення пальпації, перкусії, аускультативної під час обстеження органів дихання, кровообігу, травлення, сечових органів і ендокринної системи.

Читання й аналіз гемограм, аналізів сечі, копрограм. Ознайомлення з рентгенологічними та функціональними методами дослідження органів і систем.

Критерії оцінювання стану дитини (задовільний, тяжкий).

Медична документація, правила і порядок її ведення. Особливості написання історії розвитку дитини, медичної карти стаціонарного хворого. Карта історії розвитку дитини та медична карта стаціонарного хворого як науково-методичні і юридичні документи.

Практичні навички:

- заповнення історії розвитку дитини;
- ознайомлення зі схемою збирання анамнезу;
- проведення антропометрії;
- оцінювання стану дитини;
- обстеження органів і систем: ознайомлення з пальпацією, перкусією, аускультативною у дітей;
- оцінювання гемограм;
- оцінювання аналізів сечі;

- оцінювання випорожнень;
- підготовка дітей до різних методів обстеження.

Розділ 2. Захворювання внутрішніх органів

Тема 7. Захворювання дітей раннього віку. Захворювання новонароджених. Пологові травми. Асфіксія новонароджених. Гемолітична хвороба новонароджених. Захворювання шкіри і пупкової ранки. Сепсис новонароджених. Виразково-некротичний ентероколіт новонароджених. Внутрішньоутробні інфекції. Спадкові хвороби

ЛЕКЦІЯ

Захворюваність і смертність новонароджених. Основні причини. Запобігання захворюваності. Зниження смертності. Принципи організації відділень патології новонароджених. Режим роботи відділень. Організація догляду: температурний режим, вигодовування, санітарно-протиепідемічний режим. Профілактика захворювань новонароджених.

Пологові травми. Загальні уявлення про причини, симптоми, лікування дитини. Догляд при родовій пухлині, кефалогематомі, ушкодженні м'язів і ураженні периферійної нервової системи. Поняття про фактори ризику і причини внутрішньочерепної пологової травми, основні клінічні симптоми порушень гемодинаміки головного мозку і крововиливів. Принципи лікування. Догляд: охоронний та температурний режим, вигодовування, застосування міхура з льодом, спостереження за основними фізіологічними показниками роботи внутрішніх органів, підготовка дитини до ультразвукового обстеження головного мозку. Профілактика ушкоджень під час пологів.

Поняття про фактори ризику і причини асфіксії новонародженого. Визначення ступеня тяжкості асфіксії за шкалою Апгар. Комплексний метод реанімації. Догляд за дитиною після реанімаційних заходів і профілактика вторинної асфіксії.

Поняття про синдром дихальних розладів. Уявлення про причини, патогенез, клінічні форми, симптоматику, лабораторну діагностику гемолітичної хвороби новонароджених. Значення антенатального патронажу в профілактиці захворювання.

Особливості шкіри і слизових оболонок у новонародженого. Поняття про етіологію захворювань шкіри і пупкової ранки неінфекційного та інфекційного походження. Основні клінічні прояви попрілостей, а також везикулопустульозу, пухирчатки, омфаліту. Принципи лікування.

Догляд за дитиною при захворюваннях шкіри і пупка: проведення лікувальних процедур. Оброблення шкіри і пупкової ранки, загальний догляд за новонародженим.

Знання етіології, шляхів зараження при септичній інфекції. Малі форми сепсису. Клінічні форми: септицемія, септикопиемія.

Клінічна симптоматика залежно від перебігу і фаз патологічного процесу.

Особливості сепсису в новонароджених. Принципи лікування. Виразково-некротичний ентероколіт новонароджених. Поняття про внутрішньоутробні інфекції.

Диспансерний облік дітей з патологією періоду новонародженості; особливості імунізації таких дітей.

Поняття про спадкові захворювання. Значення медико-генетичних

консультацій у їх профілактиці.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, відділенні патології новонароджених, дитячій поліклініці.

Ознайомлення з організацією медичної допомоги хворим новонародженим і режимом роботи відділень патології новонароджених. Огляд новонароджених з різними захворюваннями. Збирання анамнезу в матері хворої дитини. Аналіз симптомів захворювань. Об'єктивне обстеження хворих. Діагностика, диференціальна діагностика.

Догляд за хворими новонародженими дітьми. Чинні накази МОЗ України. Оброблення шкіри при попрілостях різного ступеня, за наявності елементів висипу. Оброблення пупкової ранки при омфаліті. Догляд за очима, носом, вухами. Закапування крапель в очі, ніс, вухо.

Застосування грілки, мішура з льодом при різних патологічних станах. Відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів. Застосування інгаляції киснем, користування медичною апаратурою.

Оцінювання стану новонародженого з пологовими травмами. Догляд дітей з пологовими травмами, асфіксією, гемолітичною хворобою. Користування електровідсмоктувачем, екстракторами. Оксигенотерапія. Користування кувезом, апаратами "Віта", "Лада", "Пенлон". Годування через зонд, з пляшечки (на муляжі). Введення препаратів за призначенням лікаря. Огляд новонароджених з різними захворюваннями, об'єктивне обстеження немовлят. Оцінювання стану хворого новонародженого. Заповнення медичної документації.

Робота з реанімаційною апаратурою.

Практичні навички:

- відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів;
- оксигенотерапія;
- застосування грілки, мішура з льодом;
- годування дітей з ложки, пляшки, через зонд;
- надання допомоги при судомах;
- проведення штучної вентиляції легень і закритого масажу серця;
- оброблення шкіри при попрілостях;
- оброблення пупкової ранки при омфаліті;
- проведення гігієнічної ванни;
- проведення лікувальної ванни;
- вимірювання температури й графічний запис її;
- виконання ін'єкцій;
- підготовка системи для краплинного введення рідини.

Тема 8. Гіповітамінози у дітей. Рахіт. Спазмофілія. Гіпервітаміноз D. Аномалії конституції

ЛЕКЦІЯ

Ознайомлення з основними симптомами гіповітамінозів у дітей, з принципами їх лікування та профілактики.

Вивчення етіології, симптоматики рахіту. Специфічне та неспецифічне

лікування рахіту. Догляд за дитиною. Значення специфічної та неспецифічної профілактики рахіту.

Поняття про гіпервітаміноз D і гіпокальціємічний синдром.

Надання невідкладної допомоги при ларингоспазмі та еклампсії. Диспансерний нагляд. Особливості харчування.

Характеристика різних форм аномалії конституції. Загальне уявлення про клінічні форми діатезу: ексудативно-катаральний, лімфатико-гіпопластичний, нервово-артритичний.

Поняття про етіологію, патогенез, клінічні прояви різних форм аномалії конституції, особливості діагностики. Догляд: особливості антиалергійної дієти, ведення харчового щоденника, проведення лікувальних ванн. Знання методів профілактики діатезів (антенатальної та постнатальної). Диспансерний облік. Особливості імунізації.

Надання невідкладної допомоги при гострих алергійних станах (кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок).

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, дитячій поліклініці, дитячій лікарні.

Огляд дітей, хворих на рахіт. Збирання анамнезу у матері хворої дитини. Оцінювання стану дитини та виявлення симптомів захворювання. Розроблення схем профілактики та лікування дітей, хворих на рахіт. Розрахунок доз вітаміну D₃ з метою профілактики хвороби та лікування. Особливості харчового режиму та догляду за дитиною, хворою на рахіт. Догляд дітей грудного віку. Чинні накази МОЗ України

Огляд хворих дітей, оцінювання їхнього стану. Збирання анамнезу у матері хворої дитини. Аналіз причини захворювання. Призначення раціонального вигодовування, ретельного догляду за дитиною. Проведення лікувальних процедур при різних формах аномалії конституції. Догляд за хворими на діатези.

Ознайомлення з роботою алергологічного кабінету та принципами диспансерного обліку дітей з аномаліями конституції. Надання невідкладної допомоги при гострих алергічних реакціях. Застосування в лікуванні методу специфічної гіпосенсибілізації.

Практичні навички:

- розрахунок доз вітаміну D₃;
- проведення лікувальної ванни;
- надання допомоги при ларингоспазмі;
- надання допомоги при судомках та еклампсії;
- проведення масажу та гімнастики;
- складання меню для дітей з аномаліями конституції;
- ведення харчового щоденника;
- проведення ін'єкцій;
- надання допомоги при набряку Квінке;
- надання допомоги при анафілактичному шоку;
- надання допомоги при кропив'янці.

Тема 9. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Розлади харчування у дітей раннього віку. Пілороспазм. Пілоростеноз

ЛЕКЦІЯ

Частота й тяжкість гострих захворювань органів травлення у дітей, їх місце в структурі захворюваності та дитячої смертності. Поняття про класифікацію захворювань травного апарату.

Знання причин, симптомів і принципів діагностики гострих розладів травлення аліментарного та інфекційного походження.

Вивчення основних симптомів кишкового токсикозу з ексикозом. Особливості перебігу захворювання та диференційне надання невідкладної допомоги дітям з кишковим токсикозом. Ретельний догляд: організація режиму, ведення листка гідробалансу, спостереження під час інфузійної терапії і після неї, допомога в разі блювання. Профілактика гострих розладів травлення. Пропаганда грудного вигодовування.

Поняття про пілороспазм і пілоростеноз. Причини, клінічні ознаки. Диференційно-діагностичні ознаки пілоростенозу та пілороспазму. Лікування хворих дітей.

Уявлення про нормотрофію. Знання причин гіпотрофії. Поняття про природжену й набуту гіпотрофію. Вивчення клінічних проявів гіпотрофії. Основні принципи лікування, дієтотерапії. Догляд за дітьми з гіпотрофією: організація режиму, оцінювання кривої зростання маси тіла, проведення антропометрії, масажу, гімнастики, лікувальних ванн.

Поняття про паратрофію. Профілактика дистрофій. Пілороспазм. Пілоростеноз.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, дитячій поліклініці, дитячій лікарні.

Огляд хворих дітей і аналіз симптомів гострих розладів травлення. Збирання анамнезу в матері хворої дитини. Оцінювання стану хворої дитини. Визначення ступеня ексикозу. Проведення оральної регідратації і розрахунок кількості рідини залежно від віку й ступеня зневоднення організму дитини.

Огляд хворих дітей і аналіз симптомів гіпотрофії та паратрофії. Збирання анамнезу в матері хворої дитини. Оцінювання стану дитини. Визначення ступеня гіпотрофії й паратрофії. Огляд і оцінювання випорожнень. Розрахунок енергетичної цінності їжі, білків, жирів і вуглеводів залежно від ступеня гіпотрофії.

Складання схеми годування хворої дитини. Годування дітей. Ведення листка годування. Догляд за дитиною. Проведення гігієнічних заходів. Введення лікарських засобів. Допомога під час проведення фізіотерапевтичних процедур, масажу, гімнастики.

Практичні навички:

- проведення очисної та лікувальної клізми;
- промивання шлунка;
- допомога під час блювання;
- проведення оральної регідратації;
- виконання ін'єкцій;
- внутрішньовенне крапельне введення ліків.

Розділ 3. Захворювання дітей старшого віку

Тема 10. Захворювання органів травлення. Стоматити. Гельмінтози

ЛЕКЦІЯ

Місце захворювань органів травлення в патології дітей старшого віку. Значення порушення режиму харчування, спадковості у виникненні захворювань.

Загальні уявлення про етіологію, клінічні прояви, діагностику, лікування гастритів, виразкової хвороби шлунка, дуоденіту, ентероколіту, коліту, дискінезії жовчовивідних шляхів. Особливості перебігу захворювань у дитячому віці. Організація догляду за дітьми; підготовка дітей до інструментальних методів дослідження.

Вивчення причин і симптомів стоматитів. Оброблення ротової порожнини.

Гельмінтози у дітей: причини, клінічні ознаки, допомога, профілактика. Аскаридоз, ентеробіоз. Проведення санітарно-гігієнічних заходів у дитячих установах з метою профілактики гельмінтозів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться в кабінеті доклінічної практики, дитячій поліклініці, дитячій лікарні.

Огляд хворих дітей і клінічний аналіз історій хвороб дітей із захворюванням органів травлення. Збирання анамнезу. Оцінювання стану дитини. Вивчення та аналіз дієтотерапії. Ознайомлення з іншими методами лікування та обстеження. Проведення очисної, сифонної, лікувальної клізм. Надання невідкладної медичної допомоги в разі харчового отруєння.

Огляд хворих дітей з різними видами стоматитів. Догляд за дітьми та методи профілактики захворювання.

Спостереження за частотою і характером випорожнень, оцінювання і реєстрація їх. Збирання випорожнень для копрологічного, бактеріологічного аналізу, дослідження на наявність яєць гельмінтів, проведення зскрібку з періанальних складок.

Демонстрація лікарських засобів, які застосовують при лікуванні гельмінтозів.

Практичні навички:

- промивання шлунка дітям різного віку;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі харчових отруєнь;
- проведення очисної, лікувальної клізми;
- оброблення слизової оболонки ротової порожнини при стоматитах різної етіології;
- взяття випорожнень для дослідження на гельмінти;
- взяття матеріалу з періанальних складок на наявність яєць гельмінтів.

Тема 11. Захворювання органів дихання

ЛЕКЦІЯ

Захворювання органів дихання, їхнє місце в патології дитячого віку.

Поняття про причини, клінічні прояви, діагностику, лікування, профілактику гострого риніту, отиту, фарингіту, ларингіту, трахеїту.

Особливості перебігу цих захворювань у дітей. Надання допомоги при гострому стенозуючому ларинготрахеїті.

Вивчення симптоматики різних форм ангіни, хронічного тонзиліту. Диспансерний нагляд. Профілактика захворювань.

Вивчення етіології, патогенезу, клінічних проявів, діагностики, гострого бронхіту, гострої пневмонії. Особливості перебігу в дітей грудного віку, недоношених, ускладнення. Принципи лікування та профілактики. Догляд: організація охоронного режиму, аеротерапія, оксигенотерапія, проведення ЛФК, масажу, інших фізичних методів, відволікальної терапії, визначення чутливості організму дитини до антибіотиків, взяття мазків, підготовка до рентгенологічного дослідження, підбір дієти.

Бронхіальна астма. Групи ризику щодо бронхіальної астми. Клінічні прояви, ускладнення. Лікування бронхіальної астми. Диспансерне спостереження, особливості імунізації. Санаторно-курортне лікування.

Проведення санітарно-освітньої роботи серед населення, особливо серед сімей з обтяженою спадковістю.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Оцінювання стану хворих дітей із захворюваннями органів дихання. Принципи догляду за тяжкохворими дітьми. Підрахунок пульсу, частоти дихання.

Накладання зігрівального компресу на вухо, грудну клітку.

Розведення антибіотиків. Підрахунок дози антибіотиків дітям різного віку. Виконання ін'єкцій (на муляжах): внутрішньом'язово, внутрішньовенно, підшкірно, внутрішньошкірно. Підготовка системи для внутрішньовенного краплинного введення.

Огляд хворих дітей і клінічний аналіз історій хвороб різних захворювань органів дихання. Збирання анамнезу. Оцінювання стану дитини. Симптоматика, ускладнення та перебіг захворювань залежно від віку дитини. Взяття слизу із носа й зіва для бактеріологічного дослідження. Виконання лікувальних призначень. Проведення інгаляцій, ін'єкцій, внутрішньовенних вливань. Невідкладна допомога при стенозуючому ларинготрахеїті, при гіпертермії. Спостереження за характером кашлю та догляд за дитиною під час кашлю.

Організація режиму й догляду за дітьми. Провітрювання палат, підтримання температури в палаті. Укладання дітей у ліжку. Годування дітей.

Участь у проведенні фізіотерапевтичних процедур, масажу, гімнастики. Надання невідкладної допомоги при дихальній недостатності, стенозуючому ларинготрахеїті та нападах бронхіальної астми. Чинні накази МОЗ України щодо протоколів діагностики, лікування та надання медичної допомоги дітям із хворобами органів дихання.

Практичні навички:

- підрахунок частоти дихання;
- вимірювання температури тіла, її графічний запис;
- закапування крапель у ніс, вухо;
- взяття слизу із зіва та носа для бактеріологічного дослідження;
- накладання зігрівального компресу на вухо та грудну клітку;
- надання невідкладної допомоги при гіпертермії;
- надання невідкладної допомоги при стенозуючому ларинготрахеїті;
- очищення дихальних шляхів;
- проведення кисневих інгаляцій;

- надання невідкладної допомоги при дихальній недостатності, нападах бронхіальної астми.

Тема 12. Захворювання серцево-судинної системи

ЛЕКЦІЯ

Частота вроджених вад серця в дітей. Неприятливі чинники, які впливають на ембріогенез. Поняття про класифікацію вад серця. Клінічні прояви вад серця, які трапляються найчастіше. Ознайомлення із сучасними методами діагностики й лікування, показання до хірургічного лікування. Диспансеризація. Догляд за дітьми з дефектами міжпередсердної, міжшлуночкової перегородок, відкритим артеріальним протоком, тріадою та тріадою Фалло. Невідкладна допомога при критичних станах, задухо-ціанотичному синдромі. Санітарно-просвітня робота з метою профілактики вроджених вад серця.

Характеристика ревматизму, поширеність його серед дітей, причини, класифікація ревматизму, клініко-анатомічні ураження серця та інших органів і систем. Характеристика перебігу, прогноз. Визначення ступеня недостатності кровообігу.

Вивчення проявів міокардиту, ендокардиту, перикардиту, поліартриту, малої хореї. Набуті вади серця: недостатність і стеноз мітрального клапана.

Поетапне лікування хворих. Догляд: створення охоронного режиму, дієтотерапія, визначення частоти серцевих скорочень, артеріального тиску, видача ліків.

Проведення первинної і вторинної профілактики ревматизму. Диспансеризація.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Огляд хворих із вродженими вадами серця. Клінічний аналіз історії хвороби. Збирання анамнезу. Оцінювання стану дитини. Підрахунок пульсу, визначення його характеру. Спостереження за пульсом. Вимірювання артеріального тиску та його оцінювання. Виконання лікувальних призначень.

Визначення фази ревматизму та ступеня недостатності кровообігу. Огляд дітей, хворих на ревматизм і вегетосудинну дистонію. Оцінювання стану дитини. Організація суворого ліжкового режиму дітям з активною фазою ревматизму.

Догляд за хворими дітьми. Дотримання дієти при захворюваннях серцево-судинної системи. Взяття крові з вени для біохімічного дослідження. Ознайомлення з роботою ревматологічного кабінету поліклініки. Надання невідкладної допомоги хворим у стані непритомності й колапсу.

Практичні навички:

- вимірювання артеріального тиску;
- розведення і введення антибіотиків;
- підрахунок пульсу та визначення його характеру;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- невідкладна допомога хворим у стані непритомності й колапсу;
- організація лікувально-охоронного режиму для хворих на ревматизм, з уродженими вадами серця.

Тема 13. Захворювання системи крові

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Поняття про лейкоз. Сучасні методи лікування. Диспансерне спостереження.

Характеристика анемій. Класифікація за причинами та ступенем зниження гемоглобіну. Причини, клінічні прояви, діагностика. Антенатальна і постнатальна профілактика анемій, принципи лікування. Догляд: дієтотерапія.

Геморагічні діатези: геморагічний васкуліт, тромбоцитопенічна пурпура, гемофілія. Загальна характеристика, вивчення причин, клінічних симптомів, лабораторної діагностики, принципів лікування. Невідкладна допомога при носовій, легеневій, шлунково-кишковій кровотечах. Диспансерне спостереження. Профілактика захворювань системи крові.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Огляд хворих дітей. Клінічний аналіз історії хвороби та гемограм різних захворювань системи крові. Збирання анамнезу. Оцінювання стану дитини. Виконання лікарських призначень. Організація суворого ліжкового режиму. Догляд за хворими дітьми. Дотримання дієти. Годування тяжкохворих дітей. Введення препаратів заліза, глюкокортикоїдів, гіпосенсибілізуювальних засобів, цитостатиків.

Участь у проведенні гемотрансфузії. Надання невідкладної допомоги при кровотечах.

Практичні навички:

- об'єктивне обстеження хворих: пальпація лімфатичних вузлів, печінки, селезінки;
- проведення підшкірних і внутрішньом'язових ін'єкцій;
- підготовка і допомога під час проведення гемотрансфузії;
- заповнення системи для внутрішньовенного краплинного введення рідини;
- організація лікувально-охоронного режиму;
- допомога при носовій, легеневій, шлунково-кишковій кровотечах.

Тема 14. Захворювання нирок і сечових шляхів

ЛЕКЦІЯ

Гострий гломерулонефрит, його характеристика і поширеність у дітей. Вивчення етіології, класифікації, клінічних симптомів, діагностики. Догляд за дітьми: дієтотерапія залежно від стадії захворювання, облік випитої, введеної та виділеної рідини, збирання сечі для лабораторного дослідження, підготовка хворих до ультразвукового дослідження, санація хронічних вогнищ інфекції. Диспансеризація. Санаторно-курортне лікування. Профілактика гломерулонефриту.

Поняття про нефротичний синдром.

Характеристика пієлонефриту, поширеність його в дітей. Значення анатомічних аномалій та анатомо-фізіологічних особливостей сечової системи в розвитку інфекції в нирках. Вивчення клінічних симптомів гострого пієлонефриту. Лабораторна діагностика: дослідження сечі за методами Нечипоренка, Амбурже, Зимницького, висівання сечі на бактеріальну флору.

Підготовка хворих до інструментальних і рентгенологічних методів дослідження. Хронічний пієлонефрит, лікування під час ремісій та загострень. Догляд за дітьми: дієтотерапія, організація ліжкового режиму і дозвілля. Санаторно-курортне лікування. Диспансеризація.

Уявлення про гостру та хронічну недостатність нирок.

Загальні уявлення про цистит. Принципи лікування. Догляд, профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Огляд дітей із захворюванням нирок. Клінічний аналіз історії хвороби. Збирання анамнезу. Оцінювання стану хворої дитини. Виявлення головних симптомів. Підрахунок пульсу. Вимірювання артеріального тиску. Виконання лікарських призначень. Організація суворого ліжкового режиму. Догляд за дітьми. Облік випитої, введеної та виділеної рідини. Дотримання дієти залежно від характеру захворювання, періоду, віку дитини. Годування тяжкохворих дітей. Введення антибіотиків, нестероїдних препаратів, кортикостероїдів, цитостатиків. Особливості збирання аналізів та лабораторна діагностика, оцінювання результатів.

Збирання сечі в дітей. Визначення діурезу. Проведення проб за методами Нечипоренка, Зимницького. Висівання сечі на бактеріальну флору.

Практичні навички:

- об'єктивне обстеження хворих;
- збирання сечі в дітей різних вікових груп для загального аналізу;
- визначення добового діурезу;
- збирання сечі за методами Нечипоренка, Зимницького;
- висівання сечі на бактеріальну флору;
- заповнення листка гідробалансу;
- розведення та введення антибіотиків;
- підготовка хворих до рентгенологічного обстеження, ультразвукового дослідження.

Тема 15. Захворювання ендокринної системи

Цукровий діабет у дітей, причини, клінічні симптоми, перебіг захворювання. Принципи лікування хворих. Догляд: дієтотерапія, організація режиму дня, правила введення інсуліну. Невідкладна допомога при коматозних станах: гіперглікемічній і гіпоглікемічній комах. Виявлення латентних форм цукрового діабету. Диспансеризація. Профілактика цукрового діабету в дітей.

Захворювання щитоподібної залози. Уроджений і набутий гіпотиреоз. Розпізнавання гіпотиреозу в перші місяці життя дитини. Догляд, принципи лікування, прогноз.

Ожиріння у дітей.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Огляд дітей із захворюваннями ендокринної системи. Клінічний аналіз історії хвороби. Збирання анамнезу у хворих на цукровий діабет. Виявлення основних симптомів. Читання аналізів крові і сечі. Виконання лікарських призначень (ознайомлення з режимом, вивчення методики введення інсуліну

та препаратів, які знижують рівень глюкози.

Практичні навички:

- об'єктивне обстеження хворих;
- збирання добової сечі для визначення вмісту глюкози;
- техніка і правила введення інсуліну;
- розрахунок дози;
- невідкладна допомога при гіперглікемічній і гіпоглікемічній комах;
- визначення рівня глікемії за допомогою глюкометра;
- визначення рівня цукру в сечі експрес-методом.

Розділ 4. Інфекційні хвороби та основи імунопрофілактики

Тема 16. Крапельні бактеріальні інфекції. Загальна характеристика інфекційного процесу в дітей. Туберкульоз

ЛЕКЦІЯ

Характеристика інфекційного процесу, його форми, циклічний перебіг. Розвиток специфічного імунітету. Профілактика інфекційних хвороб специфічна і неспецифічна. Чинні накази МОЗ України щодо протоколів діагностики та лікування інфекційних хвороб у дітей.

Вивчення туберкульозу в дітей. Етіологія. Епідеміологія. Основні клінічні форми. Локалізація процесу і поширеність у дітей. Основні ускладнення. Рання туберкульозна інтоксикація. Клінічні прояви. Віраж туберкулінових проб. Поствакцинальна алергія.

Первинний туберкульозний комплекс. Клінічні прояви.

Причини ураження внутрішньогрудних лімфатичних вузлів.

Залежність клінічних проявів від реактивності макроорганізму. Поняття про туберкульозний менінгіт.

Діагностика туберкульозу. Методика проведення внутрішньошкірної проби Манту та її оцінювання. Рентгенологічне дослідження.

Догляд за дітьми, хворими на туберкульоз. Комплексне лікування туберкульозу. Принципи неспецифічної профілактики. Вакцинація та ревакцинація, БЦЖ. Первинна і вторинна хіміопрофілактика. Диспансерне спостереження за дітьми групи ризику.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з організацією роботи дитячих протитуберкульозних лікувальних закладів. Система обліку і диспансеризації хворих на туберкульоз.

Огляд хворих дітей. Збирання анамнезу. Клінічний аналіз історій хвороби. Демонстрування типових рентгенівських знімків. Ознайомлення з методикою збирання харкотиння для дослідження на наявність мікобактерій туберкульозу. Виконання лікарських призначень.

Ознайомлення з протитуберкульозними препаратами, протитуберкульозною вакциною БЦЖ, туберкуліном.

Оволодіння методикою проведення проби Манту і технікою введення вакцини БЦЖ (на фантомі).

Чинні накази МОЗ України щодо протоколів надання медичної допомоги хворим на туберкульоз.

Практичні навички:

- оволодіння методикою введення протитуберкульозної вакцини;
- оволодіння методикою проведення проби Манту, оцінювання результатів;
- оволодіння методикою збирання харкотиння для дослідження на наявність мікобактерій туберкульозу;
- проведення санітарно-освітньої роботи.

Тема 17. Кашлюк. Скарлатина. Менінгококова інфекція. Дифтерія

ЛЕКЦІЯ

Кашлюк. Визначення поняття захворювання. Етіологія. Збудник і його властивості. Епідеміологічні властивості. Сприйнятливність організму. Патогенез. Клінічна картина. Особливості перебігу кашлюку в немовлят. Прогноз захворювання.

Діагностика кашлюку. Клінічне та епідеміологічне значення ранньої діагностики. Гематологічні зміни. Рентгенологічне обстеження. Бактеріологічний метод. Експрес-метод діагностики. Серологічні реакції.

Лікування дітей, хворих на кашлюк. Принципи лікування в різні періоди захворювання і залежно від віку дитини. Значення організації режиму та догляду за хворими.

Профілактика кашлюку. Активна імунізація. Термін вакцинації та ревакцинації. Заходи в осередку інфекції. Ізоляція хворих. Карантин.

Паракашлюк. Характеристика захворювання. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічна картина. Ускладнення. Діагностика. Лікування. Профілактика.

Скарлатина. Визначення поняття захворювання. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Різні клінічні форми та їх симптоматика. Ускладнення бактеріальні та алергійні.

Діагностика. Диференціальна діагностика. Комплексне лікування. Значення організації режиму та догляду за хворими.

Профілактика. Заходи в осередку. Ізоляція хворих. Карантин. Виявлення стертих і атипичних форм.

Менінгококова інфекція. Визначення поняття захворювання.

Етіологія. Збудник. Серологічні типи. Епідеміологія. Шлях передавання. Сприйнятливність. Патогенез.

Клінічна картина хвороби. Інкубаційний період. Основні клінічні форми. Класифікація. Симптоми ринофарингіту. Клінічні прояви менінгококцемії та менінгіту. Особливості перебігу у дітей грудного віку. Ускладнення. Прогноз.

Діагностика хвороби. Значення спинномозкової пункції. Бактеріологічне дослідження вмісту спинномозкового каналу. Комплексне лікування відповідно до варіанта клінічного перебігу і тяжкості хвороби. Лікування носіїв.

Профілактика. Заходи в осередку. Строки виписування зі стаціонару. Бактеріологічне обстеження реконвалесцентів і контактних. Остаточна

дезінфекція. Медичне спостереження за осередком інфекції.

Дифтерія. Характеристика захворювання. Етіологія. Збудник дифтерії, його властивості. Епідеміологія. Патогенез.

Клінічні прояви дифтерії. Класифікація. Клінічні форми дифтерії зіва. Дифтерія гортані (дифтерійний круп).

Дифтерія носа. Рідкісні форми дифтерії (дифтерія очей, шкіри, зовнішніх статевих органів). Диференціальна діагностика. Ускладнення. Прогноз при різних формах дифтерії та її ускладненнях.

Діагностика дифтерії. Клінічний діагноз. Бактеріоскопічне та бактеріологічне дослідження. Реакції аглютинації. Експрес-діагностика.

Лікування дітей, хворих на дифтерію. Обов'язкова госпіталізація. Своєчасне введення антитоксичної протидифтерійної сироватки. Визначення дози сироватки та правила її введення. Комплексне лікування. Лікування при ускладненнях. Ретельний догляд за хворими. Строки лікування і виписування. Госпіталізація та санація носіїв.

Заходи в осередку інфекції. Профілактика дифтерії. Активна імунізація. Термін вакцинації та ревакцинації АКДП-вакциною, АДП та АДП-М-анатоксином. Своєчасне проведення профілактичних щеплень.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення зі структурою, обладнанням і режимом роботи дитячої інфекційної лікарні, огляд боксів. Ознайомлення із санітарним режимом лікарні та правилами дотримання особистої гігієни персоналом. Правила прийому хворих дітей і розміщення їх у стаціонарі. Особливості обслуговування і догляду за дітьми в інфекційній лікарні.

Огляд хворих на скарлатину дітей. Ознайомлення з епідеміологічним анамнезом. Аналіз клінічних симптомів. Догляд за хворими. Годування хворих дітей.

Огляд хворих на кашлюк дітей, визначення симптомів захворювання. Взяття слизу з носової частини горла для бактеріологічного дослідження на наявність збудника кашлюку.

Догляд за хворими. Годування хворих дітей. Виконання призначень лікаря, роздавання ліків. Участь у проведенні фізіотерапевтичних процедур.

Ознайомлення з дифтерійним відділенням. Правила приймання хворих. Огляд хворих дітей. Клінічний аналіз історій хвороб і лікарських призначень. Взяття слизу з носа і зіва для бактеріологічного дослідження. Демонстрування протидифтерійної сироватки, вакцин. Ознайомлення з правилами введення антитоксичної протидифтерійної сироватки.

Оволодіння технікою введення вакцин АКДП, АДП (на фантомі). Заповнення відповідної документації (форми № 063, 112).

Огляд хворих дітей з менінгоковою інфекцією. Ознайомлення з епідеміологічним анамнезом. Аналіз клінічних симптомів.

Ознайомлення з методикою проведення спинномозкової діагностичної пункції. Взяття слизу з носової частини горла для бактеріологічного дослідження на менінгокок. Догляд за хворими. Годування тяжкохворих. Виконання призначень лікаря: роздавання лікарських засобів, проведення ін'єкцій (підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних).

Розроблення плану профілактичних заходів в осередку інфекції.

Практичні навички:

— взяття слизу з носової частини горла для бактеріологічного

- дослідження на менінгокок;
- годування тяжкохворих дітей;
- парактеральне введення ліків;
- догляд за шкірою і слизовими оболонками;
- закапування крапель в ніс, очі;
- взяття мазка з носа і зівя для бактеріологічного дослідження;
- методика введення антитоксичної протидифтерійної сироватки;
- техніка введення вакцин АКДП, АДП;
- заповнення карти профілактичних щеплень та історії розвитку дитини;
- взяття слизу з носової частини горла на бактеріологічне дослідження;
- проведення ін'єкцій;
- надання допомоги в разі припинення дихання під час нападу кашлюку.

Розділ 5. Крапельні вірусні інфекції

Тема 18. Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція. Вітряна віспа. Епідемічний паратит. Краснуха. Кір

ЛЕКЦІЯ

Гострі респіраторні вірусні інфекції (грип, парагрип, аденовірусна інфекція). Характеристика збудників. Епідеміологія. Патогенез. Клінічна картина. Форми захворювань та особливості їх у дітей раннього віку. Перебіг. Ускладнення, зумовлені дією вірусу, і бактеріальні. Найчастіші ускладнення. Діагностика. Лікування. Догляд хворих. Специфічні засоби лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.

Кір. Визначення поняття захворювання. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічна картина. Клінічні форми кору та їх перебіг. Ускладнення.

Діагностика кору. Диференціальна діагностика. Лікування хворих, зокрема при ускладненні хвороби. Значення режиму й ретельного догляду.

Профілактика кору. Активна імунізація. Термін вакцинації та ревакцинації. Заходи в осередку інфекції. Ізоляція хворих. Карантин.

Краснуха (багрянець). Характеристика захворювання. Етіологія та епідеміологія. Патогенез. Клінічна картина. Ускладнення. Діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Оберігання вагітних від хворих на краснуху.

Вітряна віспа. Характеристика захворювання. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічні форми, їх перебіг.

Ускладнення, пов'язані з дією вірусу й зумовлені вторинною інфекцією.

Діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування. Ретельний догляд за дитиною.

Профілактика. Заходи в осередку інфекції. Ізоляція хворих. Карантин.

Епідемічний паротит. Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Вікові особливості. Патогенез. Клініка. Ускладнення хвороби. Прогноз.

Діагностика. Лікування хворих. Профілактика. Активна імунізація. Строки введення вакцини.

Заходи в осередку інфекції. Ізоляція хворих. Карантин. Облік стертих і атипичних форм.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ

ВИКЛАДАЧА

Огляд дітей, хворих на гострі респіраторні вірусні інфекції. Аналіз історій хвороби і лікувальних призначень. Проведення профілактичних заходів. Виконання призначень лікаря хворим дітям. Догляд за хворими. Годування тяжкохворих дітей. Надання допомоги при гіпертермії та стенозуючому ларинготрахеїті.

Огляд хворих на кір дітей. Аналіз лікарських призначень.

Ознайомлення з методикою введення вакцин проти кору. Проведення ретельного догляду. Туалет шкіри і слизових оболонок, очей, туалет носових ходів. Годування дітей. Виконання призначень лікаря. Роздавання лікарських засобів. Закапування крапель у ніс, очі, вуха. Проведення ін'єкцій. Ознайомлення з методикою транспортування вакцини, використання сумки-холодильника та холодкових елементів. Розроблення плану профілактичних заходів в осередку інфекції.

Огляд хворих дітей з епідемічним паратитом. Ознайомлення з епідеміологічним анамнезом. Аналіз клінічних симптомів. Ознайомлення з методикою введення вакцини проти епідемічного паротиту. Догляд за хворими, туалет шкіри і слизових оболонок, оброблення шкіри і слизових оболонок. Годування тяжкохворих. Накладання зігрівальних компресів на привушні слинні залози. Виконання призначень лікаря, роздавання лікарських засобів, закапування крапель у ніс, очі, проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань.

Розроблення плану профілактичних заходів в осередку інфекції.

Практичні навички:

- заповнення карти термінового повідомлення;
- догляд за шкірою і слизовими оболонками;
- оброблення шкіри і слизових оболонок;
- накладання зігрівальних компресів на привушні слинні залози;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- техніка введення вакцини проти епідемічного паротиту, краснухи, кору;
- взяття змивів з носової частини горла для дослідження на наявність вірусів;
- накладання зігрівального компресу на вухо;
- проведення інгаляцій;
- догляд за очима, носом, вухами;
- розведення та введення антибіотиків та інших препаратів;
- накладання гірчичників на грудну клітку;
- невідкладна допомога при гіпертермії та стенозуючому ларинготрахеїті;
- протиепідемічні заходи в осередку інфекції;
- календар щеплень;
- проведення санітарно-освітньої роботи.

Розділ 6. Кишкові інфекції

Тема 19. Кишкові інфекції. Дизентерія. Сальмонельоз. Колі-інфекція. Поліомієліт. Вірусний гепатит. ВЛ/СНІД

ЛЕКЦІЯ

Кишкові інфекції. Визначення поняття цієї групи гострих кишкових захворювань. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічна картина. Клінічні форми. Симптоматика. Розвиток токсикозу та ексикозу. Типи й ступені токсикозу. Розрахунок добової кількості рідини для введення дитині та визначення її якісного складу залежно від типу й ступеня ексикозу. Ускладнення. Прогноз. Діагностика (бактеріологічний метод, копрологічний метод, застосування люмінесцентної сироватки для експрес-діагностики).

Комплексне лікування з урахуванням тяжкості, фази хвороби, інτερкурентних захворювань, віку хворого.

Профілактика. Роль акушерки в проведенні профілактики гострих кишкових інфекцій. Строки виписування реконвалесцентів. Ізоляція, бактеріологічне дослідження дітей з дисфункцією кишок.

Дизентерія. Характеристика захворювання. Етіологія. Класифікація збудників та їх властивості. Епідеміологія. Патогенез.

Клінічна картина. Особливості перебігу в дітей раннього віку. Розвиток токсикозу й ексикозу. Ускладнення. Діагностика.

Профілактика. Заходи в осередку інфекції. Строки виписування з лікарні. Диспансерне спостереження за реконвалесцентами. Обстеження осіб, які контактували з хворими. Виявлення, ізоляція та лікування при безсимптомних формах. Остаточна дезінфекція. Медичне спостереження в осередку інфекції.

Сальмонельоз. Характеристика захворювання. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Діагностика. Комплексне лікування. Профілактика. Санітарно-епідеміологічні заходи.

Профілактика харчового сальмонельозу. Строки виписування реконвалесцентів. Обстеження дітей перед оформленням їх у дошкільні дитячі заклади.

Колі-інфекція. Особливості перебігу.

Поліомієліт. Поняття про ентеровірусні інфекції. Характеристика поліомієліту. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічні форми та їх симптоматика. Діагностика. Прогноз. Лікування хворих. Профілактика захворювання.

Вірусний гепатити: гепатит А (гепатит інфекційний) і гепатит В (гепатит сироватковий). Визначення поняття захворювання. Етіологія. Збудники гепатиту, їх властивості. Епідеміологія. Джерело інфекції. Тривалість виділення вірусів гепатиту. Шляхи передавання. Сприйнятливність. Патогенез.

Клінічна картина гепатиту. Інкубаційний період гепатиту А і гепатиту В, інших форм гепатиту.

Клінічні прояви гепатиту А і гепатиту В, інших форм гепатиту.

Ускладнення. Прогноз. Діагностика. Комплексне лікування. Профілактика (в тому числі активна імунізація).

ВІЛ/СНІД (синдром набутого імунodefіциту). Визначення. Етіологія. Епідеміологія. Шляхи передавання. Сприйнятливність. Патогенез. Клінічна картина. Виділення п'яти послідовних стадій. Клінічні прояви цих стадій. Діагностика. Виявлення антитіл до ВІЛ-інфекції шляхом імуноферментного аналізу. Профілактика. Заходи неспецифічної профілактики. Скринінгові дослідження для виявлення інфікованих осіб. Тестування донорів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з роботою та санітарно-епідеміологічним режимом відділення для лікування хворих на гострі шлунково-кишкові інфекції. Правила приймання хворих дітей. Демонстрація хворих дітей. Оцінювання стану дітей. Ознайомлення з епідеміологічним анамнезом. Аналіз симптомів захворювання. Огляд калу, його оцінювання та реєстрація. Збирання калу для бактеріологічного дослідження. Ознайомлення з іншими методами діагностики. Догляд за хворими. Годування тяжкохворих дітей. Оральна та парентеральна регідрація. Ознайомлення з правилами виписування реконвалесцентів. Участь у проведенні поточної дезінфекції. Розроблення плану профілактичних заходів в осередку інфекції.

Поняття про дисбактеріоз. Складання плану бесіди з батьками на тему “Профілактика гострих кишкових інфекцій у дітей”.

Ознайомлення з роботою та санітарно-епідеміологічним режимом відділення для лікування хворих на вірусний гепатит. Правила приймання хворих дітей. Огляд хворих дітей. Ознайомлення з епідеміологічним анамнезом. Аналіз симптомів захворювання. Оцінювання кольору шкіри та слизових оболонок. Огляд сечі та калу, оцінювання їх. Ознайомлення з методами діагностики. Догляд за хворими. Годування тяжкохворих дітей. Виконання призначень лікаря (роздавання лікарських засобів, проведення ін’єкцій). Ознайомлення з правилами виписування реконвалесцентів. Участь у проведенні поточної дезінфекції. Розроблення плану профілактичних заходів в осередку інфекції. Ознайомлення зі специфічною профілактикою при гепатиті. Демонстрація вакцин.

Ознайомлення з клінічними проявами СНІДу, методами діагностики виявлення доглядом за хворими та профілактикою хвороби. Деонтологічні аспекти роботи з хворими.

Складання плану заходів внутрішньолікарняної профілактики поширення ВІЛ-інфекції. Складання рекомендацій профілактики СНІДу для медичного персоналу. Демонстрація лікарських препаратів.

Практичні навички:

- оцінювання стану дитини;
- реєстрація та оцінювання випорожнень;
- збирання калу для бактеріологічного дослідження та копрологічного дослідження;
- годування тяжкохворих дітей;
- проведення підшкірних, внутрішньом’язових ін’єкцій та внутрішньовенних вливань;
- проведення протиполіомієлітної імунізації;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- збирання сечі для визначення жовчних пігментів;
- планування протиепідемічних заходів в осередку інфекції;
- знання принципів особистої безпеки під час роботи з ВІЛ-інфікованими;
- санітарно-освітня робота.

Розділ 7. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі та в стаціонарі

Тема 20. Судомний, гіпертермічний, алергійний, токсичний,

коматозний синдроми. Стенозуючий ларинготрахеїт. Астматичний стан. Гостра дихальна і серцево-судинна недостатність. Сторонні тіла в дихальних шляхах. Геморагічні стани

ЛЕКЦІЯ

Основні чинники, які сприяють виникненню судомного та гіпертермічного синдромів. Механізм розвитку. Основні клінічні прояви. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі.

Алергійний синдром (кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок, сироваткова хвороба). Причини. Клінічна картина. Надання невідкладної медичної допомоги на доклінічному етапі. Алергійний синдром.

Токсичний синдром. Кишковий токсикоз. Нейротоксикоз. Причини, механізм виникнення. Клінічні ознаки. Надання невідкладної медичної допомоги.

Коматозний синдром. Визначення поняття синдрому. Причини виникнення. Клінічні прояви коми I, II, III ступенів. Надання медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Синдром стенозуючого ларинготрахеїту та астматичний стан. Причини виникнення, механізм розвитку, клінічні прояви. Невідкладна медична допомога.

Синдром дихальної недостатності. Причини, механізм розвитку. Клінічні прояви. Невідкладна медична допомога.

Синдром недостатності кровообігу. Серцева та судинна недостатність. Класифікація. Причини, механізм розвитку. Клінічна картина гострої правшлуночкової, лівшлуночкової недостатності, непритомності, колапсу. Надання невідкладної медичної допомоги.

Геморагічні стани в дітей. Причини, механізм розвитку. Клінічні ознаки. Невідкладна медична допомога.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Гостра дихальна недостатність, серцево-судинна недостатність. Сторонні тіла в дихальних шляхах. Огляд хворих, що перебувають у стані гострої дихальної чи серцево-судинної недостатності. Огляд хворих із сторонніми тілами в дихальних шляхах (або аналіз навчальних історій хвороб). Оцінювання стану дитини. Участь у наданні невідкладної допомоги хворій дитини. Тактика акушерки в палаті інтенсивної терапії під час надання невідкладної медичної допомоги. Ознайомлення з особливостями госпіталізації хворих дітей до лікувального закладу. Догляд за хворими дітьми.

Судомний, гіпертермічний, алергійний синдроми. Огляд хворих, що перебувають у термінальному стані (або аналіз навчальних історій хвороби). Визначення провідного патологічного синдрому та ступеня його тяжкості. Оцінювання стану дитини. Участь у наданні невідкладної медичної допомоги хворій дитині (умовно).

Тактика акушерки в палаті інтенсивної терапії під час надання невідкладної допомоги. Ознайомлення з особливостями госпіталізації хворих дітей до лікувального закладу. Участь у догляді за дитиною.

Коматозний і токсичний синдроми. Демонстрація хворих дітей, які перебувають у коматозному стані; у яких діагностовано токсичний синдром, кишковий токсикоз (або аналіз навчальних історій хвороби). Демонстрація хворих дітей з нейротоксикозом. Визначення провідного патологічного

синдрому та ступеня його тяжкості. Надання невідкладної медичної допомоги при цих станах. Догляд за хворими. Спостереження за функціями життєво важливих органів.

Тактика акушерки в палаті інтенсивної терапії під час надання невідкладної медичної допомоги. Ознайомлення з особливостями госпіталізації хворих дітей до лікувального закладу.

Синдром бронхоспазму і стенозуючого ларинготрахеїту, астматичний синдром. Огляд хворих дітей із синдромом бронхоспазму, зі стенозуючим ларинготрахеїтом, бронхіальною астмою (або аналіз навчальних історій хвороби). Визначення провідного патологічного синдрому та ступеня його тяжкості. Оцінювання стану дитини. Участь у наданні невідкладної медичної допомоги хворій дитині (умовно). Спостереження за функцією життєво важливих органів.

Тактика акушерки в палаті інтенсивної терапії під час надання невідкладної допомоги. Ознайомлення з особливостями госпіталізації хворих дітей до лікувального закладу. Участь у догляді за хворою дитиною.

Геморагічні стани в дітей. Огляд хворих з геморагічними станами (або аналіз навчальних історій хвороби). Визначення провідного патологічного синдрому та ступеня його тяжкості. Оцінювання стану дитини. Участь у наданні невідкладної допомоги хворій дитині (умовно).

Тактика акушерки в палаті інтенсивної терапії під час надання невідкладної допомоги. Ознайомлення з особливостями госпіталізації хворих дітей до лікувального закладу. Участь у догляді за дитиною.

Практичні навички:

- надання невідкладної медичної допомоги в разі нападу бронхіальної астми;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі гострої дихальної недостатності;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі непритомності, колапсу, набряку легень;
- надання невідкладної медичної допомоги за наявності чужорідних тіл у дихальних шляхах;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі геморагічних станів у дітей;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі судомного синдрому;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі гіпертермічного синдрому;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі алергічного синдрому;
- надання невідкладної медичної допомоги під час коматозних станів;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі кишкового токсикозу та ексикозу;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі нейротоксикозу;
- надання невідкладної медичної допомоги під час бронхоспазму;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі гострого стенозуючого ларинготрахеїту;
- робота з реанімаційною апаратурою.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Проведення антропометрії
2. Ранковий туалет грудної дитини.
3. Оброблення шкіри і слизових оболонок новонародженого.
4. Оброблення залишку пуповини і пупкової ранки.
5. Вимірювання температури тіла.
6. Користування кувезом.
7. Догляд за недоношеним у кувезі.
8. Гігієнічна ванна.
9. Лікувальна ванна.
10. Первинний туалет новонародженого
11. Розрахунок разової та добової потреби в їжі.
12. Введення підгодовування і догодовування.
13. Проведення контрольного зважування.
14. Годування дітей з пляшечки, ложечки.
15. Годування дітей через зонд.
16. Оброблення сосок і пляшечок.
17. Застосування міхура з льодом, грілки.
18. Відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів.
19. Вакцинація новонароджених проти гепатиту В.
20. Закапування крапель в очі, вухо, ніс.
21. Введення газовідвідної трубки.
22. Проведення інгаляцій киснем різними методами.
23. Оброблення пупкової ранки при омфаліті.
24. Оброблення шкіри в разі попріlostей.
25. Проведення штучної вентиляції легень і закритого масажу серця.
26. Розрахунок доз вітаміну D для лікування й профілактики рахіту.
27. Введення препаратів підшкірно, внутрішньом'язово, внутрішньовенно.
28. Ведення харчового щоденника для дітей з алергійним діатезом.
29. Проведення оральної регідrataції.
30. Допомога дитині під час блювання.
31. Крапельне введення рідини.
32. Промивання шлунка.
33. Постановка очисної та лікувальної клізм.
34. Перша допомога при харчових отруєннях.
35. Взяття випорожнень для бактеріологічного, копрологічного дослідження, на наявність яєць гельмінтів, зскрібок на ентеробіоз.
36. Підрахунок частоти дихання і серцевих скорочень.
37. Вимірювання артеріального тиску.
38. Збирання мокротиння для дослідження.
39. Розведення антибіотиків і підрахунок доз.
40. Проби на індивідуальну чутливість до антибіотика.
41. Взяття крові на біохімічний аналіз.
42. Допомога дитині в разі кровотечі різної етіології.
43. Оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження.
44. Збирання сечі на загальний аналіз у дітей раннього віку.
45. Дослідження сечі за методами Нечипоренка, Амбурже, Адіса—Каковського, Зимницького.
46. Визначення загального діурезу.
47. Підрахунок випитої та виділеної рідини.

48. Підготовка хворих дітей до лабораторних, рентгенологічних, інструментальних методів дослідження, ультразвукового дослідження.
49. Техніка введення інсуліну.
50. Визначення цукру в сечі різними методами.
51. Визначення толерантності до глюкози.
52. Оброблення шкіри під час висипки при певних інфекційних захворюваннях.
53. Оброблення слизової оболонки ротової порожнини при стоматитах різної етіології.
54. Взяття мазків із зівка, носа, задньої стінки глотки на наявність мікрофлори.
55. Взяття матеріалу на чашку Петрі.
56. Взяття змивів із зівка та носа для дослідження на вірус.
57. Постановка проби Манту.
58. Введення протидифтерійної сироватки.
59. Взяття крові на австралійський антиген.
60. Взяття крові на СНІД.
61. Проведення щеплення проти поліомієліту, кашлюку, дифтерії, правцю, кору, епідемічного паротиту, краснухи, туберкульозу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Організація профілактичної та лікувальної допомоги дітям, обов'язки медичної сестри щодо їх виконання. Лікувально-профілактичні заклади.
2. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженої дитини. Характеристика та ознаки. Догляд за новонародженим.
3. Фізіологічні стани новонароджених.
4. Характеристика та ознаки недоношеної дитини.
5. Функціональні особливості органів і систем недоношеної дитини. Вигодовування та зігрівання. Поетапне виходжування недоношених дітей.
6. Періоди дитячого віку та їхня характеристика.
7. Фізичний розвиток дитини. Принципи загартовування.
8. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Нервово-психічний розвиток дитини.
9. Характеристика природного вигодовування. Переваги грудного вигодовування. Види й строки введення підгодовування.
10. Характеристика змішаного вигодовування. Протипоказання й утруднення під час грудного вигодовування.
11. Характеристика штучного вигодовування. Молочні суміші. Гіпогалактія та її профілактика.
12. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри. Захворювання шкіри новонародженої дитини. Етіологія. Клінічні ознаки. Лікування. Профілактика. Догляд за хворими.
13. Хвороби пупка. Етіологія. Клінічні прояви. Лікування. Профілактика. Догляд.
14. Сепсис новонароджених. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
15. Гемолітична хвороба новонароджених. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика.
16. Асфіксія новонароджених. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
17. Пологові травми. Внутрішньочерепна пологова травма. Етіологія. Клінічні прояви. Лікування. Профілактика. Догляд.
18. Гіповітамінози. Рахіт. Етіологія. Клінічна картина. Догляд.
19. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи. Профілактика і лікування хворих на рахіт.
20. Гіпокальціємічний синдром. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
21. Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення. Функціональна диспепсія. Етіологія. Клінічні прояви. Догляд. Лікування. Профілактика.
22. Кишковий токсикоз. Етіологія. Клінічні прояви. Лікування. Профілактика. Догляд.
23. Гіпотрофія. Етіологія. Клінічні прояви. Профілактика. Лікування. Догляд.
24. Аномалії конституції. Ексудативно-катаральний діатез. Етіологія. Клінічні прояви. Лікування. Профілактика. Догляд.
25. Аномалії конституції. Лімфатично-гіпопластичний і нервово-артритичний діатез. Етіологія. Клінічні прояви. Допомога.

- Профілактика. Догляд.
26. Анатомо-фізіологічні особливості ротової порожнини. Стоматит. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
 27. Аскаридоз. Клінічні прояви. Лікування. Профілактика.
 28. Ентеробіоз. Клінічні прояви. Догляд. Лікування. Профілактика.
 29. Пілоростеноз і пілороспазм. Клінічна картина. Лікування. Догляд.
 30. Гострий гастрит. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд.
 31. Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання. Стенозуючий ларинготрахеїт. Етіологія. Клінічна картина. Невідкладна допомога. Догляд.
 32. Фолікулярна ангіна. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд.
 33. Хронічний тонзиліт. Етіологія. Клінічні прояви. Лікування. Профілактика. Диспансерне спостереження.
 34. Гострий бронхіт. Етіологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування. Профілактика.
 35. Анатомо-фізіологічні особливості легень. Гостра пневмонія у дітей раннього віку. Етіологія, клінічна картина, лікування вогнищевої пневмонії. Догляд.
 36. Особливості перебігу пневмонії новонароджених і недоношених дітей. Етіологія. Клінічні прояви. Догляд. Лікування.
 37. Бронхіальна астма. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Диспансерне спостереження.
 38. Анатомо-фізіологічні особливості органів кровообігу. Природжені вади серця, судин. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
 39. Ревматизм. Характеристика. Етіологія. Класифікація. Профілактика.
 40. Ревматизм. Ендоміокардит. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд.
 41. Ревматичний поліартрит. Етіологія. Клінічна картина. Етапи лікування. Догляд.
 42. Ревматизм. Мала хорея. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
 43. Вегетосудинна дистонія. Етіологія. Клінічна картина. Профілактика. Лікування.
 44. Анатомо-фізіологічні особливості кровотворної системи. Анемія у дітей. Етіологія. Клінічні ознаки. Лікування. Профілактика. Догляд.
 45. Лейкоз. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
 46. Геморагічний васкуліт. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
 47. Тромбоцитопенічна пурпура. Етіологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування. Профілактика.
 48. Гемофілія. Етіологія. Клінічні ознаки. Лікування. Профілактика. Догляд.
 49. Анатомо-фізіологічні особливості сечовивідних органів. Гострий пієлонефрит. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
 50. Гострий гломерулонефрит. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Догляд. Профілактика.
 51. Анатомо-фізіологічні особливості ендокринних залоз (залоз внутрішньої секреції). Цукровий діабет. Етіологія. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Догляд.
 52. Гіпотиреоз. Етіологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування. Прогноз.

53. Профілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень.
54. Грип. Етіологія. Клінічні ознаки. Лікування. Профілактика. Догляд.
55. Аденовірусна інфекція. Етіологія. Клінічні ознаки. Лікування. Профілактика. Догляд.
56. Туберкульоз. Характеристика. Етіологія. Віраж. Специфічна профілактика.
57. Рання туберкульозна інтоксикація. Етіологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування. Неспецифічна профілактика туберкульозу.
58. Первинний туберкульозний комплекс. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Етіологія. Клінічна картина. Туберкулінодіагностика.
59. Дифтерія. Характеристика. Дифтерія зіва. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Догляд. Лікування. Заходи в осередку інфекції.
60. Дифтерійний круп. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування. Заходи в осередку інфекції.
61. Рідкісні форми дифтерії. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Специфічна профілактика дифтерії. Заходи в осередку інфекції.
62. Кашлюк. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Профілактика. Догляд. Заходи у вогнищі інфекції.
63. Кір. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Лікування. Догляд. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
64. Краснуха. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування. Профілактика.
65. Скарлатина. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Догляд. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
66. Вітряна віспа. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Ускладнення. Догляд. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
67. Епідемічний паротит. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування, профілактика.
68. Менінгококова інфекція. Характеристика. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.
69. Менінгококова інфекція. Менінгококцемія. Етіологія. Епідеміологія. Клінічна картина. Догляд. Лікування. Профілактика. Заходи в осередку інфекції.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ

1. Надати медичну допомогу при гострій дихальній недостатності.
2. Надати медичну допомогу при набряку легенів.
3. Надати медичну допомогу при непритомності.
4. Надати медичну допомогу при колапсі.
5. Надати медичну допомогу при носовій кровотечі.
6. Надати медичну допомогу при легеневій кровотечі.
7. Надати медичну допомогу при шлунково-кишковій кровотечі.
8. Надати медичну допомогу при судомному синдромі.
9. Надати медичну допомогу при гіпертермії.
10. Надати медичну допомогу при нападі бронхіальної астми.
11. Надати медичну допомогу при стенозуючому ларинготрахеїті.
12. Надати медичну допомогу при ларингоспазмі.
13. Надати медичну допомогу при харчовому отруєнні.
14. Надати медичну допомогу при кишковому токсикозі.
15. Надати медичну допомогу при гіпоглікемічній комі.
16. Надати медичну допомогу при гіперглікемічній комі.
17. Медична допомога і догляд за дитиною із захворюванням на кір. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
18. Медична допомога і догляд за дитиною із епідемічним паротитом. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
19. Медична допомога і догляд за дитиною із захворюванням на краснуху. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
20. Медична допомога і догляд за дитиною із захворюванням на повітряну віспу. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
21. Медична допомога і догляд за дитиною із захворюванням на кашлюк. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
22. Медична допомога і догляд за дитиною із захворюванням на скарлатину. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
23. Медична допомога і догляд за дитиною із захворюванням на дифтерію. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
24. Медична допомога і догляд за дитиною із захворюванням на менінгококову інфекцію. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
25. Медична допомога і догляд за дитиною із захворюванням на гепатит. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
26. Медична допомога і догляд за дитиною з кишковою інфекцією. Провести протиепідемічні заходи в осередку інфекції.
27. Туберкулодіагностика. Оцінити пробу.
28. Проведення вакцинації БЦЖ.
29. Проведення вакцинації проти гепатиту.
30. Лабораторна діагностика гострого гломерулонофриту.
31. Лабораторна діагностика гострого пієлонефриту.
32. Догляд за дитиною, хворою на ревматизм.
33. Догляд за дитиною, хворою на гостру пневмонію.
34. Медична допомога і догляд за дитиною з гіпотрофією.
35. Медична допомога і догляд за дитиною з рахітом.
36. Медична допомога і догляд за дитиною з гіпокальціємічним синдромом.
37. Медична допомога і догляд за дитиною з алергічним діатезом.
38. Медична допомога і догляд за дитиною із різними формами стоматитів.

39. Надати медичну допомогу при асфіксії.
40. Медична допомога і догляд за дитиною з гемолітичною жовтяницею.
41. Медична допомога і догляд за дитиною з внутрішньогеренною пологовою травмою.
42. Медична допомога і догляд за дитиною з амфалітом.
43. Медична допомога і догляд за дитиною з попріlostями.
44. Введення догодування дитині грудного віку.
45. Ввести підгодовування дитині.
46. Врахувати добову і разову потребу в їжі.
47. Оцінити нервово-психічний розвиток дитини відповідного віку.
48. Розраховувати масу і довжину дитини в різні вікові періоди.
49. Принципи виходжування недоношеної дитини.
50. Догляд за грудною дитиною (ранковий туалет).
51. Провести первинний туалет новонародженого.
52. Медична допомога і догляд за дитиною під час проведення гемотрансфузії.
53. Провести щеплення проти дифтерії.
54. Введення антитоксичної протидифтерійної сироватки.
55. Провести щеплення проти епідемічного паротиту.
56. Провести щеплення проти поліомієліту.
57. Провести щеплення проти кашлюку.
58. Провести щеплення проти кору.
59. Провести щеплення проти краснухи.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

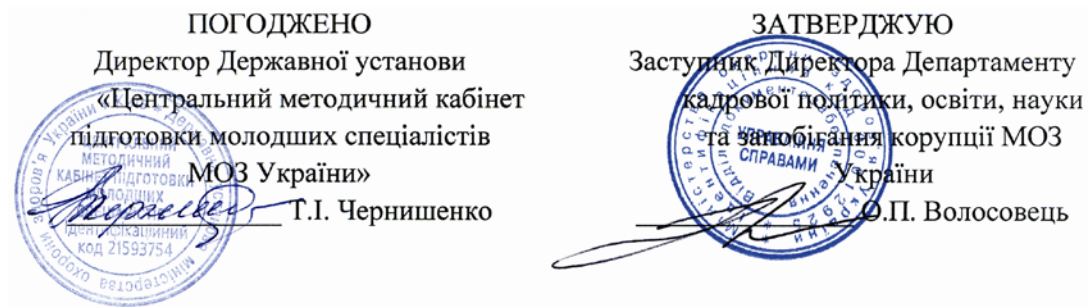
- Андрієвський І.Ю.* Педіатрія в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2007. — 336 с.
- Ежова Н.В.* Доклиническая практика. — Минск: Феникс, 2003.
- Ежова Н.В.* Педиатрия. — Минск: Феникс, 2003.
- Інтенсивна терапія в педіатрії: навч. посібник / За ред. Г.І. Белебезьєвої.* — К.: Медицина, 2008. — 520 с.
- Капітан Т.В.* Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми. — Вінниця: ДП ДКФ, 2006. — 792 с.
- Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.
- Невідкладні стани в педіатрії: навч. посіб. / За ред. Р.І. Поцюрка.* — К.: Медицина, 2010. — 176 с.
- Педіатрія / За ред. С.К. Ткаченка, Р.І. Поцюрка.* — К.: Здоров'я, 2009. — 752 с.
- Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник / За ред. С.К. Ткаченко, Р.І. Поцюрка.* — К.: Медицина, 2011. — 552 с.
- Поцюрко Р.І.* Невідкладні стани в педіатрії. — К.: Здоров'я, 2006. — 191 с.
- Поцюрко Р.І., Леськів Л.С., Монастирська М.М.* Практичні навички медичної сестри у догляді за дітьми. — Борислав, 2000.
- Практикум з педіатрії / О.Н. Бура, В.С. Тихомирова, М.П. Шаніна, О.І. Юркін.* — К.: Здоров'я, 1995. — 192 с.
- Скачко Б.Г.* ВІЛ/СНІД. Профілактика. Лікування. Реабілітація. — К.: Медицина, 2006. — 192 с.
- Соколова Н., Тульчинская В.* — Ростов н/Д: "Феникс", 2002.
- Тяжка О.В., Вінницька О.П., Лутай Т.І.* Педіатрія: навч. посібник. — К.: Медицина, 2006. — 552 с.

Додаткова

- Діагностика захворювань та реабілітація дітей / Л.М. Слободян, В.Ф. Лобода, Н.Б. Процайло / За ред. Л.М. Слободян.* — Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. — 614 с.
- Довідник педіатра / Л.С. Слободян.* — Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. — 456 с.
- Майданник В.Г.* Педиатрия: учебник. — Харьков: Фолио, 2002. — 1125 с.
- Медицина дитинства: навч. посібник / А.А. Андрущук, М.Л. Аряєв, С.О. Бабко / За ред. П.С. Мошича.* — К.: Здоров'я, 1999. — 712 с.
- Медицина дитинства: навч. посібник: У 4 т. — Ч. 2 / П.С. Мошич, М.Л. Аряєв, Ю.Г. Антипків / За ред. П.С. Мошича.* — К.: Здоров'я, 2001. — 438 с.
- Молочный В.П.* Педиатрия: неотложные состояние у детей / В.П. Молочный, М.Ф. Рязанкина, Н.Г. Жила. — Ростов н/Д: Феникс, 2006. — 414 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

АКУШЕРСТВО

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 “Акушерська справа”

Київ
2011

АКУШЕРСТВО

Укладачі:

І.Б. Назарова — голова циклової комісії з акушерства та гінекології, дерматовенерології, заслужений працівник освіти АРК, викладач-методист, викладач вищої категорії КРВНЗ “Кримський медичний коледж”;

Л.В. Лушнай — викладач-методист, викладач вищої категорії Кримського вищого навчального закладу “Кримський медичний коледж”;

В.М. Плотникова — викладач вищої категорії КВНЗ “Кримський медичний коледж ім. Г.К. Петрової”, заслужений лікар АР Крим;

О.В. Степанківська — викладач вищої категорії Київського медичного коледжу № 3;

О.Й. Кесарчук — викладач I категорії Київського медичного коледжу № 3;

Т.П. Канабас — викладач I категорії Київського медичного коледжу № 3.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з акушерства, гінекології, дерматовенерології Кримського вищого навчального закладу “Кримський медичний коледж” 22.06.2011 р., протокол № 11, та рекомендовано до затвердження опорною цикловою комісією ВМ(Ф)НЗ I—III рівнів акредитації 15.10.2011 р., протокол № 3.

Рецензент:

Ю.К. Памфіров — доцент кафедри акушерства та гінекології ДУ “Кримський медичний університет ім. С.І. Георгієвського”;

В.М. Ніколаєв — завідувач відділення патології вагітності міського клінічного пологового будинку № 2 м. Сімферополя, лікар I категорії;

В.Б. Самойленко — голова циклової методичної комісії професійної і практичної підготовки акушерсько-гінекологічного циклу, викладач-методист, викладач вищої категорії Кременчуцького медичного коледжу;

Н.П. Муштенко — викладач-методист, викладач вищої категорії з акушерства та гінекології Кременчуцького медичного коледжу;

Н.Н. Полстянко — викладач вищої категорії з акушерства та гінекології КВНЗ “Севастопольський медичний коледж ім. Жені Дерюгіної”.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Акушерство” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Завдання вивчення дисципліни — підготувати кваліфікованих акушерок до самостійної роботи в умовах фельдшерсько-акушерського пункту (ФАПу) для роботи в лікувально-профілактичних закладах.

Програмою передбачено теоретичні та практичні заняття, самостійну позааудиторну роботу студентів. Теоретичні й практичні заняття рекомендовано проводити паралельно. Теоретичні заняття рекомендовано проводити за лекційним методом. Практичні заняття передбачено проводити в кабінетах доклінічної практики та відділеннях пологового будинку. На практичних заняттях студенти закріплюють набуті теоретичні знання, відпрацьовують практичні навички, передбачені програмою.

Теми й години для самостійного поглибленого вивчення студентами окремих тем розподіляють циклові комісії навчального закладу. Для перевірки закріплення теоретичних знань і практичних навичок, самостійної роботи студентів рекомендовано проводити контроль знань.

Циклові комісії можуть вносити зміни до змісту програми, розподілу навчальних годин та черговості вивчення тем у межах загального бюджету часу, передбаченого навчальним планом. Внесені зміни мають бути обґрунтованими та затвердженими керівництвом навчального закладу.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- історію розвитку акушерства в Україні та світі;
- основні нормативні документи з дотримання санітарно-протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичних закладах, з організації роботи пологових та гінекологічних відділень, жіночих консультацій, ФАПів;
- сучасну організацію надання акушерсько-гінекологічної допомоги в місті та селі;
- медичну деонтологію та її особливості в акушерстві і гінекології;
- правила техніки безпеки при роботі з медичними інструментами та обладнанням;
- особливості підготовки вагітних, роділь та породіль до проведення додаткових методів обстеження;
- фізіологічні та патологічні зміни, що відбуваються в організмі жінки під час вагітності, пологів, у післяпологовий період;
- основні захворювання та ускладнення, що пов'язані з вагітністю і пологами та найчастіше трапляються в акушерській практиці.

Студенти повинні вміти:

- оформляти медичну документацію;
- проводити загальне та спеціальне обстеження вагітних, роділь, породіль;
- надавати долікарську допомогу роділлям та новонародженим;
- діагностувати ускладнення вагітності, пологів та післяпологового періоду і надавати невідкладну долікарську допомогу;

- готувати жінку та все необхідне до проведення акушерських операцій і асистувати при цьому;
- здійснювати догляд за хворими вагітними, породіллями, виконувати призначення лікаря;
- проводити санітарно-освітню роботу.

Студенти мають бути поінформовані про:

- досягнення медицини, що втілюються в практику охорони здоров'я України;
- нові лікарські засоби й методи їх застосування;
- нові методи діагностики з виявлення акушерської патології;
- показник народжуваності в регіоні та Україні в цілому.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття під керівництвом викладача	Самостійна робота
	Вступ. Охорона праці в умовах ФАПу, жіночої консультації, акушерського стаціонару	5			5
	Розділ I. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні	14	2	8	4
	Розділ II. Профілактика захворювань в акушерських стаціонарах.	13	2	7	4
	Розділ III. Фізіологічне акушерство				
1	Анатомія жіночих статевих органів	6	2	—	4
2	Менструальний цикл. Гігієна жінки в різні періоди життя	9	2	—	7
3	Жіночий таз і тазове дно	15	2	8	5
4	Фізіологія вагітності. Гігієна вагітної	10	2	—	8
5	Діагностика вагітності в різні терміни вагітності. Методика обстеження вагітних	29	6	18	5
6	Плід як об'єкт пологів	9	2	3	4
7	Пологи. Перший туалет новонародженого. Знеболювання пологів	39	10	24	5
8	Фізіологічний післяпологовий період	15	2	8	5
	Розділ IV. Патологічне акушерство				
9	Тазове передлежання	14	2	7	5
10	Поперечне та косе положення плода	14	2	7	5
11	Багатоплідна вагітність	12	2	6	4
12	Аномалії таза	16	4	7	5
13	Пологи при розгинальному вставленні головки плода	14	2	7	5
14	Недоношування та переношування вагітності. Профілактика мимовільних абортів	21	6	8	7
15	Захворювання, пов'язані з вагітністю. Гестози вагітних	42	8	24	10
16	Дистрес плода під час вагітності та пологів. Асфіксія новонародженого	14	2	6	6
17	Аномалії розвитку та захворювання елементів заплідненої яйцеклітини	8	2	—	6
18	Патологія пологової діяльності	15	2	7	6
19	Кровотечі під час вагітності та пологів	53	8	31	14
20	Акушерський травматизм	30	4	14	12
21	Післяпологові захворювання	34	6	16	12
22	Вплив різних захворювань жінки на перебіг вагітності і пологів	41	8	21	12
	Розділ V. Оперативне акушерство	47	6	21	20
	Розділ VI. Невідкладна медична допомога в акушерстві	82	16	38	28
	Самостійна робота				213
	Усього	621	112	296	213

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами циклові (предметні) методичні комісії навчальних закладів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Вступ. Охорона праці в умовах ФАПу, жіночої консультації, акушерського стаціонару	5
2	Організація акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні	4
3	Профілактика захворювань в акушерських стаціонарах	4
4	Анатомія жіночих статевих органів	4
5	Менструальний цикл. Гігієна жінки в різні періоди життя	7
6	Жіночий таз і тазове дно	5
7	Фізіологія вагітності. Гігієна вагітної	8
8	Діагностика вагітності в різні терміни вагітності. Методика обстеження вагітних. Гігієна вагітних	5
9	Плід як об'єкт пологів	4
10	Пологи. Перший туалет новонародженого. Знеболювання пологів	5
11	Фізіологічний післяпологовий період	5
12	Тазове передлежання	5
13	Поперечне та косе положення плода	5
14	Багатоплідна вагітність	4
15	Аномалії таза	5
16	Пологи при розгинальному вставленні головки плода	5
17	Недоношування та переношування вагітності. Профілактика мимовільних абортів	7
18	Захворювання, пов'язані з вагітністю. Гестози вагітних	10
19	Дистрес плода під час вагітності та пологів. Асфіксія новонародженого	6
20	Аномалії розвитку та захворювання елементів заплідненої яйцеклітини	6
21	Патологія пологової діяльності	6
22	Кровотечі під час вагітності та пологів	14
23	Акушерський травматизм	12
24	Післяпологові захворювання	12
25	Вплив різних захворювань жінки на перебіг вагітності і пологів	12
26	Оперативне акушерство	20
27	Невідкладна медична допомога в акушерстві	28
	Усього	213

ЗМІСТ

Вступ. Охорона праці в умовах ФАПу, жіночої консультації, акушерського стаціонару

Самостійна робота.

Розділ I. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні

ЛЕКЦІЯ

Акушерсько-гінекологічні заклади охорони здоров'я в місті та селі; структура, функції. Спеціалізована акушерська служба в умовах міста та села. Акушерсько-гінекологічна допомога працівницям промислових підприємств.

Жіноча консультація: структура, обладнання, принципи обслуговування населення, основні напрями лікувально-профілактичної роботи.

Патронаж, санітарно-освітня робота, її облік. Соціально-правовий кабінет. Обліково-звітна документація згідно з наказами МОЗ України.

Роль акушерки у виконанні завдань жіночої консультації. Права та обов'язки акушерки. Пологовий будинок: структура, принципи організації. Зв'язки із жіночою та дитячою консультаціями. Обов'язки, обсяг роботи акушерки у відділеннях пологового будинку.

ФАП: основні завдання, надання акушерської та гінекологічної допомоги. Права та обов'язки акушерки ФАПу, ведення медичної документації, зв'язки із жіночою консультацією та половим будинком.

Основні законодавчі документи, які регламентують роботу закладів охорони здоров'я: чинні накази МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться у жіночій консультації, половому будинку.

У жіночій консультації — ознайомлення з її структурою та завданнями, участь у прийомі вагітних, хворих та проведенні профілактичних оглядів. Ознайомлення з оснащенням, обладнанням жіночої консультації, відповідною документацією, санітарно-гігієнічним режимом. Проведення патронажу.

У половому будинку: ознайомлення зі структурою відділень, їх оснащенням, обладнанням, документацією, функціями акушерки.

Питання охорони праці в умовах ФАПу, жіночої консультації, акушерського стаціонару.

Практичні навички:

- складання паспорта дільниці;
- заповнення документації жіночої консультації й пологового будинку, медико-санітарної частини промислових підприємств.

Розділ II. Профілактика захворювань в акушерських стаціонарах

ЛЕКЦІЯ

Поняття асептики й антисептики. Особливості асептики й антисептики в акушерстві. Надання акушерської допомоги в доантисептичний період. Внесок І.Ф.°Земмельвейса, А.Я.°Красовського і М.М.°Феноменова в розвиток і впровадження засобів асептики й антисептики в акушерську практику.

Особливості профілактичних заходів щодо післяпологової інфекції під час вагітності, пологів. Профілактичні заходи в післяпологовому відділенні, відділенні новонароджених. Особиста гігієна медичних працівників пологового будинку.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться у пологовому будинку: ознайомлення із санітарно-гігієнічним режимом пологового будинку та вимогами до медичного персоналу.

Участь у проведенні передстерилізаційного оброблення інструментів; у підготовці перев'язувального матеріалу до стерилізації. Ознайомлення з роботою в стерилізаційній з паровим стерилізатором (автоклавом).

Приготування дезінфекційних розчинів. Методи оброблення рук перед проведенням огляду, веденням пологів.

Практичні навички:

— оброблення рук перед веденням пологів.

Розділ III. Фізіологічне акушерство

Тема 1. Анатомія жіночих статевих органів

ЛЕКЦІЯ

Зовнішні статеві органи: великі та малі соромітні губи, клітор, присінок піхви, великі залози присінка, зовнішній отвір сечівника, дівоча перетинка. Анатомічна будова, функції. Внутрішні статеві органи. Піхва: будова, мікрофлора і ступінь чистоти, реакція, функції піхви. Будова та функції матки, маткових труб, яєчників.

Топографія внутрішніх статевих органів щодо суміжних органів (прямої кишки, сечового міхура і сечівника).

Зв'язковий апарат внутрішніх статевих органів, його значення.

Кровообіг та лімфопостачання внутрішніх статевих органів. Іннервація статевих органів.

Будова та функції грудної залози.

Тема 2. Менструальний цикл. Гігієна жінки в різні періоди життя

ЛЕКЦІЯ

Періоди в житті жінки, їх значення, тривалість. Фізіологічний менструальний цикл: поняття про яєчниковий, матковий та піхвовий цикли. Циклічні зміни в організмі жінки, ознаки. Нейрогуморальна регуляція менструального циклу. Жіночі статеві гормони, вплив на організм жінки. Поняття про гіпоталамічний та гіпофізарний цикли. Яєчниковий цикл: фази, тривалість, вплив гормонів. Симптоми овуляції. Утворення жовтого тіла (менструації,

вагітності), його значення.

Матковий і піхвовий цикли, сучасні методи дослідження. Особливості гігієни жінки під час менструації, у період статевої зрілості.

Роль акушерки в популяризації гігієнічних навичок, у проведенні санітарно-освітньої роботи.

Тема 3. Жіночий таз і тазове дно

ЛЕКЦІЯ

Таз дорослої жінки: будова окремих кісток, відділи, зовнішні розміри. Відмінність жіночого таза від чоловічого. Площини малого таза, їхні межі та розміри. Визначення діагональної та справжньої кон'югат. Провідна вісь таза, кут нахилу, їх значення.

Додаткові розміри таза: індекс Соловйова, ромб Міхаеліса, висота лобкового симфізу, розміри площини виходу з малого таза.

Тазове дно і його значення.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводяться в кабінеті доклінічної практики.

Вивчення будови й розмірів таза, м'язів тазового дна. Вимірювання діагональної кон'югати, визначення справжньої (акушерської) кон'югати. Вимірювання лобкового кута, висоти лобкового симфізу, розмірів площини виходу з малого таза на скелеті таза і акушерському фантомі. Вимірювання індексу Соловйова та ромба Міхаеліса.

Практичні навички:

- вимірювання зовнішніх розмірів таза, їх оцінювання;
- вимірювання індексу Соловйова;
- вимірювання діагональної кон'югати на фантомі;
- вимірювання ромба Міхаеліса;
- визначення справжньої кон'югати різними способами;
- вимірювання додаткових розмірів таза.

Тема 4. Фізіологія вагітності. Гігієна вагітної

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про фізіологію вагітності. Будова яйцеклітини і сперматозоїдів. Запліднення. Утворення оболонки, плаценти, пуповини, навколоплідних вод. Гормональна функція плаценти. Матково-плацентарний кровообіг.

Фізіологічні взаємозв'язки між плодом і материнським організмом. Уявлення про фето-плацентарний комплекс.

Адаптація організму жінки до вагітності.

Особливості адаптації організму жінки до вагітності у різні терміни. Зміни у статевих органах, грудних залозах, обміні речовин у зв'язку з вагітністю. Зміни в системах організму: нервовій, серцево-судинній, дихальній, травній, сечовій, у системі крові, кістковій тканині і зв'язковому апараті, залозах внутрішньої секреції.

Принципи антенатальної охорони плода. Групи ризику.

Плід у різні терміни вагітності.

Схема довжини і маси тіла плода в різні терміни вагітності. Особливості фізіології плода. Плацентарний кровообіг плода і новонародженого. Періоди розвитку плода. Критичні періоди вагітності. Можливість розвитку яйцеклітини поза організмом жінки.

Гігієна вагітних, режим праці та відпочинку. Особливості харчування. Підготовка грудних залоз до лактації. Профілактика маститу.

Тема 5. Діагностика вагітності в ранні та пізні терміни. Методи обстеження вагітних

ЛЕКЦІЇ

Основні ознаки, за якими діагностується вагітність, — передбачувані або сумнівні (суб'єктивні та об'єктивні); імовірні; достовірні.

Діагностика ранніх термінів вагітності за сумнівними та імовірними ознаками. Дані, які отримують при огляді за допомогою дзеркал та піхвовому дворучному дослідженні. Ознаки Снегірьова, Гентера, Піскачека, Горвіца, Гегара. Імовірні ознаки в ранні терміни вагітності, УЗД (особливості проведення). Додаткові методи дослідження — імунологічні (кількісне та якісне визначення хоріонічного гонадотропіну); імуноферментний метод (специфічні білки вагітності). Діагностика вагітності в пізні терміни: достовірні ознаки (ворушіння плода, пальпація частин плода, вислуховування серцебиття плода).

Розміщення частин плода — членорозташування, положення, позиція, вид позиції, передлежання.

Зовнішнє акушерське дослідження — прийоми Леопольда — Левицького.

Серцебиття плода — нормальні показники, місце вислуховування.

Додаткові методи дослідження в пізні терміни — УЗД, кардіомоніторингове дослідження — кардіотокографія (КТГ). Інвазивні методи діагностики. Гормони та специфічні білки вагітності.

Методи обстеження вагітної: при взятті на облік — збирання анамнезу загального та акушерсько-гінекологічного, об'єктивне дослідження — огляд, дослідження таза та його оцінювання, вимірювання обводу живота (ОЖ) та висоти стояння дна матки (ВСДМ) у різні терміни; спеціальне акушерське дослідження: огляд за допомогою дзеркал, дворучне піхвове дослідження. Додаткові методи обстеження вагітної.

Обстеження вагітної при наступних відвідуваннях. Визначення термінів вагітності за даними анамнезу (останні менструація, овуляція, запліднення, перші рухи плода, перше відвідування): за об'єктивними даними — за розмірами матки в ранні терміни, ВСДМ над лобковим симфізом, ОЖ, за даними УЗД.

Визначення терміну вагітності за формулами Жорданія, Скульського.

Визначення дати декретної відпустки.

Визначення дати пологів — за формулою Негеле, за овуляцією, за датою зачаття, за першими рухами плода, за об'єктивними даними — ВСДМ, ОЖ, розмірами плода.

Вирахування довжини тіла плода, у тому числі за формулою Гаазе.

Визначення очікуваної маси тіла плода за формулами Жорданія, Ланковіца, Джонсона, Якубова, за таблицями Рудакова, за даними УЗД.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики, жіночій консультації, лабораторії, кабінеті функціональної діагностики, відділенні патології вагітності.

У кабінеті доклінічної практики — відпрацювання навичок зовнішнього акушерського обстеження, вимірювання ОЖ та ВСДМ на фантомі. У жіночій консультації і відділенні патології вагітності — збирання анамнезу у вагітних, заповнення “Індивідуальної карти вагітної та породіллі” при поставленні на облік та при наступних відвідуваннях, заповнення “Обмінної карти”, огляд, зважування вагітної та вимірювання зросту, артеріального тиску на обох руках, вимірювання зовнішніх розмірів таза, їх оцінювання. Проведення запису даних у відповідну документацію.

Проведення зовнішнього акушерського дослідження — прийоми Леопольда — Левицького, вимірювання ОЖ та ВСДМ, вислуховування серцебиття плода.

Визначення очікуваної маси тіла плода за отриманими даними. Проведення огляду піхви та шийки матки за допомогою піхвових дзеркал. Визначення дати наступного відвідування. Визначення терміну пологів і надання декретної відпустки.

Ознайомлення з додатковими методами дослідження в кабінеті функціональної діагностики. Особливості проведення додаткових досліджень у ранні та пізні терміни вагітності. Виписування направлень до лабораторії.

Ознайомлення з методикою проведення занять з вагітними в “Школі відповідального батьківства”.

Практичні навички:

- збирання анамнезу — загального та специфічного акушерсько-гінекологічного;
- вимірювання розмірів таза, їх оцінювання;
- вимірювання ОЖ та ВСДМ;
- проведення зовнішнього акушерського дослідження;
- аускультация серцебиття плода — оцінювання показників;
- заповнення “Індивідуальної карти вагітної та породіллі”;
- заповнення “Обмінної карти”.

Тема 6. Плід як об’єкт пологів

ЛЕКЦІЯ

Основні показники життєздатності плода — маса і довжина тіла, ознаки недоношеності, ознаки незрілості плода: довжина, маса тіла, розмір голівки, тулуба. Голівка зрілого плода — будова, шви та тім’ячка, розміри голівки плода. Розміри тулуба. Сегменти голівки. Поняття про конфігурацію голівки. Пологова пухлина, її відмінність від кефалогематоми. Відношення голівки плода до площини таза. Недоношений плід, його розміри. Поняття про незрілий плід (згідно з чинними наказами МОЗ України).

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вивчення на фантомі будови голівки плода, її розмірів, співвідношення

розмірів таза жінки та розмірів голівки плода. Сегменти голівки — визначення під час зовнішнього та піхвового дослідження.

Практичні навички:

- визначення швів, тім'ячок голівки на муляжі;
- відношення голівки плода до входу в таз.

Тема 7. Пологи. Перший туалет новонародженого. Знеболювання пологів

ЛЕКЦІЇ

Причини настання пологів, сучасний погляд. Механізм настання пологів та розвиток пологової діяльності. Провісники пологів, їхні ознаки. Ознаки зрілості шийки матки. Ступінь зрілості шийки матки за шкалою I.X°Бішопа. Періоди пологів, їх тривалість. Діагностика періодів і фаз пологів.

Перший період пологів, його перебіг, механізм розкриття шийки матки, основні пологові сили, що сприяють розкриттю шийки матки. Зміни, що відбуваються у м'язах матки під час переймів (уявлення про ретракцію, контракцію, дистракцію).

Утворення нижнього сегмента матки, поняття про контракційне кільце, пояс зіткнення, розподіл навколоплідних вод на передні та задні, своєчасність вилиття вод. Особливості розкриття шийки матки в жінок, які народжують вперше, і в тих, які народжують повторно. Характеристика переймів, визначення їх тривалості та ефективності, темпи розкриття шийки матки, зовнішні ознаки відкриття вічка шийки матки.

Біомеханізм пологів при передньому і задньому видах потиличного передлежання.

Перебіг другого періоду пологів: основні зганяльні сили (уявлення про потуги), врзування та прорізування голівки плода.

Перебіг третього (послідового) періоду пологів, його тривалість, механізм і види відшарування плаценти, народження посліду.

Ведення пологів. Прийом, санітарне оброблення, загальне акушерське обстеження роділлі, заповнення відповідної документації у приймально-оглядовому відділенні.

Ведення першого періоду пологів: активна поведінка роділлі, вибір положення в пологах, спостереження за загальним станом роділлі, розвитком пологової діяльності, часом вилиття навколоплідних вод, проведення та оцінювання зовнішнього акушерського дослідження, вислуховування серцебиття плода, латентна й активна фази.

Показання до піхвового дослідження, оцінювання даних, дотримання правил асептики, антисептики. Догляд за роділлею. Методи реєстрації скорочень матки. Визначення положень голівки щодо площини таза. Порядок записування партограми.

Ведення другого періоду пологів (період зганяння): підготовка до приймання пологів, проведення першого туалету новонародженого. Оцінювання пологової діяльності, оцінювання стану плода. Надання акушерської допомоги роділлі. Значення партнерських пологів, особливості надання допомоги.

Перший туалет новонародженого. Заповнення відповідної документації.

Ведення третього (послідового) періоду: оцінювання загального стану роділлі. Ознаки відшарування плаценти (Шредера, Альфельда, Чукалова —

Кюстнера, Довженка). Самостійне народження посліду. Зовнішні методи видалення посліду, що відшарувався (Абуладзе, Креде — Лазаревича). Активне ведення третього періоду пологів. Визначення крововтрати під час пологів та її оцінювання.

Знеболювання пологів. Сучасні методи знеболювання пологів. Немедикаментозні методи знеболювання Проведення занять у жіночій консультації (фізіопсихопрофілактична підготовка до пологів). Медикаментозне знеболювання. Комплексна підготовка до партнерських пологів. Методика проведення комплексної підготовки до партнерських пологів. Самознеболювання.

Показання до знеболювання пологів (у I період, у II період). Роль акушерки у знеболюванні пологів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Відпрацювання біомеханізму пологів у передньому й задньому видах потиличного передлежання, проведення первинного оброблення новонародженого на ляльці, визначення ознак відокремлення плаценти, огляд шийки матки щодо цілості (на муляжі), підготовка до пологів медичних інструментів для прийняття пологів, інструменти для прийняття пологів, надання акушерської допомоги на фантомі, ведення пологів. Огляд пологових шляхів (на фантомі).

У пологовому будинку: робота студентів у приймально-оглядовому відділенні. Заповнення відповідної документації.

У передпологовій палаті студенти спостерігають за роділлею, вимірюють АТ, пульс, спостерігають за динамікою пологової діяльності (підрахунок тривалості переймів, інтенсивність), спостерігають за станом плода, просуванням голівки пологовим каналом, станом сечового міхура. Спостерігають за активною поведінкою роділлі, пропонують вибрати зручне положення в пологах, оформлюють партограму.

У пологовому блоці: асистування студентів під час ведення пологів, (самостійне оброблення рук, участь у наданні акушерської допомоги), студенти проводять перший туалет новонародженого. Застосування “теплого ланцюжка”. Перше прикладання новонародженого до груді.

Спостереження за веденням третього періоду пологів, ознаками відшарування посліду і видаленням посліду, визначення цілості плаценти і крововтрати під час пологів. Беруть участь в активному веденні III періоду, огляді пологових шляхів. Спостереження за породіллею в ранній післяпологовий період.

Ознайомлення в жіночій консультації з тематикою фізіопрофілактичних занять, комплексами вправ, заняттями з вагітними в “Школі відповідального батьківства”.

Ознайомлення у пологовому будинку з апаратурою, лікарськими засобами знеболювання; використанням їх.

Практичні навички:

- відтворення на фантомі біомеханізмів пологів при передньому й задньому видах потиличного передлежання;
- підготовка набору медичних інструментів для ведення пологів;
- оброблення рук перед веденням пологів;
- зовнішнє акушерське дослідження;
- приймання пологів на фантомі;

- допомога при партнерських пологах;
- проведення першого туалету новонародженого на ляльці;
- огляд шийки матки після пологів на фантомі;
- санітарне оброблення роділлі;
- участь у прийманні пологів (ведення I, II, III періодів) у пологовому блоці;
- підрахунок переймів, їх характеристика;
- вислуховування серцебиття плода;
- огляд посліду, що народився;
- контроль крововтрати;
- заповнення відповідної документації пологового будинку;
- визначення ознак відшарування плаценти;
- відпрацювання методики виділення відокремленого посліду (на фантомі);
- обробка пуповини;
- профілактика гонобленореї;
- антропометрія новонародженого;
- заповнення браслеток та медальйона новонародженого;
- ведення партограм;
- активне ведення третього періоду пологів;
- проведення заняття з фізіопсихопрофілактики.

Тема 8. Фізіологічний післяпологовий період

ЛЕКЦІЯ

Загальне поняття про післяпологовий період (ранній, пізній). Тривалість його. Зміни, що відбуваються в організмі жінки: інволюція матки; лохії, їх походження та характер; зміни в грудних залозах. Поняття про субінволюцію матки.

Принципи організації роботи в післяпологовому відділенні, дотримання правил асептики й антисептики, циклічність заповнення палат. Догляд за породіллем (туалет породіль і техніка його виконання).

Грудні залози, догляд за ними в післяпологовий період. Профілактика та лікування лактостазу і тріщин сосків.

Техніка прикладання дитини до груді. Зціджування молока.

Організація палат матері й дитини. Показання та протипоказання до сумісного перебування матері й дитини.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У післяпологових відділеннях студенти ознайомлюються з режимом відділення, беруть участь в огляді породіль, проведенні туалету породіль, оцінюють загальний стан породіль, ступінь інволюції матки, стан грудних залоз, вивчають техніку зціджування молока та правильного прикладання дитини до груді. Беруть участь у приготуванні дезінфекційних розчинів.

Практичні навички:

- туалет породіль;
- догляд за грудними залозами;
- техніка зціджування молока;

— оцінювання стану інволюції матки.

Розділ IV. Патологічне акушерство

Тема 9. Тазове передлежання

ЛЕКЦІЯ

Тазове передлежання: причини, класифікація, діагностика. Перебіг вагітності, можливі ускладнення, особливості спостереження за вагітною. Роль акушерки у виявленні тазових передлежань, значення коригувальної гімнастики та повороту за Архангельським. Біомеханізм пологів при тазовому передлежанні. Перебіг пологів та можливі ускладнення, профілактика їх. Ведення пологів при тазовому передлежанні, надання допомоги за методами Цов'янова I і II, класична ручна допомога.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики: відпрацювання біомеханізму пологів, діагностика тазових передлежань, техніка надання допомоги за методами Цов'янова I при чисто сідничному передлежанні; Цов'янова II при ножних передлежаннях плода, класичної ручної допомоги.

У пологовому відділенні: участь у веденні пологів при тазовому передлежанні.

Складання плану ведення вагітності та пологів. Обговорення історій пологів, вирішення проблемних ситуацій.

Практичні навички:

- відтворення на фантомі біомеханізму пологів при тазовому передлежанні;
- відтворення на фантомі техніки акушерської допомоги за методами Цов'янова I при чисто сідничному передлежанні та Цов'янова II — при ножних передлежаннях і класичної ручної допомоги;
- загальне акушерське обстеження вагітної при тазовому передлежанні;
- піхвове дослідження при тазовому передлежанні та його оцінювання.

Тема 10. Поперечне та косе положення плода

ЛЕКЦІЯ

Причини, діагностика неправильних (поперечних та косих) положень плода. Перебіг та ведення вагітності, можливі ускладнення та їх профілактика. Госпіталізація вагітних з неправильним положенням плода.

Перебіг та ведення пологів при поперечних положеннях плода, можливі ускладнення та їх профілактика.

Задавнене поперечне положення плода, причини, діагностика, ускладнення, профілактика.

Випадіння дрібних частин плода та пуповини: діагностика, ведення пологів.

Роль акушерки ФАПу, жіночої консультації в профілактиці ускладнень при неправильних положеннях плода та їх діагностиці.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики: на фантомах з лялькою відпрацювання методики діагностики неправильних положень плода, випадіння дрібних частин плода і пуповини. Ознайомлення з методикою проведення коригувальної гімнастики. Вирішення проблемних ситуацій.

У пологовому будинку: огляд вагітних і роділь з неправильним положенням плода. Складання плану ведення вагітності і пологів. Розгляд та обговорення історій пологів.

Практичні навички:

- зовнішнє акушерське дослідження при неправильних положеннях плода;
- діагностика випадіння дрібних частин плода та пуповини;
- невідкладна долікарська медична допомога при задавненому поперечному положенні плода.

Тема 11. Багатоплідна вагітність

ЛЕКЦІЯ

Багатоплідна вагітність: варіанти, причини, діагностика в різні терміни вагітності. Перебіг вагітності, можливі ускладнення під час вагітності, особливості спостереження за вагітною.

Можливі ускладнення для матері і плода під час пологів, особливості ведення пологів.

Значення своєчасної діагностики, госпіталізації в профілактиці можливих ускладнень.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться у відділенні патології вагітності. Студенти проводять з викладачем клінічний аналіз перебігу багатоплідної вагітності, беруть участь у веденні пологів при двійнях або аналізують відповідні історії пологів та вирішення проблемних ситуацій.

Практичні навички:

- зовнішнє акушерське дослідження при багатоплідді;
- вислуховування серцебиття плодів;
- складання плану ведення багатоплідної вагітності.

Тема 12. Аномалії таза

ЛЕКЦІЇ

Поняття про анатомічно вузький таз. Історичні відомості про розвиток учення вузького таза. Класифікація за формою та ступенем звуження. Найпоширеніші форми таза (загальнорівномірнорозвужений, простий плоский, плоскорухітничний, загальнозвужений плоский, поперечно звужений): анатомічна характеристика, діагностика, особливості біомеханізму пологів, можливі ускладнення.

Рідкісні форми таза.

Поняття про функціонально вузький таз. Методи виявлення функціонально вузького таза. Ведення пологів при різних формах та ступенях звуження таза. Тактика при функціонально вузькому тазі. Профілактика ускладнень під час вагітності та пологів, важливість своєчасної госпіталізації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики студенти на фантомі вивчають форми та ступені звуження таза, відробляють особливості біомеханізмів пологів.

У пологовому блоці проводять вимірювання таза, визначення його форми, ступенів звуження, виявляють ознаки функціонально вузького таза.

Практичні навички:

- вимірювання зовнішніх розмірів таза;
- вимірювання діагональної кон'югати;
- вимірювання індексу Соловйова;
- вимірювання ромба Міхаеліса;
- вимірювання висоти лобкового симфізу;
- вимірювання бічної кон'югати Кернера;
- вимірювання розмірів площини виходу з малого таза;
- визначення ознаки Вастена, розміру Цангемейстера;
- вимірювання лобкового кута;
- визначення справжньої кон'югати;
- відтворення на фантомі біомеханізмів пологів при простому, плоскому, загальнорівномірнорозвуженому та плоскорухітичному тазі.

Тема 13. Пологи при розгинальному вставленні голівки плода

ЛЕКЦІЯ

Поняття про розгинальне вставлення голівки плода, класифікація. Біомеханізм пологів при розгинальних вставленнях голівки плода. Діагностика та ведення пологів при розгинальних вставленнях голівки. Можливі ускладнення та їх профілактика.

Поняття про високе пряме та низьке поперечне стояння голівки. Виявлення груп підвищеного ризику щодо розгинальних вставлень голівки.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У кабінеті доклінічної практики на фантомі студенти вивчають та відпрацьовують біомеханізм пологів при розгинальних вставленнях, діагностують ступінь розгинання, асинклітичне вставлення.

Ознайомлення з навчальними історіями пологів, вирішення проблемних ситуацій.

Практичні навички:

- діагностика розгинальних вставлень голівки плода за допомогою зовнішнього акушерського дослідження;
- відтворення на фантомі біомеханізму пологів при різних ступенях розгинання голівки: передньоголовне, лобове, лицьове передлежання голівки плода;
- діагностика розгинальних вставлень за допомогою піхвового

- дослідження;
- відтворення ведення пологів на фантомі при розгинальному вставленні;
- вирішення проблемних ситуацій.

Тема 14. Недоношування та переношування вагітності. Профілактика мимовільних абортів

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про недоношування та переношування вагітності. Сучасний погляд на причини цієї патології. Виявлення груп підвищеного ризику, особливості спостереження в жіночій консультації.

Класифікація недоношування за терміном вагітності (ранній мимовільний аборт, пізній мимовільний аборт, передчасні пологи).

Клінічна картина мимовільного абортів, класифікація за стадіями, діагностика, акушерська тактика, невідкладна медична допомога, можливі ускладнення.

Сучасні методи лікування недоношування (консервативне та оперативне).

Профілактика недоношування вагітності та можливих ускладнень. Виявлення груп підвищеного ризику.

Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України.

Передчасні пологи: клінічна картина, діагностика.

Особливості ведення I періоду пологів (при цілих навколоплідних водах, у разі вилиття навколоплідних вод), II періоду пологів (профілактика перинатальної смертності).

Переношування вагітності. Етіопатогенетичні фактори, діагностика під час вагітності, пологів і після народження дитини (лабораторна діагностика, цитологічне дослідження піхвових мазків, біологічна готовність шийки матки до пологів).

Показання та методи пологозбудження при переношуванні. Методи індукції пологів.

Виявлення груп підвищеного ризику щодо переношування вагітності та проведення профілактики переношування.

Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У пологовому будинку студенти спостерігають за особливостями перебігу та ведення I, II та III періодів пологів. Складають план ведення передчасних пологів, проведення інтранатальної охорони плода.

У відділенні патології вагітності спостерігають за вагітними із загрозою переривання вагітності.

Спостерігають за вагітними з переношуванням (обстеження вагітних, виявлення ознак переношування, виявлення готовності шийки матки до пологів), підготовкою до індукції пологів, складанням схеми пологозбудження. Індукція пологів за згодою жінки, методи.

Можливі ускладнення в I і II періоди пологів у роділлі і плода, їх профілактика. Ознайомлення з ознаками переношування з боку плода, плаценти, пуповини, навколоплідних вод.

Практичні навички:

- оцінювання зрілості шийки матки за Бішопом і підготовка до індукції пологів (медикаментозний і немедикаментозний методи);
- визначення тривалості переймів, їх оцінювання;
- виявлення вагітних групи ризику щодо недоношування та переносування вагітності.

Тема 15. Захворювання, пов'язані з вагітністю. Гестози вагітних

ЛЕКЦІЇ

Поняття про гестоз. Сучасні теорії етіопатогенезу гестозу вагітних. Клінічна класифікація: ранні гестози (блювання, слинотеча); гестоз пізній, класифікація ВООЗ (гіпертензивні розлади у вагітних, прееклампсія, еклампсія). Рідкісні форми гестозу (дерматози, бронхіальна астма, тетанія, остеомаліяція, поліневрит, гостра жовта дистрофія печінки).

Ранні гестози (блювання, слинотеча): діагностика, клінічний перебіг, принципи комплексного стаціонарного лікування за стадіями (усунення несприятливих умов навколишнього середовища, впливу на ЦНС, патологічних умовних рефлексів, причин гестозу, боротьба з голодуванням і зневодненням, загальнозміцнювальне лікування). Прогноз раннього гестозу, вирішення питання про своєчасне переривання вагітності. Особливості обстеження, диспансеризації та спостереження за вагітними з гестозами першої половини вагітності.

Роль акушерки жіночої консультації, ФАПу у профілактиці раннього гестозу вагітних.

Гестоз другої половини вагітності (пізній): клінічні форми, перебіг, уявлення про чисті і поєднані форми, моно- і полісимптомний гестоз: клінічна картина; оцінювання ступеня тяжкості гестозу за шкалою Вітлінгера; індекси гестозу. Сучасні методи діагностики. Диференціальна діагностика клінічних форм гестозу та екстрагенітальної патології. Особливості виявлення, спостереження, диспансеризації за вагітними з гестозами другої половини вагітності.

Роль акушерки жіночої консультації, ФАПу у профілактиці та виявленні пізніх гестозів.

Уявлення про інтенсивну терапію при тяжких формах гестозу. Принципи комплексної інтенсивної терапії при пізніх гестозах вагітних з урахуванням форми, ступеня тяжкості перебігу, поєднання з екстрагенітальною патологією:

1. забезпечення суворого лікувально-охоронного режиму;
2. нормалізація функцій ЦНС та профілактика еклампсії;
3. забезпечення зниження артеріального тиску за допомогою спазмолітичних і гіпотензивних засобів;
4. поліпшення мікроциркуляції та дезінтоксикації шляхом уведення білкових препаратів, плазми і кровозамінних засобів, магнію сульфату;
5. зменшення проникності стінок судин;
6. усунення набряків за допомогою діуретичних засобів;
7. усунення ацидозу, гіпоксії, корекція всіх видів обміну;
8. нормалізація коагуляційних властивостей крові;
9. підтримка функцій життєво важливих органів;
10. усунення дистресу і затримки внутрішньоутробного розвитку (ЗВУР);
11. індивідуальний підхід до методів розродження (переважно через природні пологові шляхи).

Особливості ведення пологів при гестозі. Моніторинг стану роділлі та стану плода. Показання до оперативного розродження. Протипоказання до транспортування. Роль акушерки пологового будинку у виявленні, спостереганні, обстеженні, догляді та лікуванні вагітних з гестозом.

Профілактика гестозу. Група підвищеного ризику щодо гестозу.

Особливості диспансерного спостерегання, лікування у ФАПі, жіночій консультації.

Поняття про прегестоз: визначення, виявлення груп підвищеного ризику, тактика акушерки.

Вплив гестозу вагітних на плід.

Реабілітація жінок, які перенесли пізній гестоз.

Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України.

Гіпертензивні розлади під час вагітності. Прееклампсія. Еклампсія.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації: узяття вагітних на диспансерний облік, виявлення вагітних з підвищеним ризиком щодо гестозу. Оформлення документації (заповнення журналів обліку, індивідуальних карт вагітних тощо). Виявлення вагітних із гестозом. Складання плану ведення вагітних групи підвищеного ризику. Направлення на стаціонарне лікування вагітних з прегестозом і гестозом. Проведення бесід із вагітними про гігієну вагітності, профілактику гестозу, негативний вплив нікотину і алкоголю, наркотичних речовин.

Робота у відділенні патології вагітності, палатах інтенсивної терапії пологового будинку: ознайомлення з лікувально-охоронним режимом відділень, роботою акушерки на посту і в процедурному кабінеті, участь у лікарському обході. Спостерегання та догляд за вагітними з гестозом. Ознайомлення з роботою акушерки в палаті інтенсивної терапії. Обговорення клінічного перебігу різних видів гестозу у вагітних, схем лікування.

Вивчення особливостей ведення пологів, перебіг післяпологового періоду, спостерегання та догляд за хворими.

Роль акушерки в спостереганні і догляді за вагітними з тяжкими формами гестозу.

Практичні навички:

- вимірювання маси тіла вагітних;
- визначення погодинного діурезу;
- якісне визначення білка в сечі;
- уведення роторозширювача та язикотримача (на фантомі);
- набір лікарських засобів для надання невідкладної медичної допомоги.

Тема 16. Дистрес плода при вагітності та під час пологів. Асфіксія новонародженого

ЛЕКЦІЯ

Дистрес плода: причини, патогенез, класифікація, ступінь тяжкості, методи діагностики (ЕКГ, ФКГ, УЗД, амніоскопія, фетоскопія, кордоцентез, БПП, доплерометрія). Поняття про біофізичний профіль плода. Тактика при дистресі плода.

Виявлення групи підвищеного ризику, проведення профілактики

дистресу плода.

Асфіксія новонародженого: причини, оцінювання за шкалою Апгар, методи реанімації, особливості догляду. Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з діагностикою, лікуванням і профілактикою дистресу плода. Догляд за новонародженими залежно від оцінювання його стану за шкалою Апгар.

Реанімація новонародженого (відсмоктування слизу, подавання зволоженого кисню, штучна вентиляція легень, інфузійна терапія, краніоцеребральна гіпотермія) — на фантомі.

Практичні навички:

- уміння оцінювати доплерометрію;
- вміння оцінювати аускультацию серцевої діяльності;
- надання невідкладної медичної допомоги новонародженому (на фантомі);
- оцінювання стану новонародженого за шкалою Апгар;
- закритий масаж серця на фантомі.

Тема 17. Аномалії розвитку та захворювання елементів заплідненої яйцеклітини

ЛЕКЦІЯ

Загальні дані про патологію заплідненої яйцеклітини. Аномалії розвитку плода (бласто-, ембріо-, фетопатії). Вплив шкідливих чинників на розвиток плода, критичні періоди вагітності, шкідливі чинники (ускладнення вагітності, екстрагенітальні захворювання, дистрес плода, неповноцінне харчування, іонізуюче випромінювання), вік батьків, вплив нікотину, наркотичних речовин та алкоголю.

Аномалії пуповини, амніона (маловоддя, багатоводдя), плаценти. Внутрішньоутробна загибель плода (етіологія, діагностика, профілактика).

Вади розвитку плода, медико-генетична діагностика, акушерська тактика. Методи діагностики фетоплацентарної недостатності: інструментальні (амніоскопія, УЗД, сканування), цитологічні (піхвовий мазок, цитологія навколоплідних вод), електрофізіологічний (ФКГ, ЕКГ), ендокринологічний (естріол, хоріонічний лактосоматотропін).

Роль акушерки в перинатальній охороні плода.

Трофобластичні захворювання (міхуровий занос, хоріонепітеліома). Діагностика, принципи лікування, профілактика, прогноз. Диспансеризація.

Тема 18. Патологія пологової діяльності

ЛЕКЦІЯ

Фізіологія і патологія пологової діяльності. Засоби оцінювання ефективності скорочувальної діяльності матки, її регуляція. Аномалії пологової діяльності: класифікація, причини, діагностика, лікування. Медикаментозний сон-відпочинок. Виявлення груп підвищеного ризику серед

вагітних.

Патологічний прелімінарний період, лікування.

Акушерська тактика при слабкій пологовій діяльності та дискоординованій і надмірно сильній пологовій діяльності.

Методика введення окситоцину і простагландинів при слабкості пологової діяльності.

Профілактика виникнення аномалій пологової діяльності та їх ускладнення під час вагітності та пологів.

Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У пологовому блоці: студенти спостерігають за роділлями, визначають характер пологової діяльності, оцінюють її ефективність. У II період пологів спостерігають за швидкістю просування голівки. При виявленні відхилень від нормального перебігу пологової діяльності студенти складають план ведення пологів, беруть участь у наданні допомоги, проведенні профілактики ускладнень. Проводять клінічний аналіз історій пологів зі слабкою пологовою діяльністю та надмірно сильною пологовою діяльністю.

Практичні навички:

- визначення тривалості переймів та пауз між ними;
- складання схеми лікування слабкості пологової діяльності відповідно до фаз пологів за партограмою;
- відпрацювання на муляжі введення окситоцину і простагландинів при слабкості пологової діяльності.

Тема 19. Кровотечі під час вагітності та пологів

ЛЕКЦІЇ

Кровотеча в першій половині вагітності: причини, діагностика, невідкладна допомога.

Кровотеча в другій половині вагітності, причини.

Передлежання плаценти: поняття, класифікація, причини, клінічна картина, діагностика, невідкладна медична допомога, акушерська тактика. Транспортабельність. Особливості спостереження та догляду.

Передчасне відшарування нормально розташованої плаценти. Причини. Клінічна картина. Діагностика та диференціальна діагностика. Невідкладна допомога та акушерська тактика. Транспортабельність. Методи розродження.

Виявлення груп підвищеного ризику виникнення кровотечі під час вагітності. Особливості спостереження, профілактика ускладнень.

Кровотечі під час III періоду пологів. Причини. Класифікація. Клінічна картина. Діагностика. Невідкладна медична допомога.

Кровотечі в ранній післяпологовий період. Причини: гіпотонія, атонія матки. Клінічна картина, діагностика, невідкладна медична допомога.

Виявлення груп підвищеного ризику щодо розвитку кровотечі під час та після пологів. Особливості ведення пологів. Профілактика патологічної втрати крові.

Пізні післяпологові кровотечі: причини, клінічна картина, наслідки.

Акушерські кровотечі.

Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації: студенти проводять аналіз та виявляють групи підвищеного ризику щодо виникнення кровотечі, складають план спостереження та профілактики кровотеч.

У пологовому будинку: спостерігають за вагітними із загрозою мимовільного аборту, із передлежанням плаценти, із загрозою передчасного відшарування плаценти. Під час пологів беруть участь у проведенні профілактики кровотечі в III період, наданні долікарської медичної допомоги; підраховують об'єм крововтрати, спостерігають за породіллями.

Практичні навички:

- виявлення груп ризику щодо виникнення кровотечі під час вагітності, пологів, після пологів;
- діагностика ознак відшарування плаценти;
- виділення посліду, що відшарувався, зовнішніми методами;
- проведення профілактики гіпотонічної кровотечі;
- ручне відшарування плаценти і виділення відокремленого посліду;
- ручне дослідження стінок порожнини матки;
- зовнішньо-внутрішній масаж матки на кулаці;
- притиснення черевної аорти.

Тема 20. Акушерський травматизм

ЛЕКЦІЇ

Класифікація. Причини травматизму піхви, промежини, шийки матки.

Розриви промежини. Ознаки загрози розриву промежини, лікарська тактика. Поняття про епізіо- та перинеотомію.

Класифікація розриву промежини. Клінічна картина. Наслідки. Лікування, знеболення. Догляд за швами на промежині, особливості догляду при розривах III ступеня.

Розриви піхви: лікарська тактика, догляд.

Розриви шийки матки. Причини. Класифікація. Клінічна картина. Діагностика. Лікарська тактика. Особливості накладання швів. Наслідки.

Розрив матки. Причини. Класифікація: за патогенезом, етіологією, часом виникнення, клінічним перебігом, характером пошкодження (проникнення), локалізацією.

Клінічна картина, діагностика при загрозі розриву матки, акушерська тактика.

Ознаки розриву матки, що починається та що відбувся; невідкладна медична допомога. Особливості клінічної картини за наявності рубця на матці.

Можливі ускладнення у роділлі та плода.

Перша долікарська медична допомога у ФАПі та невідкладна медична допомога в умовах стаціонару. Подальша лікарська тактика. Поняття про транспортабельність. Профілактика. Терміни допологової госпіталізації.

Розходження лобкових кісток: причини, класифікація, клінічна картина. Лікарська тактика.

Виворот матки: причини, клінічна картина, акушерська тактика, профілактика.

Нориці: причини, клінічна картина, діагностика, лікарська тактика, профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в пологовому залі, післяпологовому відділенні, відділенні патології вагітних, кабінеті доклінічної практики.

Ознайомлення з історіями пологів з різними видами пологових травм, розв'язування ситуаційних задач.

Участь у накладанні швів на промежину. Участь у проведенні догляду за швами на промежині.

Практичні навички:

- підготовка медичних інструментів для зашивання розривів пологових шляхів;
- огляд шийки матки після пологів за допомогою дзеркал (на фантомі);
- зняття швів на фантомі;
- складання медичних інструментів для зняття швів;
- догляд за швами на промежині.

Тема 21. Післяпологові захворювання

ЛЕКЦІЇ

Уявлення про післяпологові ускладнення неспецифічної та специфічної етіології. Збудники. Шляхи проникнення і поширення. Чинники, які сприяють цьому.

Класифікація за Сазоновим — Бартельсом.

Післяпологові септичні захворювання I та II етапів. Клінічна картина, діагностика, особливості лікування та догляду. Захворювання III етапу — причини, клінічна картина, діагностика, особливості комплексного лікування, догляд.

Септичний шок, його основні причини, збудники, принципи патогенезу, клінічна картина, основні принципи лікування та інтенсивної терапії.

Сепсис: збудники, септицемія та септикопемія. Клінічна картина. Діагностика, її основні ознаки.

Особливості лікування, догляду та інтенсивної терапії.

Профілактика та методи подолання внутрішньолікарняної інфекції.

Післяпологовий мастит: збудники, вхідні ворота. Класифікація. Клінічна картина. Діагностика. Принципи лікування. Особливості лікування залежно від форми. Профілактика.

Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводять у післяпологовому відділенні пологового будинку, гінекологічному відділенні.

Ознайомлення з принципами роботи відділень. Забезпечення санітарного режиму. Ознайомлення з історіями пологів породіль з гнійно-септичними ускладненнями після пологів. Організація догляду за такими

хворими та лікування їх. Догляд за грудними залозами, профілактика тріщин сосків та лактостазу. Техніка зціджування молока. Догляд за швами на промежині.

Практичні навички:

- догляд за грудними залозами;
- техніка зціджування молока;
- туалет породіль;
- техніка зняття швів;
- техніка оброблення швів.

Тема 22. Вплив різних захворювань жінки на перебіг вагітності і пологів

ЛЕКЦІЇ

Серцево-судинні захворювання (ревматизм, міокардит, вади серця, гіпертонічна хвороба, артеріальна гіпотензія) і вагітність. Можливість збереження вагітності при захворюваннях серцево-судинної системи, показання до переривання вагітності, особливості ведення вагітності, критичні моменти в її перебігу, терміни триразової госпіталізації. Особливості перебігу і ведення пологів. Принципи догляду за породіллями у післяпологовий період. Терміни виписування породіль з пологового будинку. Роль акушерки у виявленні вагітних із серцево-судинною патологією, у веденні вагітності, пологів і післяпологового періоду.

Вагітність та ізосерологічна несумісність крові матері і плода за резус-належністю та групами крові. Виявлення резус-несумісності, показання до госпіталізації. Особливості ведення і лікування під час вагітності і пологів.

Захворювання нирок (цистит, пієлонефрит, гломерулонефрит) і вагітність.

Апендицит у вагітних.

Вагітність при анемії, ендокринних захворюваннях; особливості перебігу.

Інфекційні захворювання (грип, інфекційний гепатит, туберкульоз, бруцельоз) і вагітність. Лістеріоз і токсоплазмоз: збудники, шляхи зараження, особливості ведення вагітності і пологів, профілактика. Роль акушерки ФАП у проведенні санітарно-освітньої роботи в селі. Показання до переривання вагітності.

Вагітність і пологи при гінекологічних захворюваннях (інфантильна матка, вади розвитку статевих органів, запальні захворювання, доброякісні і злоякісні пухлини матки, придатків): діагностика, прогноз, ведення пологів.

Венеричні захворювання у вагітних.

Допологова допомога ВІЛ-інфікованим вагітним, диспансерний нагляд за ВІЛ-інфікованими вагітними, тактика ведення пологів, перинатальні інфекції — клінічні прояви, методи діагностики інфекції під час вагітності. Медична допомога.

Вплив екстрагенітальних захворювань на вагітність та вагітності на перебіг екстрагенітальних захворювань.

Особливості диспансерного спостереження за вагітними з екстрагенітальною патологією. Роль акушерки у виявленні екстрагенітальної патології.

Ознайомлення з чинними наказами МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводять у жіночій консультації та відділенні патології вагітності.

У жіночій консультації беруть участь у прийманні вагітних з екстрагенітальною патологією, ознайомлюються з принципами диспансеризації, госпіталізації хворих вагітних у стаціонар. У відділенні патології вагітних беруть участь в лікарському обході, ознайомлюються з методами обстеження вагітних.

Виявлення впливу на плід екстрагенітальних захворювань. Вирішення проблемних ситуацій та аналіз історій пологів роділь із різними захворюваннями.

Практичні навички:

- догляд за вагітними з екстрагенітальними захворюваннями із застосуванням комплексу акушерських, загальнотерапевтичних і додаткових методів дослідження;
- вирішення проблемних ситуацій.

Розділ V. Оперативне акушерство

ЛЕКЦІЯ

Загальні уявлення про акушерські операції, поняття про планові та ургентні операції. Підготовка до операції. Догляд за післяопераційними хворими.

Принципи знеболення. Класифікація операцій.

1. Операції, що застосовують під час вагітності:

а) медикаментозний аборт, штучний аборт шляхом вишкрібання порожнини матки та шляхом вакуум-аспірації; штучне переривання вагітності в різні терміни — малий кесарів розтин, внутрішньооболонкове ведення розчинів, штучне збудження пологової діяльності. Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України;

б) операції, що зберігають вагітність при істміко-цервікальній недостатності. Показання. Умови. Можливі ускладнення.

2. Операції, що підготовлюють пологові шляхи: амніотомія, розширення шийки матки (розширювачами, пальцеве). Розтин промежини: перинеотомія, епізіотомія. Показання. Умови. Можливі ускладнення.

3. Операції, що виправляють положення плода: класичний зовнішньо-внутрішній поворот плода за ніжку при поперечному положенні. Умови. Показання. Протипоказання. Етапи операції. Можливі ускладнення.

4. Розроджувальні операції: накладання акушерських щипців, вакуумна екстракція плода, витягання плода за пахвовий згин, за ніжку. Кесарів розтин. Показання. Види кесаревого розтину, умови, протипоказання, знеболення. Основні етапи операцій: класичний кесарів розтин у нижньому сегменті за Гусаковим, за методом Дерфлера та ін. Особливості догляду в післяопераційний період.

5. Плорудуйнівні операції — краніотомія, клейдотомія, декапітація, евісцерація, спондилотомія. Показання. Протипоказання. Умови. Основні етапи. Інструменти. Підготовка до операції. Знеболення. Особливості догляду у післяопераційний період.

6. Операції, що виконують в III період пологів та ранній післяпологовий

період: ручне відокремлення та виділення посліду, ручне дослідження порожнини матки, зовнішньо-внутрішній масаж матки на кулаці. Інструментальна ревізія порожнини матки. Показання, набір інструментів. Зашивання розривів шийки матки і промежини, перев'язування магістральних судин матки (показання), надп'яхова ампутація та екстирпація матки (показання, основні відмінності).

Основи охорони праці та охорона праці в галузі.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в кабінеті доклінічної практики: підготовка медичних інструментів, оброблення рук до операції. Види знеболювання.

Складання набору медичних інструментів до штучного аборт, для розсічення промежини та плідоруйнівних операцій.

Виконання на фантомі епізіо- та перинеотомії.

Догляд за швами на промежині.

Догляд за швами у післяопераційних хворих.

Проведення ручного відокремлення та виділення посліду, ручного дослідження порожнини матки та зовнішньо-внутрішнього масажу матки на кулаці.

У пологовому будинку, палаті інтенсивної терапії: спостерігання за виконанням акушерських операцій, участь у них і догляд за післяопераційними хворими, за швами.

Практичні навички:

- складання медичного набору інструментів для проведення штучного аборт;
- складання медичного набору інструментів для проведення плідоруйнівних операцій;
- виконання епізіотомії та перинеотомії (на фантомі);
- виконання амніотомії (на фантомі);
- ручне відокремлення та виділення посліду;
- ручне дослідження порожнини матки;
- зовнішньо-внутрішній масаж матки на кулаці.

Розділ VI. Невідкладна медична допомога в акушерстві

ЛЕКЦІЯ

Ускладнення вагітності або захворювання вагітних, які можуть загрожувати життю жінки.

Інтенсивна терапія при цих захворюваннях, організація, значення, основні принципи лікування.

Роль акушерки у здійсненні спостерігання, виконанні різних елементів інтенсивної терапії.

Пізній гестоз вагітних, оцінювання ступеня тяжкості хворої, сучасні методи лікування, надання першої долікарської допомоги в жіночій консультації, в умовах стаціонару, показання до передчасного розродження, післяпологова реабілітація жінок.

Дистрес плода при вагітності та під час пологів. Асфіксія новонародженого: причини виникнення гострої та хронічної гіпоксії плода, тести функціональної діагностики, за допомогою яких виявляють дистрес

плода під час вагітності, діагностика (амніоскопія, ультразвукова, моніторинговий контроль), основні принципи лікування.

Клінічне оцінювання стану новонародженого, сучасні методи надання невідкладної медичної допомоги у разі асфіксії новонародженого; принципи реанімації новонародженого.

Маткові кровотечі під час вагітності і пологів. Актуальність проблеми в акушерстві, частота, показники материнської смертності за даними ВООЗ.

Невідкладна медична допомога в разі передлежання і передчасного відшарування плаценти, послідових та післяпологових кровотеч, геморагічного шоку, розриву матки.

Поняття про коагулопатичні кровотечі. ДВС-синдром. Емболія навколоплідними водами. Геморагічний шок, стадії виявлення. Основні принципи надання невідкладної медичної допомоги.

Роль акушерки в організації інтенсивної долікарської допомоги, транспортуванні хворих. Ознайомлення з чинним наказом МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться у відділенні патології вагітності, інтенсивної терапії, відділенні новонароджених, на станції переливання крові.

У доклінічному кабінеті відпрацьовують діагностичні та лікувальні заходи, що належать до комплексу інтенсивної терапії. Ознайомлення з комплексом практичних заходів і сучасними методами надання невідкладної медичної допомоги при гестозах, екстрагенітальній патології, маткових кровотечах, визначають шоківий індекс при асфіксії новонароджених, геморагічному шоку, розриві матки.

Практичні навички:

- оцінювання загального стану хворої за станом свідомості, гемодинамікою, диханням, за кольором шкіри;
- вимірювання погодинного, добового, нічного діурезу за допомогою постійного катетера;
- визначення часу зсідання крові експрес-методом Лі — Уайта;
- визначення середнього артеріального тиску, пульсового тиску;
- визначення групи крові, резус-належності;
- перший туалет новонародженого;
- припинення пологової діяльності за допомогою наркозу;
- принципи надання невідкладної медичної допомоги при гіпотонії матки;
- принципи надання невідкладної медичної допомоги при прееклампсії тяжкого ступеня, еклампсії;
- принципи надання невідкладної медичної допомоги в разі розриву матки.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Ведення журналів обліку у пологовому будинку.
2. Ведення журналів обліку у жіночій консультації.
3. Оформлення документації при виписуванні породіллі з пологового будинку.
4. Заповнення паспортної частини індивідуальної карти вагітної і породіллі (ф. Ш/о).
5. Оформлення паспортної частини історії пологів.
6. Оформлення паспортної частини історії розвитку новонародженого.
7. Вимірювання артеріального тиску у вагітної.
8. Проведення зовнішнього акушерського дослідження (чотири прийоми).
9. Вислуховування серцебиття плода.
10. Вимірювання зовнішніх розмірів таза, індексу Соловйова.
11. Вимірювання діагональної кон'югати.
12. Вимірювання розмірів площини виходу з малого таза.
13. Вимірювання ОЖ, ВСДМ.
14. Огляд шийки матки за допомогою піхвового дзеркала.
15. Техніка бімануального піхвового дослідження.
16. Зовнішній огляд хворих вагітних.
17. Визначення терміну пологів і терміну декретної відпустки.
18. Визначення тривалості переймів і пауз між ними.
19. Якісне визначення білка в сечі.
20. Підготовка роділлі до пологів.
21. Туалет роділлі.
22. Підготовка акушерки до приймання пологів.
23. Приймання пологів (на фантомі) при головному передлежанні.
24. Первинний туалет новонародженого, оброблення пуповини.
25. Профілактика бленореї новонароджених.
26. Заповнення браслеток і медальйона для новонародженого.
27. Виявлення ознак відокремлення плаценти.
28. Проведення зовнішніх прийомів виділення плаценти.
29. Огляд посліду на цілість та наявність додаткових часточок.
30. Визначення крововтрати в послідовий і ранній післяпологовий періоди.
31. Проведення профілактики кровотечі в III період пологів.
32. Методи зупинення кровотечі в ранній післяпологовий період.
33. Застосування на фантомі техніки ручного дослідження порожнини матки, відокремлення посліду, зовнішньо-внутрішнього масажу матки на кулаці.
34. Діагностика неправильних положень плода.
35. Встановлення ступенів розгинальних передлежань.
36. Відтворення на фантомі біомеханізму пологів у разі загальнорівномірнорозвуженого, плоскоракітичного, простого плоского таза.
37. Визначення ознак Вастена і розміру Цангемейстера.
38. Застосування техніки класичної ручної допомоги при тазовому передлежанні.
39. Підготовка шийки матки до індукції пологів.
40. Застосування техніки допомоги за Цов'яновим при чисто сідничному передлежанні.
41. Підготовка медичних інструментів до накладання швів на промежину.
42. Накладання швів на промежину у разі розриву I—II ступеня.
43. Підготовка вагітної і роділлі до ультразвукової діагностики.

44. Підготовка медичного набору до реанімації новонароджених.
45. Складання набору до надання невідкладної допомоги при тяжких формах гестозу.
46. Заповнення партограм.
47. Активне ведення III періоду.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

Фізіологічне акушерство

1. Акушерство як наука. Історія розвитку акушерства.
2. Жіноча консультація — важлива ланка в системі надання акушерсько-гінекологічної допомоги; основні завдання та принципи роботи.
3. Пологовий будинок: структура, принципи організації, спеціалізована спрямованість. Обов'язки та обсяг роботи акушерки в пологовому будинку.
4. Організація допомоги в пологах у сільській місцевості. ФАП, принципи роботи.
5. Акушерка, рівень її підготовки. Медична допомога в акушерстві.
6. Принципи асептики й антисептики в акушерстві. Профілактика септичних інфекцій у пологовому будинку.
7. Анатомія зовнішніх статевих органів жінки.
8. Анатомія внутрішніх статевих органів жінки.
9. Періоди життя жінки. Гігієна жінки в різні періоди її життя. Організація кімнат особистої гігієни.
10. Нормальний менструальний цикл. Циклічні зміни в організмі жінки. Нейрогуморальна регуляція менструального циклу.
11. Яєчниковий і матковий цикли.
12. Жіночий таз: будова, відділи, розміри та вимірювання великого таза.
13. Малий таз: площини, розміри, значення розмірів для прогнозу пологів.
14. Запліднення. Елементи плідного яйця, їх будова та функції. Імплантація плодового яйця.
15. Плід у різні терміни вагітності. Ознаки зрілості плода.
16. Плід — об'єкт пологів.
17. Перинатологія. Принципи антенатальної охорони плода.
18. Діагностика ранніх термінів вагітності, сучасні методи діагностики.
19. Методика обстеження вагітної, визначення терміну декретної відпустки і майбутніх пологів.
20. Гігієна вагітної. Режим харчування в першій і другій половині вагітності.
21. Фізіопротективна підготовка вагітних до пологів: суть методу; зміст занять у жіночій консультації та пологовому будинку. Заняття з вагітними в «Школі відповідального батьківства».
22. Приймання і санітарне оброблення роділь. Лікувально-охоронний режим пологового будинку.
22. Пологи: провісники, перебіг I періоду в тих, хто народжує вперше, і у тих, хто народжує повторно. Прелімінальний період.
23. Партнерські пологи, особливості ведення пологів. Значення партограми.
24. Перебіг і ведення II періоду пологів.
25. Передній вид потиличного передлежання. Біомеханізм пологів. Діагностика.
26. Задній вид потиличного передлежання. Біомеханізм пологів. Діагностика.
27. Перебіг і ведення III періоду пологів: вичікувальне і активне ведення.
28. Перебіг і ведення раннього післяпологового періоду.
29. Первинний туалет новонародженого. Тепловий ланцюжок.
30. Нормальний післяпологовий період. Зміни в організмі породіль. Догляд за породіллем. Грудне вигодовування.

Патологічне акушерство

1. Тазове передлежання: класифікація, діагностика, перебіг і ведення вагітності та пологів. Біомеханізм пологів. Ручна допомога за Цов'яновим при чисто сідничному передлежанні. Класична ручна допомога.
2. Багатоплідна вагітність: діагностика, перебіг і ведення вагітності та пологів.
3. Гестоз першої половини вагітності: етіопатогенез, клінічна картина, діагностика, лікування. Роль фахівців жіночої консультації в профілактиці гестозу. Прегестоз.
4. Преeklampsія, eklampsія: етіопатогенез, клінічна картина, діагностика, сучасні принципи лікування, профілактика.
5. Профілактика пізнього гестозу. Чинники підвищеного ризику виникнення гестозу; особливості диспансерного нагляду. Роль акушерки у виявленні та обстеженні вагітних із гестозом.
6. Вплив серцево-судинних захворювань на перебіг вагітності і пологів. Ведення вагітності і пологів у хворих на грип, вірусний гепатит, туберкульоз, токсоплазмоз; особливості ведення.
7. Венеричні хвороби і вагітність: вплив на плід, ознаки природженого сифілісу, особливості ведення вагітності та пологів.
8. Вагітність та ізосерологічна несумісність крові матері і плода за резус-належністю і групами крові. Ведення вагітності, профілактика резус-конфлікту.
9. Вагітність при гінекологічних захворюваннях (інфантилізм статевих органів, вади розвитку, запальні захворювання, доброякісні пухлини матки і придатків): діагностика, прогноз, ведення вагітності і пологів.
10. Дистрес плода і асфіксія новонародженого: етіологія, клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика.
11. Багатоводдя, маловоддя: діагностика, несвоєчасне вилиття навколоплідних вод, ускладнення в пологах.
12. Смерть плода: діагностика, профілактика, зміни плода після смерті.
13. Трофобластичні захворювання (міхуровий занос): діагностика, лікування, профілактика.
14. Аномалії розвитку і прикріплення плаценти й пуповини: ускладнення під час вагітності та пологів.
15. Мимовільний аборт: причини, клінічна картина, акушерська тактика, консервативні та оперативні методи лікування, чинники підвищеного ризику.
16. Передчасні пологи: причини, клінічна картина, особливості ведення, профілактика перинатальної смертності, роль акушерки.
17. Переношування вагітності: етіопатогенез, діагностика, ознаки переношеного новонародженого, особливості ведення пологів, роль акушерки в її профілактиці.
18. Патологія пологової діяльності: класифікація, етіологія, діагностика, загальні принципи консервативного лікування.
19. Вузький таз: класифікація, діагностика, ускладнення під час вагітності та пологів, функціональна діагностика вузького таза під час пологів.
20. Загальнорівномірнорозвужений таз: характеристика, особливості біомеханізму пологів, перебіг і ведення вагітності та пологів.
21. Простий плоский таз: характеристика, особливості біомеханізму пологів, перебіг і ведення вагітності та пологів.

22. Плоскоракітичний таз: характеристика, ведення вагітності та пологів, особливості біомеханізму пологів.
23. Передньоголове передлежання: діагностика, біомеханізм пологів, перебіг і ведення пологів.
24. Лицьове передлежання: діагностика, біомеханізм пологів, перебіг і ведення пологів.
25. Лобове передлежання: діагностика, перебіг пологів, акушерська тактика.
26. Поперечне і косе положення плода: етіологія, діагностика, ускладнення, профілактика.
27. Задавнене поперечне положення плода: причини, діагностика, ускладнення, профілактика.
28. Передлежання плаценти: причини, діагностика під час вагітності і пологів, клінічна картина, перебіг, ведення пологів.
29. Передчасне відшарування нормально розташованої плаценти: етіопатогенез, діагностика, лікування, профілактика, тактика акушерки.
30. Патологія послідового (III) періоду пологів: етіопатогенез, клінічна картина, наслідки, діагностика причин, лікування. Роль акушерки у виявленні та діагностиці патології.
31. Кровотечі у ранній післяпологовий період: причини, патогенез, послідовність надання невідкладної медичної допомоги в разі порушення скоротливої активності матки. Роль акушерки в профілактиці кровотечі.
32. Пізні післяпологові кровотечі: причини, клінічна картина, діагностика, лікарська тактика, профілактика.
33. Геморагічний шок, етіопатогенез, діагностика, стадії. Основні принципи надання невідкладної долікарської допомоги при акушерських кровотечах у місті та селі. Лікарська тактика до транспортування і під час нього.
34. Розрив шийки матки в пологах: класифікація, локалізація, клінічна картина, ранні та віддалені ускладнення, лікарська тактика. Роль акушерки в профілактиці розривів шийки матки і ускладнень.
35. Розрив промежини і піхви: причини, ступінь, клінічна картина загрозливого розриву промежини, акушерська тактика. Роль акушерки в профілактиці розривів промежини.
36. Розрив матки: класифікація, клінічна картина загрозливого розриву матки і розриву, що стався; тактика акушерки під час загрозливого розриву матки: профілактика розривів у жіночій консультації, ФАПі, пологовому будинку.
37. Післяпологові септичні захворювання: етіологія, класифікація, клінічна картина, лікування на перших етапах поширення інфекції.
38. Третій і четвертий етапи поширення інфекції при післяпологових септичних захворюваннях: клінічна картина, діагностика, принципи лікування, реабілітація породіль.
39. Післяпологовий мастит: профілактика, лікування.
40. Акушерські операції — класифікація, показання, умови, протипоказання.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Ведення журналів обліку у пологовому будинку.
2. Ведення журналів обліку у жіночій консультації.
3. Оформлення документації при виписуванні породіллі з пологового будинку.
4. Заповнення паспортної частини індивідуальної карти вагітної і породіллі (ф. III/о).
5. Оформлення паспортної частини історії пологів.
6. Оформлення паспортної частини історії розвитку новонародженого.
7. Вимірювання артеріального тиску у вагітної.
8. Проведення зовнішнього акушерського дослідження (прийоми Леопольда — Левицького).
9. Вислуховування серцебиття плода.
10. Вимірювання зовнішніх розмірів таза, індексу Соловйова.
11. Вимірювання діагональної кон'югати.
12. Вимірювання розмірів площини виходу з малого таза.
13. Вимірювання ОЖ, ВСДМ.
14. Огляд шийки матки за допомогою піхвових дзеркал.
15. Техніка бімануального дослідження.
16. Зовнішній огляд хворих вагітних.
17. Визначення терміну пологів і терміну декретної відпустки.
18. Визначення тривалості переймів і пауз між ними.
19. Якісне визначення білка в сечі.
20. Підготовка роділлі до пологів.
21. Туалет роділлі.
22. Підготовка акушерки до приймання пологів.
23. Приймання пологів (на фантомі) при головному передлежанні.
24. Первинний туалет новонародженого, оброблення пуповини.
25. Профілактика бленореї новонароджених.
26. Заповнення браслеток і медальйона для новонародженого.
27. Виявлення ознак відокремлення плаценти.
28. Застосування зовнішніх прийомів виділення плаценти.
29. Огляд посліду на цілість та наявність додаткових часточок.
30. Визначення крововтрати в послідовий і ранній післяпологовий періоди.
31. Проведення профілактики кровотечі в III період пологів.
32. Методи зупинення кровотечі в ранній післяпологовий період.
33. Застосування на фантомі техніки ручного дослідження порожнини матки, відокремлення посліду, зовнішньо-внутрішнього масажу матки на кулаці.
34. Діагностика неправильних положень плода.
35. Встановлення ступенів розгинальних передлежань.
36. Відтворення на фантомі біомеханізму пологів у разі загальнорівномірнорозвуженого, плоскорухітичного, простого плоского таза.
37. Визначення ознак Вастена і розміру Цангемейстера.
38. Застосування техніки класичної ручної допомоги при тазовому передлежанні.
39. Підготовка шийки матки до індукції пологів.
40. Застосування техніки допомоги за Цов'яновим при чисто сідничному

передлежанні.

41. Підготовка медичних інструментів до накладання швів на промежину.
42. Накладання швів на промежину у разі розриву I—II ступеня.
43. Підготовка вагітної і роділлі до ультразвукової діагностики.
44. Підготовка медичного набору до реанімації новонароджених.
45. Складання набору до надання невідкладної допомоги при тяжких формах гестозу.
46. Заповнення партограм.
47. Активне ведення III періоду.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

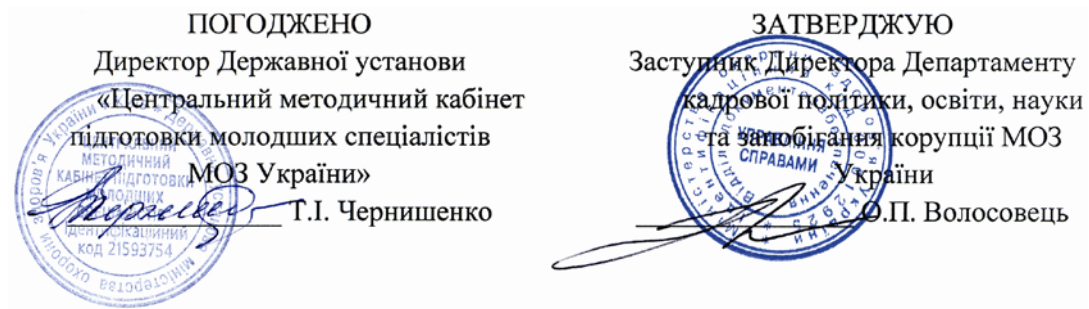
- Акушерство: підручник / За ред. В.І. Грищенко. — К.: Медицина, 2009.*
Акушерство і гінекологія: У 2 кн. / За ред. В.І. Грищенко, М.О. Щербини. — К.: ВСВ “Медицина”, 2011.
Назарова І.Б. Невідкладні стани в акушерстві. — К.: Медицина, 2006.
Назарова І.Б., Самойленко В.Б. Фізіологічне акушерство. — К.: Медицина, 2009.
Самойленко В.Б., Назарова І.Б., Шембелев І.Г., Муштенко Н.П. Патологічне акушерство і оперативне акушерство: підручник. — К.: Медицина, 2012.
Скачко Б.Г. ВІЛ/СНІД. Профілактика. Лікування. Реабілітація. — К.: Медицина, 2006.
Степанківська^оГ.К., Михайленко^оО.Т. Акушерство. — К.: Здоров’я, 2000.
Шатило В.Й., Яворський П.В. Практикум з фантомного акушерства: навч. посібник. — 2-ге вид. — К.: ВСВ “Медицина”, 2012.

Додаткова

- Жученко П.Г., Тарасюк В.І. Акушерство. — К.: Здоров’я, 1995.*
Назарова І.Б. Медсестринство в акушерстві. — К.: Медицина, 2008.
Тарасюк В.С., Куганська Г.Б. Охорона праці у лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа “Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів” МОЗ України

ГІНЕКОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 “Акушерська справа”

Київ
2011

ГІНЕКОЛОГІЯ

Укладачі:

І.Б. Назарова — заслужений працівник освіти АР Крим, викладач вищої категорії, голова циклової комісії з акушерства КРВНЗ “Кримський медичний коледж”;

І.Г. Шембелев — викладач Кримського медичного коледжу;

О.В. Степанківська — викладач I категорії, Київський медичний коледж № 3;

О.Й. Кесарчук — викладач I категорії, Київський медичний коледж № 3;

Т.П. Канабас — викладач I категорії, Київський медичний коледж № 3.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з акушерства, гінекології, дерматовенерології КРВНЗ “Кримський медичний коледж” 22.06.2011 р., протокол № 12.

Рецензенти:

Ю.К. Памфаміров — канд. мед. наук, доцент кафедри Кримського медичного університету;

В.Б. Самойленко — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова методичної комісії професійної і практичної підготовки акушерсько-гінекологічного циклу Кременчуцького медичного коледжу;

Н.П. Муштенко — викладач-методист, викладач вищої категорії з акушерства та гінекології Кременчуцького медичного коледжу;

Н.Н. Полстянко — викладач вищої категорії з акушерства та гінекології КВНЗ “Севастопольський медичний коледж ім. Жени Дерюгіної”.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Гінекологія” для спеціальності “Акушерська справа” — одна з основних. Завдання її — підготувати акушерку до роботи в жіночій консультації, в гінекологічному стаціонарі, а також для самостійної роботи в умовах фельдшерсько-акушерського пункту (ФАП).

Навчальну програму з дисципліни “Гінекологія” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Програмою передбачено години для лекцій і навчальної практики під керівництвом викладача, а також для самостійного поглибленого вивчення окремих питань і тем курсу.

Під час проведення занять потрібно використовувати знання студентів з анатомії, фізіології, фармакології, сестринської справи, акушерства. Теоретичні та практичні заняття доцільно проводити паралельно з однакових тем.

Теоретичні заняття рекомендовано проводити у вигляді лекцій, залучаючи студентів до співпраці. Навчальну практику передбачено проводити в жіночій консультації, гінекологічному відділенні лікарні, кабінеті доклінічної практики, тренажерному кабінеті. Під час практичних занять студенти закріплюють набуті теоретичні знання та відпрацьовують практичні навички, передбачені програмою до кожного заняття. Наприкінці практичних занять для закріплення матеріалу слід проводити тестовий контроль.

Під час занять студенти повинні дотримуватися принципів і норм медичної деонтології та етики. Особливу увагу слід звернути на засвоєння студентами основ охорони праці та охорони праці в галузі.

Навчальним планом на дисципліну “Гінекологія” передбачено 216 год: лекції — 31, навчальна практика — 111, на самостійне позааудиторне вивчення — 74 год.

Години, передбачені для самостійної позааудиторної роботи студентів, розподіляють за темами предметні (циклові) комісії навчального закладу.

Кінцевий рівень знань передбачено виявити під час проведення перевідного та державного іспитів, питання до яких рекомендуються програмою.

Циклові комісії можуть вносити зміни до змісту програми (до 15 %), розподілу навчальних годин та черговості вивчення тем у межах загального бюджету часу, передбаченого навчальним планом. Внесені зміни повинні бути обґрунтовані та затверджені керівництвом навчального закладу.

Після вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- основи законодавства України про охорону здоров'я, охорону праці галузі, постанови та рішення Уряду України з питань охорони здоров'я і навколишнього середовища;
- правила техніки безпеки в роботі з медичними інструментами та обладнанням;
- основні захворювання жіночих статевих органів та їх профілактику;
- методи гінекологічного обстеження та діагностики захворювань статевих органів жінки;
- форми і методи санітарно-освітньої роботи;

- фізіологічні та патологічні зміни в організмі жінки протягом її життя;
- особливості підготовки гінекологічних хворих до обстеження.

Студенти повинні вміти:

- проводити основні методи обстеження гінекологічних хворих;
- підготувати хворих та всього необхідного для додаткових методів обстеження;
- відбирати матеріал для лабораторного обстеження;
- надавати невідкладну медичну допомогу хворим жінкам;
- здійснювати догляд за хворими, виконувати методи місцевого лікування;
- проводити самостійні прийоми хворих та онкопрофогляди;
- заповнювати медичну документацію;
- проводити санітарно-освітню роботу.

Студенти мають бути поінформовані про:

- досягнення медицини, що втілюється в практику охорони здоров'я;
- нові лікарські засоби та методи їх застосування;
- нові методи діагностики гінекологічних захворювань;
- стан захворюваності на гінекологічні хвороби в регіоні та країні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Організація гінекологічної допомоги. Методика обстеження гінекологічних хворих	19	4	7	8
2	Запальні захворювання жіночих статевих органів. Охорона праці в галузі	26	5	20	11
3	Порушення менструального циклу	18	4	7	7
4	Аномалії розвитку жіночих статевих органів. Неправильні положення матки	12	2	6	4
5	Безпліддя. Основи сексології	14	2	6	6
6	Основи дитячої гінекології	11	1	6	6
7	Пухлиноподібні утворення та пухлини жіночих статевих органів. Рання діагностика та профілактика раку жіночих статевих органів	46	9	27	10
8	Невідкладна медична допомога в гінекології	32	2	16	14
9	Загальне лікування гінекологічних хворих і догляд за ними	28	2	16	10
Усього		216	31	111	74

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Організація гінекологічної допомоги. Методика обстеження гінекологічних хворих	8
2	Запальні захворювання жіночих статевих органів. Охорона праці в галузі	11
3	Порушення менструального циклу	7
4	Аномалії розвитку жіночих статевих органів. Неправильні положення матки	4
5	Безпліддя. Основи сексології	6
6	Основи дитячої гінекології	4
7	Пухлиноподібні утворення та пухлини жіночих статевих органів. Рання діагностика та профілактика раку жіночих статевих органів	10
8	Невідкладна допомога в гінекології	14
7	Загальне лікування гінекологічних хворих і догляд за ними	10
	Усього	74

ЗМІСТ

Тема 1. Організація гінекологічної допомоги. Методика обстеження гінекологічних хворих

ЛЕКЦІЇ

Гінекологія як наука. Розвиток гінекології в Україні.

Організація гінекологічної допомоги в Україні.

Етика та деонтологія в гінекології. Основи законодавства України про охорону здоров'я жінки, охорону праці галузі.

Гінекологічний анамнез та його значення.

Схема обстеження гінекологічних хворих

1. Паспортні дані жінки.
2. Скарги гінекологічної хворої (біль, білі, кровотечі, безпліддя, порушення менструальної функції, розлади функцій суміжних органів), їх деталізація.
3. Анамнез захворювання (початок і розвиток захворювання, застосоване лікування та його результативність).
4. Анамнез життя жінки (умови життя, розвиток, перенесені захворювання жінкою в усі періоди її життя).
5. Акушерсько-гінекологічний анамнез: менструальна, дітородна, секреторна та сексуальна функції жінки.
6. Об'єктивне обстеження гінекологічної хворої:
 - 1) загальне об'єктивне обстеження за системами та органами (огляд, перкусія, пальпація, аускультация);
 - 2) обстеження молочних залоз і лімфатичних вузлів;
 - 3) спеціальне гінекологічне обстеження.

Основні методи гінекологічного обстеження:

- огляд зовнішніх статевих органів;
- обстеження за допомогою піхвових дзеркал;
- одноручне піхвове обстеження;
- дворучне обстеження;
- ректальне обстеження;
- ректо-абдомінальне обстеження.

Підготовка хворої та всього необхідного до проведення основних методів гінекологічного обстеження. Асептика та антисептика під час проведення обстеження гінекологічних хворих.

Методика обстеження та одержані відомості під час проведення огляду зовнішніх статевих органів, обстеження за допомогою піхвових дзеркал, дворучного обстеження.

Додаткові методи обстеження гінекологічних хворих.

Обстеження за допомогою піхвових мазків — бактеріоскопічне, онкоцитологічне, кольпоцитологічне; бактеріологічне дослідження.

Підготовка хворої та всього необхідного для проведення обстеження. Техніка взяття матеріалу, оформлення направлення його до лабораторії. Оцінювання одержаних результатів.

Методи функціональної діагностики та їх оцінювання.

Інструментальні методи дослідження: інструменти, показання, методика проведення дослідження, підготовка хворої. Рентгенологічні,

ендоскопічні методи обстеження та їх використання в гінекології. Підготовка хворої та всього необхідного для проведення апаратних методів обстеження.

Ознайомлення з чинними наказами МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації, в гінекологічному відділенні лікарні — ознайомлення з обладнанням, особливостями роботи. Вивчення медичної документації. Вивчення питань охорони праці в умовах ФАПу, жіночої консультації гінекологічного стаціонару. Ознайомлення з принципами диспансеризації гінекологічних хворих. Участь в обстеженні хворих, збирання анамнезу, з'ясування скарг хворих. Проведення загального об'єктивного обстеження, дослідження живота. Огляд зовнішніх і внутрішніх статевих органів у жінок, що народили, та в тих, що не народили.

Ознайомлення з піхвовими дзеркалами, методами стерилізації їх. Проведення гінекологічного дослідження. Підготовка інструментів до зондування порожнини матки, пробного проколу черевної порожнини через задню частину склепіння піхви, біопсії, діагностичного вискоблювання порожнини матки тощо.

Практичні навички:

- збирання анамнезу;
- оформлення облікової документації;
- огляд зовнішніх статевих органів;
- дзеркальний огляд;
- дворучне піхвове дослідження;
- набір інструментів для зондування порожнини матки, для роздільного вискоблювання порожнини матки;
- набір інструментів для пункції черевної порожнини крізь задню частину склепіння піхви;
- набір інструментів для проби зі щипцями;
- набір інструментів для біопсії шийки матки;
- набір інструментів для аспіраційної біопсії;
- підготовка жінки до ультразвукового дослідження;
- збирання, зберігання та відправлення матеріалу для гістологічного дослідження;
- піхвове (одноручне) обстеження.

Тема 2. Запальні захворювання жіночих статевих органів. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЇ

Загальні дані про запальні захворювання жіночих статевих органів: частота, збудники та шляхи проникнення їх у статеві органи. Фізіологічні захисні механізми жіночої статевої сфери. Поширення інфекцій в організмі та чинники, які сприяють цьому (аборти, діагностичні маніпуляції, внутрішньом'язові засоби). Вплив загального стану на перебіг захворювання, профілактика запальних захворювань жіночих статевих органів.

Неспецифічні запальні захворювання: збудники, шляхи проникнення в статеві органи, класифікація за локалізацією патологічного процесу.

Неспецифічні запальні захворювання з місцевою локалізацією: бартолініт, вульвіт, кольпіт, ендocerвіцит, ендометрит, аднексит, параметрит, пельвіоперитоніт, клінічні прояви, діагностика, лікування. Значення фітотерапії в лікуванні запальних захворювань з місцевою локалізацією.

Загальне септичне ураження: перитоніт, тромбофлебіт, септицемія, септикопемія, септичний шок; клінічна картина, діагностика, принципи лікування, догляд за хворими. Роль акушерки в профілактиці сепсису (боротьба з абортами, раціональне планування сім'ї).

Специфічні запальні захворювання: збудники, особливості проникнення в організм.

Туберкульоз статевих органів.

Захворювання, що передаються статевим шляхом.

Гонорея: особливості і властивості гонокока, шляхи інфікування; класифікація.

Гонорея нижнього відділу статевих органів: уретрит, бартолініт, вульвовагініт, ендocerвіцит; симптоми, методи діагностики, лікування.

Висхідна гонорея: ендометрит, аднексит, пельвіоперитоніт. Клінічні прояви, діагностика: бактеріоскопічне дослідження, методи провокації, бактеріологічне дослідження. Принципи лікування. Профілактика гонореї. Значення санітарно-освітньої роботи. Критерії виліковування.

Урогенітальний трихомоніаз, кандидоз. Характеристика збудників, шляхи зараження, клінічна картина, діагностика, принципи лікування, критерій виліковування, профілактика.

Вірусні захворювання жіночих статевих органів. Збудники: вірус простого герпесу, цитомегаловірус, папіломавірус, вірус ЕСНО, вірус гепатиту В, СНІД. Шляхи зараження, симптоми, діагностика, лікування, профілактика.

Бактеріальний вагіноз. Збудники, шляхи проникнення в статеві органи. Клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика.

Хламідіоз статевих органів. Збудники, характеристика їх, шляхи проникнення в організм. Клінічна картина. Діагностика. Принципи лікування. Диспансеризація. Профілактика.

Ознайомлення з чинними наказами МОЗ України.

Дотримання охорони праці в галузі.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження у гінекологічному стаціонарі, жіночій консультації хворих із запальними захворюваннями статевих органів різної етіології. Взяття піхвового вмісту на бактеріоскопічне та бактеріологічне дослідження.

Складання плану лікування хворих. Догляд за хворими. Відпрацювання на фантомі техніки проведення лікувальних процедур: ванночок, піхвових спринцювань, введення піхвових тампонів, порошкоподібних лікарських засобів. Проведення санітарно-освітньої роботи. Розв'язування ситуаційних задач.

Практичні навички:

- взяття мазків для бактеріоскопічного дослідження;
- оформлення направлень до лабораторії для бактеріоскопічного дослідження;
- взяття матеріалу з піхви для бактеріологічного дослідження;
- піхвове спринцювання;
- піхвові ванночки;

- введення в піхву тампона;
- введення в піхву порошкоподібних лікарських засобів;
- проведення методів провокації;
- застосування міхура з льодом.

Тема 3. Порушення менструального циклу

ЛЕКЦІЇ

Порушення менструального циклу: етіопатогенез, класифікація.

Аменорея, форми аменореї (фізіологічна, патологічна, штучно спричинена; первинна та вторинна; справжня та несправжня). Форми аменореї за рівнем виникнення порушень (гіпоталамічна, гіпофізарна, яєчникова, маткова), їхня характеристика, діагностика, принципи лікування.

Маткові кровотечі овуляторні та ановуляторні. Причини виникнення маткових кровотеч при однофазовому та двофазовому циклах, клінічна картина, діагностика, невідкладна допомога, принципи лікування.

Альгодисменорея — причини, клінічна картина, принципи лікування.

Нейроендокринні синдроми в гінекології — передменструальний, клімактеричний, посткастраційний, вірільний. Дисгормональні захворювання молочних залоз.

Ознайомлення з чинними наказами МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації, гінекологічному стаціонарі: участь в обстеженні хворих з порушенням менструального циклу та нейроендокринними синдромами, з дисгормональними захворюваннями молочних залоз. Складання схеми обстеження та лікування хворих. Аналіз історій хвороб, розв'язування ситуаційних задач. Участь у догляді за хворими.

Практичні навички:

- вимірювання базальної температури, графічне записування її та оцінювання;
- взяття мазків із піхви на гормональне дослідження, оформлення направлень до лабораторії;
- визначення симптому зіниці, «папороті»;
- підготовка жінки та інструментів до роздільного вискоблювання слизової оболонки шийки і тіла матки;
- збирання, зберігання та відправлення матеріалу на гістологічне дослідження;
- надання невідкладної медичної допомоги при дисфункціональних маткових кровотечах.

Тема 4. Аномалії розвитку жіночих статевих органів. Неправильні положення матки

ЛЕКЦІЯ

Жіночі статеві органи: фізіологічний розвиток, причини порушень розвитку, вплив чинників навколишнього середовища, роль спадковості.

Порушення процесу статевого розвитку: передчасне статеве дозрівання,

типи (ізосексуальний, гетеросексуальний), затримання статевого розвитку, статевий інфантилізм.

Аномалії будови жіночих статевих органів: аномалії зовнішніх статевих органів, гермафродитизм, аномалії яєчників, маткових труб, дисгенезія гонад (хвороби, зумовлені порушенням ембріонального розвитку гонад), синдром кістозних яєчників (Штейна—Левенталє).

Аномалії піхви і матки: недорозвиток, зарощення дівочої пліви і піхви, звуження, подвоєння піхви, повна, неповна перегородка, однорога, сідлоподібна матка тощо; клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика.

Положення матки фізіологічне (правильне).

Неправильне положення матки, класифікація, причини утворення.

Зміщення матки в горизонтальній площині: зміщення, нахил, перегин тіла матки відносно шийки. Зміщення матки по вертикальній осі: підняття, опущення, повне випадіння. Зміщення матки щодо її провідної осі (поворот, перекручування).

Причини опущення стінок піхви. Грижа сечового міхура, прямої кишки. Симптоми неправильного положення матки та піхви: біль, білі, розлад сечовиділення, кровотеча та ін. Пролежні шийки матки: лікування, догляд.

Розпізнавання неправильного положення матки та опущення стінок піхви: профілактика (правильна організація допомоги під час пологів, охорона праці жінок), лікування (консервативне та оперативне), догляд у післяопераційний період, режим, дієта, лікувальна фізкультура.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Огляд хворих жінок з аномаліями статевих органів, ознайомлення з методами консервативного та оперативного лікування.

Розв'язування ситуаційних задач.

У гінекологічному відділенні, жіночій консультації: огляд хворих з неправильним положенням матки, ознайомлення з методами консервативного та оперативного лікування, догляд за хворими після операцій, виконання лікарських призначень.

Розв'язування ситуаційних задач.

Практичні навички:

- збирання анамнезу;
- проведення огляду хворих;
- підготовка жінки та інструментів до МСГ, УЗД.
- обстеження гінекологічних хворих за допомогою дзеркал, дворучного піхвового дослідження;
- підготовка жінки та набору медичних інструментів до метросальпінгографії, ультразвукового дослідження.

Тема 5. Безпліддя. Основи сексології

ЛЕКЦІЯ

Безпліддя: причини (відсутність статевих клітин, недостатня їх кількість, функціональна неповноцінність, перешкоди в статевих шляхах, що утруднюють злиття статевих клітин, порушення імплантації заплідненої яйцеклітини); чинники, що знижують функціональну повноцінність статевих

клітин (імунний конфлікт, інфекції, отруєння лікарськими засобами, виробничо-побутові, фізичні, хімічні тощо); класифікація за чинниками, часом виникнення та тривалістю (первинне, вторинне, абсолютне, відносне), за статтю (жіноче, чоловіче, змішане).

Жіноче безпліддя: причини, класифікація (ендокринно-секреторне), екскреторне (трубне, маткове, шийкове), імунологічне, психогенно-сексуальне, незрозумілого генезу, зумовлене порушенням будови статевих органів.

Чоловіче безпліддя: причини (ускладнення гострих інфекційних хвороб: епідемічного паротиту, туляремії, бруцельозу), виснаження та авітамінози в період статевого дозрівання, екзогенні інтоксикації (алкоголь, нікотин, пестициди), вплив фізичних чинників (іонізуюче, електромагнітне випромінювання, висока температура, хронічна форма виснажливих хвороб печінки, нирок, легень, ендокринні хвороби (цукровий діабет, хвороба Іценка—Кушінга), класифікація (секреторне, секреторно-ендокринне, секреторно-токсичне, змішане, імунологічне); патологічний стан сперми (олігоспермія, азооспермія, аспермія, некроспермія), спермограма; техніка одержання і доставлення сперми для мікроскопічного дослідження.

Обстеження подружніх пар: збирання анамнезу та обстеження чоловіка (спермограма); підтвердження наявності овуляції у жінки, визначення сумісності сперми і слизу із шийки матки, визначення прохідності маткових труб, спеціальні додаткові дослідження. Лікування з приводу безпліддя залежно від виявленої причини, профілактика.

Ознайомлення з чинними наказами МОЗ України.

Основи сексології. Фізіологія статевого життя.

Поняття про сексопатологію. Сексуальні порушення: клінічна картина (аноргазмія, фригідність, гіперсексуальність, онанізм, гомосексуалізм, фетишизм тощо). Методика обстеження.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації, гінекологічному стаціонарі: участь в обстеженні жінок у зв'язку з безпліддям; клініко-теоретичний аналіз медичних карт, розв'язання ситуаційних задач.

Практичні навички:

- взяття мазків і направлення їх на гормональне дослідження;
- проведення тестів функціональної діагностики (симптоми зіниці, феномени “папороті”, натягнення слизу);
- вимірювання базальної температури, графічне записування її;
- підготовка жінки до ультразвукового дослідження;
- підготовка жінки та набору медичних інструментів до проведення метросальпінгографії, гідротурбації, лапароскопії та ін.

Тема 6. Основи дитячої гінекології

ЛЕКЦІЯ

Організація гінекологічної допомоги дітям. Анатомо-фізіологічні особливості статевого апарату дівчини. Фізіологія і патологія періоду статевого дозрівання. Гігієна дівчаток.

Особливості обстеження дівчаток з гінекологічними захворюваннями.

Запальні захворювання статевих органів у дівчаток. Розлади менструальної функції у дітей.

Пухлини статевих органів у дівчаток. Порушення статевого дозрівання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

У жіночій консультації, гінекологічному стаціонарі: обстеження дітей з гінекологічною патологією; клінічний аналіз історій хвороб; виконання призначень лікаря, догляд за хворими.

Практичні навички:

- збирання анамнезу у дівчинки та її близьких;
- огляд зовнішніх статевих органів;
- бактеріологічне обстеження;
- оцінювання вторинних статевих ознак.

Тема 7. Пухлиноподібні утворення та пухлини жіночих статевих органів. Рання діагностика та профілактика раку жіночих статевих органів

ЛЕКЦІЇ

Загальне уявлення про пухлиноподібні утворення та пухлини. Характеристика доброякісних пухлин та злоякісних. Поняття про фонові процеси та передракові стани.

Доброякісні пухлини вульви (фіброма, ліпома, гідраденома, міксосома, ангіофібробластома) та піхви (кіста піхви, кіста гартнерового ходу). Клінічна картина, діагностика, лікування.

Доброякісні пухлини матки. Сучасні теорії етіопатогенезу. Класифікація фіброміом за місцем розташування вузлів і швидкістю росту, кількість вузлів. Клінічна картина фіброміом. Методи діагностики. Ускладнення. Методи лікування — консервативне (гормональна терапія, симптоматична, фітотерапія) та оперативне (радикальне, напіврадикальне, консервативне). Показання до оперативного лікування. Диспансеризація.

Доброякісні новоутворення, пухлини яєчників. Поняття про кісти та кістоми.

Класифікація. Особливості клінічного перебігу. Ускладнення. Діагностика. Лікування.

Фонові та передракові захворювання жіночих статевих органів: вульви (крауроз, лейкоплакія), шийки матки (справжня ерозія, псевдоерозія, поліп, ектропіон, лейкоплакія, еритроплакія, дисплазія), тіла матки (залозиста гіперплазія ендометрію, залозисто-кістозна гіперплазія ендометрію, аденоматозні поліпи, атипова гіперплазія ендометрію), яєчників (циліоепітеліальна, псевдомуцинозна кістоми та ін.), методи діагностики, лікування; профілактика. Диспансеризація хворих із фоновими та передраковими захворюваннями статевих органів. Застосування фітотерапії в лікуванні хворих. Поняття про ендометріоз. Клініка. Діагностика. Принципи лікування.

Рак і саркома вульви, піхви. Клінічна картина. Діагностика. Принципи лікування.

Рак шийки матки. Група ризику виникнення раку шийки матки. Класифікація за формою росту та поширенням патологічного процесу.

Поняття про внутрішньоепітеліальний рак. Клінічна картина. Методи діагностики: цитологічне дослідження мазків, розширена кольпоскопія, прищільна біопсія, цервікоскопія, фазоконтрастна та люмінесцентна мікроскопія та ін. Лікування (конізація, комбінована терапія, поєднана променева терапія). Ускладнення при лікуванні. Догляд за хворими після променевої терапії. Профілактика. Диспансерне спостереження.

Рак тіла матки. Чинники ризику виникнення раку тіла матки. Класифікація. Клінічні прояви. Методи діагностики (аспіраційна біопсія, роздільне діагностичне вишкрібання, гістроскопія, радіоізотопний метод, лімфографія, вазографія тощо). Методи лікування. Профілактика. Диспансеризація.

Саркома матки: клінічна картина, діагностика, лікування. Злоякісні новоутворення яєчників: стадії поширення, клінічна картина. Діагностика. Методи лікування: хіміотерапевтичний, гормональний, хірургічний. Диспансерне спостереження.

Рак маткових труб: клінічна картина, діагностика, лікування.

Рання діагностика раку. Організація і значення профілактичних оглядів жінок. Оглядові кабінети та їх призначення. Типи цитологічних мазків і тактика акушерки під час одержання результатів.

Ознайомлення з чинними наказами МОЗ України.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Проводиться в гінекологічному відділенні, жіночій консультації, відділеннях онкодиспансеру.

Обстеження хворих з різними (за формою та локалізацією) доброякісними та злоякісними новоутвореннями жіночих статевих органів, передраковими захворюваннями. Участь у виконанні різних діагностичних маніпуляцій з хворими з фоновими, передраковими захворюваннями, доброякісними та злоякісними новоутвореннями. Допомога лікареві під час проведення малих гінекологічних операцій. Участь у проведенні профілактичних оглядів та санітарно-освітньої роботи. Розв'язування ситуаційних задач.

Практичні навички:

- взяття мазків на цитологічне дослідження;
- оформлення направлення на цитологічне дослідження;
- набір медичних інструментів для роздільного діагностичного вискоблювання матки;
- збирання, зберігання та відправлення до лабораторії матеріалу на гістологічне дослідження;
- підготовка хворої до ультразвукового дослідження;
- набір медичних інструментів для аспіраційної біопсії;
- набір медичних інструментів для біопсії шийки матки;
- оформлення направлення до гістологічної лабораторії.

Тема 8. Невідкладна медична допомога в гінекології

ЛЕКЦІЯ

Невідкладної медичної допомоги в гінекології потребують хворі з кровотечами, “гострим животом”.

Травми зовнішніх статевих органів закриті та відкриті. Причини. Клінічні ознаки забою, діагностика, долікарська допомога. Перша медична допомога в разі ушкодження зовнішніх статевих органів, піхви, матки. Лікування.

Профузна маткова кровотеча, дисфункціональні маткові кровотечі, доброякісні та злоякісні новоутворення матки; діагностика, долікарська допомога в умовах ФАПУ та лікувального закладу.

Позаматкова вагітність: причини, класифікація за локалізацією та клінічним перебігом; клінічна картина, діагностика, долікарська допомога в умовах ФАПУ та лікувального закладу, лікування; реабілітація.

Ознайомлення з чинними наказами МОЗ України.

Апоплексія яєчника: причини, клінічні форми, діагностика, долікарська допомога, методи лікування.

Перекут ніжки кістоми: причини, клінічна картина, діагностика, долікарська допомога, лікування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться у приймальному відділенні лікарні, гінекологічному стаціонарі. Обстеження хворих із симптомами “гострого живота”, профузними кровотечами, травмами. Клінічний аналіз історій хвороб. Асистування під час проведення пункції черевної порожнини через заднє склепіння. Оволодіння методами надання першої допомоги. Розв’язування ситуаційних задач.

Практичні навички:

- набір медичних інструментів для пункції черевної порожнини через заднє склепіння;
- набір медичних інструментів для діагностичного вискоблювання порожнини матки;
- невідкладна медична допомога в разі травм жіночих статевих органів;
- підготовка хворої до ультразвукового дослідження;
- огляд статевих органів;
- дзеркальний огляд;
- дворучне дослідження;
- невідкладна медична допомога в разі “гострого живота”;
- невідкладна медична допомога в разі кровотеч;
- невідкладна медична допомога у випадку раку шийки матки;
- накладання швів при травмах промежини, піхви;
- застосування міхура з льодом.

Тема 9. Загальне лікування гінекологічних хворих і догляд за ними

ЛЕКЦІЯ

Лікувальна допомога гінекологічним хворим: види (амбулаторна, стаціонарна, санаторно-курортна); характер лікування (консервативне, хірургічне).

Методи консервативного лікування: теплом і холодом (грілка та міхур з льодом), спринцюванням, вагінальними тампонами, піхвовими присипками. Показання, протипоказання, техніка виконання.

Медикаментозне лікування: кровоспинні та знеболювальні препарати,

хіміотерапевтичні препарат, гормональні та ферментативні препарати; антибіотики, сульфаніламідні та протизапальні засоби; фітотерапія; показання.

Фізіотерапія: показання, протипоказання.

Хірургічне лікування та догляд за гінекологічними хворими. Підготовка операційної, інструментів, перев'язувального матеріалу для хірургічного лікування. Психопрофілактична підготовка хворих до операції, обсяг обстеження і підготовка хворої до малої та великої гінекологічної операції; особливості підготовки до пластичних операцій. Підготовка хворої та обстеження в разі ургентної операції.

Ендоскопічні операції: види, знеболювання, інструментарій.

Знеболювання під час гінекологічних операцій: місцеве, загальне (внутрішньовенне, інтратрахіальне).

Організація лікувально-охоронного режиму в післяопераційних палатах. Основні ускладнення, що виникають у післяопераційний період з боку серцево-судинної, дихальної, травної систем. Кровотечі в післяопераційний період.

Нагноювання та розходження швів: діагностика, долікарська допомога.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчальна практика проводиться у стаціонарі, жіночій консультації.

Оволодіння технікою застосування міхура з льодом, грілки, накладання зігрівального компресу, введення в піхву тампонів, проведення спринцювання, піхвових ванночок.

Ознайомлення з підготовкою перев'язувального та шовного матеріалу, складання та стерилізація наборів медичних інструментів, участь у підготовці хворих до операції, туалеті хворих, догляд за тяжкохворими.

Участь у проведенні загального та місцевого знеболювання під час операції.

Асистування під час гінекологічних операцій (вишкрібання порожнини матки, штучне переривання вагітності).

Практичні навички:

- застосування міхура з льодом;
- виконання піхвової ванночки;
- підготовка жінки до ургентної гінекологічної операції;
- введення в піхву тампона;
- виконання спринцювання;
- асистування під час виконання малих гінекологічних операцій.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Збирання анамнезу.
2. Оформлення облікової документації.
3. Огляд піхви та шийки матки за допомогою піхвових дзеркал.
4. Підготовка до стерилізації, стерилізація матеріалів та медичних інструментів.
5. Проведення дворучного піхвового дослідження.
6. Заповнення направлень і взяття мазків для проведення бактеріоскопічного дослідження.
7. Заповнення направлень і взяття мазків для проведення бактеріологічного дослідження.
8. Проведення провокації перед взяттям мазка на гонорею.
9. Заповнення направлень і взяття мазків для проведення цитологічного дослідження.
10. Заповнення направлень і взяття мазків для проведення гормонального дослідження.
11. Підготовка жінки та набору медичних інструментів до додаткових методів дослідження: зондування порожнини матки, роздільного діагностичного вискоблювання порожнини матки, пункції черевної порожнини через задню частину склепіння піхви, проби з кульовими щипцями, біопсії шийки матки, аспіраційної біопсії, метросальпінгографії, гідротурбації, кольпоскопії.
12. Підготовка жінки до ультразвукового дослідження.
13. Вимірювання базальної температури, графічне записування її.
14. Збирання, зберігання та відправлення матеріалу для проведення гістологічного дослідження.
15. Проведення піхвових спринцювань.
16. Проведення піхвових ванночок.
17. Піхвове лікування за допомогою тампонів.
18. Введення в піхву порошкоподібних лікарських засобів.
19. Застосування міхура з льодом.
20. Підготовка до операції поліпектомії, асистування.
21. Надання невідкладної долікарської допомоги при: порушеній позаматковій вагітності, апоплексії яєчника, кровотечі при лейоміомі, раку матки та порушенні менструального циклу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Особливості та значення анамнезу в гінекології; методика збирання анамнезу.
2. Методика об'єктивного дослідження гінекологічних хворих; оцінювання результатів дослідження.
3. Методика проведення гінекологічного дослідження, його значення.
4. Додаткові методи дослідження в гінекології.
5. Піхвові мазки: види, техніка взяття.
6. Аномалії жіночих статевих органів: причини виникнення, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
7. Неправильні положення матки: причини, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
8. Порушення менструального циклу (за типом дисфункційних маткових кровотеч): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
9. Порушення менструального циклу (за типом аменореї): етіологія, клінічні прояви, діагностика, профілактика.
10. Передменструальний синдром: етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікування, профілактика.
11. Нейроендокринні синдроми в гінекології (клімактеричний, посткастраційний, вірильний): клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика.
12. Запальні захворювання жіночих статевих органів (загальні дані).
13. Гонорея. Класифікація, клінічні прояви, діагностика, лікування.
14. Туберкульоз: етіологія, клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика.
15. Кандидоз статевих органів.
16. Трихомоніаз.
17. Запальні захворювання жіночих статевих органів: клінічна картина, діагностика, лікування.
18. Безплідний шлюб: причини, клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика. Поняття про сексопатологію.
19. Поняття про пухлини. Характеристика злоякісних і доброякісних пухлин. Онкологічна служба в Україні.
20. Поняття про передракові хвороби. Значення профілактичних оглядів у діагностиці пухлиноподібних захворювань і пухлин. Рання діагностика раку.
21. Доброякісні пухлини матки: клінічна картина, діагностика, принципи лікування.
22. Доброякісні пухлини яєчників: клінічна картина, діагностика, лікування.
23. Злоякісні пухлини шийки матки: стадії поширення, клінічна картина, діагностика, значення біопсії, принципи комбінованого лікування.
24. Рак тіла матки: значення діагностичного вискоблювання, принципи комбінованого лікування.
25. Злоякісні новоутворення яєчників: стадії поширення, діагностика, принципи лікування.
26. Саркома тіла матки: клінічна картина, лікування.
27. Травми жіночих статевих органів (ушкодження, нориці): етіологія, клінічні ознаки, лікування, діагностика, профілактика.
28. Позаматкова вагітність: причини, клінічні ознаки, діагностика,

лікування, невідкладна допомога.

29. Апоплексія яєчників: клінічна картина, діагностика, невідкладна допомога.
30. Маткові кровотечі з приводу субмукозної лейоміоми, раку матки: клінічна картина, діагностика, невідкладна долікарська допомога.
31. Гінекологічні захворювання у дітей. Організація спеціалізованої гінекологічної допомоги дітям.
32. Хірургічне лікування в гінекології: підготовка хворих до операції, догляд за післяопераційними хворими.
33. Консервативне лікування в гінекології. Показання, протипоказання, техніка проведення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Збирання анамнезу.
2. Оформлення облікової документації.
3. Огляд піхви та шийки матки за допомогою піхвових дзеркал.
4. Підготовка медичних інструментів до стерилізації та стерилізація матеріалів та медичних інструментів.
5. Проведення бімануального піхвового дослідження.
6. Заповнення направлень і взяття мазків на бактеріоскопічне дослідження.
7. Заповнення направлень і взяття мазків на бактеріологічне дослідження.
8. Проведення провокації перед взяттям мазка на гонорею.
9. Заповнення направлень і взяття на цитологічне дослідження.
10. Заповнення направлень і взяття мазків на гормональне дослідження.
11. Підготовка жінки та медичних інструментів до додаткових методів дослідження: зондування порожнини матки, роздільного діагностичного вишкрібання порожнини матки, пункції черевної порожнини через задне склепіння піхви, проби з кульовими щипцями, біопсії шийки матки, аспіраційної біопсії, метросальпінгографії, гідротурбації, кольпоскопії.
12. Підготовка жінки до ультразвукового дослідження.
13. Вимірювання базальної температури, графічне зображення її.
14. Збирання, зберігання та відправлення матеріалу на гістологічне дослідження.
15. Піхвові спринцювання.
16. Піхвові ванночки.
17. Піхвове лікування за допомогою тампонів.
18. Введення в піхву порошкоподібних лікарських засобів.
19. Застосування міхура з льодом.
20. Підготовка набору медичних інструментів до операції поліектомії, асистування.
21. Надання невідкладної долікарської допомоги при: порушеній позаматковій вагітності, апоплексії яєчника, кровотечі в разі лейоміоми, раку матки, порушення менструального циклу.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Степанківська О.В., Щербина М.О. Гінекологія. — К.: Медицина, 2010.

Гінекологія / За ред. Мороз Л.О. — К.: Здоров'я, 2002.

Медсестринство в гінекології: навч. посібник / І.Б. Назарова, А.А. Пісарев, О.В. Михайлов. — К. Медицина, 2010.

Гинекология / Л.Н. Василевская, В.И. Грищенко, Н.А. Щербина, В.П. Юровская. — Ростов н/Д: Фенікс, 2002.

Додаткова

Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності. — К.: Медицина, 2010

Бесплодие в супружестве / Под ред. И.Ф. Юнды. — К.: Здоров'я, 1990.

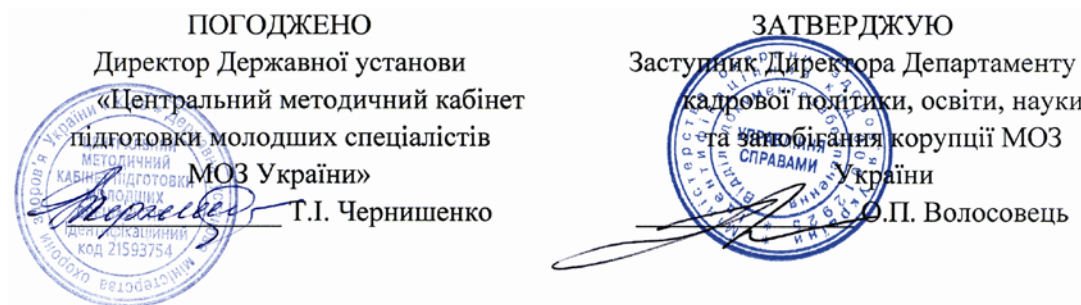
Патологія статевого розвитку дівчаток / За ред. Ю.О. Крупко-Большовой, О.І. Корнілова. — К.: Здоров'я, 1990.

Детская и подростковая гинекология / Под ред. Т.М. Глибиной. — М.: Медицина, 2001.

Касевич Н.М. Медсестринська етика і деонтологія. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа «Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів» МОЗ України

ДЕРМАТОЛОГІЯ ТА ВЕНЕРОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 «Акушерська справа»

Київ
2011

ДЕРМАТОЛОГІЯ ТА ВЕНЕРОЛОГІЯ

Укладачі:

І.М. Кравченко — лікар-дерматовенеролог вищої категорії, викладач першої категорії КРВНЗ “Кримський медичний коледж”, заслужений лікар АР Крим;

В.О. Бібікова — викладач вищої категорії Дніпропетровського медичного училища;

В.В. Стрюков — викладач II категорії Дніпропетровського медичного училища.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з акушерства, гінекології, дерматовенерології КРВНЗ “Кримський медичний коледж” 22.06.2011 р., протокол № 12.

Рецензенти:

Г.В. Ніколашин — канд. мед. наук, лікар-дерматовенеролог вищої категорії, асистент кафедри дерматовенерології ДУ “Кримський державний медичний університет ім. С.І. Георгієвського” МОЗ України;

В.Л. Ільїна — лікар-дерматовенеролог вищої категорії, заступник головного лікаря з амбулаторно-поліклінічної роботи Кримського Республіканського клінічного кожно-венерологічного диспансеру;

В.В. Никитюк — викладач-методист, викладач вищої категорії, базовий методист Чернівецького базового медичного коледжу БДМУ;

О.В. Кануннікова — викладач вищої категорії Кременчуцького медичного коледжу;

В.Б. Самойленко — викладач-методист, викладач вищої категорії, голова циклової методичної комісії Кременчуцького медичного коледжу.

© МОЗ України, 2011
© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Дерматологія та венерологія” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

В умовах реорганізації системи охорони здоров'я, складної епідеміологічної ситуації з інфекційними захворюваннями шкіри та хворобами, що передаються статевим шляхом, зростанням кількості дітей з уродженим сифілісом, формування знань акушерки з дерматології та венерології є надзвичайно актуальним.

Навчальну програму дисципліни адаптовано до Міжнародної статистичної класифікації хвороб десятого перегляду (МКХ-10, Київ, 1998). Вона передбачає ознайомлення студентів з етіопатогенезом, симптоматикою, основними методами діагностики, лікування та профілактики дерматологічних та венеричних захворювань; зв'язок із сумісними дисциплінами, вироблення навичок до самостійної роботи.

Вивчення шкірних хвороб та хвороб, що передаються статевим шляхом, має забезпечити уміння обстежувати дорослих та дітей, надавати невідкладну допомогу, виконувати медичні маніпуляції, місцеві лікувальні процедури, лабораторні дослідження тощо.

Лекції та самостійна позааудиторна робота повинні передувати навчальній практиці і проводитися з використанням сучасних технологій навчання, новітніх досягнень дерматологічної венерологічної науки.

Важливим моментом в організації практичного заняття є підбір місця для його проведення.

В умовах розвитку ринкових відносин, страхової та сімейної медицини всі форми навчання повинні охоплювати, крім набуття професійних знань, умінь, навичок, ще й досвід професійної творчості, систему загальнопрофесійних та інтелектуальних якостей, готовність прийняти нестандартні рішення.

Навчальна програма орієнтує на чіткість, конкретність та науковість подачі матеріалу, націлює на глибокі знання й навички, містить тематичний план, який передбачає 54 год, з них лекцій — 16, навчальної практики під керівництвом викладача — 20, самостійної роботи — 18 год.

Предметні (циклові) комісії можуть вносити обґрунтовані зміни (до 15 %) до змісту програми.

Після вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- основи санітарно-гігієнічного режиму шкірно-венерологічного диспансеру та організацію його роботи;
- основи етіопатогенезу, фактори ризику, клінічні ознаки, діагностику шкірних хвороб та хвороб, що передаються статевим шляхом, патологічні ознаки шкіри в разі вагітності та в новонароджених;
- основні принципи лікування, правила догляду за хворими на шкірні хвороби та хвороби, що передаються статевим шляхом, ведення вагітних з метою запобігання природженому сифілісу;
- профілактичні заходи й тактику медичного персоналу у випадку виявлення гострозаразних хвороб;
- культуру зовнішнього вигляду, поведінки медичного персоналу,

утримання перев'язочної та процедурного кабінету.

Студенти повинні вміти:

- збирати анамнез, визначати скарги та проблеми пацієнта, обстежувати шкіру, брати матеріал для лабораторного дослідження на гострозаразні інфекції;
- проводити загальну та місцеву терапію: робити ін'єкції, застосовувати зовнішні лікарські форми препаратів для лікування дерматозів та інфекцій, що передаються статевим шляхом;
- виконувати дезінфекційні та профілактичні заходи в разі заразних хвороб, розробляти план заходів щодо внутрішньолікарняної профілактики сифілісу, гонококової та ВІЛ-інфекції;
- проводити санітарно-освітню роботу серед населення.

Студенти мають бути поінформовані про:

- моральну та юридичну відповідальність за збереження професійної таємниці;
- моральну та юридичну відповідальність за виконання лікарських призначень;
- особливості догляду за хворими на заразні шкірні хвороби та хвороби, що передаються статевим шляхом. Правила поведінки медичного персоналу щодо профілактики професійних захворювань.

Після закінчення курсу “Дерматологія та венерологія” проводиться диференційований залік.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
	Розділ 1. Загальні питання				
1	Дерматологія та венерологія як галузь медицини. Морфологія та фізіологія шкіри. Основи діагностики та методи обстеження. Етика та деонтологія в дерматології та венерології	7	2	2	3
1.1	Принципи загального та місцевого лікування хвороб шкіри. Побічна дія лікарських засобів				
	Розділ 2. Спеціальна дерматологія				
2	Дерматит та екзема. Кропив'янка та еритеми. Професійні хвороби шкіри. набряк Квінке	5	2	2	1
3	Папулосквамозний та бульозний дерматоз. Системні хвороби та локалізовані зміни сполучної тканини. Захворювання придатків шкіри. Доброякісні та злоякісні новоутворення шкіри	7	2	2	3
4	Інфекційні хвороби. Мікози: різнокольоровий пітіриаз, кандидоз, дерматофітії (трихофітія, мікроскопія, фавус, оніхомікоз; дерматофітія кистей, ступнів, пахова). Бактерійні хвороби шкіри: імпетиго, піодермії, фолікуліти, фурункули, карбункули, звичайні ектими та еритразми	4	2	2	—
5	Паразитарні хвороби шкіри. Вірусні інфекційні хвороби з ураженням шкіри та слизових оболонок	8	2	2	4
	Розділ 3. Інфекційні хвороби, що передаються статевим шляхом				
6	Сифіліс. Ранній сифіліс первинний і вторинний	5	2	2	1
7	Пізній сифіліс. Уроджений сифіліс. Діагностика, принципи лікування, клініко-серологічний контроль вилікуваності хворих на сифіліс. Гонококова інфекція в чоловіків, жінок та дітей: клінічна картина, діагностика, лікування	9	2	4	3
8	Хвороба, зумовлена ВІЛ-інфекцією. Хламідійна інфекція та інші інфекційні хвороби, що передаються переважно статевим шляхом. Індивідуальна та державно-громадська профілактика гострозаразних шкірних та венеричних хвороб. Диспансеризація. Правове забезпечення запобігання поширенню гострозаразних інфекцій. Охорона праці в галузі	9	2	4	3
	Усього	54	16	20	18

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Дерматологія та венерологія як галузь медицини. Етика та деонтологія в дерматовенерології	3
2	Дерматит та екзема. Кропив'янка та еритеми. Професійні хвороби шкіри	1
3	Захворювання придатків шкіри. Доброякісні та злоякісні новоутворення шкіри	3
4	Інфекційні хвороби, мікози та бактерійні хвороби шкіри	2
5	Хвороба, зумовлена ВІЛ-інфекцією	2
6	Сифіліс. Ранній сифіліс первинний і вторинний	1
7	Гонококова інфекція в чоловіків, жінок та дітей: клініка, діагностика, лікування	3
8	Індивідуальна та державно-громадська профілактика гострозаразних шкірних та венеричних хвороб. Охорона праці в галузі	3
	Усього	18

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальні питання

Тема 1. Дерматологія та венерологія як галузь медицини. Морфологія та фізіологія шкіри. Основи діагностики та методи обстеження. Етика та деонтологія в дерматології та венерології. Принципи загального та місцевого лікування хвороб шкіри. Побічна дія лікарських засобів

ЛЕКЦІЯ

Визначення предмета дерматовенерологія, його мета і завдання, зв'язок з іншими дисциплінами. Українська та світова дерматовенерологія.

Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри. Вікові особливості шкіри. Причини виникнення шкірних хвороб, їх загальна симптоматологія. Характеристика первинних і вторинних елементів висипки. Патологічні ознаки шкіри в разі соматичних, інфекційних та генетичних захворювань у дорослих та дітей. Менструація, вагітність і шкіра. Методи обстеження хворих на дерматози.

Питання деонтології в клінічній картині шкірних хвороб.

Актуальність знань з дерматовенерології в майбутній праці акушерки на ФАПі, в пологовому будинку та жіночій консультації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення зі структурою та функціями дерматовенерологічних закладів. Засвоєння будови шкіри, суб'єктивних ознак захворювання під час огляду пацієнтів у стаціонарі та поліклініці. Ознайомлення з багатьма супутніми захворюваннями та їх значенням у виникненні дерматозів. З'ясування впливу умов праці та побуту на перебіг хвороб шкіри.

Відпрацьовування обстеження загального стану хворого, надання характеристики висипу взагалі та його окремих елементів. Вивчення суто дерматологічних методів визначення первинних та вторинних елементів, проведення шкірних тестів, визначення ізоморфної реакції, характеру дермографізму, обстеження больової, тактильної і температурної чутливості. Ознайомлення з методами клінічного та лабораторного обстеження хворих. Засвоєння принципів медичної етики та деонтології в роботі з хворими, специфіка цих понять у дерматологічному та венерологічному закладі.

Практичні навички:

- збирання анамнезу у пацієнтів із шкірними хворобами;
- аналіз наявних на шкірі хворого елементів висипки, використовуючи пальпацію, діаскопію, зішкрібкування поверхні елементів;
- перевірка больової, тактильної і температурної чутливості;
- визначення ізоморфної реакції;
- оцінювання характеру дермографізму.

1.1. Принципи загального та місцевого лікування хвороб шкіри. Побічна дія лікарських засобів

ЛЕКЦІЯ

Загальні принципи терапії в разі шкірних хвороб. Індивідуальний та комплексний підхід з обов'язковим застосуванням дієтотерапії. Використання фізіотерапевтичного та санаторно-курортного лікування.

Поняття про підтримувальну та протирецидивну терапію, диспансеризацію хворих на тяжкі дерматози. Враховування умов праці та побуту хворих.

Складові частини загального лікування: десенсибілізуювальні, протизапальні, антигістамінні, імунні, антибактерійні, гормональні засоби, вітаміни та інші види терапії.

Місцева (зовнішня) терапія як оптимальний підбір лікарської форми застосування речовини, її раціональна концентрація, правильний розрахунок механізму дії ліків на патологічний процес. Зовнішнє застосування розчинів, присипок, бовтанок, мазей, паст, пластирів, лаків, кремів тощо. Залежність терапевтичного ефекту лікарських форм від фармакологічних властивостей компонентів (антисептичні, фунгіцидні, в'язучі та ін.).

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Повноцінна психологічна підготовка та всебічне обстеження хворого — важлива передумова успішної терапії. Застосування методів і засобів загального лікування, виконання внутрішньовенних, внутрішньом'язових, підшкірних та внутрішньошкірних ін'єкцій, аутогемотерапії. Засвоєння показань та протипоказань до застосування кортикостероїдів (наявність раніше перенесених алергійних реакцій, гіпертонічна хвороба, цукровий діабет, виразкова хвороба шлунка, синдром Іцена—Кушінга, остеопороз та ін.). Відпрацювання практичних навичок накладання на шкіру примочок, волого-висихаючих пов'язок, мазей тощо. Очищення вогнища дерматозу і підготовка шкіри до застосування зовнішніх лікарських форм.

Усвідомлення відповідальності медичного працівника за виконання лікарських призначень, дотримання правил зберігання ліків, культури обслуговування хворих. Ознайомлення з роботою фізіотерапевтичного кабінету.

Практичні навички

- володіння технікою внутрішньовенних, внутрішньом'язових, підшкірних і внутрішньошкірних ін'єкцій;
- володіння методикою очищення вогнища дерматозу, підготовки шкіри до застосування зовнішніх лікарських форм;
- дезінфекція шкіри на місці проведення ін'єкції;
- володіння методикою застосування охолоджувальних примочок, вологовисихаючих пов'язок, дерматологічного компресу, збовтувальних сумішей, паст, мазей;
- володіння методикою застосування чистого іхтіолу, пластирів, лаків.

Розділ 2. Спеціальна дерматологія

Тема 2. Дерматит та екзема. Кропив'янка та еритеми. Професійні хвороби шкіри. Набряк Квінке

ЛЕКЦІЯ

Класифікація, етіологія, клінічні ознаки, лікування, догляд за хворими. Проблема алергії як одна з найважливіших у медицині. Поняття: алерген (або умовний подразник), зовнішні чинники сенсibiliзації, облігатні та факультативні подразники.

Атопічний дерматит. Себорейний та пелюшковий дерматит. Алергійні й прості контактні дерматити. Сверблячі дерматози: простий хронічний лишай, свербіж.

Екзема: справжня, мікробна (сосків і грудних кружалець у жінок, мікотична тощо).

Кропив'янка. набряк Квінке.

Еритеми: багатоформна, вузлувата. Токсичний епідермальний некроліз.

Хвороби шкіри, пов'язані з дією випромінювання.

Професійні хвороби шкіри.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Огляд пацієнтів та виявлення причин виникнення захворювання. Надання характеристики суб'єктивним та об'єктивним ознакам хвороб, оцінка характеру дерматографізму. Засвоєння методики проведення шкірних проб. Ознайомлення із заходами профілактики професійних дерматозів на промислових підприємствах, у сільському господарстві та в лікувально-профілактичних закладах. Проведення заходів з метою запобігання алергійним хворобам шкіри в медичних працівників. Вимоги до працевлаштування хворих з професійними захворюваннями шкіри. Засвоєння особливостей догляду та харчування пацієнтів. Участь у виконанні лікарських призначень. Невідкладна медична допомога на долікарняному етапі хворим з алергійними хворобами.

Практичні навички:

- характеристика патологічних елементів висипки дерматозів;
- виконання шкірних тестів краплинним, внутрішньошкірним та компресним методами, оцінювання їх;
- виписування рецептів на антигістамінні, глюкокортикостероїдні препарати, зовнішні лікарські форми для примочок;
- проведення санітарно-освітньої роботи;
- запобігання професійному дерматиту та екземі в медичних працівників.

Тема 3. Папулосквамозний та бульозний дерматоз. Системні хвороби та локалізовані зміни сполучної тканини. Захворювання придатків шкіри. Добраякісні та злоякісні новоутворення шкіри

ЛЕКЦІЯ

Клінічні ознаки, діагностика, лікування, догляд за хворими, диспансеризація.

Псоріаз, стадії перебігу, клінічні феномени: ушкодження шкіри, нігтьових пластин, кісток та суглобів.

Червоний плесканий лишай, ураження шкіри та слизової оболонки рота.

Пітиріаз рожевий Жибера, перебіг, елементи висипки, диференціальний діагноз.

Бульозні дерматози: пухирчатка звичайна, дерматит герпетиформний Дюрінга.

Уявлення про системні хвороби та локалізовані зміни сполучної

тканини: червоний вовчак та склеродермія.

Захворювання придатків шкіри: волосся, сальних і потових залоз. Етіологія і патогенез, чинники, які спричинюють виникнення захворювань.

Етіологія, патогенез, фактори ризику доброякісних та злоякісних новоутворень шкіри і слизових оболонок. Передракові хвороби: лейкоплакія, гіперкератози, хвороба Боуена та ін.

Профілактика онкозахворювань.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з хворими. Клінічна картина, лікування, догляд за хворими. Псоріаз, визначення клінічної стадії та найтиповіших ознак. Визначення біодози ультрафіолетового опромінювання. З'ясування скарг, опис патологічних елементів висипки для встановлення діагнозів: червоний плесканий лишай та пітиріаз рожевий Жибера.

Пухирцеві захворювання.

Засвоєння принципів діагностики та лікування кортикостероїдами хворих на звичайні пемфігус, особливостей догляду за слизовою оболонкою ротової порожнини. Лабораторна діагностика бульозних дерматозів, взяття мазків-відбитків на акантолітичні клітини та серозної рідини з пухирів на еозинофіли. Йодна проба у випадку діагностики дерматиту герпетиформного Дюрінга.

Виявлення характерних клінічних ознак червоного вовчака і склеродермії. Профілактичні заходи при червоному вовчаку, протирецидивне лікування.

Наявність вогнищ інфекції, пальпаторне визначення затвердіння шкіри в разі склеродермії, характерний колір шкіри. Огляд хворих на алопецію, гіпергідроз, вугри.

Виявлення ознак злоякісності пухлин. Дії медичного працівника у випадку виявлення у пацієнта пухлин.

Виписування рецептів, участь у роботі маніпуляційного та процедурного кабінетів.

Практичні навички:

- визначення псоріатичної тріади (стеаринової плями, термінальної плівки, крапельної кровотечі);
- визначення біодози ультрафіолетового опромінення;
- проведення туалету ротової порожнини, оброблення ділянки уражень водними розчинами анілінових барвників, змащення олійними розчинами тощо;
- володіння методикою взяття мазків-відбитків з дна ерозії;
- володіння методикою проведення проби Ядассона;
- застосування мазей з пов'язкою та без пов'язки;
- виписування рецептів на лікарські засоби для хворих на певну групу захворювань;
- володіння методами диспансерної роботи;
- проведення санітарно-освітньої роботи.

Тема 4. Інфекційні хвороби. Мікози: різнокольоровий пітиріаз,

кандидоз, дерматофітії (трихофітія, мікроспорія, фавус, оніхомікоз; дерматофітія кистей, ступнів, пахова) Бактерійні хвороби шкіри: імпетиго, піодермії, фолікуліти, фурункули, карбункули, звичайні ектими та еритразми

ЛЕКЦІЯ

Проблема високої поширюваності інфекційних та бактерійних хвороб. Причини, фактори ризику: температурні, забруднення шкіри, мікротравми; зниження місцевої та загальної антибактеріальної резистентності організму тощо. Збудники гноячкових хвороб шкіри. Клінічні ознаки імпетиго, піодермії, фолікулітів, фурункулів, карбункулів, звичайної ектими та еритразми.

Особливості перебігу піодермій у дітей та дорослих.

Інфекційні захворювання шкіри та вагітність (пустульозні висипки, післяпологові виразки статевих органів, епідемічний пемфігус новонароджених).

Принципи лікування піодермій. Проведення місцевого лікування залежно від клінічних форм та перебігу захворювання.

Догляд за хворими. Особливості ведення вагітності, запобігання або своєчасне усунення контактів з джерелами інфекції.

Запобігання поширенню гноячкових захворювань шкіри в дитячих та медичних закладах, на виробництві, у сільському господарстві.

Мікоз. Актуальність вивчення, класифікація: дерматофітії, різнокольоровий пітиріаз, кандидоз. Види грибів-збудників. Джерела та шляхи зараження людей, фактори ризику. Клінічні різновиди, методи лабораторної діагностики, лікування, догляд за хворими. Профілактичні заходи в лазнях, басейнах, душових, педикюрних кабінетах. Індивідуальна профілактика.

Кандидоз шкіри і слизової оболонки в дорослих та дітей. Кандидоз вульви та вагіни, інших уrogenітальних локалізацій. Основні клінічні форми, лікування, профілактичні заходи. Роль акушерки ФАПу у своєчасному виявленні захворювань у вагітних.

Бактерійні хвороби шкіри: туберкульоз, лепра. Туберкульоз шкіри, зростання активності туберкульозної інфекції та її поширення в останні роки. Шляхи проникнення мікобактерій туберкульозу в шкіру. Особливості сучасного перебігу туберкульозу шкіри. Пристосовування інфекції до мінливих умов середовища організму. Принципи діагностики, лікування, догляду та профілактики. Поняття про лепру.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Гноячкові захворювання. Огляд хворих у стаціонарі та під час поліклінічного прийому. Приділення особливої уваги наявності розладів вуглеводного обміну, шкідливих умов праці, витоків інфекції.

Засвоєння способів комплексного, загального та місцевого лікування. Специфічна і неспецифічна імунотерапія. Оброблення здорової шкіри навколо вогнища уражень, самого вогнища. Епіляція волосся, підготовка ураженого місця до застосування зовнішніх лікарських форм. Обробка пелюшок. Виконання внутрішньовенних, внутрішньом'язових, підшкірних та внутрішньошкірних маніпуляцій. Участь у роботі фізіотерапевтичного кабінету. Дієтотерапія. Догляд за хворими на гноячкові захворювання.

Організаційні форми профілактики. Складання плану запобігання імпетиго в дитячих закладах, пологових будинках, на виробництві та в

сільському господарстві. Санітарно-освітня робота. Роль акушерки в профілактиці гноячкових хвороб.

Мікоз. Ознайомлення студентів з клінічними формами мікозу. Збирання анамнезу у хворих на мікози, встановлення факторів ризику, з'ясування скарг хворого, характеристика елементів висипу. Участь студентів в обстеженні та лікуванні хворих.

Дерматофітії (трихофітія, мікроспорія, фавус, оніхомікоз; дерматофітія кистей, ступнів, пахова), лабораторна діагностика (мікроскопічна культуральна). Взяття патологічного матеріалу (лусочок, волосся, нігтів) з місць ураження. Ознайомлення з хворими на різнокольоровий пітиріаз, кандидоз шкіри та слизової оболонки у дорослих та дітей. Застосування зовнішніх лікарських засобів у разі мікозів. Дотримання техніки безпеки. Поточна й заключна дезінфекція в осередку інфекції. Заходи профілактики мікозу, санітарно-освітня робота.

Практичні навички:

- володіння методикою епіляції волосся;
- дезінфекція шкіри повного оточення вогнища піодермії;
- володіння методикою підготовки ураженого місця до застосування зовнішніх лікарських форм;
- володіння методикою оброблення ектими;
- оброблення пелюшки;
- проведення профілактики мікротравм на промислових підприємствах та в сільському господарстві;
- володіння методикою оброблення мікротравм;
- дезінфекція шкіри рук медичного персоналу під час обслуговування хворих на піодермію;
- складання плану заходів профілактики піодермій на промисловому виробництві та в сільському господарстві, у дитячих закладах, пологових будинках;
- володіння методикою взяття патологічного матеріалу для лабораторного дослідження на наявність патологічних грибів (лусочок, волосся, скутул, нігтів, оболонок пухирів);
- проведення люмінесцентної діагностики;
- підготовка ураженої ділянки шкіри до застосування місцевого лікування (видалення кірок, розкриття пухирців, зрізання шматочків рогового шару епідермісу; проведення гоління);
- використання лікарських форм зовнішнього застосування: примочок, кератолітичних пластирів, мазей;
- проведення заходів профілактики дермато мікозу:
 - дезінфекція медичного інструментарію, шапочок та білизни;
 - поточна та остаточна дезінфекція в осередку інфекції;
 - дезінфекція взуття при епідермофітії;
 - знезаражування посуду;
- дотримання особистої профілактики медичними працівниками під час догляду за хворими на мікози;
- володіння методами проведення санітарно-освітньої роботи.

Тема 5. Паразитарні хвороби шкіри. Вірусні інфекційні хвороби з ураженням шкіри та слизових оболонок

ЛЕКЦІЯ

Паразитарні хвороби шкіри: короста, педикульоз та фтиріаз (інвазія блощицею, лобковою вошею). Етіопатогенез, шляхи поширення, клінічні прояви, особливості перебігу корости в дітей, ускладнення. Принципи діагностики, лікування та епідзаходи.

Вірусні та інфекційні хвороби, які характеризуються ушкодженням шкіри та слизових оболонок. Герпес простий, інкубаційний період, атипів форми. Генітальний герпес як одна з причин безплідності, недоношуваності вагітності. Герпес новонароджених, гострий герпетичний гінгівостоматит. Оперізувальний герпес, етіологія, патогенез, клінічні різновиди. Постгерпетична невралгія.

Лікування та профілактика герпетичних захворювань. Етіологія, діагностика, клінічна картина, лікування, догляд за хворими та профілактика вірусних бородавок та контагіозного молюска. Передавання породіллем гострокінцевих кондиллом новонародженому.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Паразитарні хвороби шкіри. Ознайомлення з хворими на коросту, педикульоз та фтиріаз. Збирання анамнезу, характеристика висипки, ознайомлення з лабораторною характеристикою корости. Вивчення правил і техніки обробки хворих на коросту бензилбензоатом натрію, сірчаними мазями, аерозолем “Спрегаль” та за методом Дем’яновича. Лікування ускладнень корости піодермією. Правила обробки шкіри хворих дітей та вагітних. Лікування пацієнтів після укусу комах. Складання комплексних профілактичних заходів в осередку корости, педикульозу та фтиріазу.

Вірусні інфекції. Обговорення муляжів, фотографій, таблиць. Обстеження хворих на простий та оперізувальний герпес, виявлення причин, факторів ризику. Описування суб’єктивних та об’єктивних ознак вірусних пухирцевих захворювань. Ознайомлення з методами діагностики. Участь у виконанні призначень лікаря, використання протигерпетичної полівалентної вакцини. Засвоєння профілактичних заходів: імунізація специфічною вакциною в дитинстві з метою профілактики розвитку вітряної віспи, імунізація специфічним імуноглобуліном хворих на імунодефіцитні стани перед хіміо- та променевою терапією, а також новонароджених, матері яких захворіли на оперізувальний герпес.

Контагіозний молюск. Клінічна картина, лікування, догляд за хворими. Профілактичні заходи в дитячих садках.

Дотримання правил техніки безпеки. Знищення предметів, забруднених кров’ю, екскретам хворих. Складання плану заходів внутрішньолікарняної профілактики поширення ВІЛ-інфекції.

Практичні навички:

- володіння методикою взяття матеріалу для лабораторної діагностики паразитарних хвороб;
- володіння технікою оброблення хворих на коросту бензилбензоатом натрію, сірчаною маззю, аерозолем “Спрегаль” та за методом Дем’яновича;
- складання плану комплексних заходів в осередку корости та педикульозу;
- проведення поточної й остаточної дезінфекції;

- дезінфекція білизни хворих на коросту, їхнього одягу, предметів, які їх оточують;
- вживання спільних заходів у разі паразитарних захворювань (у школі, дитячому садку тощо);
- володіння методами проведення профілактичних оглядів серед населення;
- розпізнавання патологічних елементів у хворих на вірусні дерматози;
- проведення диференціального діагнозу з імпетиго;
- виконання внутрішньошкірних ін'єкцій протигерпетичної полівалентної вакцини в передпліччя;
- проведення імунізації специфічним імуноглобуліном новонароджених, матері яких захворіли на оперізувальний герпес;
- дотримання правил роботи із зразками крові, біологічними рідинами, екскреторними та секреторними виділеннями хворих на ВІЛ-інфекцію;
- засвоєння правил транспортування зараженої ВІЛ-інфекцією крові;
- проведення заходів особистої профілактики ВІЛ-інфекції.

Розділ 3. Інфекційні хвороби, що передаються статевим шляхом

Тема 6. Сифіліс. Ранній сифіліс первинний і вторинний

ЛЕКЦІЯ

Уявлення про інфекційні хвороби, що передаються переважно статевим шляхом, їх класифікація. Джерела та шляхи поширення. Прогресуюче збільшення частоти виникнення всіх уrogenітальних інфекцій, за винятком гонореї.

Сифіліс: етіологія, шляхи зараження, загальний перебіг. Класифікація, імунітет, інкубаційний період. Ранній первинний сифіліс (серонегативний, серопозитивний), його тривалість, заразність. Первинна сифілома, регіонарний склераденіт, лімфангоїт. Атипові та ускладнені тверді шанкери. Твердий сифіліс статевих органів та іншої локалізації.

Тактика акушерки при ерозивно-виразкових висипках на статевих органах. Критерії діагностики.

Ранній вторинний сифіліс шкіри та слизових оболонок. Характерні ознаки вторинного сифілісу та термін їх появи. Продромальний період. Вторинний сифіліс свіжий, латентний, неуточнений. Особливості плескатої кондиломи, пустульозних сифілідів, сифілітичної алопеції, лейкодерми, сифілітичних вогнищ на слизовій оболонці. Інші форми вторинного сифілісу. Ураження внутрішніх органів, нервової системи та опорно-рухового апарату. Класичні серологічні реакції при вторинному сифілісі. Заразність хворих, небезпека їх для оточуючих. Найбільша загроза зараження плода від хворої на сифіліс матері.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Огляд хворих з проявами раннього сифілісу первинного і вторинного.

Демонстрування муляжів, слайдів, фотографій. Характеристика патологічних елементів у разі первинного та вторинного сифілісу. Вивчення методів дезінфекції рук медичного працівника при обстеженні хворих на

сифіліс.

Засвоєння техніки взяття матеріалу для дослідження на бліду трепонему.

Допомога персоналу під час проведення мікроскопічної діагностики збудника сифілісу та пункції регіонарного лімфовузла.

Участь у проведенні взяття, зберіганні та транспортуванні крові для дослідження на сифіліс; у проведенні взяття крові для експрес-діагностики сифілісу — реакції мікропреципітації.

Виконання лікувальних процедур разом з медичним персоналом: внутрішньом'язових ін'єкцій пеніциліну та його дюрантних форм, препаратів вісмуту, вітамінів тощо. Дезінфікування інструментарію та предметів, з якими контактував хворий.

Роль акушерки ФАПу у виявленні джерела, сімейних та інших контактів.

Практичні навички:

- застосування примочок та суспензорій у разі ускладнених твердих шанкерів;
- готування хворого для дослідження на наявність блідої трепонеми;
- володіння методикою взяття матеріалу для дослідження на наявність блідої трепонеми;
- заготовка хворого до пункції регіонарного лімфовузла;
- засвоєння техніки внутрішньом'язових ін'єкцій пеніциліну та його дюрантних форм;
- дезінфекція шкіри рук і предметів, з якими контактував хворий.

Тема 7. Пізній сифіліс. Уроджений сифіліс. Діагностика, принципи лікування, клініко-серологічний контроль вилікуваності хворих на сифіліс. Гонококова інфекція в чоловіків, жінок та дітей: клінічна картина, діагностика, лікування

ЛЕКЦІЯ

Пізній сифіліс: класифікація (активний, прихований), особливості перебігу.

Сифіліс серцево-судинної системи та інші симптоми пізнього сифілісу. Клінічні прояви: горбковий та гумозний сифіліс (шкіри, слизових оболонок, кісток).

Уроджений сифіліс. Роль хворої матері в передачі сифілісу дитині. Наслідки вагітності у жінок, хворих на сифіліс: викидень, передчасні пологи, мертвонародження, народження хворої на сифіліс дитини.

Періоди уродженого сифілісу: сифіліс плаценти, пуповини і плода; ранній уроджений сифіліс симптомний (сифіліс грудних дітей, сифіліс дітей раннього віку), ранній уроджений латентний, пізній уроджений сифіліс.

Достовірні й вірогідні ознаки пізнього уродженого сифілісу. Профілактика уродженого сифілісу.

Заходи боротьби з уродженим сифілісом, які проводяться в жіночій консультації, пологових будинках та на ФАПі.

Значення клінічних проявів, даних анамнезу, результатів клінічного бактеріоскопічного та серологічного обстеження у діагностиці сифілісу.

Лабораторна діагностика. Серологічне обстеження вагітних та оцінка його результатів. Клінічна оцінка серологічних реакцій.

Ознайомлення з основними принципами лікування хворих на сифіліс. Уявлення про методи (схеми) лікування відповідно до чинних наказів Міністерства охорони здоров'я України. Критерії вилікуваності. Диспансерний нагляд та прогноз при сифілісі. Правила зняття з обліку осіб, які перехворіли на сифіліс.

Гонококова інфекція. Умови та шляхи передавання інфекції. Побутове зараження дівчаток. Інкубаційний період. Класифікація за тривалістю (свіжа, хронічна), за перебігом (гостра, підгостра, торпідна) та з урахуванням локалізації ураження. Особливості перебігу гонококової інфекції на сучасному етапі: малосимптомний та торпідний перебіг, поєднання з хламідійною, мікоплазмозною, трихомоніазною та ускладненою ВІЛ-інфекцією; стійкість до антибіотиків, часті орофарингіальні ураження. Вплив хронічного алкоголізму та наркоманії на перебіг гонококової інфекції. Гонококова інфекція нижнього відділу сечово-статевого тракту без ускладнень та з ускладненнями. Екстрагенітальні форми гонококової інфекції (проктит, ураження слизової оболонки ротової порожнини, гортані). Вплив на дітородну функцію. Бактеріоскопічна та бактеріологічна діагностика. Інструментальні дослідження. Клінічні симптоми захворювання у чоловіків. Двосклянкова проба сечі.

Основні принципи загального та місцевого лікування хворих на гонококову інфекцію. Критерії вилікуваності, прогноз. Роль акушерки у виявленні інфекцій, що передаються статевим шляхом. Деонтологічні проблеми. Проведення профілактичних заходів.

Виконання ін'єкції гонококової вакцини, аутогемотерапія. Профілактика гонококової інфекції у гінекологічних хворих (хронічний запальний процес, дисменорея, безплідність). Профілактика бленореї в новонароджених.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Огляд хворих, вивчення муляжів, фотографій, слайдів з проявами пізнього та природженого сифілісу. Ознайомлення з особливостями перебігу пізнього сифілісу у хворих на алкоголізм, наркоманію та СНІД. Усвідомлення важливості ретельного збору анамнестичних даних у матері для виявлення уродженого сифілісу. Клінічне та серологічне обстеження дитини і матері. Вдосконалення техніки взяття крові на серологічні реакції (Вассерманна, РІФ, РІФабс, РІБТ, МРП), а також для дослідження на ВІЛ-інфекцію. Збереження та транспортування крові для серологічної діагностики. Підготовка хворого до люмбальної пункції. Засвоєння техніки ін'єкцій пеніциліну та його дюрантних форм, особливостей лікування вагітних та дітей, хворих на сифіліс. Ознайомлення з симптоматикою ускладнень і невідкладною допомогою при цьому.

Роль жіночої консультації, ФАПів у профілактиці уродженого сифілісу, значення допологової реакції Вассерманна вагітних. Заповнення з навчальною метою первинної медичної документації хворих на сифіліс (форми: 065-О, 065-1О, 049-О).

Огляд хворих на гонококову інфекцію. Засвоєння студентами методики обстеження хворих (взяття матеріалу із сечівника, піхви, каналу шийки матки, прямої кишки, бартолінієвих залоз — у жінок; із сечівника, піхви, прямої кишки — у дівчаток; із сечівника, передміхурової залози, сім'яних міхурців, прямої кишки — у чоловіків; двосклянкова проба). Методи провокації. Участь студентів у виконанні місцевих процедур: промивання сечівника, інстиляції в

сечівник, накладання зігрівального компресу та суспензорію при епідидиміті, введення бужів, масаж передміхурової залози і сім'яних міхурців, спринцювання та тампонада піхви, піхвові ванночки, змащування слизової оболонки каналу шийки матки дезінфекційними розчинами.

Практичні навички:

- володіння технікою взяття крові у дорослих та дітей на КСР, РІФ, РІБТ і мікрореакції; зберігання та транспортування крові;
- готування хворого до люмбальної пункції;
- догляд за хворими після люмбальної пункції;
- засвоєння техніки введення препаратів вісмуту;
- засвоєння особливостей догляду за хворими на сифіліс;
- проведення поточної дезінфекції у венерологічному відділенні;
- розроблення плану заходів щодо внутрішньолікарняної профілактики сифілісу;
- володіння технікою взяття виділення із сечівника та передміхурової залози, сім'яних міхурців, прямої кишки для обстеження на гонококи у чоловіків;
- володіння технікою взяття матеріалу із сечівника, каналу шийки матки, великих залоз піхви, прямої кишки у жінок;
- володіння технікою взяття матеріалу із сечівника, піхви та прямої кишки у дівчаток;
- засвоєння техніки промивання сечівника;
- володіння технікою інстиляції в чоловіків;
- володіння технікою накладання зігрівального компресу та суспензорію при епідидиміті;
- володіння технікою ін'єкцій гонококової вакцини;
- володіння технікою спринцювання та змазування каналу шийки матки у жінок.

Тема 8. Хвороба, зумовлена ВІЛ-інфекцією. Хламідійна інфекція та інші інфекційні хвороби, що передаються переважно статевим шляхом. Індивідуальна та державно-громадська профілактика гострозаразних шкірних та венеричних хвороб. Диспансеризація. Правове забезпечення запобігання поширенню гострозаразних інфекцій. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЇ

Значне поширення інфекційних хвороб, що передаються статевим шляхом та вражають переважно сечові та статеві органи, а також зростання інфекцій з переважним ураженням інших органів (ВІЛ-інфекція).

Етіологія уrogenітальних інфекцій, шляхи передачі, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, догляд за хворими та профілактика хламідіозу, трихомонозу, уrogenітального мікоплазмозу.

ВІЛ-інфекція. Етіологія, патогенез, інкубаційний період, епідеміологія. Шляхи передачі: проникнення інфекції безпосередньо у кров під час гемотрансфузії, у разі застосування інфікованих ін'єкційних голок, під час статевих контактів тощо. Здатність проходження ВІЛ-інфекції через плацентарний бар'єр та інфікування плода. Ранні клінічні ознаки СНІДу. Хвороби шкіри та слизових оболонок, що супроводять СНІД. Абсолютні й відносні дерматологічні показання для обстеження хворих на СНІД.

Особливості перебігу дерматозів на тлі ВІЛ-інфекції. Деонтологічні та

юридичні аспекти роботи медичного персоналу з пацієнтами, які належать до групи ризику та ВІЛ-інфікованими. Внутрішньолікарняна профілактика. Роль акушерки в профілактиці ВІЛ-інфекції на ФАПі. Санітарно-освітня робота.

Значне поширення ВІЛ-інфекції серед наркоманів та осіб, що ведуть безладне статеве життя. Поширеність групи ризику (повії, гомосексуалісти, безплідні, вагітні). Обстеження на хламідійну інфекцію жінок, в яких були самовільні аборти, із хронічними запальними процесами сечових та статевих органів, безплідних пар.

Єдина система диспансеризації, яка полягає у спостереженні за здоров'ям населення певний період часу.

Спеціалізована шкірно-венерологічна мережа. Методи громадської та індивідуальної профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом. Проведення обліку хворих, диспансеризація, виконання законів про боротьбу із заразними хворобами. Лікування хворих за єдиними схемами та інструкціями. Госпіталізація всіх хворих на заразні форми сифілісу в перші 24 години після встановлення діагнозу. Виявлення джерела інфекції, обстеження статевих і побутових контактів та залучення їх до лікування.

Роль жіночих консультацій у профілактиці заразних захворювань. Правове забезпечення боротьби з поширенням інфекцій, що передаються статевим шляхом.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вивчення студентами груп ризику. Огляд хворих у спеціалізованих стаціонарах з уrogenітальними інфекціями, що передаються статевим шляхом та кандидозами, фтиріазом, вірусними інфекційними хворобами; аналіз огляду. Участь студентів у обстеженні та лікуванні хворих: взяття матеріалу для мазків, посівів, нативного матеріалу на трихомоніаз; промивання, інстиляція в сечівники та ін. Виконання призначень лікаря щодо загальної терапії. Відвідування лабораторії та фізіотерапевтичного кабінету. Ознайомлення з лабораторними методами обстеження (культуральний, цитологічний, ІФА).

Питання профілактики заразних шкірних хвороб та інфекцій, що передаються статевим шляхом, і диспансеризація хворих.

Ознайомлення студентів із функціональними підрозділами шкірно-венерологічних закладів, формами обліку хворих № 25, 25-О, 30-О та ін.

Методи виявлення джерела зараження, контактів. Заповнення первинної обліково-звітної медичної документації. Патронажна робота. Зв'язок диспансеру з санітарно-епідеміологічною станцією, ветеринарною службою. Роль жіночих консультацій, ФАПів у профілактиці природженого сифілісу, гонореї, трихомоніазу, СНІДу тощо.

Правила роботи із зразками крові, біологічними рідинами, екскреторними та секреторними виділеннями ВІЛ-інфікованих хворих. Допомога медичному персоналові під час забору матеріалу для дослідження на ВІЛ-інфекцію та транспортування його до лабораторії. Обстеження пацієнтів з ускладненими хворобами шкіри. Дотримання правил техніки безпеки. Знищення предметів, забруднених кров'ю, екскретами хворих. Складання плану заходів внутрішньолікарняної профілактики поширення ВІЛ-інфекції.

Форми та методи санітарної освіти. Збереження таємниці діагнозу. Освоєння деонтологічних аспектів стосунків з хворими та колегами по роботі. Специфіка опитування пацієнта про інтимні сторони життя, особливості розпитування родини. Юридичне значення медичної документації.

Медичні профілактичні огляди та їх значення в профілактиці поширення заразних хвороб шкіри та інфекцій, що передаються статевим шляхом.

Контрольне обстеження заразних хворих після закінчення лікування.

Критерії вилікуваності інфекцій, що передаються статевим шляхом, та термін зняття з обліку.

Охорона праці в галузі.

Практичні навички:

- володіти технікою взяття виділень із сечівника, піхви та каналу шийки матки для дослідження на трихомонаду;
- проводити заходи індивідуальної профілактики хламідійної інфекції, трихомоніазу та кандидозу;
- володіти деонтологічними аспектами взаємовідносин з хворими на заразні хвороби шкіри та інфекції, що передаються статевим шляхом;
- розробляти план заходів щодо внутрішньолікарняної профілактики сифілісу, гонорейної та ВІЛ-інфекції;
- складати рекомендації щодо профілактики ВІЛ-інфекції серед медичного персоналу маніпуляційних кабінетів, лабораторій, донорських та фельдшерсько-акушерських пунктів;
- дотримуватися правил роботи із зразками крові, біологічними рідинами, екскреторними та секреторними виділеннями хворих на ВІЛ-інфекцію;
- засвоїти правила транспортування зараженої ВІЛ-інфекцією крові;
- проводити заходи особистої профілактики ВІЛ-інфекції;
- володіти методами диспансерної роботи серед хворих на гострозаразні захворювання шкіри, сечових, статевих та інших органів і систем;
- володіти методами профілактичних оглядів серед населення;
- знати правила роботи в кабінетах профілактичних оглядів декретованого контингенту;
- володіти методами проведення санітарно-освітньої роботи серед населення;
- володіти методами особистої профілактики гострозаразних захворювань;
- вміти працювати з документацією шкірно-венерологічного диспансеру (заповнювати форми 025-О, 025-1О, 030-О, 065-О, 065-1О, 065-2О, 089-О, 264-О-88).

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

Діагностичних навичок

1. Збирати епідеміологічний анамнез у хворих на гострозаразні інфекції.
2. Проводити додаткове обстеження хворих на шкірні хвороби: пальпацію, діаскопію, зішкрібання патологічних елементів висипки; перевіряти чутливість шкіри.
3. Визначати ізоморфну реакцію шкіри, псоріатичні феномени та оцінювати дермографізм.
4. Ставити шкірні тести краплинним та компресним методами.
5. Визначати біодозу ультрафіолетового опромінення.
6. Володіти методикою проведення проби Ядассона.
7. Брати матеріал із пухирців для дослідження на акантолітичні клітини (мазок-відбиток).
8. Брати матеріал для лабораторного дослідження на наявність патогенних грибів (волосся, нігті, лусочки).
9. Проводити люмінесцентну діагностику в разі мікозів.
10. Збирати матеріал для лабораторної діагностики паразитарних хвороб.
11. Готувати матеріал для дослідження на білу трепонему.
12. Готувати хворого до пункції регіонарного лімфатичного вузла.
13. Готувати хворого до люмбальної пункції.
14. Брати, зберігати та транспортувати кров дорослих і дітей для обстеження на КСР, РІФ, РІБТ, ВІЛ-інфекцію.
15. Брати кров для експрес-діагностики сифілісу (за допомогою реакції мікропреципітації).
16. Брати матеріал для бактеріоскопічного дослідження на гонококи, трихомонади, хламідії та інші урогенітальні інфекції у жінок із сечівника, каналу шийки матки, бартолінієвих залоз, прямої кишки.
17. Брати матеріал для дослідження на гонококи, трихомонади, хламідії та інші урогенітальні інфекції у чоловіків із сечівника, передміхурової залози, сім'яних міхурців, прямої кишки.
18. Брати матеріал для дослідження на гонококи, трихомонади, хламідії та інші урогенітальні інфекції у дівчаток із сечівника, піхви, прямої кишки.
19. Брати матеріал для бактеріологічного дослідження на гонококову інфекцію з мигдаликів та глотки.

Лікувальних навичок

1. Робити внутрішньовенну, внутрішньом'язову, внутрішньошкірну та підшкірну ін'єкції.
2. Очищувати вогнище ураження для застосування зовнішніх лікарських форм.
3. Обробляти здорову шкіру, що оточує вогнище інфекції.
4. Обробляти піококові виразки.
5. Обробляти пелюшки новонароджених, хворих на епідемічний пемфігус.
6. Застосовувати охолоджувальні примочки, волого-висихаючі пов'язки, дерматологічні компреси, збовтувальні суміші, пасти, олії, пластирі та лаки.
7. Застосовувати мазі: змазувати без пов'язки, накладати мазь під пов'язку та компрес, втирати мазь.
8. Накладати чистий іхтіол, пластр.
9. Готувати хворих з мікозами до застосування лікарських форм

- (підстригання, гоління, видалення волосся, зняття кірок, лусок).
10. Обробляти нігті в разі оніхомікозу.
 11. Обробляти різними методами хворих на коросту та педикульоз.
 12. Доглядати за ротовою порожниною хворих на пемфігус звичайний.
 13. Робити внутрішньом'язові ін'єкції дюрантних препаратів пеніциліну та олійних препаратів вісмуту.
 14. Промивати сечівник у чоловіків, проводити інстиляцію в сечівник, накладати зігрівальний компрес і суспензорій у разі епідидиміту.
 15. Промивати сечівник у жінок, проводити інстиляцію в сечівник, спринцювати піхву, робити піхвові ванночки, змазувати канал шийки матки.
 16. Застосовувати примочки та суспензорії в разі ускладнених твердих шанкерів.

Дезінфекційних та профілактичних навичок

1. Здійснювати поточну та заключну дезінфекцію в осередку заразних хвороб.
2. Дезінфікувати приміщення, меблі, медичний інструментарій, предмети догляду за хворими на заразні шкірні захворювання та інфекції, що передаються переважно статевим шляхом.
3. Дезінфікувати шкіру рук медичного персоналу під час обслуговування хворих на заразні захворювання шкіри та хвороби, що передаються статевим шляхом.
4. Дезінфікувати натільну та постільну білизну, предмети особистого використання хворих на заразні захворювання шкіри та хвороби, що передаються статевим шляхом.
5. Робити дезінфекцію та дотримуватися протиепідемічного режиму під час забору крові та контакту з біологічними рідинами, екскреторними та секреторними виділеннями в разі дослідження хворих на ВІЛ-інфекцію та ВІЛ-інфікованих.
6. Проводити заходи щодо профілактики мікротравм на промислових підприємствах та в сільському господарстві.
7. Складати план заходів щодо профілактики піодермії в дитячих закладах, пологових будинках, перукарнях.
8. Складати план заходів щодо профілактики мікозів у лазнях, перукарнях, басейнах, душових, спортивних, дитячих та лікувальних закладах.
9. Складати спільні протиепідемічні заходи в разі паразитарних хвороб шкіри в дитячих закладах, організованих колективах.
10. Розробляти план заходів щодо внутрішньолікарняної профілактики сифілісу, гонококової інфекції, ВІЛ-інфекції.
11. Складати рекомендації щодо профілактики ВІЛ-інфекції серед медичного персоналу маніпуляційних кабінетів, лабораторій, донорських та фельдшерсько-акушерських пунктів.
12. Проводити диспансерну роботу з хворими на гострозаразні захворювання шкіри та інфекції, що передаються переважно статевим шляхом (виявлення та обстеження контактних осіб, джерел зараження та осіб з підозрою на гострозаразні захворювання).
13. Робити профілактичні огляди населення.
14. Проводити санітарно-освітню роботу серед населення (бесіди, лекції).
15. Проводити індивідуальну профілактику інфекцій, що передаються статевим шляхом.

16. Заповнювати первинну облікову медичну документацію: форми 025-О, 025-1О, 030-О, 065-О, 065-1О, 065-2О, 089-О, 0264-О-88.
17. Заповнювати журнали обліку хворих на гострозаразні хвороби шкіри та інфекції, що передаються переважно статевим шляхом.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

Загальні питання

1. Морфологія та фізіологія шкіри.
2. Зовнішні та внутрішні чинники виникнення хвороб шкіри.
3. Суб'єктивні та об'єктивні ознаки хвороб шкіри.
4. Характеристика первинних та вторинних патологічних елементів висипки.
5. Принципи деонтології медичного працівника шкірно-венерологічного закладу.
6. Методика обстеження хворих на хвороби шкіри.
7. Принципи загального та місцевого лікування дерматозів.
8. Показання та протипоказання до застосування кортикостероїдів.

Спеціальна дерматологія

1. Атопічний дерматит.
2. Алергійний та простий контактний дерматити.
3. Пелюшковий дерматит.
4. Себорейний дерматит.
5. Екзема.
6. Сверблячі дерматози: простий хронічний лишай, свербіж.
7. Професійні хвороби шкіри.
8. Кропив'янка та еритеми. Набряк Квінке.
9. Токсичний епідермальний некроліз.
10. Папулосквамозні дерматози: псоріаз, червоний плесканий лишай, пітиріаз рожевий.
11. Бульозні дерматози: дерматит герпетиформний дерматит Дюрінга, пемфігус звичайний.
12. Системні хвороби та локалізовані зміни сполучної тканини: червоний вовчак, вогнищева склеродермія.
13. Фактори ризику новоутворень шкіри.
14. Передракові хвороби.
15. Злоякісні новоутворення шкіри.
16. Інфекційні хвороби шкіри: імпетиго, піодермії, звичайна ектима, фурункул та карбункул.
17. Особливості піодермій у дітей та вагітних.
18. Еритразма.
19. Гідраденіт.
20. Туберкульоз шкіри.
21. Мікози: різнокольоровий пітиріаз, дерматофітії, кандидоз.
22. Короста, особливості перебігу корости в дітей.
23. Педикульоз і фтиріаз.
24. Вірусні інфекційні хвороби: оперізувальний герпес, простий герпес, вірусні бородавки та контагіозний молюск.

Інфекційні хвороби, що передаються статевим шляхом

1. Сифіліс, загальний перебіг, інкубаційний період.
2. Ранній первинний сифіліс, атипіві та ускладнені шанкери.
3. Ранній вторинний сифіліс шкіри та слизових оболонок. Ураження інших органів і систем.

4. Пізній сифіліс, його класифікація, загальна характеристика перебігу. Клінічні прояви: горбковий та гумозний.
5. Сифіліс серцево-судинної системи.
6. Ураження нервової системи в разі пізнього сифілісу.
7. Природжений сифіліс. Роль матері та умови передачі сифілісу дитині.
8. Ранній природжений сифіліс.
9. Пізній природжений сифіліс.
10. Лабораторна діагностика сифілісу: види серологічних реакцій.
11. Основні принципи лікування хворих на сифіліс.
12. Критерії вилікування хворих на сифіліс, диспансерний нагляд.
13. Профілактика вагітних з метою запобігання природженому сифілісу.
14. Гонококова інфекція, інкубаційний період.
15. Клініка гонококової інфекції у чоловіків, жінок та дітей.
16. Ускладнення гонококової інфекції у чоловіків та жінок.
17. Лабораторна діагностика гонококової інфекції.
18. Принципи лікування хворих на гонококову інфекцію та критерії вилікування.
19. ВІЛ-інфекція. Деонтологія та юридичні аспекти роботи медичного працівника з ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД.
20. Хламідійна інфекція, уrogenітальний трихомоніаз та уrogenітальний мікоплазмоз.
21. Питання організації дерматовенерологічної служби в Україні.
22. Питання диспансеризації хворих з хронічними дерматозами.
23. Питання профілактики гострозаразних хвороб шкіри.
24. Значення епідеміологічного анамнезу в діагностиці та профілактиці заразних хвороб шкіри і хвороб, що передаються статевим шляхом.
25. Питання профілактики хвороб, що передаються статевим шляхом: методи індивідуальної профілактики інфекцій, методи проведення диспансерної роботи серед хворих, методи профілактики трансфузійного сифілісу та сифілісу серед хворих соматичних стаціонарів.
26. Основи санітарно-гігієнічного режиму в шкірно-венерологічному диспансері та організація його роботи.
27. Профілактичні та протиепідемічні заходи в осередку заразних хвороб.
28. Правила роботи та обов'язки медичного персоналу в кабінетах профілактичних оглядів декретованого контингенту.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Симптоматика шкірних хвороб. Основні методи діагностики і лікування.
2. Алергійні захворювання.
3. Захворювання нез'ясованої етіології.
4. Дерматомікози, дерматозоонози. Вірусні дерматози.
5. Гноячкові захворювання.
6. Сифіліс первинний і вторинний.
7. Сифіліс третинний і вроджений.
8. Гонорея. Хвороби, що передаються статевим шляхом (хламідіоз, трихомоніаз та ін.)

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Дудченко М.О. Шкірні та венеричні хвороби. — Вінниця: Нова книга, 2007.

Зудин Б.И. Кожные венерические болезни. — М.: Медицина, 1996.

Кравченко В.Г. Шкірні та венеричні хвороби. Підручник. — К.: Здоров'я, 1995.

Новосад Л.С. та ін. Шкірні та венеричні хвороби. Навч. посібн. — К.: Здоров'я, 2000.

Савчак В.І., Галкіна С.О. Хвороби шкіри. Хвороби, що передаються статевим шляхом. Підручник. — Тернопіль: Учмедкнига, 2001.

Скачко Б.Г. ВІЛ/СНІД. Профілактика. Лікування. Реабілітація. — К.: Медицина, 2006.

Шегедин М.Б., Нужна Т.О. Дерматологія. Венерологія та клінічна оцінка лабораторних досліджень. — К.: ВСВ "Медицина", 2010.

Додаткова

Аязатулов Р.Ф. Вирусные заболевания кожи и слизистых оболочек (этиология, патогенез, клиника, диагностика, лечение, профилактика). — К., 2005.

Владимирова В.В., Зудин Б.И. Кожные венерические болезни (атлас). — М.: Медицина, 1980.

Воронин В.К., Зеленский А.А. Справочник акушерки. — Одеса: Черноморье, 1996.

Коколина В.Ф., Зубков О.В. Диагностика и лечение урогенитальных инфекций в гинекологии детского и подросткового возраста: метод. пособие. — М., 1998.

Колуканов И.Е., Чайка Н.А. Гарднереллез. — СПб, 1999.

Коляденко В.Г., Головенко Д.Я. Клиника, лечение, профилактика венерических болезней. — К.: Вища шк., 1990.

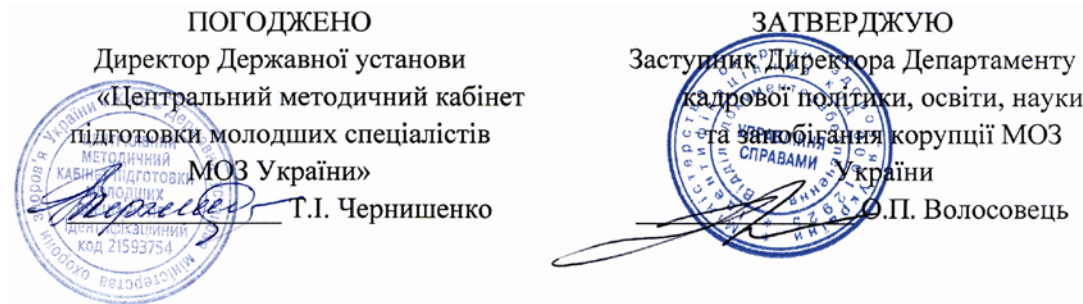
Коляденко В.Г., Федоренко А.Є., Воловченко Д.Я. Медична деонтологія в дерматології і венерології. — К.: Здоров'я, 1989.

Контактные инфекции, передающиеся половым путем / Под ред. И.И. Маврова. — К.: Здоров'я, 1989.

Радионон В.Г., Притуло О.А., Андрашко Ю.В. Герпесвирусные заболевания человека. — ИПЦ "Элтон — 2", Луганск. — 2004.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа «Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів» МОЗ України

ІНФЕКТОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 «Акушерська справа»

Київ
2011

ІНФЕКТОЛОГІЯ

Укладачі:

О.І. Михайлова — викладач I категорії КРВНЗ “Кримський медичний коледж”;

П.М. Фісак — викладач вищої категорії, старший викладач Київського медичного коледжу № 3.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з педіатрії та інфекційних хвороб КРВНЗ “Кримський медичний коледж” 22.06.11 р., протокол № 12.

Рецензенти:

А.О. Дегтярьова — головний позаштатний спеціаліст МОЗ АР Крим за фахом “Інфекційні хвороби”, заслужений лікар України, завідувач II інфекційного відділення зі спеціальною службою для хворих з ВІЛ/СНІДом 7-ої міської клінічної лікарні м. Сімферополя;

Г.В. Бацюра — асистент кафедри інфекційних хвороб ДУ “Кримський державний медичний університет ім. С.І. Георгієвського” МОЗ України.

Т.А. Ачкасова — канд. мед. наук, асистент кафедри інфекційних хвороб ДУ “Кримський державний медичний університет імені С.І. Георгієвського” МОЗ України.

А.М. Скороход — викладач вищої категорії з інфекційних хвороб Кременчуцького медичного коледжу;

Ю.М. Король — викладач вищої категорії Кіровоградського базового медичного коледжу ім. Є.Й. Мухіна;

В.О. Сінюгіна — голова циклової методичної комісії професійної і практичної підготовки терапевтичного циклу, викладач-методист, викладач вищої категорії Кременчуцького медичного коледжу.

© МОЗ України, 2011

© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Інфектологія” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Навчальна мета цієї дисципліни — підготувати сучасного медичного працівника, який володів би клінічним мисленням і, працюючи в умовах фельдшерсько-акушерського пункту, здатний був установити ранній точний діагноз, призначити лікування, організувати і провести профілактичні та протиепідемічні заходи.

Викладання дисципліни повинно мати тісний зв'язок з іншими дисциплінами. Велика роль надається самостійній роботі студентів, метою якої є поглиблення і систематизація знань, закріплення і вдосконалення практичних навичок, вивчення сучасних аспектів і проблем медицини.

До програми включено охорону праці та особисту безпеку медичних працівників під час роботи в інфекційних відділеннях, а також під час роботи з хворими на СНІД, вірусний гепатит та з хворими на особливо небезпечні карантинні інфекції.

При викладанні теоретичної частини дисципліни слід акцентувати увагу на основних чинних наказах та інструктивних листах МОЗ України, сучасному стані інфекційної захворюваності в регіоні, Україні та світі, особливостях сучасного перебігу інфекційних хвороб, профілактичному спрямуванні роботи акушерки.

Навчальну практику доцільно проводити в інфекційному стаціонарі, кабінеті інфекційних хвороб. Особливу увагу приділяють режиму роботи медичного персоналу в інфекційних відділеннях різного профілю, особистій безпеці медичного персоналу. Під час практичного тренінгу слід звернути увагу студентів на всі етапи маніпуляцій (підготовка до маніпуляції, техніка маніпуляції, дезінфекція або утилізація медичного обладнання). Особливу увагу потрібно надати спілкуванню пацієнта і медичного працівника, вихованню милосердя і відповідальності.

Організація і планування самостійної роботи студентів передбачає надання джерел інформації й застосування сучасних методів і технологій навчання. З цією метою створюються методичні рекомендації і методичні розробки тем, винесених на самостійне опрацювання; широко повинні застосовуватися інформаційні технології: електронні підручники, комп'ютерні навчальні програми, програмований контроль, відеофільми, слайди тощо. Практичний тренінг і вдосконалення професійних вмінь студентів проводиться в умовах тренажерного залу в позааудиторний час.

На вивчення дисципліни відводиться 135 год: 27 — лекції; 60 — навчальна практика під керівництвом викладача та 48 — самостійна робота.

Після вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- основи етіології, епідеміології, патогенезу, клінічні ознаки, ускладнення, діагностику, особливості лікування й догляду за хворими;
- структуру інфекційної служби, санітарний і протиепідемічний режим інфекційних відділень різного профілю; правила особистої безпеки медичних працівників;
- функції та особливості роботи амбулаторної служби. Правила оформлення екстреного повідомлення. Принципи диспансерного

- спостереження за реконвалесцентами;
- тактику медичного персоналу в разі карантинних інфекцій;
- вплив інфекційних хвороб на перебіг вагітності, на плід;
- особливості перебігу дитячих інфекційних хвороб у дорослих.

Студенти повинні вміти:

- збирати епідеміологічний анамнез;
- організувати ізоляцію та госпіталізацію інфекційного хворого;
- взяти інфекційний матеріал на бактеріологічне та вірусологічне дослідження і транспортувати його до лабораторії;
- зберігати, вводити та утилізувати біологічні імунні засоби;
- готувати пацієнта до інструментальних досліджень;
- надавати невідкладну допомогу інфекційним хворим, дотримуватися правил протиепідемічного режиму;
- дотримуватися правил протиепідемічного режиму, забезпечувати особисту безпеку під час роботи з хворими та інфікованим матеріалом.

Студенти мають бути поінформовані про:

- сучасний стан інфекційної захворюваності в регіоні, Україні, світі;
- основні чинні накази та інструктивні листи МОЗ України.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА					
1	Основні відомості про інфектологію. Методи діагностики інфекційних хвороб. Основні принципи лікування хворих на інфекційні хвороби. Догляд за хворими	6	2	4	—
2	Структура і режим інфекційної служби. Основи профілактики інфекційних хвороб. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій в акушерстві. Охорона праці та особиста безпека під час роботи в інфекційних відділеннях та акушерських стаціонарах. Охорона праці в галузі	8	—	4	4
СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА					
	<i>Розділ 1. Захворювання переважно з фекально-оральним механізмом передачі</i>				
3	Черевний тиф. Паратифи А і В. Шигельоз	8	2	4	2
4	Холера	6	2	4	—
5	Сальмонельоз. Ботулізм. Харчові токсикоінфекції	9	2	4	3
	<i>Розділ 2. Вірусні інфекції</i>				
6	Вірусні гепатити. Життєва та професійна безпека, охорона праці акушерки під час роботи з хворими на вірусні гепатити	8	2	4	2
	<i>Розділ 3. Захворювання переважно з повітряно-крапельним механізмом передачі</i>				
7	Грип. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Герпесвірусні інфекції	8	2	4	2
8	Вітряна віспа	3	—	—	3
9	Краснуха	3	—	—	3
10	Інфекційний мононуклеоз	3	—	—	3
11	Дифтерія	8	2	4	2
12	Менінгококова інфекція	6	2	4	—

	<i>Розділ 4. Захворювання переважно з трансмісивним механізмом передачі</i>				
13	Геморагічні гарячки	12	2	4	2
14	Епідемічний висипний тиф. Хвороба Брілла. Малярія		2		2
	<i>Розділ 5. Захворювання переважно з рановим та інокуляційним механізмом передачі</i>				
15	ВІЛ-інфекція. Охорона праці та особиста безпека акушерки під час роботи з хворими на СНІД	8	2	4	2
16	Правець. Сказ. Лептоспіроз	10	2	4	4
	<i>Розділ 6. Захворювання переважно з множинним механізмом передачі</i>				
17	Сибірка. Бруцельоз	10	2	4	4
18	Лістеріоз. Токсоплазмоз	8	—	4	4
19	Чума. Охорона праці та захист від зараження під час роботи з хворими на особливо небезпечні інфекції	8	1	4	3
	Натуральна віспа	3	—		3
	Усього	135	27	60	48

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Структура і режим інфекційної служби. Основи профілактики інфекційних хвороб	2
2	Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій в акушерстві	2
3	Парагрифи А і В	2
4	Харчові токсикоінфекції	3
5	Вірусні гепатити В і Е (актуальність в акушерській практиці)	2
6	Гострі респіраторні вірусні інфекції	2
7	Вітряна віспа	3
8	Краснуха	3
9	Інфекційний мононуклеоз	3
10	Дифтерія	2
11	Геморагічні гарячки	2
12	Хвороба Брілла	2
13	ВІЛ-інфекція	2
14	Сказ	2
15	Лептоспіроз	2
16	Сибірка	2
17	Бруцельоз	2
18	Лістеріоз	2
19	Токсоплазмоз	2
20	Натуральна віспа	3
21	Чума	3
Усього		48

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Основні відомості про інфектологію. Методи діагностики інфекційних хвороб. Основні принципи лікування хворих на інфекційні хвороби. Догляд за хворими

ЛЕКЦІЯ

Поняття про інфекційні хвороби, інфекційний процес. Різні форми взаємодії макро- та мікроорганізму. Характерні ознаки інфекційних хвороб:

- наявність специфічного агента;
- заразливість;
- циклічність перебігу, періоди гострого інфекційного захворювання;
- розвиток імунітету в динаміці захворювання.

Поняття про клінічні форми інфекційної хвороби. Загострення, рецидив, ускладнення. Бактеріоносійство.

Міжнародна класифікація інфекційних хвороб та адаптована до міжнародних вимог класифікація Л.В. Громашевського.

Реактивність організму. Імунітет і алергія, їх роль у перебігу інфекційного процесу та в діагностиці.

Вплив TORCH-інфекції на перебіг вагітності і плід. Акушерська тактика в разі виявлення у вагітної інфекційного захворювання.

Методи діагностики інфекційних хвороб. Суб'єктивні та об'єктивні методи обстеження. Значення клінічного та епідеміологічного анамнезу.

Основні симптоми і синдроми інфекційних хвороб. Симптоми патогномонічні, опорні, загальноінфекційні.

Об'єктивне обстеження хворого.

Методи лабораторної діагностики інфекційних захворювань. Сучасні інструментальні методи діагностики. Роль акушерки під час діагностичних маніпуляцій.

Лікування комплексне та індивідуальне, специфічне та патогенетичне.

Лікувально-охоронний режим та дієтотерапія інфекційних хвороб.

Етіотропні засоби лікування: антибактеріальні, противірусні та протипаразитарні. Можливі побічні дії. Роль алергологічного анамнезу в запобіганні побічним ефектам. Тератогенна дія.

Патогенетичне лікування інфекційного хворого: десенсибілізувальні, дезінтоксикаційні, протизапальні засоби.

Імунотерапія. Специфічна пасивна імунотерапія (серотерапія). Специфічна активна імунотерапія.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Методи обстеження інфекційних хворих. Виділення провідних синдромів у перебігу хвороби. Ознайомлення з основними методами лабораторної діагностики. Взяття інфікованого матеріалу на бактеріологічне дослідження. Особиста безпека акушерки.

Сучасні методи інструментальної діагностики: ректороманоскопія, УЗД, спинномозкова пункція, особливості їх застосування при інфекційних хворобах.

Принципи комплексного та індивідуального лікування інфекційного хворого.

Міжнародна класифікація протибактерійних та противірусних засобів.

Ознайомлення з основними групами етіотропних, патогенетичних лікувальних засобів. Правила їх зберігання та введення. Заповнення листів призначення. Призначення лікарських засобів з поясненням механізму їх дії. Робота на медичному посту та в процедурному кабінеті. Значення чіткого виконання лікарських призначень, дотримання правил асептики та антисептики, дотримання правил техніки безпеки під час роботи з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та біологічними рідинами організму.

Закріплення навичок догляду за хворими в інфекційному відділенні.

Організація лікувального харчування, види дієт.

Практичні навички:

- збирання скарг, анамнезу захворювання, анамнезу життя, епідеміологічного анамнезу;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- проведення огляду шкіри, підшкірної основи;
- проведення огляду (обстеження) периферійних лімфатичних вузлів;
- вимірювання температури тіла;
- підраховування частоти дихання;
- дослідження властивостей пульсу;
- вимірювання артеріального тиску.
- проведення огляду живота;
- проведення поверхневої та глибокої пальпації живота;
- оцінювання сечі;
- взяття інфекційного матеріалу від хворого на бактеріологічне та бактеріоскопічне дослідження.
- взяття інфекційного матеріалу на серологічне дослідження;
- взяття матеріалу від хворих з підозрою на особливо небезпечні інфекції;
- доставлення матеріалу до лабораторії;
- оцінювання результатів дослідження крові, сечі;
- виписування направлення на лабораторне дослідження;
- взяття крові для лабораторних досліджень;
- підготовлення інфекційних хворих до інструментальних методів дослідження;
- оформлення листи призначень;
- роздавлення лікарських засобів хворим з поясненням механізму їхньої дії;
- надання невідкладної медичної допомоги в разі анафілактичного шоку;
- проведення туалету хворим;
- догляд за шкірою, порожниною рота хворих;
- годування тяжкохворих;
- розведення та розраховування доз антибіотиків.
- проведення внутрішньом'язового, внутрішньовенного, струминного введення фармакологічних засобів;
- збирання й заповнення одноразових систем для внутрішньовенних вливань;
- проведення внутрішньовенного краплинного введення

- фармакологічних засобів;
- проведення підшкірних ін'єкцій;
- введення гетерологічних сироваток.

Тема 2. Структура і режим інфекційної служби. Основи профілактики інфекційних хвороб. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій в акушерстві. Охорона праці та особиста безпека під час роботи в інфекційних відділеннях та акушерських стаціонарах

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Структура інфекційної служби. Стаціонарна й амбулаторна допомога.

Ознайомлення з облаштуванням інфекційної лікарні. Режим роботи медичного персоналу в інфекційних відділеннях різного профілю.

Особиста безпека під час контакту з біологічною рідиною пацієнта. Стерилізація та дезінфекція. Правила роботи з одноразовими шприцями.

Функції інфекційного відділення поліклініки.

Ознайомлення з роботою кабінету щеплень. Зберігання та утилізація біологічних імунних засобів. Імунізація планова, екстрена та за епідемічними показаннями. Препарати, що застосовуються для імунізації. Протипоказання до проведення щеплень, післявакцинальні реакції, ускладнення. Порядок проведення щеплень.

Профілактичні заходи, спрямовані на одну з трьох ланок епідемічного процесу:

- запобігання появі або ліквідація джерела збудника інфекції;
- запобігання можливості реалізації чи виключення (розрив) механізму передачі збудника;
- створення або підвищення рівня імунітету населення. Організація щеплень.

Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій в акушерстві. Ознайомлення із санітарно-гігієнічним режимом пологового будинку та вимогами до медичного персоналу.

Участь у проведенні передстерилізаційного оброблення інструментів, шприців і щіток; у підготовці перев'язувального матеріалу до стерилізації. Ознайомлення з роботою в стерилізаційній з паровим стерилізатором (автоклавом).

Приготування дезінфекційних розчинів. Оброблення суден. Методи оброблення рук перед проведенням огляду, прийманням пологів.

Охорона праці та особиста безпека під час роботи в інфекційних відділеннях та пологовому будинку. Запобігання занесенню інфекції до лікарні. Запобігання виникненню інфекційного захворювання. Режим роботи акушерки в інфекційних відділеннях різного профілю. Обов'язки медпрацівника інфекційного відділення.

Охорона праці в галузі.

Практичні навички:

- оформлювати карти спостереження за вогнищем інфекційної хвороби;
- оформлювати направлення до інфекційної лікарні;
- передавати термінове повідомлення;
- зберігати й утилізувати біологічні імунні засоби;
- заповнювати журнал обліку інфекційних хвороб;
- проводити санітарне оброблення хворих;

- проводити поточну і заключну дезінфекцію при різноманітних інфекційних захворюваннях;
- дотримуватися правил техніки безпеки під час роботи з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та біологічними рідинами організму;
- проводити протиепідемічні заходи у вогнищі інфекційних захворювань, у тому числі карантинних.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Структура і режим інфекційної служби. Основи профілактики інфекційних хвороб.

Основні вимоги до розташування інфекційної лікарні. Улаштування інфекційної лікарні її склад. Приймальне відділення, його устрій, режим роботи. Функції приймального відділення, ізоляторів та їх призначення. Документація приймального відділення, заповнення документації. Дезінфекція санітарного транспорту, речей хворого. Устрій та організація роботи інфекційного відділення. Особливості харчування хворих, знезаражування посуду, залишків їжі. Протиепідемічний режим інфекційних відділень різного профілю. Заходи, що запобігають поширенню інфекції за межі інфекційної лікарні. Правила роботи медичного персоналу інфекційної лікарні.

2. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій в акушерських стаціонарах.

Інфекційний контроль для запобігання виникненню внутрішньолікарняних інфекцій (ВЛІ). Комплекс правил поведінки медичного персоналу під час виконання функціональних обов'язків, спрямованих на захист від можливого інфікування.

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

Розділ 1. Захворювання переважно з фекально-оральним механізмом передачі

Тема 3. Черевний тиф. Паратифи А і В. Шигельоз

ЛЕКЦІЯ

Етіологія та епідеміологія черевного тифу. Поняття про патогенез. Основні клінічні прояви. Ускладнення. Невідкладна допомога хворому.

Рецидиви та загострення захворювань. Клініко-епідеміологічна діагностика захворювання. Методи лабораторної діагностики. Диференціальна діагностика. Принципи лікування та догляду за хворими.

Клініко-епідеміологічна характеристика паратифів А і В. Лікування та догляд за хворими.

Профілактика тифозних та паратифозних захворювань.

Основи етіології та епідеміології шигельозу. Класифікація клінічних форм. Симптоматика колітичної та гастроентероколітичної форм. Характеристика випорожнень, патологічні домішки у випорожненнях при шигельозі. Лабораторні та інструментальні методи діагностики. Принципи лікування. Профілактика шигельозу. Критерії виписування хворого. Диспансеризація реконвалесцентів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Методика обстеження хворого на кишкові інфекції. Ознайомлення з основними симптомами хвороб. Диференціальна діагностика з іншими гарячковими захворюваннями. Невідкладна допомога при кишковій кровотечі, перфорації виразки, колапсі. Взяття інфікованого матеріалу для бактеріологічного обстеження. Догляд за хворими. Дієтотерапія. Організація профілактичних заходів у вогнищі. Тактика акушерки ФАПу при виявленні черевного тифу.

Ознайомлення з методикою обстеження хворих на шигельоз. Збирання клінічного та епідеміологічного анамнезу. Виділення опорних симптомів. Оцінювання випорожнень хворих та патологічних домішок. Обґрунтування попереднього діагнозу. Диференціальна діагностика. Основні методи лабораторної діагностики. Взяття випорожнень і посів на живильні середовища. Використання консервувальних середовищ. Принципи лікування хворих на шигельоз. Роль дієтотерапії в лікуванні хворих. Основні групи специфічних засобів. Догляд за хворими. Профілактика.

Практичні навички:

- збирати клініко-епідеміологічний анамнез;
- визначати опорні симптоми при огляді хворого;
- креслити температурну криву хворого на черевний тиф;
- підраховувати і записувати пульс відносно рівня температури тіла;
- брати кров з вени хворого для серологічних реакцій;
- брати й висівати кров для виділення гемокультури черевнотифозних бактерій;
- брати, транспортувати і висівати кал для виділення черевнотифозних бактерій;
- брати і висівати сечу;
- проводити дуоденальне зондування та посів жовчі для виділення черевнотифозних бактерій;
- знати діагностику і тактику медичного персоналу при кишковій кровотечі, перфорації виразки кишки;
- брати і висівати матеріал від хворого на живильні середовища;
- оформлювати направлення до бактеріологічної лабораторії;
- готувати хворого до ректороманоскопії.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Паратифи А і В. Профілактика тифозних та паратифозних захворювань.

Тема 4. Холера

ЛЕКЦІЯ

Епідеміологічна характеристика холери як карантинної інфекції. Особливості клінічного перебігу. Оцінювання тяжкості перебігу, визначення ступеня зневоднення. Методи лабораторної діагностики, експрес-діагностика. Диференційна діагностика.

Принципи лікування холери: первинна і компенсаторна регідратація. Особливості догляду за хворим. Режим роботи медичного персоналу в холерному госпіталі. Критерії виписування зі стаціонару. Профілактичні

заходи у вогнищі інфекції. Профілактика холери як карантинної інфекції. Індивідуальна безпека акушерки під час взяття і доставлення матеріалу до лабораторії.

Тактика акушерки та організація первинних протиепідемічних заходів при виявленні хворого з особливо небезпечною інфекцією.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з режимом роботи холерного госпіталю. Диференціальна діагностика холери. Тактика медичного працівника при виявленні хворого на холеру. Призначення первинної і компенсаторної регідратаційної терапії. Правила взяття інфікованого матеріалу на бактеріологічне обстеження. Протиепідемічний режим.

Підготовка і проведення лекцій з профілактики холери для населення і пацієнтів інфекційного відділення.

Практичні навички:

- обстежувати хворого з урахуванням особливостей збирання епідеміологічного анамнезу;
- проводити об'єктивне обстеження: огляд обличчя, шкіри. Визначити ступінь зневоднення організму;
- брати фекалії, блювотні маси хворого на холеру та транспортувати матеріал до лабораторії;
- забезпечувати особисту безпеку під час роботи з хворими та інфікованим матеріалом;
- проводити профілактичні заходи у вогнищі інфекції.

Тема 5. Сальмонельоз. Ботулізм. Харчові токсикоінфекції

ЛЕКЦІЯ

Етіологія та епідеміологія сальмонельозу. Основи патогенезу. Клінічні ознаки. Тяжкість перебігу хвороби. Диференціальна діагностика. Принципи лікування. Бактеріологічне дослідження блювотних мас, калу, промивних вод шлунка, крові. Диференціальна діагностика. Невідкладна медична допомога хворим на долікарському етапі. Принципи лікування. Догляд за хворими. Профілактика.

Характеристика ботулізму, роль токсину ботулізму в патогенезі захворювання. Епідеміологія, клінічні симптоми, значення своєчасної госпіталізації хворого у попередженні інвалідності. Лабораторні методи діагностики, диференціальна діагностика з харчовою токсикоінфекцією, отруєнням грибами, порушенням мозкового кровообігу. Принципи лікування ботулізму: серотерапія, антибіотикотерапія, застосування анатоксину, інтенсивна терапія. Профілактика ботулізму.

Диференціальна діагностика харчових токсикоінфекцій. Невідкладна допомога хворим на долікарському етапі. Принципи лікування. Роль регідратації та дезінтоксикації. Особливості догляду за хворими. Критерії виписування хворих. Профілактичні заходи.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Ознайомлення з методикою обстеження хворих на сальмонельоз.

Збирання клінічного та епідеміологічного анамнезу. Виділення опорних симптомів. Оцінювання випорожнень хворого. Оцінювання стану хворого згідно з перебігом хвороби. Обґрунтування діагнозу згідно з клінічними та епідеміологічними даними. Диференціальна діагностика. Ознайомлення з основними методами специфічної лабораторної діагностики: бактеріологічним, серологічним. Вивчення методик з техніки взяття блювотних мас, промивних вод шлунка, випорожнень, крові. Принципи лікування хворих на сальмонельоз: дієта, сольові розчини, ентеросорбенти, антибактеріальні засоби, ферментні препарати. Догляд за хворими. Профілактика.

Санітарно-освітня робота серед населення.

Опитування та огляд хворого на ботулізм. Невідкладна медична допомога хворому на ботулізм. Ознайомлення з основними методами специфічної лабораторної діагностики. Методика введення протиботулінічної сироватки. Можливі ускладнення серотерапії.

Невідкладна медична допомога хворому на анафілактичний шок. Харчування хворого на ботулізм. Догляд за хворим. Роль правил домашнього консервування у профілактиці ботулізму.

Ознайомлення з методикою обстеження хворих на харчові токсикоінфекції. Збирання клінічного та епідеміологічного анамнезу. Виділення опорних симптомів. Обґрунтування діагнозу згідно з клінічними та епідеміологічними даними. Диференціальна діагностика. Ознайомлення з основними методами специфічної лабораторної діагностики: бактеріологічним, серологічним, біологічним. Вивчення методик з техніки взяття блювотних мас, промивних вод шлунка, випорожнень, крові.

Принципи лікування хворих на харчові токсикоінфекції (патогенетичне лікування). Догляд за хворими. Профілактика.

Санітарно-освітня робота серед населення.

Практичні навички:

- обстежувати хворих на сальмонельоз;
- збирати епідеміологічний анамнез;
- збирати клініко-епідеміологічний анамнез з урахуванням його особливостей при ботулізмі;
- об'єктивно обстежувати хворого: огляд і пальпація органів травлення, виявлення очних симптомів, перистальтика кишківника;
- брати блювотні маси, промивні води шлунка і фекалії хворого для бактеріологічного дослідження;
- транспортувати матеріал до бактеріологічної лабораторії;
- ставити сифонну клізму;
- вводити протиботулінічну сироватку;
- надавати невідкладну допомогу при ботулізмі;
- обстежувати хворих на харчові токсикоінфекції;
- збирати епідеміологічний анамнез;
- проводити об'єктивні методи обстеження: огляд хворого, пальпація живота, визначення очних симптомів;
- відбирати блювотні маси, промивні води шлунка, випорожнення і висівати поживні середовища, транспортувати матеріал до бактеріологічної лабораторії;
- промивати шлунок;
- застосовувати сифонну клізму.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Харчові токсикоінфекції. Етіологія. Епідеміологія. Клініка. Профілактика.

Розділ 2. Вірусні інфекції

Тема 6. Вірусні гепатити. Життєва та професійна безпека, охорона праці акушерки при роботі з хворими на вірусні гепатити

ЛЕКЦІЯ

Загальна характеристика групи вірусних гепатитів. Клініко-епідеміологічна характеристика вірусних гепатитів А і Е. Основи патогенезу. Варіанти переджовтяничного періоду. Симптоматика жовтяничного періоду. Ускладнення. Методи лабораторної та диференційної діагностики. Принципи лікування, значення режиму та дієтотерапії. Організація диспансерного спостереження за реконвалесцентами.

Характеристика вірусних гепатитів В, С, D. Основи етіології, епідеміології та патогенезу. Механізм інфікування дитини (плода) гемоконтактними вірусними гепатитами та методи його профілактики. Групи ризику. Особливості клінічного перебігу. Ускладнення. Клініко-епідеміологічна діагностика. Сучасні лабораторні методи обстеження. Основні принципи лікування та дієтотерапії. Профілактика вірусних гепатитів серед населення і груп ризику. Індивідуальна профілактика вірусних гепатитів у професійній діяльності акушерок.

Дотримання правил техніки безпеки під час роботи з хворими на вірусні гепатити та інфікованим матеріалом.

Проведення санітарно-освітніх лекцій з профілактики вірусних гепатитів для населення.

Життєва та професійна небезпека, охорона праці медичного працівника під час роботи з хворими на вірусні гепатити. Можливі шляхи зараження медичних працівників на вірусні гепатити. Заходи дотримання техніки безпеки під час роботи з хворими на вірусні гепатити. Донорська кров — можлива небезпека зараження через неї на вірус гепатиту С. Профілактика посттрансфузійних гепатитів. Дотримання особистої гігієни медичного працівника під час та після будь-якої процедури, зокрема ін'єкції, взяття крові, під час роботи з кров'ю, сироваткою в клініко-діагностичних лабораторіях і т. п.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Методика обстеження хворого з метою виявлення ранніх симптомів вірусних гепатитів: виявлення найтипівіших ознак хвороби. Критерії тяжкості вірусних гепатитів, розпізнавання критичних станів. Характер випорожнень і сечі хворого. Пальпація печінки. Техніка взяття, зберігання та доставляння матеріалу на загальноклінічне, біохімічне та специфічне обстеження. Сучасна серологічна діагностика. Ознайомлення з принципами лікування, режиму, дієтотерапії. Передстерилізаційне оброблення медичних інструментів. Роль стерилізації медичних інструментів у запобіганні вірусним гепатитам. Особиста безпека медичних працівників. Вплив вірусного гепатиту на перебіг

вагітності. Акушерська тактика в разі виявлення у вагітних вірусного гепатиту.

Практичні навички:

- збирати клінічний та епідеміологічний анамнез;
- брати кров для біохімічних досліджень;
- брати кров для серологічних досліджень;
- визначати жовчні пігменти;
- підготовлювати медичні інструменти до стерилізації;
- дотримуватися правил техніки безпеки під час роботи з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та біологічними рідинами.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Вірусні гепатити В і Е (актуальність в акушерській практиці).

Розділ 2. Захворювання переважно з повітряно-крапельним механізмом передачі

Тема 7. Грип. Гострі респіраторні вірусні інфекції

ЛЕКЦІЯ

Загальна характеристика групи респіраторних інфекцій. Грип. Визначення, історичні відомості, актуальність. Етіологія, антигенний склад та мінливість збудника. Епідеміологія. Патогенез. Клінічна класифікація, розвиток хвороби, катаральний та інтоксикаційний синдроми, ступінь тяжкості, ускладнення. Діагностика. Значення клініко-епідеміологічного анамнезу. Специфічна лабораторна діагностика (імунофлюоресцентний вірусологічний, серологічний). Диференціальна діагностика. Показання до госпіталізації. Значення режиму. Лікування: етіотропне і патогенетичне. Характеристика препаратів (ремантадин, оксолінова мазь, інтерферон), правила застосування їх. Лікування ускладнень.

Особливості лікування вагітних у різні терміни вагітності. Профілактика.

Характеристика групи, актуальність. Типи герпесних вірусів, виділених від людини. Види герпесу. Простий герпес. Оперізувальний герпес. Етіологія. Епідеміологія. Сприйнятливність населення. Імунітет. Клінічні прояви герпесвірусних інфекцій, їхня характеристика.

Класифікація. Диференціальна діагностика. Лікування хворих на різні клінічні форми. Показання до госпіталізації. Диспансеризація.

Профілактика і заходи в осередку.

Характеристика захворювань, які спричинюють віруси простого герпесу та цитомегаловірус. Вплив цитомегаловірусної інфекції на перебіг вагітності та плід.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження хворих з метою виявлення типових ознак грипу та інших ГРВІ. Діагностика. Відпрацювання методики взяття змиву з носоглотки та взяття мазків відбитків для імунофлюоресценції. Режим медичного персоналу під час спілкування з хворими на грип та інші ГРВІ. Призначення лікування, догляду. Ознайомлення з основними засобами лікування грипу. Лікування в

домашніх умовах. Догляд за хворими на грип та ГРВІ.

Особливості лікування вагітних хворих на ГРВІ в різний термін вагітності. Протиепідемічні заходи. Специфічна профілактика.

Курація хворих з метою виявлення основних клінічних проявів герпетичної хвороби. Обґрунтування діагнозу. Призначення заходів з догляду за хворими. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для лікування хворих на герметичну хворобу, доцільність їх застосування. Організація режиму хворих. Профілактичні заходи. Тактика акушерки при виявленні у вагітної герпетичної інфекції.

Практичні навички:

- відбирати матеріал від хворого на вірусологічне дослідження;
- збирати клініко-епідеміологічний анамнез при грипі та ГРВІ;
- вводити лейкоцитарний інтерферон;
- надавати невідкладну медичну допомогу при гіпертермічному синдромі та несправжньому крупі;
- збирати епідеміологічний анамнез;
- проводити об'єктивне обстеження хворого;
- застосовувати мазі при герпетичній хворобі;
- надавати допомогу при больовому синдромі;
- проводити вакцинотерапію при герметичній хворобі.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Характеристика групи ГРВІ. Етіологія, епідеміологія, клінічні ознаки різних ГРВІ. Діагностика: клінічна, епідеміологічна, специфічна, диференціальна. Принципи лікування, показання до госпіталізації, профілактика.

Тема 8. Вітряна віспа

САМОСТІЙНА РОБОТА

Характеристика захворювання, актуальність. Етіологія, епідеміологія. Патогенез. Клінічні форми, перебіг хвороби, ураження шкіри і слизових оболонок, синдром інтоксикації, тяжкість перебігу. Особливості перебігу вітряної віспи в дорослих. Оперізувальний лишай, характеристика захворювання. Вагітна хвора, на вітряну віспу або оперізувальний лишай. Наслідки зараження для плода залежно від термінів вагітності. Методи діагностики. Принципи лікування. Профілактика. Тактика акушерки ФАП у виявленні вітряної віспи.

Тема 9. Краснуха

САМОСТІЙНА РОБОТА

Характеристика захворювання, актуальність. Етіологія, епідеміологія. Патогенез. Клінічні ознаки. Характеристика клінічних проявів. Перебіг хвороби у вагітних. Ураження плода. Наслідки зараження краснухою вагітної та плода. Діагностика. Диференціальна діагностика з метою виключення кору, інфекційного мононуклеозу, скарлатини, токсикоз-алергійних дерматозів. Тактика акушерки в разі підозри на краснуху вагітної. Лікування. Прогноз

щодо вагітності. Профілактика.

Тема 10. Інфекційний мононуклеоз

САМОСТІЙНА РОБОТА

Визначення хвороби, актуальність інфекційного мононуклеозу. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічний перебіг хвороби. Ускладнення. Діагностика. Опорні симптоми клінічної діагностики.

Специфічні зміни картини крові, серологічна діагностика. Диференціальна діагностика.

Лікування. Догляд за хворими. Профілактика. Тактика акушерки ФАП у при виявленні хворого на інфекційний мононуклеоз.

Тема 11. Дифтерія

ЛЕКЦІЯ

Визначення хвороби, актуальність. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Міжнародна клінічна класифікація. Перебіг хвороби, симптоматика різних форм. Дифтерійний круп. Ускладнення: міокардит, неврологічні розлади, порушення функції нирок. Діагностика. Симптоми, клінічна діагностика. Специфічна діагностика. Бактеріологічне підтвердження діагнозу. Диференціальна діагностика. Лікування. Необхідність госпіталізації. Специфічне та патогенетичне лікування. Невідкладна медична допомога при дифтерійному крупі, профілактика захворювання.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження хворого на дифтерію. Виявлення симптомів, диференціальна діагностика. Техніка взяття матеріалу із носа і зіву. Доставляння матеріалу до бактеріологічної лабораторії. Принципи лікування. Правила введення антитоксичної протидифтерійної сироватки. Принципи антибіотикотерапії. Запобігання ускладненням. Профілактика. Тактика акушерки ФАП у разі підозри на дифтерію.

Практичні навички:

- проводити обстеження хворих на дифтерію (збирання клініко-епідеміологічного анамнезу, огляд мигдаликів і глотки);
- обґрунтовувати діагноз;
- брати мазки із зіву та носа на бактеріологічне дослідження;
- надавати невідкладну медичну допомогу при дифтерійному крупі;
- вводити протидифтерійну антитоксичну сироватку.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Дифтерія зовнішніх статевих органів у вагітної.

Тема 12. Менінгококова інфекція

ЛЕКЦІЯ

Етіологія, епідеміологія. Значення носіїв менінгококу в поширенні хвороби. Патогенез. Клінічна класифікація: локалізовані та генералізовані форми хвороби. Клінічні ознаки й ускладнення. Діагностика. Опорні симптоми ранньої клінічної діагностики. Лабораторна діагностика, виділення збудника з носоглотки, ліквору. Вимоги до доставлення патологічного матеріалу до лабораторії. Диференційна діагностика. Принципи лікування. Антибактеріальна терапія, патогенетичне лікування. Догляд за хворими. Профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження хворих. Обґрунтування діагнозу різних варіантів менінгококової інфекції згідно з клініко-епідеміологічними даними. Виявлення менінгіальних симптомів. Ознайомлення з методами лабораторної діагностики. Проведення спинномозкової пункції. Техніка взяття і посів матеріалу з носоглотки на менінгокок. Принципи лікування, етіотропне та патогенетичне лікування. Правила введення антибіотиків. Невідкладна медична допомога при інфекційно-токсичному шоку, набряку головного мозку. Особливості догляду за хворими. Профілактика. Тактика акушерки ФАПу в разі підозри на менінгококову інфекцію.

Практичні навички:

- збирати клініко-епідеміологічний анамнез;
- визначати основні менінгеальні симптоми (ригідність потиличних м'язів, симптоми Брудзинського, Керніга);
- відбирати і висівати слиз із носоглотки на менінгокок;
- підготовлювати хворого до проведення спинномозкової пункції;
- доглядати за хворим після спинномозкової пункції;
- транспортувати ліквор до бактеріологічної лабораторії.

Розділ 4. Захворювання переважно з трансмісивним механізмом передачі

Тема 13. Геморагічні гарячки

ЛЕКЦІЯ

Загальна характеристика групи хвороб. Кримська геморагічна гарячка. Геморагічна гарячка з нирковим синдромом. Етіологія, епідеміологія. Основні клінічні ознаки. Методи діагностики. Диференціальна діагностика. Принципи лікування. Профілактика.

Тема 14. Епідемічний висипний тиф. Хвороба Брілла. Малярія

ЛЕКЦІЯ

Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічні ознаки: характеристика висипу, симптоми ураження нервової системи. Ускладнення, методи діагностики. Диференціальна діагностика. Принципи лікування. Особливості догляду. Клініко-епідеміологічні особливості хвороби Брілла. Диспансеризація. Профілактика, заходи у вогнищі інфекції.

Малярія. Етіологія. Епідеміологія. Сучасна епідеміологічна ситуація з

малярії в Україні. Загроза завезення малярії з інших країн. Клінічні ознаки. Малярійний напад, його характеристика. Ускладнення малярії. Вплив малярії на перебіг вагітності. Методи діагностики. Паразитоскопія. Загальний аналіз крові. Принципи лікування. Основні протималярійні препарати. Особливості догляду за гарячковими хворими в різні періоди хвороби. Профілактика. Значення своєчасної ізоляції хворого та призначення гаметоцидних препаратів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Курація хворих при їх відсутності обстеження хворих, які потребують диференціальної діагностики з метою виключення геморагічної гарячки. Особливості клініко-епідеміологічної діагностики геморагічних гарячок. Основи симптоматики ураження нирок при геморагічній гарячці з нирковим синдромом. Лабораторна діагностика. Лікувально-профілактичні заходи у вогнищі. Тактика акушерки ФАПу при виявленні хворого на геморагічну гарячку з нирковим синдромом.

Висипний тиф. Вивчення навчальних історій хвороби. Догляд за хворими в гарячковому стані. Лабораторна діагностика. Правила взяття крові для серологічного дослідження. Принципи лікування хворих. Значення догляду. Протиепідемічні заходи. Санітарне оброблення хворих. Способи боротьби з педикульозом. Робота у вогнищі в умовах ФАПу. Дезінсекція.

Малярія. Вивчення навчальних історій хвороб, температурних кривих за різних форм малярії, обстеження хворих, відбір матеріалу для мікроскопічного методу діагностики. Догляд за хворими у гарячковому стані, призначення специфічного лікування, вивчення груп препаратів різного напрямку дії (гематошизотропні, гістошизотропні, гаметоцидні, споронтоцидні).

Диспансеризація. Заходи у вогнищі інфекції. Виявлення джерела інфекції серед різних груп населення (прибулих з тропічних країн), профілактичне лікування.

Тактика акушерки ФАПу при виявленні хворого на малярію.

Практичні навички:

- збирати анамнез;
- проводити об'єктивне обстеження;
- доглядати за хворими з патологією нирок;
- вимірювати добовий діурез;
- оглянути хворого, виявити і оцінити висип;
- оглядати хворого з метою виявлення педикульозу;
- доглядати за хворим у гарячковому стані;
- проводити протиепідемічні заходи у вогнищі висипного тифу;
- приготувати мазок і товсту краплю крові;
- доглядати за хворими, що перебувають у гарячковому стані.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Геморагічні гарячки (Ласса, Марбурга, Ебола).
2. Хвороба Брілла. Клініко-епідеміологічні особливості хвороби Брілла.
3. Тактика акушерки ФАПу при виявленні хворого на хворобу Брілла.

Розділ 5. Захворювання переважно з рановим та

інокуляційним механізмом передачі

Тема 15. ВІЛ-інфекція. Охорона праці та особиста безпека акушерки під час роботи з хворими на СНІД

ЛЕКЦІЯ

Характеристика хвороби. Етіологія. Епідеміологія. Характеристика механізмів передачі збудника, групи ризику. Ризик передачі ВІЛ-інфекції дітям від серопозитивних матерів. Зараження дитини під час пологів, а також зараження матері від інфікованих дітей грудного віку під час годування груддю. Захворюваність на СНІД у світі, Україні, регіоні. Симптоматика різних стадій ВІЛ-інфекції згідно з класифікацією. Основні симптоми і синдроми хвороби. Тривалість перебігу, наслідки. Диференціальна діагностика.

Поняття про опортуністичні інфекції, їх значення в перебігу хвороби. Методи діагностики. Гемограма хворих. Специфічні методи дослідження та інструментальні обстеження.

Принципи лікування: противірусні препарати, імуномодулятори, лікування при супутніх хворобах. Профілактика. Склад аптечки для надання невідкладної медичної допомоги медичним працівникам лікувально-профілактичних закладів.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження хворих з лімфаденопатією, із зниженою масою тіла, запальними захворюваннями легень, мигдаликів тощо. Розбір основних клінічних синдромів та супутніх захворювань. Значення епідеміологічного обстеження для діагностики захворювання. Тест-системи для виявлення антитіл проти ВІЛ-інфекції. Значення для діагностики.

Контингент, що підлягає обстеженню на СНІД. Методи профілактики. Індивідуальна профілактика акушерки. Допологова допомога ВІЛ інфікованим вагітним та профілактика у новонароджених.

ВІЛ-інфекція і СНІД в практиці акушерки. Можливі шляхи зараження акушерки: при проведенні лікувально-діагностичних маніпуляцій, при використанні голочок, шприців, систем одноразового застосування та ін. Особиста гігієна акушерки при роботі з хворими, інфікованими на ВІЛ-інфекцію/СНІД (чинні накази МОЗ України). Поняття про медичну аварію і тактика в запобіганні їй та реєстрації у випадку виявлення в медичного працівника ВІЛ-інфекції. Система профілактики ВІЛ-інфекції у акушерки під час виконання професійних обов'язків. Схема та ефективність АРВ-терапії.

Охорона праці та особиста безпека акушерки під час роботи з хворими на СНІД.

Практичні навички:

- збирати епідеміологічний анамнез;
- дотримуватись деонтології при спілкуванні з хворими;
- проводити огляд периферійних лімфатичних вузлів;
- діагностувати первинні симптоми ВІЛ-інфекції;
- приготувати 1 %, 3 %, 5 % розчини хлораміну;
- проводити передстерилізаційне оброблення медичних інструментів;
- застосовувати протиснідний набір для надання невідкладної допомоги;

- забезпечувати особисту безпеку під час роботи з хворими на СНІД;
- реєстрація аварій (форма №108-о “Журнал реєстрації аварій при наданні медичної допомоги ВІЛ-інфікованим і роботі з ВІЛ-інфікованим матеріалом).

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Чинні накази МОЗ України про вдосконалення організації медичної допомоги на ВІЛ-інфекцію/СНІД.
2. Інструкція з профілактики професійного зараження ВІЛ-інфекцією.

Тема 16. Правець. Сказ. Лептоспіроз

ЛЕКЦІЯ

Правець. Етіологія. Епідеміологія. Класифікація клінічних форм. Ранні прояви і особливості клініки правця. Діагностика. Диференціальна діагностика. Основні етапи лікування хворого на правець. Значення первинного хірургічного оброблення рани в профілактиці правця. Лікування. Планова і термінова профілактика правця.

Сказ. Етіологія. Епідеміологія. Клініка. Основні клінічні прояви хвороби. Лабораторна діагностика. Медична допомога хворому. Значення первинного оброблення рани. Профілактика сказу серед населення. Профілактичні заходи у вогнищі.

Лептоспіроз. Особливості етіології та епідеміології лептоспірозу.

Природньоосередкове захворювання. Патогенез. Клінічні ознаки: геморагічний синдром, жовтяничні та безжовтяничні форми захворювань.

Ускладнення. Діагностика. Диференціальна діагностика. Принципи лікування і догляду за хворими. Профілактика хвороби.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Правець. Ознайомлення з основними симптомами хвороби. Визначення початкових симптомів правця. Ознайомлення з принципами лікування. Догляд за хворим. Планова і екстрена профілактика правця.

Сказ. Клініко-епідеміологічна характеристика сказу. Основні клінічні прояви хвороби. Лабораторна діагностика. Медична допомога хворому. Значення первинного оброблення рани. Профілактика сказу серед населення. Профілактичні заходи у вогнищі.

Лептоспіроз. Методика обстеження хворих: опитування та огляд, визначення симптому Пастернацького. Диференціальна діагностика лептоспірозу. Взяття матеріалу на лабораторне обстеження. Догляд за хворими. Дезінфекція та профілактичні заходи у вогнищі інфекції. Тактика акушерки ФАПу при виявленні лептоспірозу.

Практичні навички:

- збирати клініко-епідеміологічний анамнез хворих на правець, сказ, лептоспіроз;
- оцінювати стан пацієнта;
- доглядати за хворим при гіпертермії, психомоторному збудженні;
- за певною методикою вводити протиправцеву сироватку;
- проводити первинне хірургічне оброблення рани з метою запобігання

- виникненню правцю;
- перша медична допомога потерпілому при укусі твариною;
- введення специфічної антирабічної сироватки і антирабічного імуноглобуліну;
- брати сечу для мікроскопічного та бактеріологічного дослідження;
- перевіряти симптом Пастернацького;
- брати кров для серологічних досліджень і посіву.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Чинні накази МОЗ України про удосконалення заходів профілактики захворювання людей на сказ.
2. Сучасні засоби діагностики лептоспірозу.
3. Ускладнення при лептоспірозі.

Розділ 6. Захворювання переважно з множинним механізмом передачі

Тема 17. Сибірка. Бруцельоз

ЛЕКЦІЯ

Сибірка. Основи етіології та епідеміології сибірки. Клінічні проявлення локалізованої та генералізованої форм сибірки. Диференціальна діагностика. Лабораторна діагностика. Принципи лікування. Антибіотикотерапія. Імунотерапія. Профілактика. Заходи у вогнищі інфекції.

Бруцельоз. Особливості етіології та епідеміології. Патогенез. Клінічні ознаки і перебіг хвороби. Характер температурної кривої. Ураження органів руху та опори, нервової, сечової та статеві систем, інших органів та систем. Методи лабораторної діагностики. Диференціальна діагностика. Значення поетапного лікування: лікарняне, поліклінічне, санаторно-курортне. Вакцинотерапія. Диспансерне спостереження за реконвалесцентами. Профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Сибірка. Догляд за хворими. Основні симптоми хвороби. Клінічні форми. Діагностика, лікування, догляд. Техніка безпеки медичного персоналу. Профілактичні заходи у вогнищі інфекції. Тактика акушерки ФАПу при виявленні сибірки.

Бруцельоз. Огляд та опитування хворих. За відсутності хворих з визначеним діагнозом огляд тих, які потребують диференціальної діагностики з метою виключення ГРВІ та інших захворювань. Виділення основних клінічних симптомів. Ознайомлення з методами лабораторної діагностики. Вивчення методики проведення внутрішньошкірної проби Бюрне, взяття крові для проведення серологічних реакцій. Введення бруцельозної вакцини. Ознайомлення з методами лікування, основними лікувальними засобами, догляд за хворими. Дезінфекційні заходи біля хворого та профілактичні заходи у вогнищі інфекції. Тактика акушерки ФАПу при виявленні хворої з підозрою на бруцельоз.

Практичні навички:

- збирати анамнез, оглядати, оцінювати тяжкість стану хворих на сибірку та бруцельоз;
- обстежувати хворого на сибірку, бруцельоз;
- брати матеріал від хворих на сибірку;
- забезпечити особисту безпеку при взятті і транспортуванні матеріалу до лабораторії;
- проводити алергійні проби з антраксином;
- брати інфікований матеріал для бактеріологічного аналізу та крові для серологічних реакцій;
- проводити пробу Бюрне;
- проводити розведення бруцельозної вакцини та її введення.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Чинні накази МОЗ України про заходи з профілактики захворювань на сибірку.
2. Хронічні форми бруцельозу.

Тема 18. Лістеріоз. Токсоплазмоз

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Лістеріоз. Опитування та огляд хворих. Виділення основних клінічних симптомів. Ознайомлення з методами лабораторної діагностики. Принципи лікування, антибіотикотерапія. Санітарно-ветеринарні засоби, що проводяться в тваринницькому господарстві, та при забої тварин. Засоби, що проводяться в природньому вогнищі лістеріозу. Тактика акушерки ФАПу при виявленні хворої на лістеріоз.

Токсоплазмоз. Огляд та опитування хворих. За відсутності хворих з визначеним діагнозом огляд тих, які потребують диференціальної діагностики з метою виключення орнітозу, вірусного гепатиту, дифтерії та ін. Виділення основних клінічних ознак. Обстеження вагітних на токсоплазмоз. Ознайомлення з основними методами лабораторної діагностики. Вивчення методик проведення заходів: внутрішньошкірної проби, взяття крові для серологічних реакцій, біологічної проби і мікроскопічного дослідження матеріалу від хворих з різними клінічними проявами, люмінесцентно-серологічного дослідження сироватки хворих, обстеження вагітних з метою профілактики уродженого токсоплазмозу. Ознайомлення з методами лікування, основними лікувальними засобами. Закріплення навичок догляду за хворими. Профілактичні заходи у вогнищі інфекції. Тактика акушерки при виявленні токсоплазмозу у вагітної.

Практичні навички:

- збирати скарги, анамнез захворювання, епідеміологічний анамнез хворих на лістеріоз;
- брати матеріал на бактеріологічне і серологічне дослідження;
- проводити обстеження вагітної на токсоплазмоз;
- брати кров від хворого для серологічної реакції;
- вміти лікувати хворих на токсоплазмоз;
- проводити заходи у вогнищі токсоплазмозу та санітарно-освітню роботу.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Лістеріоз. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез.
2. Клінічні форми лістеріозу, перебіг у вагітних. Діагностика. Лікування. Профілактика.
3. Токсоплазмоз. Етіологія, розвиток токсоплазм, епідеміологія, клініка, лікування.
4. Уроджений токсоплазмоз.
5. Профілактика, санітарно-освітня робота серед населення.

Тема 19. Чума. Охорона праці та захист від зараження під час роботи з хворими на особливо небезпечні інфекції. Натуральна віспа

ЛЕКЦІЯ

Чума як особливо небезпечна хвороба. Характеристика її. Природні вогнища чуми. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клініка різних форм захворювання. Ускладнення. Методи дослідження. Значення бактеріологічного методу діагностики. Біологічний метод діагностики. Лікування. Значення етіотропних засобів. Профілактичні заходи на ендемічній території та у вогнищі інфекції.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вивчення орієнтовних історій хвороб. Обстеження хворих з лімфаденітами, пневмоніями. Диференційна діагностика. Організація карантинних заходів. Взяття матеріалу для бактеріологічного, біологічного методів дослідження. Принципи лікування хворих. Демонстрація протичумного костюму.

Особиста безпека акушерки ФАПу під час роботи з хворими на карантинні інфекції та з інфікованим матеріалом. Охорона праці та захист від зараження під час роботи з хворими на особливо небезпечні інфекції

Заходи, що проводяться в осередку чуми та інших особливо небезпечних інфекціях. Тактика медичного працівника, що виявив хворого з підозрою на чуму. Гігієна праці медичного персоналу, який обслуговує хворих на особливо небезпечні інфекції. Охорона праці та техніка безпеки медичного працівника при роботі в осередку, де був виявлений хворий. Проведення карантинних засобів в епідемічному осередку чуми згідно наказу (чинні накази МОЗ України щодо надзвичайної ситуації у зв'язку з чумою та необхідні протиепідемічні заходи). Заходи щодо хворих і реконвалесцентів. Заходи щодо осіб, які спілкувалися з хворими на чуму.

Практичні навички:

- заповнити екстрене повідомлення;
- обстежувати хворих;
- відбирати матеріал для бактеріологічного дослідження;
- транспортувати інфікований матеріал до лабораторії;
- користуватися протичумним костюмом;
- підготувати дезінфекційний розчин 3 %, 5 % розчин хлораміну, 1 % розчин активованого хлораміну, 1 % розчин ДТСГК, 5 % мильно-феноловий розчин, 3 % розчин фенолу;
- утилізувати інфікований матеріал.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Комплекс заходів, спрямованих на зменшення активності природних вогнищ чуми й профілактика захворювань людей у цих вогнищах.
2. Натуральна віспа. Характеристика захворювання як особливо небезпечної інфекції. Досягнення медицини в боротьбі з натуральною віспою. Етіологія. Епідеміологія. Висока сприйнятливість людей до захворювання. Періоди клінічного перебігу хвороби, їх характеристика. Форми натуральної віспи. Ускладнення. Диференціальна діагностика. Лабораторна діагностика. Правила взяття від хворих інфікованого матеріалу для лабораторних досліджень та транспортування його до бактеріологічної лабораторії. Режим роботи медичного персоналу у вогнищі інфекції. Одяг медичних працівників. Принципи лікування. Дезінфекційні лікувально-профілактичні заходи у вогнищі інфекції. Правила проведення вакцинації за епідеміологічними показаннями.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Обстеження інфекційного хворого:
 - а) розпитування хворого, збирання епідеміологічного анамнезу;
 - б) об'єктивне обстеження:
 - оцінювання хворого;
 - огляд шкіри, слизових оболонок, оцінювання висипу;
 - пальпація лімфатичних вузлів;
 - огляд м'язової та кісткової систем;
 - огляд зіва та мигдаликів;
 - обстеження дихальної системи (пальпація, перкусія, аускультация, підрахунок частоти дихання);
 - обстеження серцево-судинної системи (вимірювання пульсу, пальпація, перкусія, аускультация);
 - обстеження органів травлення (пальпація поверхнева і глибока);
 - оцінювання фізіологічних відправлень (випорожнень, сечовиділення).
2. Підготовка інфекційних хворих до інструментальних досліджень.
3. Взяття і посів матеріалу від хворого на живильне середовище.
4. Приготування дезінфікуючих розчинів для вологої дезінфекції: 0,5 %, 1 %, 3 % розчину хлорного вапна та розчину хлораміну.
5. Оброблення волосяного покриву при педикульозі. Основні протипедикульозні засоби.
6. Виконання внутрішньом'язових, внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньовенних ін'єкцій.
7. Взяття крові на серологічні дослідження.
8. Посів крові з метою виділення гемокультури хворих на черевний тиф та інших збудників інфекційних хвороб.
9. Взяття матеріалу та посів калу з метою виділення збудників кишкової групи інфекцій. Правила транспортування матеріалу до бактеріологічної лабораторії.
10. Посів сечі на живильне середовище.
11. Проведення шкірно-алергічної проби та оцінювання її результатів.
12. Техніка зондового промивання шлунка.
13. Техніка проведення очисної клізми, сифонної клізми.
14. Правила введення гетерогенних сироваток.
15. Взяття блювотних мас, промивних вод шлунка, випорожнень та посів на поживні середовища, транспортування матеріалу до бактеріологічної лабораторії.
16. Взяття крові для біохімічних досліджень.
17. Визначення жовчних пігментів.
18. Дотримання правил техніки безпеки під час роботи з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та біологічними рідинами.
19. Взяття матеріалу від хворого на вірусологічне дослідження.
20. Проведення обстеження хворих на дифтерію (збирання клініко-епідеміологічного анамнезу, огляд мигдаликів і глотки).
21. Взяття мазків із зіва та носа на бактеріологічне дослідження.
22. Взяття і посів слизу з носоглотки на менінгокок.
23. Підготовка хворого до проведення спинномозкової пункції.
24. Догляд за хворим після спинномозкової пункції.
25. Транспортування ліквору до бактеріологічної лабораторії.
26. Догляд за хворими на малярію під час гарячки.

27. Взяття крові для приготування мазка і великої краплі крові.
28. Діагностика та надання невідкладної медичної допомоги при малярійній комі.
29. Взяття матеріалу для лабораторної діагностики ВІЛ-інфекції.
30. Збирання клінічного та епідеміологічного анамнезу у хворих на ВІЛ-інфекцію, правець, лептоспіроз.
31. Профілактика ВІЛ-інфекції під час надання медичної допомоги хворим, роботи з біоматеріалом.
32. Профілактика при пораненнях, контактах з кров'ю ВІЛ-інфікованого.
33. Реєстрація аварії, нагляд за потерпілими та заходи для запобігання професійного зараження.
34. Правила первинного оброблення рани, подальша тактика акушерки щодо такого хворого.
35. Особливості обстеження хворих і збирання епідеміологічного анамнезу при сибірці, бруцельозі, токсоплазмозі, лістеріозі.
36. Проведення та оцінювання шкірно-алергійної проби.
37. Дії медичного працівника у разі виявлення хворого з підозрою на карантинну інфекцію в амбулаторії або поліклініці, вдома.
38. Взяття інфікованого матеріалу від хворих на карантинні інфекції, правила транспортування до лабораторії.
39. Особиста безпека під час роботи з хворими на карантинні інфекції та інфікованим матеріалом.
40. Порядок надягання і знімання протичумного костюма.
41. Надання невідкладної медичної допомоги при гіпертермії.
42. Надання невідкладної медичної допомоги при кишковій кровотечі.
43. Надання невідкладної медичної допомоги при анафілактичному шоку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

Загальна частина

1. Основні питання загальної патології інфекційних хвороб. Сучасне вчення про інфекційні хвороби. Поширення інфекційних хвороб. Зміна структури інфекційної захворюваності
2. Місце інфекційних хвороб у патології людини. Міжнародна класифікація інфекційних хвороб.
3. Значення чинника патогенності мікроорганізмів. Значення імунітету та вікової реактивності організму в інфекційному процесі. Значення чинників навколишнього середовища, попередніх і супутніх захворювань, умов харчування, професійних чинників, вітамінної недостатності у виникненні та клінічному перебігу інфекційних хвороб. Вплив TORCH-інфекції на перебіг вагітності і плід. Особливості перебігу дитячих інфекційних хвороб у дорослих.
4. Періоди гострих інфекційних хвороб, їх значення в діагностиці, лікуванні та епідеміології. Зв'язок періодів хвороби з їх діагностикою, особливостями клінічного перебігу, розвитком ускладнень і лікуванням.
5. Клінічні форми інфекційної хвороби. Гострий, підгострий, затяжний і хронічний перебіг інфекційних хвороб. Загострення, рецидиви, ускладнення. Повторні захворювання, носійство. Змішані інфекції.
6. Методика обстеження інфекційного хворого. Значення анамнезу та епідеміологічного анамнезу у діагностиці. Огляд хворого за системами. Визначення окремих провідних симптомкомплексів у перебігу хвороби.
7. Лабораторні та інструментальні методи діагностики інфекційних хвороб. Лабораторні методи: специфічні і неспецифічні. Специфічні: бактеріоскопічний, бактеріологічний, серологічний, шкірно-алергійний, вірусологічний. Індивідуальний захист акушерки під час взяття матеріалу від хворого для лабораторних досліджень.
8. Реактивність організму. Імунітет. Сучасний погляд на значення імунітету в запобіганні інфекційним хворобам. Поняття про анафілаксію та алергію. Використання реакцій імунітету для діагностики інфекційних хвороб.
9. Лікувально-охоронний режим, його вплив на перебіг інфекційної хвороби та його наслідки.
10. Лікування комплексне та індивідуальне, специфічне і неспецифічне. Основні лікарські засоби специфічної дії, характеристика кожної групи лікарських засобів.
11. Неспецифічне лікування, основні групи лікарських засобів. Показання щодо їх призначення.
12. Значення догляду за хворими як лікувального чинника, роль молодшого медичного персоналу при цьому. Особливості догляду за інфекційними хворими.
13. Лікувальне харчування. Режим харчування інфекційних хворих. Значення лікувального харчування.
14. Загальні принципи профілактики інфекційних хвороб. Заходи щодо джерела інфекції, знешкодження шляхів передачі інфекцій, робота із категоріями населення, сприйнятливими до інфекційних заражень.

15. Спостереження за вогнищем інфекційної хвороби. Протиепідемічні заходи у вогнищі інфекції.
16. Вакцинопрофілактика і серопрфілактика. Живі, ослаблені та вбиті вакцини. Хімічні вакцини. Комбіновані вакцини. Анатоксини. Сироватки, імуноглобуліни.
17. Принципи організації проведення щеплень. Планові щеплення та щеплення за епідеміологічними показаннями. Вакцинація та ревакцинація. Протипоказання щодо щеплень, ускладнення вакцинації. Правила зберігання вакцин і сироваток. Поняття про особливо небезпечні, карантинні, конвенційні інфекційні хвороби.

Спеціальна частина

1. Черевний тиф. Паратифи А і В. Етіологія, епідеміологія, основні положення патогенезу. Патологічні зміни в тонкій кишці. Основні клінічні симптоми початкового періоду хвороби. Типи гарячкових кривих. Симптоматика з боку окремих органів і систем. Лабораторна діагностика. Ускладнення: кишкова кровотеча і перфорація виразки кишки; невідкладна допомога на госпітальному етапі. Рецидиви та загострення черевного тифу. Режим, дієта. Особливості догляду за хворими. Принципи лікування. Профілактика. Умови виписування.
2. Шигельоз. Етіологія, епідеміологія, сприйнятливність, імунітет, основні положення патогенезу. Патологічні зміни в кишках. Клінічна класифікація. Симптоматика згідно з класифікацією. Диференціальна діагностика. Ускладнення. Лабораторна діагностика: бактеріоскопічний, бактеріологічний та серологічний методи. Ректороманоскопія, техніка підготовки хворого. Лікування. Режим. Дієта. Специфічне лікування. Виписування реконвалесцентів. Диспансерне спостереження. Профілактика.
3. Харчові токсикоінфекції (ХТІ). Загальна характеристика інфекцій. Етіологія, основні збудники хвороб. Епідеміологія: джерела інфекції. Спорадичні захворювання і групові спалахи. Основні положення патогенезу. Клінічні ознаки ХТІ. Значення клінічного та епідеміологічного анамнезу, симптоматики, лабораторних досліджень у діагностиці ХТІ. Лабораторна діагностика, специфічні методи: бактеріологічний, серологічний. Патогенетичне і симптоматичне лікування, основні лікарські засоби. Використання адсорбентів. Значення догляду. Дієта. Виписування реконвалесцентів. Профілактика.
4. Ботулізм. Етіологія, стійкість збудника і токсинів у зовнішньому середовищі, епідеміологія. Ранні клінічні ознаки хвороби, особливості клінічного перебігу. Симптоми ураження центральної нервової системи та органів травлення. Лабораторна діагностика. Диференціальна діагностика. Принципи специфічного лікування протиботулінічною сироваткою. Дезінтоксикаційна терапія. Догляд за хворими, значення догляду у процесі одужання. Профілактика, роль домашнього консервування в поширенні ботулізму.
5. Сальмонельоз. Етіологія, епідеміологія, основні положення патогенезу. Клінічні ознаки, значення клінічних та епідеміологічних даних. Лабораторні дослідження: бактеріологічні, серологічні. Диференціальна діагностика. Принципи патогенетичного лікування. Профілактика.
6. Вірусний гепатит. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка згідно з існуючою класифікацією, діагностика. Лабораторна діагностика. Ускладнення. Лікування. Лікувальне харчування. Значення режиму в

- лікуванні хворих на вірусний гепатит. Індивідуальний захист медичного персоналу під час роботи з хворим на вірусний гепатит. Профілактика. Передстерилізаційне оброблення і стерилізація медичних інструментів. Диспансерне спостереження за реконвалесцентами.
7. Грип. Етіологія, епідеміологія. Поняття про епідемії та пандемії грипу. Клініка. Ускладнення та наслідки хвороби. Диференціальна діагностика. Лабораторна діагностика. Особливості догляду за хворими. Заходи з профілактики внутрішньолікарняних заражень на грип. Ізоляція хворого в домашніх умовах. Показання до госпіталізації хворого. Лікування. Основні противірусні лікарські засоби. Дезінфекція. Профілактика.
 8. ГРВІ. Поняття про гострі вірусні респіраторні інфекції. Аденовірусна хвороба та парагрип: етіологія, патогенез, клінічні особливості, лабораторна діагностика, диференційна діагностика, лікування, догляд, профілактика.
 9. Герпесвірусна інфекція: етіологія, епідеміологія, сприйнятливість населення, імунітет, клініка, діагностика, лікування, догляд, профілактика. Герпесвірусні інфекції, характеристика групи, актуальність. Типи герпес-вірусів, які виділені від людини. Характеристика захворювань, які спричинюють віруси простого герпесу та цитомегаловірус. Вплив цитомегаловірусної інфекції на перебіг вагітності, на плід.
 10. Вітряна віспа, актуальність. Етіологія, епідеміологія. Клінічні форми, перебіг хвороби, ураження шкіри та слизових оболонок, синдром інтоксикації, тяжкість перебігу. Особливості перебігу вітряної віспи у дорослих. Оперізувальний лишай, характеристика захворювання. Вагітна хвора на вітряну віспу або оперізувальний лишай. Наслідки зараження для плода залежно від термінів вагітності. Методи діагностики. Принципи лікування. Профілактика.
 11. Краснуха. Етіологія, епідеміологія, клініка, діагностика, лікування, догляд за хворими. Вплив краснухи на перебіг вагітності.
 12. Інфекційний мононуклеоз. Етіологія, епідеміологія, клініка. Лабораторна діагностика: специфічні зміни гемограми, серологічні реакції. Ускладнення.
 13. Дифтерія. Етіологія, епідеміологія. Сучасний стан захворюваності на дифтерію в країні. Клінічні прояви різних форм дифтерії згідно з існуючою класифікацією. Тактика акушерки щодо хворих на ангіну, показання до госпіталізації. Диференціальна діагностика. Ускладнення. Лікування, догляд. Режим роботи медичного персоналу біля хворого на дифтерію.
 14. Менінгококова інфекція. Етіологія, епідеміологія. Роль носіїв менінгокока у поширенні захворювання. Симптоматика і перебіг різних форм менінгококової хвороби. Ускладнення, прогноз. Діагностика. Лабораторна діагностика. Диференційна діагностика. Лікування, догляд, профілактика.
 15. Геморагічні гарячки. Характеристика групи хвороб. Етіологія, епідеміологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
 16. Епідемічний висипний тиф. Етіологія, епідеміологія, патогенез, клініка, ускладнення. Характеристика висипнотифозної екзантеми. Діагностика, лікування. Профілактика, заходи у вогнищі інфекції.
 17. Хвороба Брілла. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка,

- особливості хвороби, ускладнення. Диспансеризація. Профілактика, заходи у вогнищі інфекції.
18. Малярія. Етіологія, епідеміологія. Сучасний епідеміологічний стан з малярії в Україні і в світі. Клініка різних форм малярії, ускладнення. Специфічна діагностика. Лікування: основні протималярійні лікарські засоби. Догляд за хворими та профілактика у вогнищі інфекції
 19. ВІЛ-інфекція. Сучасна епідеміологічна ситуація у світі. Етіологія, епідеміологія, механізм зараження. Клініка, діагностика, профілактика.
 20. Правець. Етіологія, епідеміологія. Чинники, що сприяють захворюванню. Класифікація, клініка, ускладнення. Догляд, його особливості. Лікування. Серотерапія. Специфічна і неспецифічна профілактика, термінова профілактика. Значення первинного оброблення рани. Санітарно-освітня робота.
 21. Лептоспіроз. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка, діагностика. Лабораторна діагностика. Лікування, профілактика.
 22. Сказ. Етіологія. Епідеміологія. Клініка. Основні клінічні прояви хвороби. Лабораторна діагностика. Медична допомога хворому. Значення первинного оброблення вкушеної рани. Профілактика сказу серед населення. Профілактичні заходи у вогнищі.
 23. Сибірка. Етіологія, епідеміологія. Клініка, характерні особливості сибіркового карбункулу. Діагностика. Лабораторна діагностика. Догляд і профілактика.
 24. Бруцельоз. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка, особливості перебігу. Характер температурної кривої. Діагностика. Лабораторна діагностика. Лікування, догляд за хворими, профілактика.
 25. Лістеріоз. Етіологія. Епідеміологія. Патогенез. Клінічні форми лістеріозу, перебіг у вагітних. Діагностика. Лікування. Профілактика.
 26. Токсоплазмоз. Етіологія, епідеміологія, патогенез. Клініка. Діагностика. Лабораторна діагностика. Лікування, профілактика. Вплив токсоплазмозу на перебіг вагітності.
 27. Натуральна віспа. Етіологія. Епідеміологія. Клінічні форми натуральної віспи, ускладнення. Діагностика. Лікування, догляд за хворими. Профілактика.
 28. Холера. Етіологія, епідеміологія, сприйнятливність населення, патогенез. Клінічний перебіг різних форм холери. Лабораторна діагностика. Особливості взяття матеріалу від хворого на дослідження; транспортування матеріалу до бактеріологічної лабораторії. Диференціальна діагностика. Лікування. Використання сольових розчинів, принципи регідратації. Контроль за хворим з боку медичного персоналу. Використання антибіотиків. Догляд за хворими. Режим роботи медичного персоналу в госпіталі для хворих на холеру. Виписування осіб, що видужали. Профілактика. Правила ізоляції хворих, вібріоносіїв і контактних осіб, обстеження на носійство.
 29. Чума. Етіологія, епідеміологія. Природні вогнища інфекції. Клініка, ускладнення, особливості догляду. Лабораторна діагностика, техніка безпеки медичного персоналу під час роботи з інфікованим матеріалом. Лікування, догляд. Режим роботи медичного персоналу у госпіталі для хворих на чуму. Профілактика, заходи у вогнищі інфекції.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Клінічні ознаки вродженого токсоплазмозу.
2. Перинатальна герпетична інфекція, перебіг, прогноз.
3. Лістеріоз вагітних, клінічні прояви, перебіг, прогноз.
4. Уроджена вітряна віспа. Клінічні прояви у новонароджених дітей.
5. Тератогенна дія вірусу краснухи. Аномалії розвитку в новонароджених дітей.
6. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій в акушерських стаціонарах.
7. Профілактика інфікування акушерки при контакті з біологічним матеріалом хворих вірусними гепатитами.
8. Профілактичні заходи в акушерських стаціонарах для попередження посттрансфузійних гепатитів.
9. Антитретровірусна (АРВ) терапія. Основні принципи і роль АРВ терапії.
10. Порядок взяття крові з вени в акушерському стаціонарі і транспортування матеріалу для дослідження на ВІЛ-інфекцію.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Андрейчин М.А., Копча В.С. Епідеміологія. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000.

Возіанова Ж.І. Інфекційні і паразитарні хвороби. — К.: Здоров'я, 2001.

Діагностика, терапія і профілактика інфекційних хвороб в умовах поліклініки / За ред. Андрейчина М.А. — Львів, 1996.

Денисенко О.В. Інфекційні хвороби в модулях: навч. посібник. — К.: Медицина, 2011р.

Заророжан В.М., Аряєв М.Л. ВІЛ-інфекція і СНІД. — К.: Здоров'я, 2011.

Клінічне медсестринство в інфекційних хворобах / За ред. Тарасюка В.С. — К.: Медицина, 2006.

Красун Б.А., Грицько Р.Ю., Ворожбит О.Б. та ін. Вірусні гепатити у схемах, таблицях та малюнках. — Львів, 2008.

Назарова І.Б., Самойленко В.Б. Фізіологічне акушерство. — К.: Медицина, 2009.

Чорновіл А.В., Грицько Р.Ю. Клінічне медсестринство в інфектології з елементами епідеміології. — К.: Медицина, 2010.

Додаткова

Запорожан В.М., Аряєв М.Л., Котова Н.В., Старець О.О., Посохова С.П. Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини. Діагностика, лікування та соціально-психологічна підтримка людей, які живуть з ВІЛ.— К.: ТОВ “Версо-04”, 2010. — 144 с.

Інфекційні хвороби у загальній праці та сімейній медицині / За ред. М.А. Андрейчин. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2007.

Мороз В.М., Сергета І.В., Фещук Н.М., Олейнік М.П. Охорона праці в медицині та фармації. — Вінниця: Нова книга, 2005.

Посібник з діагностики, терапії та профілактики інфекційних хвороб в умовах поліклініки / За ред. Андрейчина М.А. — К.: Здоров'я, 1994.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Державна установа «Центральний методичний кабінет
підготовки молодших спеціалістів» МОЗ України

<p>ПОГОДЖЕНО</p> <p>Директор Державної установи «Центральний методичний кабінет підготовки молодших спеціалістів МОЗ України»</p> <p> Т.І. Чернишенко</p> 	<p>ЗАТВЕРДЖУЮ</p> <p>Заступник Директора Департаменту кадрової політики, освіти, науки та запобігання корупції МОЗ України</p> <p> О.П. Волосовець</p>
--	---

АНЕСТЕЗІОЛОГІЯ ТА РЕАНІМАТОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів
I—III рівнів акредитації за спеціальністю
5.12010105 «Акушерська справа»

Київ
2011

АНЕСТЕЗИОЛОГІЯ ТА РЕАНІМАТОЛОГІЯ

Укладачі:

Г.В. Ткач — викладач I категорії КРВНЗ “Кримський медичний коледж”;

І.О. Оладько — викладач вищої категорії Сумського медичного коледжу;

Н.О. Богданова — викладач вищої категорії, старший викладач Київського медичного коледжу № 3.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з хірургії та реанімації КРВНЗ “Кримський медичний коледж” 22.06.2011 р., протокол № 12

Рецензенти:

Л.В. Палій — викладач-методист, викладач вищої категорії, завідувач відділення “Сестринська справа” та “Акушерська справа” Луганського обласного медичного училища, відмінник освіти України;

М.О. Готов — канд. мед. наук, доцент кафедри медицини невідкладних станів і анестезіології ФПО ДУ “Кримський медичний університет ім. С.І. Георгієвського”;

А.Г. Філенко — заступник головного лікаря з організаційно-методичної роботи Кримської республіканської установи “Онкологічний клінічний диспансер”;

І.М. Постольнікова — викладач вищої категорії Вінницького базового медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного.

© МОЗ України, 2011
© ВСВ “Медицина”, 2011

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни “Анестезіологія та реаніматологія” складено для вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I—III рівнів акредитації за спеціальністю 5.12010105 “Акушерська справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Професійна підготовка акушерок з дисципліни “Анестезіологія та реаніматологія” передбачає навчити надавати невідкладну допомогу у разі важких, загрозливих для життя, станів на догоспітальному етапі та в різних закладах охорони здоров'я, у тому числі в амбулаторіях сімейного типу. Акушерка — це медичний працівник, який перший стикається з пацієнтами, які перебувають у станах, що загрожують життю, тому від чіткості, швидкості та повноти її дій до прибуття лікаря залежить вихід з критичного стану.

Професійна підготовка акушерок з анестезіології та реаніматології потребує знань з надання допомоги в екстрених станах на догоспітальному етапі, з організації евакуації хворого до лікувального заходу. Тому, крім теоретичних знань, необхідно основну увагу приділяти засвоєнню та удосконаленню умінь і навичок з реанімаційних заходів, алгоритмам дій за різних термінальних станів, вивченню дії фармакологічних засобів, які використовуються при невідкладній допомозі, умінню працювати з реанімаційною апаратурою.

Крім цього, акушерки повинні оволодіти знаннями з основ анестезіології, знати сучасні анестетики та їхню дію під час проведення загального та місцевого знеболювання, протипоказання до проведення різних видів анестезії, уміти користуватися наркозною апаратурою, знеболювати пологи під керівництвом лікаря, проводити місцеву термінальну анестезію, забезпечувати догляд за пацієнтом, що перебуває під наркозом і місцевою анестезією.

Програмою передбачено лекції (20 год), навчальна практика під керівництвом викладача (34 год) та самостійна позааудиторна робота студентів (27 год). Навчальну практику під керівництвом викладача рекомендується проводити у відділеннях інтенсивної терапії, токсикологічних відділеннях, у кабінетах доклінічної практики, обладнаних необхідною апаратурою та тренажерами. До програми введено питання з охорони праці та безпеки життєдіяльності в галузі.

По закінченню навчання проводиться диференційований залік.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- організацію роботи у відділенні інтенсивної терапії;
- будову наркозних та дихальних апаратів, електрокардіографа, дефібрилятора і техніку безпеки під час їх експлуатації;
- сучасні анестетики та їхню дію під час проведення загального та місцевого знеболювання;
- показання та протипоказання до різних видів анестезії;
- стадії ефірного наркозу за Гведелом;
- сучасні методи знеболювання пологів;
- основні ознаки термінальних станів;
- правила проведення реанімації;
- правила транспортування хворих за термінальних станів;

- етіологію, клініку, діагностику та допомогу гострої серцево-судинної недостатності;
- етіологію, клініку, діагностику та допомогу гострої дихальної недостатності;
- принципи інфузійної терапії;
- механізм дії перелитої крові та її препаратів;
- етіологію, клініку, діагностику та допомогу ДВЗ-синдрому (синдром десемінованого згортання крові);
- етіологію, клініку, діагностику та допомогу травматичного, геморагічного, анафілактичного, бактеріального та кардіогенного шоку;
- види ком, клініку та допомогу при гіпоглікемічній, уремічній, печінковій та діабетичній комі;
- основні синдроми гострих екзогенних отруень, загальні принципи невідкладної медичної допомоги;
- невідкладну медичну допомогу потерпілим у нещасних випадках: травмах опорно-рухового апарата, електротравмах, утопленні, опіках, перегріванні, холодової травми;
- реанімацію та інтенсивну терапію в разі асфіксії новонароджених;
- невідкладну медичну допомогу в разі абортів в ході, позаматкової вагітності, гестоза першої та другої половини вагітності;
- невідкладну медичну допомогу в разі кровотечі під час вагітності, пологів, після пологів;
- невідкладну медичну допомогу в разі амніотичної емболії.
- чинні нормативно-директивні документи МОЗ України.

Студенти повинні вміти:

- проводити передстерилізаційне оброблення масок, шлангів, ендотрахеальних трубок, ларингоскопа;
- підготовлювати робочий стіл анестезиста;
- користуватися наркозною апаратурою;
- проводити знеболювання пологів під керівництвом лікаря;
- проводити місцеву термінальну анестезію;
- відновлювати прохідність дихальних шляхів;
- видаляти сторонні тіла з дихальних шляхів;
- проводити ШВЛ різними способами;
- робити непрямий масаж серця.
- підготовлювати набори медичних інструментів для інтубації трахеї, трахеостомічний набір, набір для проведення катетеризації центральних вен;
- записувати ЕКГ;
- проводити дефібриляцію;
- здійснювати догляд за хворими в термінальних станах;
- визначати групи крові та оформлювати документацію щодо переливання крові та кровозамінників;
- дотримуватися правил техніки безпеки під час роботи з медичним інструментарієм, обладнанням, кров'ю та біологічними рідинами організму.

Студенти мають бути поінформовані про:

- нові досягнення в реаніматології та анестезіології;

- організацію реаніматологічної та анестезіологічної служби в Україні;
- чинні нормативно-директивні документи МОЗ України.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Теми	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Вступ. Основи анестезіології. Загальне знеболювання. Місцеве знеболювання. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протипожежної та епідеміологічної безпеки	17	4	8	5
2	Поняття про реанімацію та інтенсивну терапію. Охорона праці у відділенні інтенсивної терапії. Термінальні стани. Серцево-легенева реанімація	10	2	4	4
3	Реанімація та інтенсивна терапія в разі гострої серцево-судинної недостатності	10	2	4	4
4	Реанімація та інтенсивна терапія в разі гострої дихальної недостатності	9	2	4	3
5	Необхідність кореляції життєдіяльності організму при порушеннях гемостазу. Принципи інфузійної терапії	4	2	2	-
6	Реанімація та інтенсивна терапія в разі шоку	8	2	2	4
7	Реанімація та інтенсивна терапія в невідкладній хірургії, акушерстві та гінекології, педіатрії	10	2	4	4
8	Реанімація та інтенсивна терапія в разі коматозних станів	6	2	4	-
9	Реанімація та інтенсивна терапія в разі гострих екзогенних отруень	7	2	2	3
	Усього	81	20	34	27

Примітка. Години для самостійної роботи студентів розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Сучасні методи знеболювання пологів	3
2	Підготовка хворих до наркозу. Анестезіологічне забезпечення операції	2
3	Охорона праці в умовах відділення анестезіології та інтенсивної терапії	2
4	Основи охорони праці акушерки під час роботи з електроапаратурою	2
5	Гострі порушення ритму серця: екстрасистолія, пароксизмальна тахікардія, миготлива аритмія	2
6	Гіпертонічний криз, невідкладна допомога	2
7	Сторонні тіла в дихальних шляхах, невідкладна долікарська допомога	3
8	Акушерські кровотечі: під час вагітності, пологів, після пологів. Геморагічний шок в акушерстві	2
9	Політравма, первинні протишокові та реанімаційні заходи на місці події	2
10	Особливості проведення інтенсивної терапії при гіпертермічному та судомному синдромі	2
11	Розрив матки. Акушерська тактика. Невідкладна допомога на ФАПі та в умовах стаціонару	2
12	Отруєння барбітуратами, нейролептиками, етанолом, фосфорорганічними сполуками, оксидом вуглецю. Невідкладна долікарська допомога	3
	Усього	27

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Основи анестезіології. Загальне знеболювання. Місцеве знеболювання. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протипожежної та епідеміологічної безпеки

ЛЕКЦІЯ

Поняття про анестезіологію. Історія знеболювання.

Загальне знеболювання (наркоз). Види наркозу: мононаркоз, комбінована анестезія, нейролептанальгезія, атаральгезія, центральна анальгезія, дисоціативна анестезія.

Інгаляційний наркоз: масковий, ендотрахеальний.

Апаратура для проведення наркозу. Засоби для інгаляційного наркозу, їх переваги, недоліки.

Неінгаляційний наркоз. Препарати для неінгаляційного наркозу.

Стадії ефірного наркозу за Гведелом: I стадія — анальгезія; II стадія — збудження; III стадія — хірургічна, рівні хірургічної стадії; IV стадія — пробудження.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протипожежної та епідеміологічної безпеки.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Правила техніки безпеки під час роботи з апаратурою для наркозу, анестезіологічним інструментарієм, лікарськими засобами для наркозу, зокрема з місцевоанестезійними. Протипожежна та епідеміологічна безпека.

Вивчення будови наркозної апаратури, апаратів для ШВЛ. Інструменти та допоміжні засоби для проведення різних методів знеболювання. Методика інтубації трахеї. Обов'язки акушерки під час проведення маскового, ендотрахеального та інших видів знеболювання під час знеболювання пологів.

Практичні навички:

- дотримуватися правил охорони праці, протипожежної та епідемічної безпеки під час роботи з наркозним апаратом, газовими балонами та інгаляційними анестетиками;
- підготовлювати хворого до загального знеболювання;
- підготовлювати наркозний апарат до роботи;
- підготовлювати набори медичних інструментів для катетеризації магістральної вени за Сельдингером, інтубації трахеї, трахеостомії, конікотомії;
- проводити передстерилізаційне оброблення масок, шлангів, ендотрахеальних трубок, ларингоскопа.

ЛЕКЦІЯ

Етапи анестезіологічного забезпечення. Передопераційний період. Підготовка до загального знеболювання та операції. Премедикація. Інтраопераційний період. Післяопераційний період.

Ускладнення загального знеболювання на різних етапах анестезіологічного забезпечення, їх профілактика та невідкладна допомога.

Спостереження та догляд за хворим після наркозу.

Методи знеболювання пологів. Медикаментозне знеболювання. Показання до знеболювання пологів (у I періоді, II періоді), схеми знеболювання залежно від перебігу пологів та виду патології.

Види місцевого знеболювання: поверхнева (термінальна), інфільтраційна, провідникова, епідуральна, спинномозкова анестезія. Місцевоанестезійні засоби. Ускладнення місцевої анестезії. Спостереження та догляд після місцевої анестезії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Робота в операційній. Заповнення медичної документації. Здійснення спостереження і догляду за хворим, що перебуває під наркозом і місцевою анестезією.

Ознайомлення в пологовому будинку з апаратурою, фармакологічними засобами знеболювання, їх використанням. Роль акушерки у знеболюванні пологів.

Практичні навички:

- методика прямої ларингоскопії;
- користування наборами медичних інструментів для катетеризації магістральної вени за Сельдингером, інтубації трахеї, трахеостомії, конікотомії;
- накривання стерильного анестезіологічного стола;
- заповнення листа загального знеболювання;
- оброблення та стерилізація наркозного апарату;
- проведення місцевої анестезії;
- догляд за пацієнтом, що перебуває під наркозом і місцевою анестезією.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Сучасні методи знеболювання пологів.
2. Підготовка хворих до наркозу. Анестезіологічне забезпечення операції.

Тема 2. Поняття про реанімацію та інтенсивну терапію. Охорона праці у відділенні інтенсивної терапії. Термінальні стани. Серцево-легенева реанімація

ЛЕКЦІЯ

Визначення реаніматології. Історія розвитку. Реанімація, інтенсивна терапія, інтенсивний нагляд.

Чинне законодавство про медичну допомогу населенню.

Термінальні стани: предагонія, агонія, клінічна смерть. Біологічна і соціальна смерть. Показання та протипоказання до серцево-легеневої реанімації.

I стадія серцево-легеневої реанімації: відновлення прохідності дихальних шляхів, ШВЛ, підтримання штучного кровообігу.

II стадія серцево-легеневої реанімації: медикаментозна терапія, діагностика виду зупинки кровообігу, дефібриляція.

III стадія реанімації: оцінювання стану хворого, відновлення нормального мислення, інтенсивна терапія.

Сучасні методики лабораторних, інструментальних та інших методів обстеження хворого.

Контроль ефективності реанімаційних заходів. Ускладнення серцево-легеневої реанімації, їх лікування. Поняття про постреанімаційну хворобу. Основи охорони праці та безпека життєдіяльності акушерки під час роботи з електроапаратурою.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Техніка відновлення прохідності дихальних шляхів: розгинання голови, висування нижньої щелепи, ревізія ротової порожнини, уведення повітроводів, техніка використання оротрахеальної маски.

Техніка проведення ШВЛ: експіраторні методи (рот до рота, рот до носа, рот до рота і носа), апаратні методи ШВЛ: мішок Амбу, стаціонарні та переносні респіратори.

Техніка проведення непрямого масажу серця. Реанімація одним, двома та більш реаніматорами. Контроль ефективності реанімації. Вікові особливості проведення реанімації: новонароджені, немовлята, діти середньої та старшої вікових груп, дорослі.

Діагностика виду зупинки кровообігу, техніка записування ЕКГ, нормальна ЕКГ, асистолія, фібриляція шлуночків, електромеханічна дисоціація, шлуночкова тахікардія без пульсу. Медикаментозна терапія під час проведення реанімації, фармакологічні засоби, дози, шляхи уведення. Антигіпоксичний захист мозку. Дефібриляція: техніка, проведення, техніка безпеки під час проведення. Охорона праці у відділенні інтенсивної терапії. Кардіостимуляція: види, техніка проведення. Ускладнення серцево-легеневої реанімації, їх запобігання, заходи щодо лікування.

Ранній післяреанімаційний період: патофізіологічні зміни, лікування. Поняття про постреанімаційну хворобу.

Медичне забезпечення, транспортування хворих у післяреанімаційний період.

Організація роботи відділення інтенсивної терапії, ведення карти інтенсивної терапії та нагляду.

Практичні навички:

- проведення ШВЛ та непрямого масажу серця одним і двома реаніматорами;
- володіння технікою введення S-подібної трубки;
- користування дихальним мішком Амбу чи РПА при проведенні ШВЛ;
- підготовка набору для внутрішньосерцевої пункції;
- підготовка набору для трахеостомії;
- підготовка дефібрилятора до роботи;
- дотримання техніки безпеки під час роботи з дефібрилятором, електрокардіографом.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Охорона праці акушерок у відділенні анестезіології та інтенсивної терапії.
2. Основи охорони праці та безпека життєдіяльності під час роботи з

електроапаратурою.

Тема 3. Реанімація та інтенсивна терапія в разі гострої серцево-судинної недостатності

ЛЕКЦІЯ

Основні ознаки судинної недостатності (непритомність, колапс). Клініка, діагностика, невідкладна допомога.

Синдром малого серцевого викиду. Причини виникнення гострої серцевої недостатності. Серцева недостатність (правошлуночкова, лівошлуночкова), клініка, діагностика, невідкладна медична допомога.

Життєво-важливі порушення серцевого ритму: миготлива аритмія, екстрасистолія, пароксизмальна тахікардія, брадикардія, причини виникнення, клініка, діагностика, невідкладна медична допомога.

Атріовентрикулярна блокада, синдром Морганьї—Адамса—Стокса, причини виникнення, клініка, діагностика, невідкладна допомога.

Інфаркт міокарда, причини виникнення, клініка, клінічні варіанти (типових і атипових форм), діагностика, невідкладна медична допомога.

Кардіогенний шок, види, клініка, стадії важкості, діагностичні критерії, невідкладна медична допомога.

Тромбоемболія легеневої артерії, причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога.

Принципи ведення вагітності, пологів і післяпологового періоду при серцево-судинній патології.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Вивчення історій хвороб пацієнтів на гостру серцево-судинну недостатність.

Техніка записування ЕКГ, нормальна ЕКГ, основні зубці. ЕКГ в разі пароксизмальної тахікардії (надшлуночкової, шлуночкової), миготливої аритмії, різних видів екстрасистол, атріовентрикулярної блокади, за синдрому Морганьї—Адамса—Стокса. Робота з дефібрилятором, кардіостимулятором.

Катетеризація центральних вен, підготовка набору для катетеризації центральних вен, догляд за катетером. Вимірювання АТ, ЦВТ (апарат Вальдмана), підрахунок частоти пульсу, ЧСС.

Фармакологічні засоби, які використовуються для лікування серцево-судинної недостатності, порушення ритму, інфаркту міокарда, тромбоемболії легеневої артерії. Механізм дії, шляхи введення. Гіпотензивні препарати.

Медичне забезпечення, транспортування хворих на серцево-судинну недостатність.

Ознайомлення з роботою електрокардіографа, кардіостимулятора, кардіомонітора та правила зняття електрокардіограми.

Практичні навички:

- володіння технікою накладання електродів та записування електрокардіограми (критичні лінії — асистолія, дрібнохвильова і великохвильова фібриляція);
- підготовка набору медичних інструментів для катетеризації центральних вен;
- вимірювання ЦВТ.

- дотримання правил техніки безпеки праці під час роботи з електрокардіографом, дефібрилятором.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Гострі порушення ритму серця: екстрасистолія, пароксизмальна тахікардія, миготлива аритмія.
2. Гіпертонічний криз, невідкладна медична допомога.

Тема 4. Реанімація та інтенсивна терапія в разі гострої дихальної недостатності

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття гострої дихальної недостатності, причини виникнення, стадії розвитку. Види гіпоксій. Клінічна картина гострої дихальної недостатності. Загальні принципи лікування гострої дихальної недостатності, антигіпоксичний захист.

Стенозувальний ларингіт, причини виникнення, клініка, невідкладна допомога. Странгуляційна асфіксія, причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога.

Утоплення, види, стадії, невідкладна медична допомога. Особливості утоплення в прісній, морській воді, у басейнах (хлорована вода), вторинне утоплення.

Напад бронхіальної астми, клініка, допомога. Тяжкий ступінь загострення бронхіальної астми та загроза зупинки дихання. Причини виникнення, стадії, клініка, невідкладна медична допомога, загальні принципи лікування.

Аспіраційний синдром, причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога.

Принципи ведення вагітності, пологів і післяпологового періоду в разі гострої дихальної недостатності.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження хворих із гострою дихальною недостатністю.

Тривале підтримання прохідності дихальних шляхів, техніка введення різних типів повітропроводів, інтубація трахеї. Підготовка набору медичних інструментів для інтубації трахеї, асистування при інтубації. Передстерилізаційне оброблення та стерилізація повітропроводів, ларингоскопів. Техніка конікотомії. Підготовка набору медичних інструментів для трахеотомії, конікотомії. Догляд за трахеостомаю.

Правила ШВЛ, апаратура, догляд за хворими, яким проводиться ШВЛ. Передстерилізаційне оброблення та стерилізація дихальних масок, шлангів, дихальних апаратів. Методика проведення оксигенотерапії.

Лаваж трахеобронхіального дерева.

Медичне забезпечення, транспортування хворих із гострою дихальною недостатністю.

Практичні навички:

- користування наборами медичних інструментів для трахеотомії, інтубації трахеї, конікотомії;

- проведення оксигенотерапії;
- визначення частоти дихання;
- проведення лаважу трахеобронхіального дерева.
- реанімаційна допомога при утопленні та повішенні (особливості реанімації);
- дотримання правил техніки безпеки акушерки під час роботи з колючим і ріжучим інструментарієм.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Сторонні тіла в дихальних шляхах, невідкладна долікарська допомога.

Тема 5. Необхідність кореляції життєдіяльності організму при порушеннях гемостазу. Принципи інфузійної терапії

ЛЕКЦІЯ

Поняття про ОЦК, рН крові. Характеристика аналізу крові в нормі та при патології. Зсідальна та протизсідальна системи крові.

ДВЗ-синдром (синдром десемінованого згортання крові): етіологія, клініка, невідкладна медична допомога. Характеристика основних інфузійних засобів, види гемотрансфузійних засобів. Механізм дії перелитої крові. Правила переливання крові. Класифікація та характеристика кровозамінників. Гемокоректори (гемодинамічні, дезінтоксикаційні, білкові, жирові, кристалічні). Регулятори КЛС. Осмодіуретики. Принципи інфузійної терапії. Контроль за реакціями організму при проведенні інфузійної терапії.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обладнання палати інтенсивної терапії. Конструкція функціонального ліжка. Ознайомлення з роботою акушерки в палаті інтенсивної терапії. Контроль за виконанням призначень згідно з картою інтенсивного нагляду. Визначення груп крові за системою АВО, R-фактором. Правила переливання крові. Контроль за реакціями організму під час проведення інфузійної терапії. Облік добових втрат організмом рідини і солей. Добовий баланс рідин.

Практичні навички:

- визначення групи крові;
- правила переливання крові;
- оформлення документації щодо переливання крові та кровозамінників;
- догляд за хворим після переливання крові;
- заповнення системи для крапельного введення лікарських засобів;
- розрахунок дози інсуліну за кількістю глюкози в розчині;
- дотримання правил техніки безпеки акушерки під час роботи з кров'ю.

Тема 6. Реанімація та інтенсивна терапія в разі шоку

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття шоку, причини розвитку. Класифікація.

Поняття про гіповолемічний шок. Травматичний шок, причини виникнення, клінічний перебіг, фази шоку, ступені важкості, шоковий індекс,

лікування на догоспітальному етапі та в клініці, медичне забезпечення, транспортування.

Опіковий шок, причини виникнення, клініка, невідкладна допомога, медичне забезпечення, транспортування.

Геморагічний шок, причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога.

Дегідратаційний шок, причини виникнення, клініка, принципи лікування.

Анафілактичний шок, причини, стадії, варіанти клінічного перебігу, невідкладна медична допомога, медичне забезпечення, транспортування. Поняття про анафілактичну реакцію.

Бактеріальний шок, причини виникнення, фази, клініка, невідкладна медична допомога, медичне забезпечення, транспортування.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Роль акушерки при наданні невідкладної допомоги хворим в шоківому стані. Проведення інфузійної терапії, класифікація інфузійних засобів.

Техніка тривалої катетеризації сечового міхура, урахування погодинного діурезу. Визначення групи крові. Техніка проведення гемотрансфузії. Ускладнення гемотрансфузій. Гемотрансфузійний шок.

Методи евакуації хворого з місця отримання політравми, методи перенесення та перекладання хворих з політравмою. Транспортна іммобілізація. Методи тимчасової зупинки кровотечі. Техніка накладання артеріального джгута. Розрахунок шоківому індексу. Первинні протишокові заходи на місці події, тактика щодо використання наркотичних анальгетиків при політравмі, медичне забезпечення, транспортування хворих з політравмою.

Практичні навички:

- визначення групи крові;
- оформлення документації щодо переливання крові та кровозамінників;
- догляд за хворим після переливання крові;
- підрахування об'єму втрати крові, розрахунок шоківому індексу;
- застосування методів тимчасової зупинки кровотечі;
- вимірювання погодинного, добового, нічного діурезу за допомогою постійного катетера.

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Акушерські кровотечі: під час вагітності, пологів, після пологів. Геморагічний шок в акушерстві.
2. Політравма, первинні протишокові та реанімаційні заходи на місці події.

Тема 7. Реанімація та інтенсивна терапія в невідкладній хірургії, акушерстві та гінекології, педіатрії

ЛЕКЦІЯ

Гіпертермія (тепловий, сонячний удар), причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога, подальша тактика.

Гіпотермія (замерзання), причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога, подальша тактика.

Електротравма, поняття про петлю струму, клініка, невідкладна медична допомога, подальша тактика, медичне забезпечення, транспортування.

Синдром тривалого здавлювання (краш-синдром), причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога, медичне забезпечення, транспортування.

Дистрес плода, асфіксія новонароджених, причини розвитку, ступені важкості, реанімаційні заходи.

Невідкладна медична допомога в разі аборту в ході, позаматкової вагітності.

Особливості проведення інтенсивної терапії при гестозах вагітних.

Еклампсія, причини розвитку, клініка, невідкладна медична допомога.

Емболія навколоплідними водами (амніотична емболія), причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Фізичні методи охолодження. Використання міхура з льодом. Методи зігрівання хворих.

Кардіомоніторне спостереження за хворими. Транспортна іммобілізація. Вирішення ситуаційних задач. Ознайомлення з препаратами. Плазмаферез, гемодіаліз.

Ознайомлення з дитячою дихальною апаратурою. Ознайомлення зі шкалою Апгар.

Ознайомлення з роботою акушерки в палаті інтенсивної терапії. Роль акушерки в спостереженні й виходжуванні вагітних з тяжкими формами гестозу. Невідкладна медична допомога в разі аборту в ході, позаматкової вагітності, еклампсії, амніотичної емболії.

Практичні навички:

- проведення ШВЛ, непрямого масажу серця у дітей різного віку;
- підготовка набору медична інструментів для трахеостомії, інтубації трахеї;
- користування дихальним апаратом типу РПА та мішком Амбу;
- застосування міхура з льодом;
- застосування різноманітних методів зігрівання хворих;
- реанімація новонародженого (відсмоктування слизу, подавання зволоженого кисню, штучна вентиляція легень, інфузійна терапія, краніоцеребральна гіпотермія).

САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Особливості проведення інтенсивної терапії при гіпертермічному та судомному синдромі.
2. Розрив матки. Акушерська тактика. Невідкладна медична допомога на ФАПі та в умовах стаціонару.

Тема 8. Реанімація та інтенсивна терапія в разі коматозних станів

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття коми, причини виникнення, класифікація за ступенями важкості. Шкала Глазго. Поняття про термінальну кому. Загальні принципи лікування коми, медичне забезпечення, транспортування хворих у коматозному стані. Роль акушерки при наданні невідкладної медичної допомоги в разі коматозних станів.

Діабетична гіперкетозацідотична кома, причини виникнення, клініка, лікування.

Гіпоглікемічна кома, причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога.

Печінкова кома, причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога. Уремична кома, причини виникнення, клініка, медична допомога. Гостра ниркова недостатність, причини розвитку, клінічні прояви, стадії, загальні принципи лікування.

Тиреотоксична кома, надниркова кома, причини, клініка, невідкладна медична допомога.

Гостре порушення мозкового кровообігу (геморагічний та ішемічний інсульти), причини розвитку, клініка, невідкладна медична допомога, недиференційоване та диференційоване лікування інсультів, особливості догляду за хворими з порушенням мозкового кровообігу.

Черепномозкові травми: відкриті та закриті (струс головного мозку, забій головного мозку, стиснення головного мозку, внутрішньочерепні гематоми, травматичний субарахноїдальний крововилив), механізм отримання травми, клінічні прояви, невідкладна медична допомога, медичне забезпечення, транспортування. набряк головного мозку, причини, клініка, допомога.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Догляд за хворими в коматозному стані, профілактика та лікування пролежнів, зондове живлення. Розрахунок дози інсуліну.

Особливості пов'язок при відкритій черепномозковій травмі. Особливості транспортування хворих з черепномозковою травмою, профілактика регургітації та аспірації шлункового вмісту до легенів.

Практичні навички:

- набирання інсуліну у шприц та його введення;
- підрахунок пульсу, вимірювання АТ;
- визначення характеру дихання хворих, які перебувають у коматозному стані.

Тема 9. Реанімація та інтенсивна терапія в разі гострих екзогенних отруєнь

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття екзогенного отруєння. визначення поняття отрута, класифікація отрут за ступенем токсичності.

Синдром гострих отруєнь: синдром порушення свідомості, синдром порушення дихання, синдром порушення кровообігу, синдром пошкодження крові, синдром порушення терморегуляції, печінковий, нирковий, судомний, деліріозний синдроми, причини виникнення, посиндромна невідкладна

медична допомога.

Загальні принципи лікування гострих отруєнь: припинення контакту з отрутою, зменшення концентрації отрути, посилення виведення отрути з організму, антидотна терапія. Поняття про екстракорпоральні методи детоксикації: гемосорбція, плазмаферез, гемодіаліз.

Гострі отруєння, що часто зустрічаються: седативними та снодійними препаратами, алкоголем і його сурогатами, основами, кислотами, опіюідними наркотичними речовинами, інсектицидами, чадним газом, грибами. Клініка, невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі, забезпечення транспортування.

Укуси отруйних тварин: змій, членистоногих; клініка, невідкладна медична допомога, подальша тактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Догляд за хворими з гострими отруєннями. Методи промивання шлунка: викликання блювання, “ресторанний метод”, зондове промивання шлунка, показання, протипоказання. Особливості промивання шлунка залежно від ступеня порушення свідомості. Техніка промивання очей, шкіри.

Інфузійна терапія при гострих отруєннях. Користування таблицею антидотів (протиотрут). Класифікація антидотів. Ознайомлення з екстракорпоральними методами детоксикації.

Практичні навички:

- заповнення системи для краплинного уведення лікарських засобів;
- володіння технікою переливання крові;
- промивання шлунку;
- ставлення очисної клізми;
- здійснення катетеризації сечового міхура;
- проведення оксигенотерапії.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Отруєння барбітуратами, нейролептиками, етанолом, фосфорорганічними сполуками, оксидом вуглецю. Невідкладна долікарська допомога.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Дотримуватися правил охорони праці, протипожежної та епідеміологічної безпеки під час роботи з наркозним апаратом, газовими балонами та інгаляційними анестетиками, з дефібрилятором, під час роботи з колючим і ріжучим інструментарієм, електрокардіографом під час роботи з кров'ю.
2. Підготовлювати хворого до загального знеболювання.
3. Підготовлювати наркозний апарат до роботи.
4. Підготовлювати набори інструментів для катетеризації магістральної вени за Сельдингером, інтубації трахеї, трахеостомії, конікотомії.
5. Проводити передстерилізаційне оброблення масок, шлангів, ендотрахеальних трубок, ларингоскопа;
6. Оброблювати та стерилізувати наркозний апарат.
7. Користуватися наборами медичних інструментів для катетеризації магістральної вени за Сельдингером, інтубації трахеї, трахеостомії, конікотомії.
8. Накривати стерильний анестезіологічний стіл.
9. Заповнювати лист загального знеболювання.
10. Здійснювати догляд за пацієнтом, що перебуває під наркозом і місцевою анестезією.
11. Проводити ШВЛ та непрямий масаж серця одним і двома реаніматорами.
12. Володіти технікою введення S-подібної трубки.
13. Користуватись дихальним мішком Амбу чи РПА при проведенні ШВЛ.
14. Підготовлювати набір медичного інструментарію для внутрішньосерцевої пункції.
15. Підготовлювати дефібрилятор до роботи.
16. Володіти технікою накладання електродів та записування електрокардіограми (критичні лінії — асистолія, дрібнохвильова і великохвильова фібриляція).
17. Вимірювати ЦВТ.
18. Проводити оксигенотерапію.
19. Визначати частоту дихання.
20. Проводити лаваж трахеобронхіального дерева.
21. Проводити реанімаційну допомогу при утопленні та повішенні (особливості реанімації).
22. Визначати групи крові.
23. Володіти технікою переливання крові.
24. Оформлювати документацію щодо переливання крові та кровозамінників.
25. Здійснювати догляд за хворим після переливання крові.
26. Заповнювати системи для крапельного введення лікарських засобів.
27. Розраховувати дози інсуліну за кількістю глюкози в розчині.
28. Підраховувати об'єм втрати крові, розраховувати шоківий індекс.
29. Застосовувати методи тимчасової зупинки кровотечі.
30. Вимірювати погодинний, добовий, нічний діурез за допомогою постійного катетера.
31. Проводити ШВЛ, непрямий масаж серця у дітей різного віку.
32. Застосовувати міхур з льодом.
33. Застосовувати різноманітні методи зігрівання хворих.
34. Здійснювати реанімацію новонародженого (відсмоктування слизу,

подавання зволоженого кисню, штучна вентиляція легень, інфузійна терапія, краніоцеребральна гіпотермія).

35. Набирати інсулін у шприц та вводити його.
36. Підраховувати пульс, вимірювати АТ.
37. Визначати характер дихання хворих, які перебувають у коматозному стані.
38. Ставити очисну клізму.
39. Здійснювати катетеризацію сечового міхура.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протипожежної та епідеміологічної безпеки у відділенні анестезіології та інтенсивної терапії.
2. Поняття про анестезіологію. Види загального знеболювання.
3. Показання та протипоказання до різних видів знеболювання.
4. Стадії ефірного наркозу за Гведелом.
5. Етапи анестезіологічного забезпечення.
6. Сучасні анестетики та їхня дія під час проведення загального та місцевого знеболювання.
7. Ускладнення наркозу, заходи щодо їх профілактики і лікування.
8. Сучасні методи знеболювання пологів.
9. Визначення місцевого знеболювання, характеристика місцевоанестезуючих засобів.
10. Види місцевого знеболювання.
11. Ускладнення місцевого знеболювання, заходи щодо їх профілактики і лікування.
12. Наука реаніматологія. Історія її розвитку.
13. Термінальні стани, клінічна смерть, їх характеристика, тактика акушерки на догоспітальному етапі.
14. Показання до проведення серцево-легеневої реанімації.
15. Протипоказання до проведення серцево-легеневої реанімації.
16. I стадія серцево-легеневої реанімації.
17. Техніка проведення реанімації одним реаніматором.
18. Техніка проведення реанімації двома і більше реаніматорами.
19. II стадія серцево-легеневої реанімації.
20. Види зупинки кровообігу.
21. Медикаментозна терапія під час серцево-легеневої реанімації.
22. Техніка проведення дефібриляції.
23. Ускладнення серцево-легеневої реанімації.
24. Контроль ефективності серцево-легеневої реанімації.
25. набряк легенів, клініка, невідкладна медична допомога.
26. Пароксизмальна тахікардія, клініка, невідкладна медична допомога.
27. Миготлива аритмія, клініка, невідкладна медична допомога.
28. Синдром Моргань—Адамса—Стокса, клініка, невідкладна медична допомога.
29. Кардіогенний шок, клініка, невідкладна медична допомога.
30. Тромбоемболія легеневої артерії, клініка, невідкладна медична допомога.
31. Гіпертонічний криз, клініка, невідкладна медична допомога.
32. Техніка записування ЕКГ.
33. Догляд за катетером, що знаходиться в центральній вені.
34. Загальні принципи лікування гострої дихальної недостатності.
35. Техніка видалення сторонніх тіл з дихальних шляхів.
36. Особливості реанімації при странгуляційній асфіксії.
37. Невідкладна медична допомога при різних видах утоплень.
38. Астматичний статус, клініка, невідкладна медична допомога.
39. Аспіраційний синдром, клініка, невідкладна медична допомога.
40. Невідкладна медична допомога в разі механічної асфіксії.

41. Клініка та невідкладна медична допомога при стенозувальному ларингіті.
42. Бронхіальна астма, клініка, невідкладна медична допомога.
43. Травматичний шок, клініка, невідкладна медична допомога.
44. Геморагічний шок, клініка, невідкладна медична допомога.
45. Опіковий шок, клініка, невідкладна медична допомога.
46. Бактеріальний шок, клініка, невідкладна медична допомога.
47. Анафілактичний шок, клініка, невідкладна медична допомога.
48. Класифікація кровозамінників.
49. Загальні принципи проведення інфузійної терапії.
50. Техніка переливання крові та її препаратів.
51. Гемотрансфузійний шок, клініка, невідкладна медична допомога.
52. Визначення коми, класифікація, шкала Глазго.
53. Загальні принципи лікування коми.
54. Діабетична гіперкетозацidotична кома, клініка, невідкладна медична допомога.
55. Гіпоглікемічна кома, клініка, невідкладна медична допомога.
56. набряк мозку, клініка, невідкладна медична допомога.
57. Загальні принципи лікування гострих екзогенних отруень.
58. Отруєння седативними і снодійними препаратами, клініка, невідкладна медична допомога.
59. Отруєння алкоголем та його сурогатами, клініка, невідкладна медична допомога.
60. Отруєння припікаючими рідинами, клініка, невідкладна медична допомога.
61. Отруєння чадним газом, клініка, невідкладна медична допомога.
62. Отруєння грибами, клініка, невідкладна медична допомога.
63. Укус змії, клініка, невідкладна медична допомога.
64. Гіпертермія, клініка, невідкладна медична допомога.
65. Гіпотермія, клініка, невідкладна медична допомога.
66. Електротравма, клініка, невідкладна медична допомога.
67. Синдром тривалого стиснення, клініка, невідкладна медична допомога.
68. Асфіксія новонароджених, невідкладна медична допомога.
69. Еклампсія, клініка, невідкладна медична допомога.
70. Амніотична емболія, клініка, невідкладна медична допомога.
71. Акушерські кровотечі: під час вагітності, пологів, після пологів. Невідкладна медична допомога.
72. Розрив матки: акушерська тактика, невідкладна медична допомога на ФАПі та в умовах стаціонару.
73. Невідкладна медична допомога в разі абортів в ході, позаматкової вагітності.
74. Особливості проведення інтенсивної терапії при гестозах вагітних.
75. Політравма, організація допомоги на місці події, вилучення хворого з місця травмування.
76. Політравма, первинні протишокові та реанімаційні заходи на місці події.
77. Геморагічний інсульт, причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога.
78. Ішемічний інсульт, причини виникнення, клініка, невідкладна медична допомога.
79. Відкрита черепномозкова травма, клініка, невідкладна медична допомога.

80. Струс головного мозку, клініка, невідкладна медична допомога.
81. Забій головного мозку, клініка, невідкладна медична допомога.
82. Внутрішньочерепні гематоми, клініка, невідкладна медична допомога.
83. Профілактика аспірації шлункового вмісту до дихальних шляхів під час транспортування хворих з черепно мозковою травмою.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Сучасні методи знеболювання пологів.
2. Показання, протипоказання до реанімації. Стадії реанімації.
3. Критерії ефективності реанімаційних заходів.
4. Асфіксія новонароджених, невідкладна медична допомога. Особливості проведення серцево-легеневої реанімації у новонароджених.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник / За ред. Ф.С. Глумчера. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010.

Антропова Т.О. Невідкладні стани в терапії. — К.: Медицина, 2007.

Інтенсивна терапія в педіатрії: навч. посібник. — К.: Медицина, 2008.

Касевич Н.М., Шаповал К.І. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010.

Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: навч. посібник / За ред. В.С. Тарасюка. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010.

Дубицький А.Є., Семенов І.А., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. — К.: Здоров’я, 1993.

Назарова І.Б. Невідкладні стани в акушерстві. — К.: Медицина, 2006.

Палій Л.В. Анестезіологія та інтенсивна терапія. — К.: Медицина, 2011.

Палій Л.В. Основи реаніматології. — К.: Медицина, 2006.

Поцюрко Р.І. Невідкладні стани в педіатрії. — К.: Медицина, 2006.

Чепкий Л.П. Реаніматологія та інтенсивна терапія. — К.: Здоров’я, 1994.

Додаткова

Касевич Н.М., Шаповал К.І. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2008. — 248 с.

Ковальчук Л.Я., Гнатів В.В., Бех М.Д., Панасюк А.М. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія невідкладних станів. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.

Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 488 с.